

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dinas a Sir Abertawe Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant

2017 – 2022

Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe
Swansea Family Information Service

Cynnwys

	Tudalennau
Cyflwyniad	5 - 7
Cynnwys Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 yng nghyd-destun Cynllun Un Abertawe 2015	
Y Cefndir a'r Cyd-destun	8
Map o wardiau Abertawe	9
Methodoleg	10 - 12
1. Gweithio mewn Partneriaeth a chanlyniadau ymgynghori â sefydliadau partner	13 - 14
2. Dadansoddiad Demograffig a Sosio-economaidd	15 - 22
3. Y Cyflenwad o Ofal Plant Ffurfiol yn Abertawe	23 - 35
Gan gynnwys dadansoddiad o'r cyflenwad o lefydd sydd ar gael ddiwedd 2016 trwy:	
<ul style="list-style-type: none"> - Gwarchodwyr Plant Cofrestredig - Y sector Meithrinfeydd Dydd Llawn - Y sector Gofal Dydd Sesiynol - Y sector Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol - Crèches - Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	
4. Digwyddiad a chyflenwad Gofal Plant Anffurfiol yn Abertawe	36 - 37
5. Ymgynghori(adau) â Darparwyr Gofal Plant	38 - 114
Gan gynnwys dadansoddiad o'r canlynol:	
<ul style="list-style-type: none"> - Cynaliadwyedd - Defnydd o ofal plant ar draws ffiniau - Anghenion datblygu a hyfforddi'r gweithlu	
6. Addysg Feithrin Ddi-dâl a Darpariaeth Dechrau'n Deg yn Abertawe	115 - 120
7. Ymgynghori ag Ysgolion Abertawe – gyda ffocws ar y ddarpariaeth clybiau brecwast	121 - 128

8. Ymgynghori(adau) â Rhieni a gofalwyr	129 - 172
Gan gynnwys dadansoddiad o'r canlynol:	
- Defnydd Cyfredol	
- Y Galw am Ofal Plant	
- Rhwystrau i'r Ddarpariaeth Gofal Plant	
- Y nifer sy'n manteisio ar Gredyd Treth Gweithio/Credyd Cynhwysol a Gofal Plant a gefnogir gan Gyflogwr/Gofal Plant di-dreth	
9. Ymgynghori â Phlant a Phobl ifanc	173 - 178
10. Ymgynghori â Chyflogwyr yn Abertawe	179 - 183
11. Crynodeb o'r Bylchau Allweddol i lywio'r Cynllun Gweithredu	184 – 187
12. Cynllun Gweithredu Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017	188 - 221

Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017

Cyflwyniad

I.1 Ym mis Ebrill 2008, cyflwynodd Llywodraeth Cymru ganllawiau ffurfiol i Awdurdodau Lleol, yn nodi'r gofynion deddfwriaethol roedd yn rhaid iddynt eu cyflawni o dan Ddeddf Gofal Plant 2006. Mae'r Ddeddf yn dal i ofyn bod holl Awdurdodau Lleol Cymru:

- Yn cynnal ac yn diweddarau Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant
- Yn sicrhau bod gofal plant digonol yn hygyrch yn eu hardal; ac
- Yn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i rieni, darpar rieni a'r rhai sydd â chyfrifoldeb rhiant neu sy'n gofalu am blentyn, yng nghyswllt gofal plant

Yn y bôn, mae Adran 22 o'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol Cymru i sicrhau, i'r graddau y mae hynny'n *rhesymol ymarferol*, argaeledd gofal plant digonol i ddiwallu gofynion rhieni yn eu hardal sydd angen gofal plant er mwyn medru dechrau gweithio, aros mewn gwaith, neu ddilyn addysg neu hyfforddiant.

Mae pob Awdurdod Lleol yng Nghymru yn cyflawni eu hasesiadau digonolrwydd gofal plant lleol eu hunain, sef un o ofynion y Ddeddf honno.

I.2 Wrth benderfynu a yw'r ddarpariaeth gofal plant yn ddigonol, rhaid i awdurdod lleol roi sylw i anghenion rhieni yn eu hardal am y canlynol:

- darpariaeth gofal plant y gellir defnyddio elfen gofal plant credyd treth gweithio neu gredyd cynhwysol i dalu amdani
- darpariaeth gofal plant y gellir defnyddio gofal plant a gefnogir gan gyflogwr neu ofal plant di-dreth i dalu amdani;
- darpariaeth gofal plant ar gyfer plant sydd ag anghenion addysgol arbennig neu sydd angen gofal arbenigol oherwydd anabledd;
- darpariaeth gofal plant sy'n cynnwys defnydd o'r iaith Gymraeg;
- darpariaeth gofal plant sy'n eu galluogi i gael mynediad i'r hawl i dderbyn addysg gynnar yn y cyfnod sylfaen
- darpariaeth gofal plant sy'n eu galluogi i gael mynediad i'r hawl i dderbyn lleoedd gofal plant am ddim

Nodwedd hanfodol adroddiad yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yw bod y broses yn rhoi adborth ar y galw (lleol) o'i gymharu â'r cyflenwad (lleol) - h.y.: asesu'r galw am ofal plant yn achos pob math o ddarpariaeth gofal plant ac; asesu'r cyflenwad o ofal plant yn achos pob math o ddarpariaeth gofal plant.

Yn y bôn, dylai Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant sicrhau bod yr awdurdod lleol yn cymryd camau strategol gyda'i bartneriaid, ar lefel gymunedol, i ymdrin â'r bylchau gofal plant.

I.3 Cyflwynwyd Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Dinas a Sir Abertawe 2017 – a'r Cynllun Gweithredu i gyd-fynd ag ef, i Lywodraeth Cymru ddiwedd mis Mawrth

2017 – yn unol â'r amserlenni a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Bydd Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Dinas a Sir Abertawe 2017 yn cwmpasu'r cyfnod o 2017-2022, gyda'r gofynion canlynol o ran diweddarau:

31 Mawrth 2018	Adroddiad Cynnydd
31 Mawrth 2019	Adroddiad Cynnydd
31 Mawrth 2020	Adroddiad Cynnydd
31 Mawrth 2021	Adroddiad Cynnydd

- I.4 Yn achos Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 mae pwnc ychwanegol wedi galw am ddadansoddi ategol, penodol: y bwriad i estyn yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed, hyd at uchafswm o 30 awr yr wythnos.

Mae Llywodraeth Cymru bellach wedi ymrwymo i gynnig gofal plant am ddim i rieni sy'n gweithio sydd â phlant 3 a 4 oed, a hynny ar ben Cyfnod Sylfaen y Blynyddoedd Cynnar – i ddarparu cyfanswm o 30 awr yr wythnos o addysg gynnar a gofal plant am ddim, 48 wythnos y flwyddyn. Ym mis Tachwedd 2016, dewiswyd chwe Awdurdod Lleol i weithio gyda Llywodraeth Cymru ar beilot y cynnig gofal plant newydd hwn – un o'r rhain oedd Dinas a Sir Abertawe. Bydd y peilot mewn rhai mannau yn Abertawe yn cychwyn ym mis Medi 2017.

Yn ei hanfod, felly, nod Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 oedd penderfynu ar dri ffactor perthnasol, i baratoi ar gyfer hydref 2017:

1. I ba raddau roedd darparwyr gofal plant blynyddoedd cynnar a gwarchodwyr plant cofrestredig yn Abertawe yn credu y byddent (a) yn barod a (b) yn alluog i helpu i ddarparu'r oriau estynedig y gellir eu hawlio?
  2. I ba raddau roedd rhieni lleol (perthnasol) yn credu y byddai ganddynt, yn ddamcaniaethol, ddiddordeb mewn cyrchu'r cynnydd yn yr hawl – ac i ba raddau y byddent yn ceisio cyrchu'r uchafswm o ran yr oriau a gynigir.
  3. Pa mor aml, yn gymharol, y byddai rhieni o bosibl yn dewis cyrchu mathau penodol o ddarpariaeth gofal plant ar gyfer yr oriau ychwanegol
- I.5 Ar ben hynny, bydd Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017 yn parhau i lywio ymdrechion strategol yr awdurdod lleol i leihau tlodi plant yn ardal leol Abertawe - gan gynnwys trwy alluogi rhieni i gyrchu cyfleoedd gwaith a hyfforddiant, a hefyd trwy wella llesiant a datblygiad (cynnar) plant. Mae strategaeth gyffredinol yr awdurdod lleol i ymdrin â thlodi plant i'w gweld yn: www.swansea.gov.uk/povertystrategy
- I.6 Mae Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 wedi cymryd i ystyriaeth ac wedi cael ei lywio gan yr Asesiad o Anghenion Llesiant Lleol a gyflawnwyd gan Fyrddau Gwasanaethau Lleol, hynny yw Cynllun Un Abertawe, sydd i'w weld yn: [www.The One Swansea Plan 2015 final version august%20\(4\).pdf](http://www.The One Swansea Plan 2015 final version august%20(4).pdf)

Yn ei hanfod, mae'r Cynllun wedi llywio Adran 1 o'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant hwn, h.y. bydd y dadansoddiad demograffig a Chynllun Gweithredu'r

Asesiad hwn o Ddigonolrwydd Gofal Plant hefyd yn cefnogi nifer o brif uchelgeisiau Cynllun Un Abertawe, h.y.:

- Cefnogi economi gystadleuol a llewyrchus sy'n gweithredu fel canolbwynt ar gyfer Dinas-Ranbarth ehangach Bae Abertawe
- Sicrhau bod plant yn cael dechrau da mewn bywyd
- Sicrhau bod pobl yn cael lleoedd da i weithio

O ran yr uchelgais bod plant yn cael dechrau da mewn bywyd, mae Cynllun Un Abertawe yn cyflwyno gweledigaeth benodol mai'r *"blynyddoedd cyn-ysgol yw'r adeg pryd y gellir gwneud y gwahaniaeth mwyaf. Os bydd plant yn cael dechrau da mewn bywyd, maen nhw'n debygol o fod yn iachach, yn debygol o fod yn ddysgwyr gwell, ac yn llai tebygol o brofi amddifadedd. Mae'r ffactorau hyn yn arwain yn eu tro at debygolrwydd uwch o gael swydd dda a sicrhau safon well o fyw. Mae'r holl ffactorau hyn yn golygu bod pobl yn fwy galluog i ofalu am yr amgylchedd a chyfrannu at gymunedau diogel, llewyrchus"*.

Mae gofynion newydd o ran asesiadau a chynlluniau llesiant yn deillio o ddeddfwriaeth Llywodraeth Cymru ar ffurf Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Gellir nodi (wrth ddarllen yr asesiad hwn) y bydd ffocws yr ymdrechion, yn ystod y cyfnod 2017-2018, yn symud o gynnal asesiadau i ddatblygu cynlluniau strategol, blaenoriaethau (cyffredin) a mynd i'r afael â materion.

- I.7 Mae'n ofynnol bod Dinas a Sir Abertawe yn datblygu Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (WESP), sy'n dangos sut mae'n bwriadu datblygu system addysg sy'n galluogi mwy o ddysgwyr o bob oed i gaffael ystod ehangach o sgiliau yn yr iaith Gymraeg. Bydd hyn yn eu galluogi i ddefnyddio'r iaith yn eu bywydau personol, yn gymdeithasol ac yn y gweithle. Mae Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017 yn ymdrin â mater y rhieni (a nifer yr achosion o hyn) sy'n dymuno i'w plant ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg gyda gofal plant a'r blynyddoedd cynnar.

Defnyddir adborth ymgynghori ac ymchwil leol, gan gynnwys yr Asesiad hwn, i lywio Cynllun Strategol Abertawe ar gyfer y Gymraeg mewn Addysg. Bydd y Cynllun terfynol yn cael ei gyhoeddi ar wefan Dinas a Sir Abertawe erbyn 13 Gorffennaf 2017.

- I.8 Cyd-destun cychwynnol ar gyfer Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 yw Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Mae'r Ddeddf yn gofyn bod cyrff cyhoeddus, gan gynnwys Dinas a Sir Abertawe - gyda chefnogaeth Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol - yn gweithredu *"yn unol ag egwyddor datblygu cynaliadwy"* i geisio cyflawni saith nod cenedlaethol, y mae dau ohonynt - i wahanol raddau – fel petaent yn mynd ar ôl digonolrwydd gofal plant sy'n adlewyrchu'r galw yn lleol:
- Cymru fwy cyfartal
  - Cymru sydd â diwylliant bywiog a iaith Gymraeg lewyrchus

Y Cefndir

B.1 Ym mis Gorffennaf 2016, cyhoeddodd yr Ysgrifennydd Cabinet dros Gymunedau a Phlant Ganllawiau Statudol wedi'u diweddarau ar Ddigonolrwydd Gofal Plant, oedd yn nodi sut roedd barn y gweithgor gofal plant anffurfiol wedi cael ei hystyried wrth fireinio proses yr Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant – yng nghyswllt dyletswydd awdurdod lleol i asesu a sicrhau darpariaeth gofal plant ddigonol.

Mae'r Canllawiau diweddaraf i'w gweld yn:

<http://gov.wales/docs/dcells/publications/160714-childcare-statutory-guidance-en-v2.pdf>

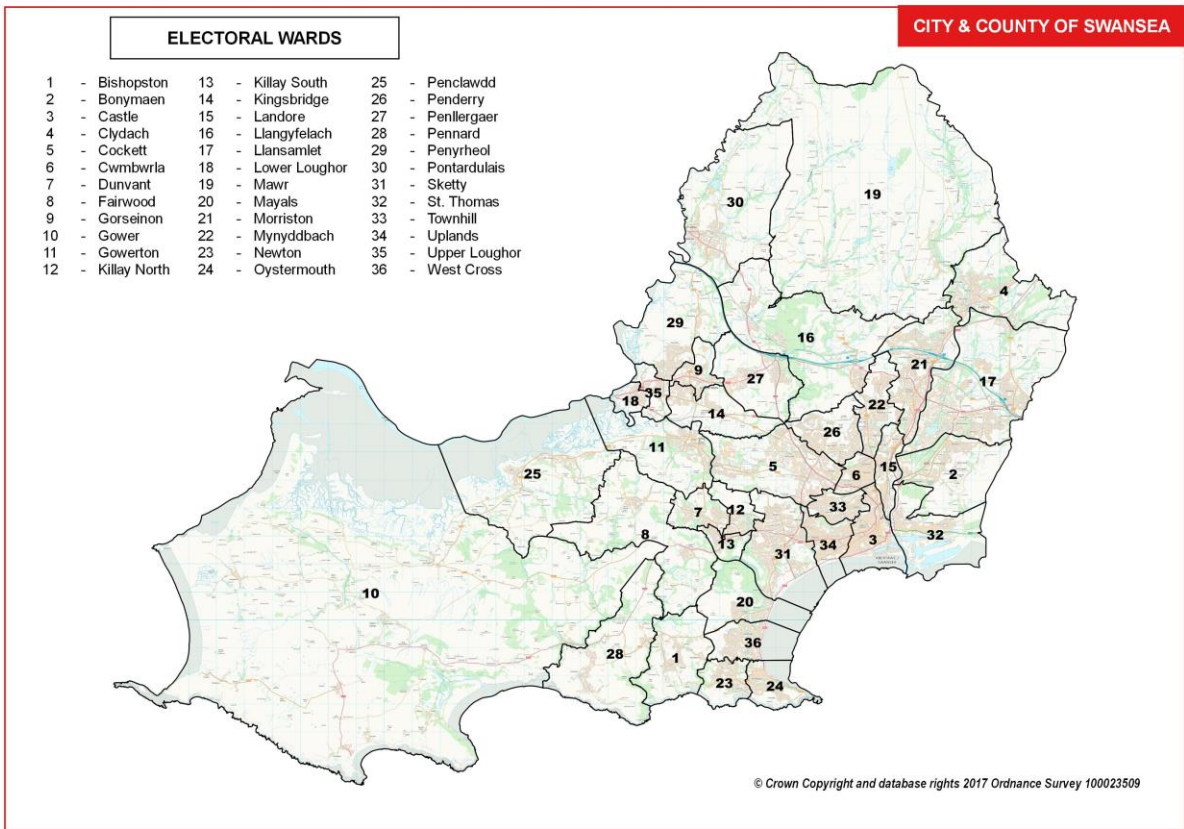
B.2 Roedd y canllawiau diwygiedig ar gyfer Aseidiadau Digonolrwydd Gofal Plant hefyd yn amlinellu:

- Bod rhaid i bob awdurdod lleol gynhyrchu Cynllun Gweithredu Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant sy'n *"dileu gwendidau ac yn cynnal y cryfderau a nodwyd yn yr Aseidiadau Digonolrwydd Gofal Plant"*
- *"Dylid adolygu Cynlluniau Gweithredu'r Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant yn barhaus a'u diweddarau ac adrodd arnynt yn flynyddol trwy adroddiadau cynnydd. Bob blwyddyn dylai awdurdodau lleol anelu am welliant parhaus wrth sicrhau darpariaeth gofal plant ddigonol"*

B.3 Mae'r Cynllun Gweithredu a gyflwynir yn y ddogfen hon yn darparu atebion a, gobeithio, datrysiadau sy'n cyfateb i'r cyfarwydddebau a geir yn B.2 uchod.

Map o wardiau Abertawe

Methodoleg

Cynhaliwyd yr ymchwil er mwyn cynhyrchu Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017-2020 yn ystod y cyfnod Medi 2016 - Chwefror 2017.

Roedd y fethodoleg ymchwil yn ymgorffori'r canlynol:

1. Arolwg o'r Galw Craidd gan Rieni

Rhwng Tachwedd 2016 a Ionawr 2017 cynhaliwyd cyfweiliadau gyda 400 o rieni a gofalwyr – (yn y mwyafrif o achosion) trwy gyfweiliad strwythuredig dros y ffôn, neu gyfweiliad wyneb yn wyneb - ynghylch gofal plant yn ardal leol Abertawe.

Yn achos pob un o'r rhieni a roddodd gyfweiliad, roedd yn hysbys bod gan 50% o garfan y cyfweiliadau o leiaf un plentyn 0-4 oed, ac roedd yn hysbys bod gan 50% o garfan y cyfweiliadau o leiaf un plentyn 5-14 oed, er mwyn sicrhau bod barn yn cael ei chasglu ynghylch pob math o ofal plant ffurfiol, cofrestredig.

Roedd ffurflen arolwg gyson yn golygu bod modd i gyfwelwari ddarparu cyfuniad o ymatebion meintiol ac ansoddol ynghylch pynciau a materion, *gan gynnwys*:

- Y defnydd o ofal plant ffurfiol (cofrestredig)
- Y defnydd o ofal plant anffurfiol (megis [dibyniaeth ar y] teulu a ffrindiau)
- (Unrhyw) Drefniadau gofal plant (ffurfiol) a ganfyddir fel rhai delfrydol
- Fforddiadwyedd opsiynau gofal plant
- Digwyddiad rhwystrau i gyrchu gofal plant ffurfiol
- (Lle bo hynny'n berthnasol) y nifer sy'n manteisio ar y lleoedd Dechrau'n Deg
- (Lle bo hynny'n berthnasol) y nifer sy'n manteisio ar yr hawl addysg gynnar ran amser am ddim i blant 3 a 4 oed a'r nifer posibl/arfaethedig a fyddai'n manteisio (lle bo hynny'n berthnasol) ar y dyraniad cynyddol o hyd at 30 awr (o'r lefel bresennol o 15 awr), ym mis Medi 2017, h.y. 10 awr yn y cyfnod sylfaen a 20 awr o ofal plant.

Uchelgais barhaus y tîm ymchwil oedd sicrhau bod sampl yn cynrychioli teuluoedd lle roedd y Gymraeg yn cael ei siarad.

2. Arolwg Ategol Ar-lein o'r Galw gan Rieni

I gyd-fynd â'r cyfweiliadau ffôn - sef y *prif ddull gweithredu/dull gweithredu craidd arfaethedig* ar gyfer pennu profiadau rhieni a gofalwyr oedd yn byw ar draws ardal leol Abertawe o ran gofal plant - roedd arolwg ar-lein i rieni. Roedd y cwestiynau yn yr arolwg ategol hwn ar-lein yn ailadrodd rhai a ymgorfforwyd yn y cyfweiliadau ffôn (craidd). Ganol mis Hydref 2016, postwyd yr arolwg ar-lein ar wefan Dinas a Sir Abertawe a chafodd ei hyrwyddo trwy eu sianeli cyfryngau cymdeithasol - gan gynnwys trwy dudalen Facebook y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd. Nod yr arolwg ategol ar-lein oedd sicrhau bod modd i rieni oedd yn gweithio nad oedd cael

gafael arnynt o bosib wedi bod yn (/mor) hawdd yn ystod proses y cyfweiliadau ffôn craidd, leisio eu barn a chyflwyno adborth atodol gwerthfawr.

3. Arolwg Ffôn gyda Darparwyr Gofal Dydd a Gwarchodwyr Plant Cofrestredig

O fis Hydref 2016 i fis Tachwedd 2016 cynhaliwyd arolwg ffôn strwythuredig gyda darparwyr gofal dydd cofrestredig a gwarchodwyr plant cofrestredig oedd yn gweithredu ar draws ardal leol Abertawe - gan gynnwys y rhai a ddynodwyd o fewn y Cynllun Cymeradwyo Gofal Plant.

Roedd fformat safonol o gwestiynau cyfweiliad lled-strwythuredig yn gwahodd darparwyr gofal dydd cofrestredig a gwarchodwyr plant cofrestredig i roi adborth ar faterion *oedd yn cynnwys*:

- Yr ystod o wasanaethau oedd yn cael eu darparu
- Nifer a math y lleoedd gofal plant oedd yn cael eu llenwi (amser llawn, rhan amser, ad-hoc)
- Nifer y lleoedd oedd yn cael eu llenwi gan blant ag anghenion addysgol arbennig neu y mae angen gofal arbenigol arnynt oherwydd anabledd
- Nifer y lleoedd iaith Gymraeg oedd yn cael eu llenwi
- Lleoedd gwag a rhestrau aros
- Oriau agor, gan gynnwys y nifer oedd yn cynnig oriau gofal plant hyblyg
- Amrywiaeth hyd y sesiynau
- Ystod oed y plant
- Amrywiaeth y tâl a godir

4. Nodi materion demograffig a sosio-economaidd allweddol

Gwnaed ymchwil pen desg er mwyn canfod ffactorau demograffig a sosio-economaidd a fydd yn cael *dylanwad amlwg* ar (ddigonolrwydd ac addasrwydd) y ddarpariaeth gofal plant yn awr ac yn y dyfodol ar draws ardal leol Abertawe a'i 36 o wardiau. Roedd yr ymchwil pen desg yma'n cynnwys ffocws ar y canlynol:

- Y boblogaeth bresennol ac a ragwelir o blant a phobl ifanc 0-19 oed sy'n byw yn y 36 o wardiau yn Abertawe
- Nifer yr achosion o ddatblygiadau tai ac eiddo newydd *hysbys ac arfaethedig - gan gynnwys o fewn pob ward*
- Ethnigrwydd teuluoedd a phlant 0-19 oed
- Ffydd teuluoedd a phlant 0-19 oed
- Nifer yr achosion o blant ag anghenion arbennig, anableddau ac anghenion meddygol cymhleth yn y fwrdeistref
- Nifer yr achosion o deuluoedd unig riant

5. Ymgynghori â chyflogwyr yn Abertawe

Cynhaliwyd arolwg ar-lein a holiadur papur ategol gyda chyflogwyr yn Abertawe. Roedd yr arolwg ar-lein ar gael ar wefan Dinas a Sir Abertawe yn ystod hydref 2016.

6. Ymgynghori â phlant a phobl ifanc

Ym mis Ionawr 2017, bu tîm ymchwil yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yn cynnal ymgynghoriad â phlant 2-11 oed.

Cynhaliwyd pum sesiwn ymgynghori ryngweithiol mewn lleoliadau gofal dydd penodol, *gan gynnwys*:

- Dau ddarparwr Dechrau'n Deg - gyda phlant 2 flwydd oed
- Dwy feithrinfa ddydd breifat - gyda phlant 3 a 4 oed a phlant 5-7 oed
- Clwb ar ôl ysgol - gyda phlant 5-7 oed a phlant 8-11 oed

7. Nodi'r cyflenwad/capaciti gofal plant yn Abertawe

Cafodd nifer y lleoedd gofal plant oedd ar gael i rieni yn y canlynol/yn cyfateb iddynt:

- pob un o 36 ward yr ardal leol
- pob un o saith rhanbarth côd post yr ardal leol:
  - SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe
  - SA2 h.y. Canol Abertawe - de
  - SA3 h.y. De-orllewin Abertawe
  - SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe
  - SA5 h.y. Canol Abertawe - gogledd
  - SA6 h.y. Gogledd Abertawe
  - SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe

eu nodi a'u mapio yn gynnar yn 2017.

Yn ei hanfod (yn Adran 3 - gweler tudalen 23) nodwyd argaeledd y mathau canlynol o ddarpariaeth gofal plant, h.y. nifer y lleoedd yn/gyda:

- Darparwyr gofal dydd llawn
- Darparwyr gofal dydd sesiynol
- Gwarchodwyr plant cofrestredig
- Darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol - gan gynnwys clybiau ar ôl ysgol; clybiau brechwast; cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau
- Darpariaeth gofal plant anffurfiol (gweler Adran 4 - tudalen 36)

1. Gweithio mewn Partneriaeth

Fel rhan o Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 gofynnwyd i nifer o randdeiliaid/sefydliadau partneriaeth lleol allweddol ddarparu adborth ar y blaenoriaethau allweddol, yn eu barn nhw, ar gyfer y farchnad gofal plant yn yr ardal leol - yn arbennig o safbwynt (a) y cyflenwad a'r galw a (b) y cynnydd sydd i ddod yn y lleoedd addysg rhan amser sydd ar gael am ddim i blant 3 a 4 oed, hyd at uchafswm o 30 awr yr wythnos. Crynhoir yr adborth a gafwyd ganddynt yn Nhabl 1 isod, ac mae wedi helpu i lywio Cynllun Gweithredu Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017, a gyflwynir ar dudalennau 188 – 221 o'r ddogfen hon.

Tabl 1: Adborth a gafwyd gan randdeiliaid a sefydliadau grwpiau partneriaeth lleol allweddol

Enw'r Sefydliad	Adborth Allweddol ynghylch marchnad gofal plant Abertawe
Y Fforwm Addysg Gymraeg	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mae angen i'r rhai sy'n asesu'r farchnad gofal plant (barhau i) fonitro'r angen am ofal plant ymhlith rhieni y mae'r Gymraeg yn brif iaith a siaredir yn eu cartref. ■ Mae angen hefyd i'r rhai sy'n asesu'r farchnad gofal plant (barhau i) fonitro'r angen am ofal plant ymhlith rhieni sydd â phlentyn ag anghenion ychwanegol a/neu anghenion meddygol cymhleth.
Rhwydwaith Chwarae Abertawe	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mae angen i'r rhai sy'n asesu ac yn monitro'r farchnad gofal plant barhau i ymgynghori â phlant a phobl ifanc mewn modd ystyrion. Byddai'r sector chwarae yn Abertawe yn awyddus i dderbyn gwybodaeth barhaus ynghylch sut mae lleoliadau gofal plant yn sicrhau bod digon o chwarae'n cael ei ddarparu, a bod yr amgylchedd sy'n cael ei ddarparu yn un chwareus. ■ Hefyd dylid pwysleisio ac ystyried [o'r newydd] pwysigrwydd hyfforddiant cysylltiedig â chwarae i ymarferwyr gofal plant a gwarchodwyr plant.
Cyngor Sir Caerfyrddin	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nid oes fawr ddim enghreifftiau o rieni sy'n byw yn (ardal Ogledd-orllewinol) Abertawe yn defnyddio gofal plant yn Sir Gaerfyrddin.
Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nid oes fawr ddim enghreifftiau o rieni sy'n byw yn (ardal Ogledd-ddwyreiniol) Abertawe yn defnyddio gofal plant yng Ngogledd Port Talbot.
Bwrdd Diogelu Plant Bae'r Gorllewin	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bydd rhannu gwybodaeth gyda Bwrdd Diogelu Plant Bae'r Gorllewin yn parhau, gan gynnwys os bydd unrhyw faterion diogelu ac arfer da yn codi.
Swyddfeydd Canolfan Byd Gwaith Abertawe	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bydd rhannu gwybodaeth, gan gynnwys ynghylch recriwtio, yn parhau i ddigwydd gyda Chanolfan Byd Gwaith Abertawe ar hyd y cyfnod 2017-2022.

Enw'r Sefydliad	Adborth Allweddol ynghylch marchnad gofal plant Abertawe
Sefydliadau Partner/Trosfwaol ¹	<p>■ Adborth PACEY Cymru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bydd gan Warchodwyr Plant rôl bwysig yn y gwaith o ddarparu'r hawl estynedig am ddim, a dylid cynnal eu hymwneud â'r 'estyn' hwnnw. - Mae angen rhoi llawn cymaint o flaenoriaeth i elfen gofal plant y 30 awr estynedig ag i'r elfen addysg gynnar. - Dylid cydnabod bod gwarchodwyr plant yn chwarae rôl hanfodol o ran gofal plant i blant o'u geni hyd at 14 neu 16 oed os bydd gan blant anghenion dysgu ychwanegol. <p>■ Cymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bydd yr hawl estynedig am ddim yn fater allweddol ar gyfer y sector gofal plant 0-4 oed yn Abertawe yn ystod y blynyddoedd sydd i ddod - yn arbennig o ran dichonoldeb ariannol (yn achos darparwyr <i>gofal plant</i> perthnasol) a sut bydd system daliadau'n gweithredu. - (Yn ôl yr hanesion) gallai plant sy'n cyrchu lleoedd rhan amser am ddim mewn addysg gynnar yn 3 oed achosi anawsterau cynaliadwyedd i'r sector gofal plant 0-4 oed. <p>■ Clybiau Plant Cymru Kids' Clubs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mae angen i gynllunwyr gofal plant (barhau i) fonitro'r galw am ddarpariaeth cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau, gan fod yr adborth anecdotaidd yn awgrymu y gallai mwy ohono fod ar gael. - Gall fod gan ddarparwyr y tu allan i oriau ysgol, ar adegau, bryderon ynghylch i ba raddau y bydd y ddarpariaeth y maen nhw'n ei chynnig - mewn ymateb i'r galw gan rieni - yn cael ei llenwi mewn gwirionedd. - Mae'r ddarpariaeth cyn oriau ysgol/clybiau brechwast yn dal i ddigwydd yn yr ysgolion cynradd yn bennaf. - Mae cymorth ariannol i helpu gyda chynaliadwyedd yn dal yn un o'r prif broblemau.

¹Cynhaliwyd cyfarfod ymgynghori gyda sefydliadau trosfwaol ddiwedd mis Tachwedd 2016, ac estynnwyd gwahoddiad i Clybiau Plant Cymru Kids' Clubs, y Mudiad Meithrin, Cymdeithas Genedlaethol y Meithrinfeydd Dydd (NDNA Cymru), PACEY Cymru a Chymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru (PPA Cymru).

2. Dadansoddiad Demograffig a Sosio-Economaidd

Mae canllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer Asesu Digonolrwydd Gofal Plant yn amlinellu “y dylai adran gynnwys proffil o ardal y fwrdeistref gyfan, gan gynnwys demograffeg. Yn arbennig, yn unol â'r Rheoliadau Asesu, rhaid cynnwys manylion ynghylch:

- *Y ffigurau poblogaeth a ragfynegir ar gyfer ardal yr Awdurdod Lleol*
- *Y prif dueddiadau a ffactorau sy'n debygol o effeithio ar y ffigurau hynny - datblygiadau tai”*

Roedd y canllawiau hefyd yn cynghori y dylid tynnu gwybodaeth ddemograffig o'r wybodaeth a gasglwyd gan awdurdodau lleol wrth ddatblygu eu Hasesiad o Anghenion Llesiant Lleol. Mae Cynllun Un Abertawe (Anghenion Llesiant) 2015 yn cynnwys nifer o brif bwyntiau perthnasol, gan gynnwys bod:

- 6% o boblogaeth Abertawe'n perthyn i grŵp ethnig nad yw'n wyn
- Rhagfynegir y bydd Abertawe'n tyfu 13.1% (31,200 o bobl) rhwng 2011 a 2036, y gyfradd bedwaredd uchaf o dwf yng Nghymru
- Nifer yr aelwydydd yn Abertawe wedi cynyddu bron 9,000 (+9%) rhwng 2003 a 2013, gyda'r twf mwyaf yn yr aelwydydd un person
- Cyfraddau Gweithgarwch Economaidd a Chyflogaeth Abertawe yn is na'r ffigurau cyfatebol ar gyfer Cymru a'r Deyrnas Unedig. Mae'r cyfraddau diweithdra (ar sail arolygon) yn Abertawe yn uwch nag yng Nghymru a'r Deyrnas Unedig
- Gan Abertawe gyfran uwch na'r cyfartaledd o ardaloedd lleol (12%) sy'n perthyn i'r 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru (WIMD 2014). O ran y mynegai cyffredinol ceir yr LSOA (Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is mwyaf difreintiedig yn wardiau Penderi, Townhill a'r Castell

2.1 Amcangyfrif swyddogol diweddaraf poblogaeth Dinas a Sir Abertawe (ym Mehefin 2015) oedd 242,400. Abertawe sydd â'r boblogaeth awdurdod lleol ail fwyaf yng Nghymru, ac mae'n cyfrif am bron 8% o gyfanswm poblogaeth y wlad (3,099,100).

Adroddodd Cyfrifiad ONS 2011 fod 26.8% o'r holl *aelwydydd* yn Abertawe yn cynnwys plant dibynnol - a bod 4.8% o'r aelwydydd yn cynnwys teuluoedd di-waith gyda phlant dibynnol. Dengys Tabl 2 nifer y plant a'r bobl ifanc sy'n byw ym mhob un o 36 ward ardal leol Abertawe sy'n perthyn i'r grwpiau oed canlynol:

- 0-2 oed
- 3-4 oed
- 5-7 oed
- 8-11 oed
- 12-15 oed

Tabl 2: Nifer y plant a'r bobl ifanc sy'n byw ym mhob un o 36 ward ardal leol Abertawe (ffynhonnell: ONS 2015)

Ward	Nifer y plant 0-2 oed sy'n byw yno	Nifer y plant 3-4 oed sy'n byw yno	Nifer y plant 5-7 oed sy'n byw yno	Nifer y plant 8-11 oed sy'n byw yno	Nifer y plant 12-15 oed sy'n byw yno	Cyfanswm 0-15 oed
Llandeilo Ferwallt	61	56	99	136	135	487
Bonymaen	231	164	229	330	336	1,290
Y Castell	379	164	261	336	368	1,508
Clydach	282	175	251	348	381	1,437
Y Cocyd	491	288	470	560	671	2,480
Cwmbwrla	305	221	287	367	362	1,542
Dyfnant	91	93	130	213	254	781
Fairwood	83	63	99	138	162	545
Gorseinon	177	109	161	242	212	901
Gŵyr	114	66	116	166	177	639
Tre-gŵyr	158	119	164	253	341	1,035
Gogledd Cilâ	41	66	71	129	122	429
De Cilâ	54	32	53	57	84	280
Pontybrenin	104	79	114	171	184	652
Glandŵr	267	146	215	268	294	1,190
Llangyfelach	208	119	191	261	253	1,032
Llansamlet	634	408	543	724	713	3,022
Llwchwr Isaf	76	53	97	131	115	472
Mawr	59	43	53	90	76	321
Mayals	52	63	87	118	121	441
Treforys	627	393	563	740	809	3,132
Mynyddbach	272	175	232	394	393	1,466
Newton	93	67	96	107	130	493
Ystumllwynarth	112	85	112	139	134	582
Penclawdd	97	64	106	140	164	571
Penderi	643	432	567	718	748	3,108
Penllergaer	118	66	105	138	150	577
Pennard	71	57	77	126	121	452
Penyrheol	145	135	212	261	254	1,007
Pontarddulais	234	143	239	309	338	1,263
St Thomas	250	185	223	302	323	1,283
Sgeti	286	211	328	516	568	1,909
Townhill	481	341	389	476	506	2,193
Uplands	290	183	254	307	342	1,376
Llwchwr Uchaf	86	66	90	119	122	483
West Cross	174	134	218	290	278	1,094

Mae Tabl 2 yn amlygu'r canlynol...

Dangosodd ffigurau poblogaeth canol 2015 yr ONS fod y nifer uchaf o blant 0-2 oed i bob golwg yn byw (yn nhrefn amllder) yn y tair ward ganlynol:

1. Ward Penderi
2. Ward Llansamlet ac yn ffinio â hi...
3. Ward Treforys

Dangosodd ffigurau poblogaeth canol 2015 yr ONS fod y nifer uchaf o blant 3-4 oed i bob golwg yn byw (yn nhrefn amllder) yn y tair ward ganlynol:

1. Ward Penderi
2. Ward Llansamlet ac yn ffinio â hi...
3. Ward Treforys

Dangosodd ffigurau poblogaeth canol 2015 yr ONS fod y nifer uchaf o blant 5-7 oed i bob golwg yn byw, eto (yn nhrefn amllder) yn y tair ward ganlynol:

1. Ward Treforys ac yn ffinio â hi...
2. Ward Llansamlet
3. Ward Penderi

Dangosodd ffigurau poblogaeth canol 2015 yr ONS fod y nifer uchaf o blant 8-11 oed i bob golwg yn byw (yn nhrefn amllder) yn y tair ward ganlynol:

1. Ward Treforys ac yn ffinio â hi...
2. Ward Llansamlet
3. Ward Penderi

Dangosodd ffigurau poblogaeth canol 2015 yr ONS fod y nifer uchaf o blant 12-15 oed i bob golwg yn byw (yn nhrefn amllder) yn y tair ward ganlynol:

1. Ward Treforys
2. Ward Penderi
3. Ward Llansamlet

- 2.2 Yn ôl www.statswales.gov.wales cafwyd 2,517 o enedigaethau byw yn Abertawe yn 2015.
(ffynhonnell: Cronfa Ddata Iechyd Plant Genedlaethol Gymunedol (NCCHD) 2015)

- 2.3 Mae'r rhagamcanion poblogaeth a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol yng ngwanwyn 2016 yn nodi'r newidiadau canlynol i ganrannau poblogaeth carfannau penodol...

Tabl 3: Rhagamcanion poblogaeth a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2015

Carfan Oed	Poblogaeth Breswyl 2017	Poblogaeth Breswyl 2020	% y cynnydd 2017– 2020
0 – 2 oed	7,423	7,533	+1.5%
3 – 4 oed	5,134	4,997	-2.6%
5 – 7 oed	8,142	7,953	-2.3%
8 oed	10,549	10,854	+2.8%
12 oed	10,103	10,473	+3.5%
Cyfanswm 0-15 oed	41,351	41,810	+1.1%

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru 2015

Yr elfen hollbwysig, yn achos Abertawe yw bod Llywodraeth Cymru yn rhagweld y bydd y boblogaeth plant hŷn yn cynyddu'n fwy na'r boblogaeth plant ifanc/iau.

- 2.4 Dangosodd ffigurau a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ddiwedd 2015 fod nifer y plant oedd yn byw yn Abertawe ac oedd ag anghenion addysgol arbennig fel a ganlyn:

Tabl 4: Nifer y disgyblion ag AAA mewn ysgolion a gynhelir yn ystod y flwyddyn ysgol 2014 - 2015

Awdurdod Lleol	Disgyblion Gweithredu Ysgol	Disgyblion Gweithred u Ysgol a Mwy	Cyfanswm y disgyblion ag AAA ond heb Ddatganiad	Nifer y disgyblion â Datganiad	Yr holl ddisgyblion ag AAA
Abertawe	5,206	2,271	7,477	1,423	8,901

Ffynhonnell: Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2016

Roedd yr un ffynhonnell hefyd yn adrodd, er mai'r cyfartaledd ar draws Cymru yn 2014-2015

oedd 11.8% (o'r plant), fod gan bum awdurdod ddatganiadau ar gyfer dros 15% o'u 'dysgwyr' ag AAA. Roedd Abertawe'n un o'r pum awdurdod lleol yma.

2.5 Mae Tabl 5 yn dangos proffil ethnig poblogaeth ardal awdurdod lleol Abertawe.

Tabl 5: Proffil ethnig poblogaeth ardal awdurdod lleol Abertawe (ffynhonnell: Cyfrifiad ONS 2011)

Ethnigrwydd	Canran o Boblogaeth Abertawe
Yr holl Breswylwyr - nifer	239,023
Gwyn; Cymreig/Seisnig/Albanaidd/Gwyddelig (Gog.lwerddon)/Prydeinig	91%
Gwyn; Gwyddelig	0.5%
Gwyn; Sipsiwn neu Deithwyr Gwyddelig	<0.5%
Gwyn; Gwyn arall	2%
Grwpiau Ethnig Cymysg / Lluosog; Gwyn a Du Caribïaidd	<0.5%
Grwpiau Ethnig Cymysg / Lluosog; Gwyn a Du Affricanaidd	<0.5%
Grwpiau Ethnig Cymysg / Lluosog; Gwyn ac Asiaidd	<0.5%
Grwpiau Ethnig Cymysg / Lluosog; Cymysg arall	<0.5%
Asiaidd/Asiaidd Prydeinig; Indiaidd	1%
Asiaidd/Asiaidd Prydeinig; Pacistani	<0.5%
Asiaidd/Asiaidd Prydeinig; Bangladeshi	1%
Asiaidd/Asiaidd Prydeinig; Tsieineaidd	1%
Asiaidd/Asiaidd Prydeinig; Asiaidd arall	1%
Du/Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig; Affricanaidd	1%
Du/Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig; Caribïaidd	<0.5%
Du/Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig; Du arall	<0.5%
Grŵp Ethnig arall; Arabaidd	0.5%
Grŵp Ethnig arall; Unrhyw Grŵp Ethnig arall	<0.5%

Dengys Tabl 5 fod mwyafrif poblogaeth Abertawe yn perthyn i'r dosbarthiadau Gwyn neu Gwyn Arall².

²Adroddodd Tîm Gwybodaeth, Ymchwil a GIS Dinas a Sir Abertawe ym mis Rhagfyr 2016 fod y Grŵp Ethnig Bangladeshi, a ystyriwyd yn brif Grŵp Ethnig heblaw gwyn yn Abertawe ers meitin, wedi parhau i dyfu rhwng 2001 a 2011, gan ddyblu bron yn ystod y cyfnod hwnnw. Fodd bynnag, roedd Cyfrifiad diweddaraf 2011 yn awgrymu bod y boblogaeth Tsieineaidd bellach yn fwy na'r boblogaeth Bangladeshi yn Abertawe.

- 2.7 Mae Tabl 6 yn dangos yr allfudo a'r mewnfudo a welwyd yn ystod y flwyddyn 2016, i mewn ac allan o Abertawe (Ffynhonnell: Stats Wales 2016).

Tabl 6: Mewnfudo ac allfudo a welwyd yn ystod y flwyddyn 2016, i mewn ac allan o Abertawe (Ffynhonnell: Stats Wales 2016)

Grŵp Oed	Llif y Mewnfudo Mewnol (2016)	Llif yr Allfudo Mewnol	Mudo Mewnol Net	Llif y Mewnfudo Rhyngwladol	Llif yr Allfudo Rhyngwladol	Mudo Rhyngwladol Net
Yr holl bobl	9,851	9,844	+7	2,399	1,264	+1,135

Dengys Tabl 6 fod y mudo net (i mewn i Abertawe) yn 2016 yn +1,142 (o bobl).

- 2.8 Dengys Tabl 7 isod ddiwyddiad pobl o wahanol ffydd yn Abertawe ar adeg Cyfrifiad ONS 2011.

Tabl 7: Diwyddiad ymarfer gwahanol ffydd yn Abertawe (ffynhonnell: Cyfrifiad ONS 2011)

Ffydd	Canran o'r Boblogaeth
Cristnogaeth	55%
Bwdhïaeth	<0.5%
Hindŵaeth	<0.5%
Iddewiaeth	<0.5%
Islam	2%
Siciaeth	<0.5%
Crefydd arall	0.5%
Dim crefydd	34%
Crefydd heb ei nodi	7.5%

Dengys Tabl 7 mai'r ffydd a nodwyd amlaf oedd Cristnogaeth.

- 2.9 Adroddodd Cyfrifiad ONS 2011 fod 7.8% o'r aelwydydd yn Abertawe yn cynnwys (teuluoedd) unig riant gyda phlant dibynnol - h.y. 8,063 o aelwydydd.
- 2.10 Adroddodd Cyfrifiad ONS 2011, yn achos y trigolion 16-74 oedd mewn cyflogaeth, fod 14.2% wedi'u cyflogi'n rhan amser, a 33.7% yn amser llawn, a allai fod yn ffactor o ran rhoi pwysau (cynyddol) am leoedd gofal dydd llawn yn lleol.

2.11 Mae nifer o ddatblygiadau tai newydd i ddigwydd yn ystod y cyfnod hyd at 2020 ar draws ardal Abertawe. Dengys Tabl 8 isod sut gallai'r rhain roi pwysau pellach yn uniongyrchol ar y ddarpariaeth gofal plant *leol*.

Tabl 8: Digwyddiad datblygiadau tai newydd a gymeradwywyd (o ran cynllunio) sydd i ddigwydd yn Abertawe hyd at 2021

Ward	Nifer yr anheddau datblygiadau tai <i>newydd</i> sydd ar waith/i'w cwblhau'n fuan yn y ward – yn ystod y cyfnod 2017 i 2021	Y lleoedd gofal plant newydd posibl fydd yn ofynnol ar gyfer plant 2, 3 a 4 oed (sy'n breswylwyr newydd) – gan ddefnyddio fformwla cynnyrch o 0.31 lle [cyfatebol mewn ysgol gynradd] fesul uned breswyl berthnasol X3 [grŵp blwyddyn]
Llandeilo Ferwallt	0	0
Bonymaen	1,001	93
Y Castell	498	46
Clydach	53	5
Y Cocyd	398	37
Cwmbwrla	10	1
Dyfnant	39	4
Fairwood	0	0
Gorseinon	275	25
Gŵyr	0	0
Tre-gŵyr	0	0
Gogledd Cilâ	415	36
De Cilâ	0	0
Pontybrenin	217	20
Glandŵr	215	20
Llangyfelach	146	13
Llansamlet	1,153	108
Llwchwr Isaf	110	10
Mawr	15	1.5
Mayals	0	0
Treforys	119	11
Mynyddbach	49	5
Newton	15	1.5
Ystumllwynarth	100	9
Penclawdd	0	0
Penderi	271	25
Penllergaer	250	23
Pennard	0	0
Penyrheol	377	35
Pontarddulais	371	34
St Thomas	670	62
Sgeti	401	37
Townhill	134	12
Uplands	32	3
Llwchwr Uchaf	45	4
West Cross	35	3
Cyfanswm	7,414	684 o leoedd newydd yn ofynnol o bosibl ar gyfer plant 2, 3 a 4 oed

Ffynhonnell: [data colofnau 1 a 2] Dinas a Sir Abertawe 2016

- 2.12 Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (WIMD) 2011: Y Mynegai Plant yw'r mesur swyddogol ar gyfer amddifadedd cymharol mewn ardaloedd cynnyrch ehangach yng Nghymru i blant.

Fe'i cyhoeddwyd gan Gyfarwyddiaeth Ystadegol Llywodraeth Cymru ym mis Awst 2011. Dengys y tabl isod y wardiau lle roedd y 10 Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs)³ sydd ar y brig yn Abertawe wedi'u lleoli o ran (a) y Mynegai Plant cyffredinol a (b) y dangosydd Amddifadedd Addysg yn 2011.

Tabl 9: Wardiau lle roedd y 10 Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) sydd ar y brig yn Abertawe wedi'u lleoli o ran (a) y Mynegai Plant cyffredinol a (b) y dangosydd Amddifadedd Addysg yn 2011

Safle Abertawe	Mynegai Plant 2011	Amddifadedd Addysg
1	Ardal Gynnyrch Ehangach (SOA) Townhill [Safle] 1 ⁴	Ardal Gynnyrch Ehangach Penderi [Ward] 1
2	SOA Townhill 3	SOA Townhill 1
3	SOA Penderi 1	SOA Townhill 3
4	SOA Townhill 2	SOA Penderi 7
5	SOA Bonymaen 1	SOA Townhill 6
6	SOA Penderi 3	SOA Townhill 5
7	SOA Mynyddbach 1	SOA Mynyddbach 1
8	SOA Y Castell 8	SOA Penderi 5
9	SOA Penderi 4	SOA Penderi 3
10	SOA Treforys 7	SOA Y Castell 2

- 2.13 O ran nifer y teuluoedd incwm isel â phlant dibynnol, yn 2011 adroddodd Cyfarwyddiaeth Ystadegol Llywodraeth Cynulliad Cymru fod 25.2% o'r plant 0-18 oed yn byw ar aelwydydd yn Abertawe oedd yn derbyn budd-daliadau cysylltiedig ag incwm. Roedd hyn 1.6% yn is na chanran Cymru gyfan.
- 2.14 Yn ôl Cyfrifiad ONS 2011 roedd 11.4% o boblogaeth Abertawe yn gallu siarad Cymraeg. Mawr oedd y ward â'r ganran uchaf o drigolion oedd yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg, er bod y gyfran wedi gostwng i 29.3% (ers 2001), tra bod y gyfran isaf yn ward Townhill (3.7%). Y ward oedd â'r nifer isaf o drigolion a allai siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg oedd De Cilâ (101) tra bod nifer uchaf y trigolion oedd â phob un o'r sgiliau hyn i'w canfod yn ward Llansamlet (1,367).

Ffynhonnell arall o wybodaeth ystadegol ynghylch yr iaith Gymraeg yw Arolwg Cenedlaethol Cymru - arolwg o (sampl o bron 15,000 o) bobl ar raddfa fawr, a gynhelir gan Lywodraeth Cymru. Yn achos arolwg 2012-2013, dywedodd 16% o'r ymatebwyr yn Abertawe eu bod yn gallu siarad Cymraeg, o gymharu â chyfartaledd Cymru, sef 24%.

³Crewyd SOAs Haen Is gan ddefnyddio data Cyfrifiad 2001 o grwpiau o Ardaloedd Cynnyrch (yn nodweddiadol 4-6 ohonynt), ac fe'u diweddarwyd wedi Cyfrifiad 2011. Ar gyfartaledd maent yn cynnwys rhyw 1,500 o breswylwyr a 650 o aelwydydd.

⁴ h.y. Ardal Cynnyrch Ehangach fwyaf difreintiedig ward Townhill.

3. Y Cyflenwad o Ofal Plant Ffurfiol yn Abertawe

Mae'r adran ganlynol yn cyflwyno'r cyflenwad sylfaenol o ran darpariaeth/lleoedd gofal plant ar draws ardal awdurdod lleol Abertawe, ddiwedd 2016.

Mae Tablau 10-18, ar dudalennau 23-35, yn cyflwyno gwybodaeth sy'n cyfateb i Ganllawiau Asesu Dichonolrwydd Gofal Plant Llywodraeth Cymru.

Fodd bynnag, ar ddechrau'r adran hon ceir cyflwyniad sylfaenol o ran y cyflenwad o'r pum prif fath o ofal plant *ffurfiol* oedd ar gael i deuluoedd yn Abertawe ddiwedd 2016. Mae hefyd yn cynnwys cymhariaeth ag argaeledd darpariaeth ffurfiol yn 2014.

3.1 Tabl 10:⁵ Crynodeb o'r prif fathau o ofal plant ffurfiol cofrestredig oedd ar gael ledled Abertawe yn hydref 2016, a chymhariaeth rhwng hynny a'r cyflenwad yn 2014

Math o ofal plant ffurfiol	Nifer y darparwyr cofrestredig 2014	Nifer y darparwyr cofrestredig 2016	Nifer y lleoedd cofrestredig 2014	Nifer y lleoedd cofrestredig 2016	Y newid yn nifer y lleoedd
Y sector Gofal Dydd Llawn	35	36	1,700	1,811	+111
Y sector Gofal Dydd Sesiynol	33	37	773	932	+159
Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	134	111	703	771	+68
Clybiau ar ôl Ysgol	28	27	805	899	+94
Cynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau	17	14	537	441	-96
Cyfanswm	247	225	4,518	4,854	+336

Dengys Tabl 10, ers gwanwyn 2014, fod cynnydd net o 336 o leoedd gofal plant cofrestredig ar draws yr ardal, yn arbennig yn achos y sector gofal dydd sesiynol, y gellir ei egluro – gan mwyaf – yn sgîl twf parhaus y rhaglen Dechrau'n Deg.

Yn y bôn,

Yn achos Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant **2014**, nifer y **darparwyr gofal dydd llawn** a nodwyd oedd 35 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd 1,700.

⁵ Dylid nodi bod AGGCC wedi newid y meini prawf cofrestru yn 2016 i gynnwys plant hyd at 12 oed. Mae hyn wedi cyfrannu at y cynnydd net yng nghapasiti gwarchodwyr plant.

Mewn cymhariaeth...

Nifer y **darparwyr gofal dydd llawn oedd yn gweithredu yn hydref 2016** oedd 36 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd (nifer cynyddol, sef) 1,811.

Yn achos Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant **2014**, nifer y **darparwyr gofal dydd sesiynol** a nodwyd oedd 33 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd 773.

Mewn cymhariaeth...

Nifer y **darparwyr gofal dydd sesiynol oedd yn gweithredu yn hydref 2016** oedd 37 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd (nifer cynyddol, sef) 1,032.

Yn achos Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant **2014**, nifer y **darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol** a nodwyd oedd 28 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd 805.

Mewn cymhariaeth...

Nifer y **darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol oedd yn gweithredu yn hydref 2016** oedd 27 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd (nifer cynyddol, sef) 899.

Yn achos Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant **2014**, nifer y **cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau** a nodwyd oedd 17 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd 537.

Mewn cymhariaeth...

Nifer y **cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau oedd yn gweithredu yn hydref 2016** oedd 14 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r darparwyr hynny oedd 441.

Yn olaf, yn achos Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2014, nifer y **gwarchodwyr plant cofrestredig a nodwyd** oedd 134 ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r unigolion hynny oedd 703.

Mewn cymhariaeth...

Nifer y **gwarchodwyr plant cofrestredig oedd yn gweithredu yn hydref 2016** oedd 111,

ac i bob golwg, nifer y lleoedd y gellid cael mynediad iddynt gyda'r unigolion hynny oedd (nifer cynyddol, sef) 771.

- 3.2 Dengys Tabl 11 nifer y lleoedd yn achos dau fath ychwanegol o ddarpariaeth gofal plant yn Abertawe, ddiwedd 2016: (a) yr un darparwr crèche a (b) y pedwar lleoliad Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored.

Tabl 11: Crynodeb o'r ddarpariaeth mewn mathau ychwanegol o ddarpariaeth gofal plant ledled Abertawe yn hydref 2016 a chymhariaeth â'r cyflenwad yn 2014

Math o ofal plant ffurfiol	Nifer y darparwyr cofrestredig 2014	Nifer y darparwyr cofrestredig 2016	Nifer y lleoedd cofrestredig 2014	Nifer y lleoedd cofrestredig 2016	Y newid yn nifer y lleoedd
Crèche	2	1 [SA4]	23	11	-12
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	4	4	330	330	0

3.3 Ym mis Mawrth 2017 roedd 34 o ddarparwyr gofal plant ar restr AGGCC o'r rhai oedd wedi dewis atal eu gwasanaeth: 31 o warchodwyr Plant a 3 darparwr gofal plant y tu allan i oriau ysgol.

3.4 Mae Tabl 12 yn dangos nifer y darparwyr a nifer y lleoedd ar gyfer pob math *craidd* o ddarpariaeth gofal plant sy'n cyfateb i ardaloedd côd post SA1 - SA7/ardaloedd daearyddol cyffredinol Abertawe.

Tabl 12: Nifer y darparwyr a nifer y lleoedd ar gyfer pob math *craidd* o ddarpariaeth gofal plant sy'n cyfateb i ardaloedd côd post SA1-SA7 yn Abertawe

Math o ddarparwr gofal plant craidd	SA1 De-ddwyrain Abertawe		SA2 Canol Abertawe - de		SA3 De- orllewin Abertawe		SA4 Gogledd- orllewin Abertawe		SA5 Canol Abertawe - gogledd		SA6 Gogledd Abertawe		SA7 Gogledd- ddwyrain Abertawe	
	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd
Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	9	57	18	127	14	84	22	173	13	79	20	149	15	102
Gofal Dydd Llawn	6	216	7	356	3	127	9	358	2	119	5	468	4	167
Gofal Dydd Sesiynol	9	243	4	104	6	147	3	82	7	222	7	122	1	12
Clwb ar ôl Ysgol	2	62	6	265	6	167	6	190	5	159	1	32	1	24
Cynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau	2	100	3	66	3	104	1	40	1	36	3	77	1	18
Cyfansymiau	28	678	38	918	32	629	41	843	28	615	36	848	22	323

Dengys Tabl 12, ddiwedd 2016, o ran metreg allweddol (argaeledd) lleoedd gofal plant, fod y canlynol yn wir:

- Roedd tua 14% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth De-ddwyreiniol ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno
- Roedd tua 19% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth Canol-de ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno
- Roedd tua 13% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth De-orllewinol ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno
- Roedd tua 17% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth Gogledd-orllewinol ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno
- Roedd tua 13% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth Canol-gogledd ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno
- Roedd tua 17% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth Gogleddol ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno
- Roedd tua 7% o'r ddarpariaeth gofal plant gofrestrdig wedi'i lleoli yn rhanbarth Gogledd-ddwyreiniol ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe ac ar gael yno

3.5 Tabl 13: Nifer y darparwyr a nifer y lleoedd yn achos pob math craidd o ddarpariaeth gofal plant yn ôl y 36 ward sydd yn Abertawe

	Llandeilo Ferwallt		Bonymaen		Y Castell		Clydach		Y Cocyd		Cwmbwria		Dyfnant		Fairwood		Gorseinon		Gŵyr		Tre-gŵyr		Gogledd Cilâ	
	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd
Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	0	0	5	32	0	0	4	27	6	30	3	22	2	13	2	16	2	28	3	22	3	18	3	18
Gofal Dydd Llawn	1	63	0	0	2	80	0	0	2	119	0	0	0	0	0	0	4	132	0	0	2	87	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	0	0	1	16	3	80	3	56	1	40	1	24	1	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Clwb ar ôl Ysgol	1	24	0	0	1	32	0	0	2	59	0	0	1	50	1	32	1	24	0	0	0	0	1	24
Cynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau	0	0	0	0	1	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16	0	0	0	0	
	De Cilâ		Pontybrenin		Glandŵr		Llangyfelach		Llansamlet		Llwchwr Isaf		Mawr		Mayals		Treforys		Mynyddbach		Newton		Ystumllwynarth	
	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd
Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	2	20	1	8	0	0	1	27	14	97	1	6	0	0	1	6	15	110	4	30	4	25	2	10
Gofal Dydd Llawn	1	19	5	291	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	204	1	121	0	0	1	32
Gofal Dydd Sesiynol	1	15	0	0	2	48	1	50	1	12	0	0	0	0	0	0	1	18	3	44	0	0	1	16
Clwb ar ôl Ysgol	0	0	1	32	0	0	0	0	1	24	0	0	0	0	0	0	0	1	32	0	0	1	16	
Cynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18	0	0	0	0	0	0	2	48	1	29	0	0	1	64
	Penclawdd		Penderi		Penllergaer		Pennard		Penyrheol		Pontarddulais		St Thomas		Sgeti		Townhill		Uplands		Llwchwr Uchaf		West Cross	

	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd	Nifer y darparwyr	Nifer y lleoedd
Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	2	27	2	11	1	6	0	0	4	32	1	5	3	20	4	63	1	4	1	5	4	32	4	21
Gofal Dydd Llawn	1	37	0	0	1	29	1	32	0	0	1	73	1	42	1	156	1	49	1	226	0	0	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	0	0	4	128	1	50	0	0	1	20	1	12	1	20	1	24	3	123	1	15	0	0	4	71
Clwb ar ôl Ysgol	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0	1	72	0	0	1	40	1	90	3	151	1	30	3	67
Cynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau	0	0	1	36	0	0	0	0	0	0	1	40	0	0	2	58	1	30	1	8	0	0	1	24

O safbwynt wardiau unigol, gellir nodi'r canlynol...

...yn y tair ward ganlynol yr oedd y **nifer uchaf o leoedd gyda gwarchodwyr plant cofrestredig:**

1. Ward Treforys (110) ac yn ffinio â hi...
2. Ward Llansamlet (97)
3. Ward Sgeti (63)

...yn y tair ward ganlynol yr oedd y **nifer uchaf o leoedd gyda darparwyr gofal dydd llawn:**

1. Ward Llansamlet (291)
2. Ward Uplands (226)
3. Ward Treforys (204)

...yn y tair ward ganlynol yr oedd y **nifer uchaf o leoedd gyda darparwyr gofal dydd sesiynol:**

1. Ward Penderi (128)
2. Ward Townhill (123) ac yn ffinio â hi...
3. Ward y Castell (80)

...yn y tair ward ganlynol yr oedd y nifer **uchaf o leoedd gyda chlybiau ar ôl ysgol:**

1. Ward Uplands (151)
2. Ward Penderi (100)
3. Ward Townhill (90)

...yn y tair ward ganlynol yr oedd y **nifer uchaf o leoedd gyda chynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau** (ac o ganlyniad mae tuedd bod cyflenwad cymharol uwch o hyn yn Ne a De-ddwyrain Abertawe):

1. Ward y Castell (70)
2. Ward Ystumllwynarth (64)
3. Ward Treforys (48)

3.6 Mae Tabl 14 yn amlinellu'r fetreg ychwanegol sy'n cyfateb i'r prif fathau o ddarpariaeth gofal plant cofrestredig a heb eu cofrestru/cymeradwyo yn Abertawe ar ddiwedd 2016 a'r darpariaethau *penodol* oedd yn cael eu cynnig.

Tabl 14: Digwyddiad y gwasanaethau gofal plant a gynigir, yn ôl mathau/sectorau cyffredinol

Y Math o Ofal Plant	Nifer y darparwyr cofrestredig	Nifer y darparwyr heb eu cofrestru/cymradwyo	Y Gwasanaethau Gofal Plant Penodol oedd yn cael eu cynnig	Canran Fras oedd yn darparu [Ffynhonnell = Arolwg Darparwyr Aseiad 2017]	Canran fras oedd yn ddarpariaeth heb ei chofrestru/chymeradwyo
Gwarchodwyr Plant	111	Amh	Gofal dydd llawn trwy gydol y flwyddyn	90%	Amh
			Gofal hanner diwrnod trwy gydol y flwyddyn	36%	Amh
			Cyn oriau ysgol	88%	Amh
			Ar ôl Ysgol	88%	Amh
			Gofal Di-dor	76%	Amh
			Darpariaeth yn ystod y gwyliau	60%	Amh
			Arall	4%	Amh
Gofal dydd llawn	36	Amh	Meithrinfa diwrnod llawn trwy gydol y flwyddyn	80%	Amh
			Meithrinfa hanner diwrnod trwy gydol y flwyddyn	76%	Amh
			Cyn oriau ysgol	60%	Amh
			Cylch Chwarae/Cylch Meithrin Bore	0	Amh
			Cylch Chwarae/Cylch Meithrin Prynawn	0	Amh
			Ar ôl Ysgol	67%	Amh
			Gofal Di-dor	56%	Amh
			Cinio	4%	Amh
			Darpariaeth yn ystod y gwyliau	60%	Amh
			Crèche	3%	Amh
Arall	2%	Amh			

Y Math o Ofal Plant	Nifer y darparwyr cofrestredig	Nifer y darparwyr heb eu cofrestru/ cymeradwyo	Y Gwasanaethau Gofal Plant Penodol oedd yn cael eu cynnig	Canran fras oedd yn darparu [Ffynhonnell = Arolwg Darparwyr Asesiad 2017]	Canran fras oedd yn ddarpariaeth heb ei chofrestru/ chymeradwyo
Gofal Dydd Sesiynol	37	Amh	Cylch Chwarae/Cylch Meithrin Bore	80%	Amh
			Cylch Chwarae/Cylch Meithrin Prynawn	80%	Amh
			Gofal Di-dor	32%	Amh
			Cinio	0	Amh
			Arall	0	Amh
Crèches	1	Amh	Gweithredu Diwrnod Llawn	100%	Amh
			Gweithredu yn y Boreau	0	Amh
			Gweithredu yn y Prynawniau	0	Amh
			Darpariaeth yn ystod y gwyliau	100%	Amh
			Arall	0	Amh
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	27	Amh	Cyn oriau ysgol	7.5%	Amh
			Ar ôl Ysgol	100%	Amh
			Darpariaeth yn ystod y gwyliau	60%	Amh
			Sesiynau Cynllun Chwarae	0	Amh
			Arall	0	Amh
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	4	Amh	Cyn oriau ysgol	0	Amh
			Ar ôl Ysgol	100%	Amh
			Darpariaeth yn ystod y gwyliau	50%	Amh
			Sesiynau Cynllun Chwarae	100%	Amh
			Arall	0	Amh
Dosbarthwyd fel 'Nani'	0	0	Gofal dydd llawn trwy gydol y flwyddyn	Amh	Amh
			Gofal hanner diwrnod trwy gydol y flwyddyn	Amh	Amh
			Cyn oriau ysgol	Amh	Amh

			Ar ôl Ysgol	Amh	Amh
			Gofal Di-dor	Amh	Amh
Cyfansymiau	216				

- 3.7 Mae Tabl 15 yn amlinellu sut mae'r cyflenwad o ofal plant sydd i'w weld ar draws ardal leol Abertawe yn ystod y tymor yn gysylltiedig ag (a) capasiti dyddiol (b) lefelau llenwi ac (c) nifer y lleoedd sy'n ofynnol i bob golwg yn ystod y tymor (sy'n cyfateb i nifer y plant sy'n cael mynediad i'r ddarpariaeth plws nifer y plant sydd ar restrau aros - ddiwedd 2016).

Tabl 15: Brasamcan o nifer y lleoedd gofal plant sy'n ofynnol yn ystod y tymor ddiwedd 2016
(ffynhonnell: Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad Dichonolrwydd Gofal Plant Abertawe)

Yn ystod y tymor Y Math o Ofal Plant yn fras	Lleoedd yn ôl y dosbarthiad cofrestru	Uchafswm capasiti o ran y leoedd gofal plant sydd ar gael <i>bob dydd</i>	Amcan o nifer y plant sydd i'w gweld yn cyrchu'r math hwn o ofal plant Ddiwedd 2016	Nifer y Lleoedd Gwag sydd i'w gweld	Nifer y plant sydd i'w gweld ar y Rhestr Aros	<i>Amcan</i> o nifer y leoedd gofal plant sy'n ofynnol
Gwarchodwr Plant	771	771	tua 674	tua 97	13	tua 690
Meithrinfa Dydd Llawn	1,811	1,811	tua 2,000	tua 434	27	tua 2,030
Gofal Dydd Sesiynol	932	932	tua 915	tua 20	tua 30	tua 945
Crèches	11	11	tua 10/y dydd	0	0	tua 11
Gofal y tu allan i'r Ysgol	1,340	1,340	tua 1,480	tua 220	tua 41	tua 1,520
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	330	330	330	0	0	tua 330

- 3.8 Mae Tabl 16 yn amlinellu sut mae'r cyflenwad o *ddarpariaeth gofal plant eithriedig a chymeradwy* sydd i'w weld ar draws ardal leol Abertawe yn ystod y tymor yn gysylltiedig ag (a) capasiti (b) lefelau llenwi ac (c) nifer y lleoedd sy'n ofynnol i bob golwg yn ystod y tymor (sy'n cyfateb i nifer y plant sy'n cael mynediad i'r ddarpariaeth plws nifer y plant sydd ar restrau aros - ddiwedd 2016).

Tabl 16: Brasamcan o nifer y lleoedd gofal plant eithriedig a chymeradwy sy'n ofynnol yn ystod y tymor ddiwedd 2016 (ffynhonnell: Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe)

Yn ystod y tymor Y Math o Ofal Plant yn fras	Llefydd yn ôl y dosbarthiad cofrestru	Uchafswm capasiti o ran y lleoedd gofal plant sydd ar gael bob dydd	Amcan o nifer y plant sydd i'w gweld yn cyrchu'r math hwn o ofal plant ddiwedd 2016	Nifer y lleoedd gwag sydd i'w gweld	Nifer y plant sydd i'w gweld ar y Rhestr Aros	Amcan o nifer y lleoedd gofal plant sy'n ofynnol
[10] Gofalwr Plant yn y Cartref	24	24	tua 28	tua 3	0	tua 28
Gwarchodwr Plant	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal Dydd	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Meithrinfa Dydd Llawn	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal Dydd Sesiynol	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Crèches	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal y tu allan i'r Ysgol	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Nani	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

- 3.9 Mae Tabl 17 yn amlinellu sut mae'r cyflenwad o ofal plant sydd i'w weld ar draws ardal leol Abertawe yn ystod y gwyliau (haf 2016) yn gysylltiedig ag (a) capasiti dyddiol (b) lefelau llenwi ac (c) nifer y lleoedd sy'n ofynnol i bob golwg yn ystod y tymor (sy'n cyfateb i nifer y plant sy'n cael mynediad i'r ddarpariaeth plws nifer y plant sydd ar restrau aros - ddiwedd 2016).

Tabl 17: Brasamcan o nifer y lleoedd gofal plant sy'n ofynnol yn ystod y gwyliau ddiwedd 2016 (ffynhonnell: Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe)

Amser Gwyliau Y Math o Ofal Plant yn fras	Lleoedd yn ôl y dosbarthiad cofrestru	Uchafswm capasiti o ran y lleoedd gofal plant sydd ar gael bob dydd	Amcan o nifer y plant sydd i'w gweld yn cyrchu'r math hwn o ofal plant yn haf 2016	Nifer y lleoedd gwag sydd i'w gweld	Nifer y plant sydd i'w gweld ar y Rhestr Aros	Amcan o nifer y lleoedd gofal plant sy'n ofynnol
Gwarchodwr Plant	771	771	tua 674	tua 97	13	tua 690
14 Cynllun Chwarae/Clwb yn ystod y Gwyliau	441	441	tua 450	0	0	tua 450
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	220	220	tua 220	0	0	tua 220

- 3.10 Mae Tabl 18 yn amlinellu sut mae'r cyflenwad o *ddarpariaeth gofal plant eithriedig a chymeradwy* sydd i'w weld ar draws ardal leol Abertawe yn ystod y gwyliau yn gysylltiedig ag (a) capasiti dyddiol (b) lefelau llenwi ac (c) nifer y lleoedd sy'n ofynnol i bob golwg yn ystod y tymor (sy'n cyfateb i nifer y plant sy'n cael mynediad i'r ddarpariaeth plws nifer y plant sydd ar restrau aros - ddiwedd 2016).

Tabl 18: Brasamcan o nifer y lleoedd gofal plant eithriedig a chymeradwy sy'n ofynnol yn ystod y gwyliau ddiwedd 2016 (ffynhonnell: Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad Dichonolrwydd Gofal Plant Abertawe)

Amser Gwyliau Y Math o Ofal Plant yn fras	Lleoedd yn ôl y dosbarthiad cofrestru	Uchafswm capasiti o ran y lleoedd gofal plant sydd ar gael bob dydd	Amcan o nifer y plant sydd i'w gweld yn cyrchu'r math hwn o ofal plant ddiwedd 2016	Nifer y Lleoedd Gwag sydd i'w gweld	Nifer y plant sydd i'w gweld ar y Rhestr Aros	Amcan o nifer y lleoedd gofal plant sy'n ofynnol
[10] Gofalwr Plant yn y Cartref	24	24	tua 28	tua 3	0	tua 28
Gwarchodwyr Plant	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal Dydd	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Meithrinfa Dydd Llawn	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal Dydd Sesiynol	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Crèches	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal y tu allan i'r Ysgol	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Nani	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

4. Digwyddiad a chyflenwad Gofal Plant Anffurfiol [y tu allan i'r ysgol⁶] yn Abertawe

Ar gyfer Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017, cynhaliodd Dinas a Sir Abertawe gyfweiliadau strwythuredig dros y ffôn gyda'r aelodau canlynol o deulu gofal plant anffurfiol/heb eu cofrestru (gydag Ofsted) yn yr ardal leol:

1. Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy, h.y. (cyfeirir atynt yn Abertawe fel) gwarchodwyr plant yn y cartref⁷
2. Cynlluniau chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden yn ardal Abertawe

Cynhaliwyd y cyfweiliadau hyn ym mis Tachwedd 2016.

- 4.1 Ddiwedd mis Tachwedd 2016, roedd y ddarpariaeth ganlynol i'w gweld yn bodoli yn Abertawe ymhlith (a) Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy, h.y. gwarchodwyr plant yn y cartref a (b) cynlluniau chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden yn Abertawe, oedd yn tueddu i weithredu yn ystod gwyliau'r ysgol ochr yn ochr (mewn rhai achosion) ag elfen o ddarpariaeth yn ystod y tymor - ac a oedd yn tueddu i fod ar thema gysylltiedig â chwaraeon - gweler Tabl 19.

Tabl 19: Darpariaeth gofal plant anffurfiol, yn Abertawe, ddiwedd Tachwedd 2016 gydag: (a) Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy, h.y. gwarchodwyr plant yn y cartref a (b) Cynlluniau chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden yn ardal Abertawe

Ardal Côd Post	Nifer y Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy	Nifer y lleoedd gyda Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy	Nifer y Cynlluniau chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden lleol	Nifer y lleoedd gyda Chynlluniau Chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden lleol
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	2	3	1	35*
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	4	9	0	0
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	1	2	1	40*
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	1	4	2	72**
SA5 h.y. Canol Abertawe - gogledd	2	6	1	11**
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	0	0	1	56*
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	0	0	0	0
Cyfansymiau	10	24	6	214

* = gwyliau'r ysgol yn unig

** = gwyliau'r ysgol ac yn ystod y tymor

Dengys Tabl 19 uchod mai'r ardal leol oedd yn cyfrif am ddigwyddiad uchaf darpariaeth gofal plant anffurfiol o'r fath yn achos (a) gofalywyr plant yn y cartref a (b) cynlluniau chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden yn Abertawe

⁶ weld manylion gofal plant anffurfiol mewn ysgolion gweler Adran 7, tudalen 121.

⁷Mae rhagor o fanylion i'w gweld yn: <http://cssiw.org.uk/providingacareservice/nannies/?lang=en>

oedd ardal côd post SA4, sef Gogledd-orllewin Abertawe. Yr ardal leol oedd yn cyfrif am ddigwyddiad isaf darpariaeth gofal plant anffurfiol yn achos (a) gofalwyr plant yn y cartref a (b) cynlluniau chwarae sy'n cwrdd mewn Canolfannau Hamdden yn Abertawe oedd ardal côd post SA7, sef Gogledd-ddwyrain Abertawe.

4.2 Roedd yr adborth allweddol ychwanegol gan y ddau fath o ddarparwr gofal plant anffurfiol/heb eu cofrestru yn Abertawe yn cynnwys:

- bod 64% o'r cyfryw ddarparwyr yn cynnig darpariaeth yn ystod y tymor a 90% yn cynnig darpariaeth yn ystod gwyliau'r ysgol
- roedd dau o'r darparwyr gofal plant anffurfiol yn cynnig lleoedd dros y penwythnos - roedd y rhain fel ei gilydd yn Ddarparwyr Gofal Plant Cymeradwy (yn y cartref)
- roedd 66% o'r Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy (yn y cartref) i'w gweld yn darparu gwasanaeth gollwng a/neu gasglu
- y cyfrwng iaith oedd yn cael ei ddarparu amlaf oedd Saesneg (64%), gyda Saesneg â rhai elfennau Cymraeg yn dilyn (28%)
- yn achos y Darparwyr Gofal Plant Cymeradwy (yn y cartref) y ffi cyfartalog yr awr oedd £7.16. Yn achos y chwe cynllun chwarae mewn Canolfannau Hamdden (yn ystod y gwyliau) y ffi gyfartalog yr awr oedd £1.84
- roedd 35% o'r darparwyr gofal plant anffurfiol yn credu y byddai'r galw am eu darpariaeth yn: uwch - er nad yn arwyddocaol felly, yn ystod y ddwy flynedd nesaf. Nid oedd neb o'r darparwyr gofal plant anffurfiol yn teimlo y byddai'r galw yn: sylweddol is
- o ran cynaliadwyedd, holwyd y darparwyr gofal plant anffurfiol: pa mor hir roedden nhw'n disgwyl parhau i ddarparu gofal plant. Gan amlaf (58%), nodwyd eu bod yn disgwyl darparu gofal plant am gyfnod hwy na 5 mlynedd. (Dim ond) 8% o'r darparwyr perthnasol oedd yn credu eu bod yn disgwyl darparu gofal plant am gyfnod *heb fod yn hwy na* 3 blynedd

5. Ymgynghori(adau) â Darparwyr Gofal Plant

Mae'r adran sy'n dilyn wedi cael ei llywio gan dri arolwg/darn o waith ymchwil:

1. Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 - a gynhaliwyd drwy broses o gyfweiliadau dros y ffôn yn ystod Hydref a Thachwedd 2016
2. Cyfraniad darparwyr gofal plant Abertawe i adroddiad/ymarferiad casglu data Datganiad Hunanasesu Gwasanaeth haf 2016 (SASS)
3. Arolwg gweithlu gofal plant Cymru gyfan Cwllwm yn hydref 2016

Cymerwyd mwyafrif y data a'r ystadegau a geir yn yr adran hon o ganfyddiadau Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017. Lle cymerwyd ffigurau, data, ystadegau a naratif i gyd-fynd â nhw o un o'r ddau arolwg arall (h.y. 2. a 3. uchod), mae troednodyn perthnasol yn nodi mai dyma'r ffynhonnell. Mae'r adran hefyd, i raddau sylweddol, yn cael ei llywio gan y data a gyflwynwyd yn atodiadau 1-7 Canllawiau Digonolrwydd Gofal Plant Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2017:

5.1 Gwelwyd y gyfradd ymateb ganlynol ar gyfer Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017

- Darparwyr gofal dydd llawn = 95%
- Darparwyr gofal dydd sesiynol = 96%
- Gwarchodwyr plant cofrestredig = 78%
- Darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol = 100%
(gan gynnwys clybiau gwyliau a chynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau)

5.2 Mae Tabl 20 yn cyflwyno'r canlynol - yn ôl y math o ddarparwr/sector:

- Nifer y lleoedd a gynigir amlaf ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod y tymor
- Nifer cyfartalog y lleoedd a gynigir ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod y tymor
- Nifer y lleoedd a gynigir amlaf ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod y gwyliau
- Nifer cyfartalog y lleoedd a gynigir ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod y gwyliau

Tabl 20: Digwyddiad y lleoedd sy'n cael eu cynnig yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau

Sector/y Math o Ddarparwr	Nifer y lleoedd a gynigir amlaf yn ystod y tymor	Nifer y lleoedd a gynigir amlaf yn ystod y gwyliau	Nifer cyfartalog y lleoedd yn ystod y tymor	Nifer cyfartalog y lleoedd yn ystod y gwyliau
Gofal Dydd Llawn	124	124	50	45
Gofal Dydd Sesiynol	54	64	28	23
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	10	10	6.5	5.5
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys Cynlluniau Chwarae yn ystod y gwyliau	60	70	33	30
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	150	150	83	110

5.3 Mae Tabl 21 yn dangos digwyddiad y mathau o ddarparwyr, sy'n gweithredu ar draws Abertawe, sy'n cynnig math(au) penodol o ddarpariaeth.

Tabl 21: digwyddiad math(au) penodol o ddarpariaeth

Sector/y Math o Ddarparwr	Gofal Dydd Llawn	Gofal Hanner Diwrnod (bore)	Gofal Hanner Diwrnod (pawnd)	Cyn oriau ysgol/ Clwb Brechwast	Ar ôl Ysgol	Gofal Plant Di-dor	Darpariaeth yn ystod y gwyliau	Cylch Chwarae Bore Cylch Meithrin	Cylch Chwarae Prynawn/ Cylch Meithrin	Cynllun Chwarae	Amser Cinio
Gofal Dydd Llawn	80%	76%	76%	60%	67%	56%	60%	4%	4%	4%	7%
Gofal Dydd Sesiynol	0	Amh	Amh	0	0	32%	20%	80%	80%	0	0
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	90%	36%	30%	88%	88%	76%	60%	Amh	Amh	Amh	Amh
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys Cynlluniau Chwarae yn ystod y Gwyliau	0	0	0	7.5%	100%	76%	60%	Amh	Amh	Amh	Amh
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0	100%	50%	50%	Amh	Amh	0	100%

Dengys Tabl 21 mai'r pum math o ddarpariaeth (benodol) oedd ar gael amlaf yn ardal leol Abertawe - heb gynnwys y ddarpariaeth trwy'r pedwar lleoliad Chwarae Mynediad Agored - ddiwedd 2016 oedd (yn nhrefn amllder):

1. Darparwr gofal plant y tu allan i oriau ysgol oedd yn cynnig gofal plant ar ôl ysgol
2. Gwarchodwr plant cofrestredig oedd yn darparu gofal dydd llawn, ar hyd y flwyddyn
3. Gwarchodwr plant cofrestredig oedd yn darparu gofal plant cyn oriau ysgol a/neu ar ôl oriau ysgol
4. Darparwr gofal dydd sesiynol oedd yn cynnig cylch chwarae/Cylch Meithrin bore a phrynawn
5. Darparwr gofal dydd llawn oedd yn cynnig gofal dydd llawn, ar hyd y flwyddyn

5.4 Mae Tabl 22 yn dangos pa mor aml roedd darparwyr gofal plant - fesul sector - yn datgan bod eu gwasanaeth yn cael ei gyflwyno wedi'i alinio â iaith neu ieithoedd penodol.

Tabl 22: Digwyddiad darpariaeth trwy iaith neu ieithoedd penodol

Sector/y Math o Ddarparwr	Cyfrwng Cymraeg	Cyfrwng Cymraeg a Saesneg	Cyfrwng Saesneg gyda rhai elfennau dwyieithog	Cyfrwng Saesneg	Arall
Gofal Dydd Llawn	0	11%	78%	11%	0
Gofal Dydd Sesiynol	12%	4%	76%	8%	0
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	0	6%	52%	41%	1%
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys Cynlluniau Chwarae yn ystod y gwyliau	12.5%	12.5%	50%	25%	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	100%	0	0	0
Cyfanswm	3%	8%	62%	27%	1%⁸

Dengys Tabl 22 (drwy'r darparwyr gofal plant a ymatebodd) mai'r math mwyaf cyffredin o ddarpariaeth yw trwy gyfrwng y Saesneg gyda rhai elfennau dwyieithog, gyda chyfrwng Saesneg yn unig yn dilyn o ran amllder.

5.5 Mae Tabl 23 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen mwyaf cyffredin a nodwyd gan ddarparwyr gofal dydd llawn a ymatebodd, ar gyfer y tymor.

Tabl 23: Yr amserau a nodwyd amlaf gan y darparwyr gofal dydd llawn a ymatebodd ar gyfer y tymor

Dydd	(Prif) Sesiwn 1		Sesiwn 2		Sesiwn 3	
	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen
Dydd Llun	7:30	18:00	7:30	8:00	13:00	13:30
Dydd Mawrth	7:30	18:00	7:30	8:00	13:00	13:30
Dydd Mercher	7:30	18:00	7:30	8:00	13:00	13:30
Dydd Iau	7:30	18:00	7:30	8:00	13:00	13:30
Dydd Gwener	7:30	18:00	7:30	8:00	13:00	13:30
Dydd Sadwrn	7:30	17:30	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Sul	Amh ⁹	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

Dengys Tabl 23 mai'r amserau agor mwyaf cyffredin yn ystod dyddiau'r wythnos ar gyfer darparwr gofal dydd llawn yn gweithredu yn Abertawe, ddiwedd 2016, oedd - yn achos y prif fath o ddarpariaeth (feithrin): 7:30am – 18.00pm.

⁸Almaeneg

⁹Ni chafwyd ymatebion perthnasol ar gyfer y diwrnod hwn.

- 5.6 Dywedodd 9% o'r darparwyr gofal dydd llawn a ymatebodd, mewn ymateb i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017, eu bod yn gweithredu yn ystod cyfnodau gwyliau'r ysgol - yn ogystal ag yn ystod y tymor - **gydag oriau oedd yn wahanol i'r oriau cyfatebol yn ystod y tymor.**

Mae Tabl 24 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen (amrywiol) mwyaf cyffredin a nodwyd gan (y 9% o) ddarparwyr gofal dydd a ymatebodd sy'n gweithredu yn ystod y gwyliau yn ogystal ag yn ystod y tymor (fel y cyflwynir yn Nhabl 23 uchod).

Gwyliau'r Ysgol	Yr Amserau Cychwyn a Gorffen amgen mwyaf cyffredin a nodwyd gan y darparwyr perthnasol						Nifer Cyfartalog yr Wythnosau ar Agor?	Diwrnodau gweithredu % y darparwyr perthnasol						
	(Prif) Sesiwn 1		(Unrhyw) Sesiwn 2		(Unrhyw) Sesiwn 3			Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener	Dydd Sadwrn	Dydd Sul
	Amser Agor	Amser Cau	Amser Agor	Amser Cau	Amser Agor	Amser Cau								
Gwyliau'r haf	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	3.5	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Hydref	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Gwyliau'r Nadolig	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1.5	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Chwefror	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Gwyliau'r Pasg	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1.5	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Mai	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%

5.7 Mae Tabl 25 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen mwyaf cyffredin a nodwyd gan y darparwyr gofal dydd sesiynol a ymatebodd, ar gyfer y tymor.

Tabl 25: Yr amserau a nodwyd amlaf gan y darparwyr gofal dydd sesiynol a ymatebodd ar gyfer y tymor

Dydd	(Prif) Sesiwn 1		Sesiwn 2		Sesiwn 3	
	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen
Dydd Llun	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh
Dydd Mawrth	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh
Dydd Mercher	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh
Dydd Iau	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh
Dydd Gwener	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh
Dydd Sadwrn	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Sul	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

Mae Tabl 25 yn dangos mai'r amserau agor mwyaf cyffredin yn ystod dyddiau'r wythnos ar gyfer darparwr gofal dydd sesiynol oedd yn gweithredu yn Abertawe, ddiwedd 2016, oedd - yn achos y prif fath o ddarpariaeth (sesiynol): 9.00am – 11.30am yn achos sesiynau'r bore a 12:45am – 15:15pm yn achos sesiynau'r prynhawn.

- 5.8 Dywedodd mwyafrif y darparwyr sesiynol (Dechrau'n Deg) a ymatebodd, ¹⁰mewn ymateb i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017, eu bod yn gweithredu yn ystod gwyliau'r haf a'r Pasg - yn ogystal ag yn ystod y tymor.

Mae Tabl 26 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen (amrywiol) *mwyafrif cyffredin* a nodwyd gan ddarparwyr gofal dydd sesiynol perthnasol sy'n gweithredu yn ystod y gwyliau yn ogystal ag yn ystod y tymor (fel y cyflwynir yn Nhabl 25 uchod).

Gwyliau'r Ysgol	Yr Amserau Cychwyn a Gorffen amgen mwyafrif cyffredin a nodwyd gan y darparwyr perthnasol						Nifer Cyfartalog yr Wythnosau ar Agor?	Diwrnodau gweithredu - % y darparwyr perthnasol						
	(Prif) Sesiwn 1		(Unrhyw) Sesiwn 2		(Unrhyw) Sesiwn 3			Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener	Dydd Sadwrn	Dydd Sul
	Amser Agor	Amser Cau	Amser Agor	Amser Cau	Amser Agor	Amser Cau								
Gwyliau'r haf	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh	2	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Hydref	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gwyliau'r Nadolig	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Hanner Tymor Chwefror	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Gwyliau'r Pasg	9:00	11:30	12:45	15:15	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Mai	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

¹⁰Ni fyddai'r ddarpariaeth hon ar gael ond ar gyfer teuluoedd oedd yn byw mewn ardaloedd daearyddol dynodedig Dechrau'n Deg.

- 5.9 Mae Tabl 27 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen mwyaf cyffredin a nodwyd gan warchodwyr plant cofrestredig a ymatebodd, yn ystod y tymor.

Tabl 27: Amserau a nodwyd amlaf gan y gwarchodwyr plant cofrestredig a ymatebodd ar gyfer y tymor

Dydd	(Prif) Sesiwn 1		Sesiwn 2		Sesiwn 3	
	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen
Dydd Llun	7:00	18:00	7:00	8:00	11:00	17:00
Dydd Mawrth	7:00	18:00	7:00	8:00	11:00	17:00
Dydd Mercher	7:00	18:00	7:00	8:00	11:00	17:00
Dydd Iau	7:00	18:00	7:00	8:00	11:00	17:00
Dydd Gwener	7:00	18:00	7:00	8:00	11:00	17:00
Dydd Sadwrn	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Sul	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

Mae Tabl 27 yn dangos mai'r amserau cychwyn a gorffen mwyaf cyffredin yn ystod dyddiau'r wythnos ar gyfer gwarchodwyr plant cofrestredig yn gweithredu yn Abertawe, a ymatebodd ddiwedd 2016, oedd - yn achos y prif fath o ddarpariaeth: 7:00am – 18.00pm.

- 5.10 Dywedodd 6% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig a ymatebodd, mewn ymateb i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017, eu bod yn gweithredu yn ystod cyfnodau gwyliau'r ysgol - yn ogystal ag yn ystod y tymor - ***gydag oriau oedd yn wahanol i'r oriau cyfatebol yn ystod y tymor.***

Mae Tabl 28 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen (amrywiol) mwyaf cyffredin a nodwyd gan (y 6% o) warchodwyr plant cofrestredig (perthnasol) a ymatebodd, sy'n gweithredu yn ystod y gwyliau yn ogystal ag yn ystod y tymor (fel y cyflwynir yn Nhabl 27 uchod).

Gwyliau'r Ysgol	Yr Amserau Cychwyn a Gorffen amgen mwyaf cyffredin a nodwyd gan y gwarchodwyr plant perthnasol						Nifer Cyfartalog yr Wythnosau Gweithredu?	Diwrnodau gweithredu - % y gwarchodwyr plant perthnasol						
	(Prif) Sesiwn 1		(Unrhyw) Sesiwn 2		(Unrhyw) Sesiwn 3			Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener	Dydd Sadwrn	Dydd Sul
	Amser Cychwyn	Amser Gorffen	Amser Cychwyn	Amser Gorffen	Amser Cychwyn	Amser Gorffen								
Gwyliau'r haf	8:00	18:15	Amh	Amh	Amh	Amh	4.5	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor hydref	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Gwyliau'r Nadolig	8:00	18:15	Amh	Amh	Amh	Amh	1.5	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Chwefror	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Gwyliau'r Pasg	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1.5	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%
Hanner Tymor Mai	8:00	18:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%

- 5.11 Mae Tabl 29 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen mwyaf cyffredin a nodwyd gan ddarparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol/clybiau ar ôl ysgol a ymatebodd, ar gyfer y tymor.

Tabl 29: Yr amserau a nodwyd amlaf gan ddarparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol/clybiau ar ôl ysgol ar gyfer y tymor

Dydd	(Prif) Sesiwn 1		Sesiwn 2		Sesiwn 3	
	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen	Cychwyn	Gorffen
Dydd Llun	15:20	17:15	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Mawrth	15:20	17:15	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Mercher	15:20	17:15	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Iau	15:20	17:15	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Gwener	15:20	17:15	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Sadwrn	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Dydd Sul	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

Mae Tabl 28 yn dangos mai'r amserau agor mwyaf cyffredin yn ystod dyddiau'r wythnos ar gyfer clwb ar ôl Ysgol yn Abertawe, ddiwedd 2016, oedd - yn achos y prif fath o ddarpariaeth (clwb ar ôl Ysgol): 15:20pm – 17.15pm.

- 5.12 Dywedodd 27% o'r darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol/clybiau ar ôl ysgol, mewn ymateb i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017, eu bod yn gweithredu yn ystod cyfnodau gwyliau'r ysgol - yn ogystal ag yn ystod y tymor - **gydag oriau oedd yn wahanol i'r oriau cyfatebol yn ystod y tymor.** Mae Tabl 30 yn amlinellu'r amserau cychwyn a gorffen (amrywiol) mwyaf cyffredin a nodwyd gan (y 27% o) ddarparwyr gofal plant (perthnasol) y tu allan i oriau ysgol/Clybiau ar ôl Ysgol sy'n gweithredu yn ystod y gwyliau yn ogystal ag yn ystod y tymor (fel y cyflwynir yn Nhabl 29 uchod).

Gwyliau'r Ysgol	Yr Amserau Cychwyn a Gorffen amgen mwyaf cyffredin a nodwyd gan y darparwyr perthnasol						Nifer Cyfartalog yr Wythnosau Gweithredu?	Diwrnodau gweithredu - % y darparwyr perthnasol						
	(Prif) Sesiwn 1		(Unrhyw) Sesiwn 2		(Unrhyw) Sesiwn 3			Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener	Dydd Sadwrn	Dydd Sul
	Amser Agor	Amser Cau	Amser Agor	Amser Cau	Amser Agor	Amser Cau								
Gwyliau'r haf	8:00	17:00	Amh	Amh	Amh	Amh	3.5	86%	100%	100%	100%	86%	0%	0%
Hanner Tymor Hydref	8:00	17:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	80%	100%	100%	100%	80%	0%	0%
Gwyliau'r Nadolig	8:00	17:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1.5	75%	100%	100%	100%	75%	0%	0%
Hanner Tymor Chwefror	8:00	17:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	80%	100%	100%	100%	80%	0%	0%
Gwyliau'r Pasg	8:00	17:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1.5	60%	100%	100%	100%	60%	0%	0%
Hanner Tymor Mai	8:00	17:00	Amh	Amh	Amh	Amh	1	80%	100%	100%	100%	80%	0%	0%

Dengys Tablau 24, 26, 28 a 30, pan fydd darparwyr gofal plant yn gweithredu yn ystod gwyliau'r ysgol - yn ogystal ag yn ystod y tymor - eu bod yn gweithredu amlaf yn ystod gwyliau'r haf, gyda gwyliau'r Pasg yn dilyn o ran amllder. Dangosodd y darparwyr gofal plant a ymatebodd mai nhw oedd leiaf tebygol o weithredu yn ystod cyfnod y Nadolig.

Dengys y Tablau hefyd fod digwyddiad cymharol isel o ddarpariaeth gofal plant ar gael ar y penwythnosau.

Mae'n amlwg bod peth argaeledd (er ei fod yn gyfyngedig) o ran darpariaeth gofal dydd llawn a lleoedd gyda gwarchodwyr plant cofrestredig ar y penwythnos yn ystod y tymor.

- 5.13 Yr amserau cychwyn a gorffen mwyaf cyffredin a nodwyd yn ystod y tymor ar gyfer yr un crèche sy'n gweithredu yn ardal leol (gogledd-orllewin) Abertawe yw 9.30am - 12.30pm.
- 5.14 Mae Tabl 31 yn dangos pa mor aml roedd y darparwyr gofal plant a ymatebodd – yn fras yn ôl eu sector - yn dweud eu bod yn darparu ar gyfer diwrnodau HMS.

Tabl 31: Digwyddiad darpariaeth ar gyfer diwrnodau HMS

Y Sector/ math o ddarparwr	Oes - darpariaeth ar gyfer HMS	Nac oes - dim darpariaeth ar gyfer HMS
Gofal Dydd Llawn	87%	13%
Gofal Dydd Sesiynol	40%	60%
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	92%	8%
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau	8%	92%
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0%	100%

Mae Tabl 31 yn dangos mai Gwarchodwyr Plant Cofrestredig Abertawe (fel y disgwyliid) sy'n darparu amlaf ar gyfer diwrnodau HMS.

5.15 Mae Tabl 32 yn dangos digwyddiad y mathau o ddarparwr gofal plant sy'n gweithredu y tu allan i'r oriau gwaith safonol, sef 8.00am - 6.00pm.

Tabl 32: Digwyddiad mathau cyffredinol o ddarparwyr gofal plant sy'n gweithredu y tu allan i'r oriau gwaith safonol

Sector/y Math o Ddarparwr	Gofal plant cyn 8am yn ystod y tymor	Gofal plant ar ôl 6pm yn ystod y tymor	Gofal Plant dros nos yn ystod y tymor	Gofal Plant ar y penwythnos yn ystod y tymor	Gofal plant cyn 8am yn ystod y gwyliau	Gofal plant ar ôl 6pm yn ystod y gwyliau	Gofal Plant dros nos yn ystod y gwyliau	Gofal Plant ar y penwythnos yn ystod y gwyliau
Gofal Dydd Llawn	67%	27%	0	9%	2%	0	0	0
Gofal Dydd Sesiynol	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	58%	17%	1%	5%	1%	1%	0	0
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau	0	0	0	0	0	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 32 mai'r tri math mwyaf cyffredin o ddarpariaeth gofal plant 'y tu allan i oriau arferol' oedd yn hygyrch i deuluoedd yn Abertawe oedd (yn nhrefn amlder):

1. Gofal plant cyn 8am gyda darparwr gofal dydd llawn
2. Gofal plant cyn 8am trwy warchodwr plant cofrestredig
3. Gofal plant ar ôl 6pm gyda darparwr gofal dydd llawn

Roedd hefyd yn amlwg mai'r tair ward oedd â'r argaeledd uchaf o ddarpariaeth gofal plant *yn ystod y tymor* cyn 8.00am oedd:

1. Llansamlet
2. Treforys
3. Y Cocyd; ac,

Roedd hefyd yn amlwg mai'r tair ward oedd â'r argaeledd uchaf o ddarpariaeth gofal plant *yn ystod y tymor* ar ôl 6.00pm oedd:

1. Treforys
2. Bonymaen
3. Gorseinon

5.16 O ran digwyddiad trefniadau gollwng a chasglu (dull gofal di-dor) ar gyfer yr ysgol...

Dywedodd 71% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig eu bod yn gollwng plant mewn lleoliad gofal dydd/ysgol arall, yn ystod diwrnod nodweddiadol (yn yr wythnos). Y math mwyaf cyffredin o leoliad oedd ysgol gynradd (leol).

Dyweddodd 84% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig eu bod yn casglu plant o leoliad gofal dydd / ysgol arall, yn ystod diwrnod nodweddiadol (yn yr wythnos). Y math mwyaf cyffredin o leoliad, unwaith eto, oedd ysgol gynradd (leol).

Dyweddodd 50% o'r darparwyr gofal dydd llawn a'r darparwyr gofal dydd sesiynol eu bod yn gollwng plant mewn lleoliad gofal dydd/ysgol arall, yn ystod diwrnod nodweddiadol (yn yr wythnos). Y math mwyaf cyffredin o leoliad oedd ysgol gynradd (leol).

Dyweddodd 50% o'r darparwyr gofal dydd llawn a'r darparwyr gofal dydd sesiynol eu bod yn casglu plant o leoliad gofal dydd/ysgol arall, yn ystod diwrnod nodweddiadol (yn yr wythnos). Y math mwyaf cyffredin o leoliad, unwaith eto, oedd ysgol gynradd (leol).

Yn y pen draw, roedd canrannau'r gwarchodwyr plant cofrestredig yn uwch na'r rhai a adroddwyd gan ymatebwyr o'r sector gofal plant blynyddoedd cynnar.

5.17 Mae Tabl 33 yn amlinellu'r *costau* cyfartalog yr awr yr oedd darparwyr gofal plant a ymatebodd yn dweud eu bod yn eu codi am wasanaethau penodol ar ddiwrnod nodweddiadol.

Tabl 33: Y costau cyfartalog yr awr yr oedd darparwyr gofal plant a ymatebodd yn dweud eu bod yn eu codi am wasanaethau penodol

	Gofal Dydd Llawn	Gofal Hanner Diwrnod		Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin		Cyn Ysgol/ Clwb Brecwast	Ar ôl Ysgol	Cinio	Gofal Di-dor	Darpariaeth yn ystod y gwyliu	
		Bore	Pnawn	Bore	Pnawn					Bore	Pnawn
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	£3.84	£4.94	£4.93	Amh	Amh	£5.17	£4.85p	Amh	£5.14	£4.22	£4.31
Gofal Dydd Llawn	£4.53	£4.47	£4.54	Amh	Amh	£5.47	£4.78	£2.50	£4.56	£4.08	£4.15
Gofal Dydd Sesiynol	Amh	Amh	Amh	£0.82 ¹¹	£0.24 ¹²	Amh	Amh	Amh	£4.44	Amh	Amh
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	£2.50	Amh	Amh	£1.63	£1.63
(Un) Crèche	£1.50	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	£1.00	Amh	Amh	£1.00	£1.00

Dengys Tabl 33 mai gwarchodwyr plant cofrestredig oedd yn codi'r costau cyfartalog uchaf yr awr, ddiwedd 2016 - gyda darparwyr gofal dydd llawn yn dilyn. Dylid nodi mai cost fwyaf cyffredin lle gofal plant sesiynol yw £0.00, gan fod mwyafrif y gofal dydd sesiynol yn cael ei ariannu trwy raglen Dechrau'n Deg.

O ran yr ystod o gostau oedd i'w gweld, dyma rai enghreifftiau:

¹¹ Mae'r costau cyfartalog a nodir yn y Tabl yn cyfateb i leoedd sesiynol lle telir ffioedd.

¹² Eto, mae'r costau cyfartalog a nodir yn y Tabl yn cyfateb i leoedd sesiynol lle telir ffioedd.

- Y gyfradd isaf yr awr a nodwyd ar gyfer darparwr gofal dydd llawn = £2.60... Y gyfradd uchaf yr awr a nodwyd ar gyfer darparwr gofal dydd llawn = £5.00
- Y gyfradd isaf yr awr a nodwyd ar gyfer gwarchodwr plant/dydd llawn = £2.00 ... Y gyfradd uchaf yr awr a nodwyd ar gyfer gwarchodwr plant/dydd llawn = £5.00
- Y gyfradd isaf yr awr a nodwyd ar gyfer clwb ar ôl ysgol = £1.00 ... Y gyfradd uchaf yr awr a nodwyd ar gyfer clwb ar ôl ysgol = £5.50

5.18 Dengys Tabl 34 ddigwyddiad y darparwyr gofal plant a ymatebodd oedd yn codi am fathau penodol o gostau ychwanegol.

Tabl 34: Digwyddiad mathau o ofal plant oedd yn codi tâl am fathau penodol o gostau ychwanegol

	Cewynau		Trafnidiaeth		Prydau Bwyd		Byrbrydau	
	Costau ychwanegol y codid tâl amdanynt	Deifyddiwr yn cyflwyni eu rhai eu hunain	Costau ychwanegol y codid tâl amdanynt	Deifyddiwr yn cyflwyni eu rhai eu hunain	Costau ychwanegol y codid tâl amdanynt	Deifyddiwr yn cyflwyni eu rhai eu hunain	Costau ychwanegol y codid tâl amdanynt	Deifyddiwr yn cyflwyni eu rhai eu hunain
Gofal Dydd Llawn	2%	78%	49%	4%	18%	7%	9%	9%
Gofal Dydd Sesiynol	0	80%	0	0	0	8%	0	0
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	0	93%	29%	0	13%	20%	7%	10%
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau	0	4%	0	0	0	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 34 mai'r tri math mwyaf cyffredin o gostau ychwanegol oedd (yn nhrefn amlder):

1. Costau trafndiaeth yr oedd darparwyr gofal dydd llawn yn codi amdanynt
2. Costau trafndiaeth yr oedd gwarchodwyr plant cofrestredig yn codi amdanynt
3. Costau prydau bwyd yr oedd darparwyr gofal dydd llawn yn codi amdanynt

5.19 Dengys Tabl 35 ddigwyddiad y darparwyr gofal plant a ymatebodd oedd yn cynnig gostyngiad i frodyr a chwiorydd.

Tabl 35: Digwyddiad y darparwyr gofal plant oedd yn cynnig gostyngiad i frodyr a chwiorydd

Sector/y Math o Ddarparwr	Ie - Gostyngiad i frodyr a chwiorydd	Na - Dim gostyngiad i frodyr a chwiorydd
Gofal Dydd Llawn	64%	36%
Gofal Dydd Sesiynol	16%	84%
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	54%	46%
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau	75%	25%

5.20 Mae Tabl 36 yn amlinellu'r manylion oedd i'w gweld yn ystod y tymor o ran (nifer cyfartalog) y lleoedd gofal plant yn sector gofal dydd llawn Abertawe - yn ôl tystiolaeth ymatebwyr i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017

	Gofal Dydd Llawn	Gofal Hanner Diwrnod Bore	Gofal Hanner Diwrnod Prynhawn	Cyn oriau ysgol/ Clwb Brecwast	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin bore	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin Prynhawn	Gofal Di-dor	Ar ôl Ysgol
Capasiti Uchaf Cyfartalog o ran nifer y lleoedd gofal plant sydd ar gael yn ddyddiol	44.5	26.5	27	29	0	0	28	24
Nifer Amser Llawn Cyfartalog (h.y. sy'n mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	22	12	11	6	0	0	7	5
Nifer Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai o'r sesiynau sydd ar gael)	31	17	12	9	0	0	10	9
Nifer Cyfartalog Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	4	5	3	1.5	0	0	1	1
<i>(Bras) amcan o gyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaethau</i>	tua 2,000	tua 1,200	tua 965	tua 500	0	0	tua 566	tua 150

5.21 Mae Tabl 37 yn amlinellu'r manylion sydd i'w gweld yn ystod y gwyliau o ran lleoedd gofal plant yn sector gofal dydd llawn Abertawe - yn ôl y dystiolaeth a gafwyd gan 4 ymatebydd i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017 - a ddywedodd: *gwahanol yn ystod gwyliau'r ysgol*

Capasiti cyfartalog y lleoedd gofal plant oedd ar gael ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod gwyliau'r ysgol, fel y nodwyd gan 4 darparwr *perthnasol* = 20

Presenoldeb Wythnosol/Hyd Arhosiad	Cyfartaledd Gwir		Amcan o'r cyfartaledd			
	Gwyliau'r haf Nifer y plant yn haf 2016	Hanner Tymor Hydref 2016	Gwyliau'r Nadolig 2016-2017	Hanner Tymor Chwefror 2017	Gwyliau'r Pasg 2017	Hanner Tymor Mai 2017
Amser Llawn Cyfartalog (h.y. yn mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	4	<1	1	<1	9	<1
Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai sesiynau sydd ar gael)	9	6	3	6	10	6
Cyfartaledd Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	<1	0	0	0	0	0
Cyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth <i>ym mhob un o'r 4 darparwr perthnasol</i>	55	27	12	27	79	27

5.22 Mae Tabl 38 yn amlinellu'r manylion sydd i'w gweld yn ystod y tymor o ran y lleoedd gofal plant yn sector gofal dydd sesiynol Abertawe - yn ôl tystiolaeth ymatebwyr i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017

	Gofal dydd llawn	Gofal Hanner Diwrnod Bore	Gofal Hanner Diwrnod Prynawn	Cyn oriau ysgol/ Clwb Brecwast	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin bore	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin Prynawn	Gofal Di-dor
Capasiti Uchaf Cyfartalog o ran nifer y lleoedd gofal plant sydd ar gael yn ddyddiol	0	0	0	0	18	18	18
Nifer Amser Llawn Cyfartalog (h.y. sy'n mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	0	0	0	0	18	26	12
Nifer Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai o'r sesiynau sydd ar gael)	0	0	0	0	12	10	7.5
Nifer Cyfartalog Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	0	0	0	0	0	0	0
<i>(Bras)amcan</i> o gyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaethau	0	0	0	0	tua 670	tua 670	tua 300

5.23 Mae Tabl 39 yn amlinellu'r manylion sydd i'w gweld yn ystod y gwyliau o ran lleoedd gofal plant yn sector gofal dydd sesiynol Abertawe - yn ôl tystiolaeth 2 a ymatebodd i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017 - a ddywedodd: *gwahanol yn ystod gwyliau'r ysgol*

Capasiti cyfartalog y lleoedd gofal plant oedd ar gael ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod gwyliau'r ysgol, fel y nodwyd gan 2 ddarparwr *perthnasol* = 24

Presenoldeb Wythnosol/Hyd Arhosiad	Cyfartaledd Gwir	Amcan o'r cyfartaledd				
		Gwyliau'r haf Nifer y plant yn haf 2016	Hanner Tymor Hydref 2016	Gwyliau'r Nadolig 2016-2017	Hanner Tymor Chwefror 2017	Gwyliau'r Pasg 2017
Amser Llawn Cyfartalog (h.y. yn mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	36	0	0	0	46	0
Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai sesiynau sydd ar gael)	9	0	0	0	0	0
Cyfartaledd Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	<1	0	0	0	0	0
Cyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth yn y 2 ddarparwr <i>perthnasol</i>	72	0	0	0	92	0

5.24 Mae Tabl 40 yn amlinellu'r manylion sydd i'w gweld yn ystod y tymor o ran y lleoedd gofal plant yn sector gwarchod plant cofrestredig Abertawe - yn ôl tystiolaeth ymatebwyr i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017

	Gofal dydd llawn	Gofal Hanner Diwrnod Bore	Gofal Hanner Diwrnod Prynawn	Cyn oriau ysgol	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin bore	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin Prynawn	Gofal Di-dor	Ar ôl Ysgol	Cinio
Capasiti Uchaf Cyfartalog o ran nifer y lleoedd gofal plant sydd ar gael yn ddyddiol	4.5	3	3	4	0	0	3.5	4	0
Nifer Amser Llawn Cyfartalog (h.y. yn mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	1	<1	0	1	0	0	<1	<1	0
Nifer Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai sesiynau sydd ar gael)	2.5	<1	<1	1	0	0	1.5	2	0
Nifer Cyfartalog Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	<1	<1	<1 hyd at	<1	0	0	<1	<1	0
<i>(Bras)amcan</i> o gyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaethau	tua 350	tua 96	tua 12	tua 150	0	0	tua 140	tua 60	0

5.25 Ni ddywedodd yr un o warchodwyr plant cofrestredig ardal leol Abertawe: *gwahanol yn ystod gwyliau'r ysgol*.

5.26 Mae Tabl 41 yn amlinellu'r manylion sydd i'w gweld yn ystod y tymor o ran y lleoedd gofal plant yn sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol Abertawe - yn ôl tystiolaeth ymatebwyr i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017

	Gofal dydd llawn	Gofal Hanner Diwrnod Bore	Gofal Hanner Diwrnod Prynawn	Cyn oriau ysgol/ Clwb Brecwast	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin bore	Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin Prynawn	Gofal Di-dor	Ar ôl Ysgol
Capasiti Uchaf Cyfartalog o ran nifer y lleoedd gofal plant sydd ar gael yn ddyddiol	0	0	0	0	0	0	0	30
Nifer Amser Llawn Cyfartalog (h.y. sy'n mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	0	0	0	0	0	0	0	11
Nifer Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai sesiynau sydd ar gael)	0	0	0	0	0	0	0	38
Nifer Cyfartalog Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>(Bras)amcan</i> o gyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	tua 1,250

5.27 Mae Tabl 42 yn amlinellu'r manylion sydd i'w gweld yn ystod y gwyliau o ran lleoedd gofal plant yn sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol/clybiau ar ôl ysgol Abertawe - yn ôl tystiolaeth 3 a ymatebodd i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017 - a ddywedodd: *gwahanol yn ystod gwyliau'r ysgol*

Capasiti cyfartalog y lleoedd gofal plant oedd ar gael ar ddiwrnod nodweddiadol yn ystod gwyliau'r ysgol, fel y nodwyd gan 3 darparwr <i>perthnasol</i> = 48						
Presenoldeb Wythnosol/Hyd Arhosiad	Cyfartaledd Gwir	Amcan o'r cyfartaledd				
		Gwyliau'r haf Nifer y plant yn haf 2016	Hanner Tymor Hydref 2016	Gwyliau'r Nadolig 2016-2017	Hanner Tymor Chwefror 2017	Gwyliau'r Pasg 2017
Amser Llawn Cyfartalog (h.y. yn mynychu'r holl sesiynau sydd ar gael yn y gwasanaeth)	33	54	62	62	50	62
Rhan Amser Cyfartalog (h.y. yn mynychu rhai sesiynau sydd ar gael)	43	5	30	5	17	30
Cyfartaledd Ad Hoc (h.y. â phatrymau presenoldeb anghyson)	8	0	0	12	0	0
Cyfanswm nifer y plant sy'n defnyddio'r gwasanaeth <i>yn y 3 darparwr perthnasol</i>	254	118	184	158	134	184

5.28 Mae Tabl 43 yn cyflwyno nifer cyfartalog y lleoedd gwag yr oedd y darparwyr gofal plant a ymatebodd yn eu profi - yn hydref 2016 - ar gyfer mathau penodol o ofal plant... Tabl 43: Nifer cyfartalog y lleoedd gwag a brofwyd yn hydref 2016

	Gofal Dydd Llawn	Gofal Hanner Diwrnod		Cylch Chwarae/ Cylch Meithrin		Cyn oriau Ysgol/ Clwb Brecwast	Ar ôl Ysgol	Cinio	Gofal Di-dor	Darpariaeth yn ystod y gwyliau		Cynllun Chwarae
		Bore	Phawn	Bore	Phawn					Bore	Phawn	
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	3	1	<1	Amh	Amh	<1	<1	Amh	<1	<1	<1	Amh
Gofal Dydd Llawn	10	2.5	3	Amh	Amh	3	5	Amh	4	2	1.5	Amh
Gofal Dydd Sesiynol	0	Amh	Amh	<1	2.5	Amh	0	Amh	4	1	2	Amh
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol/gan gynnwys cynllun chwarae yn ystod y gwyliau	0	Amh	Amh	Amh	Amh	0	16	0	0	0	0	Amh
Crèche	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

Dengys Tabl 43 fod y lleoliadau gofal dydd llawn oedd yn gweithredu yn Abertawe *ar gyfartaledd* yn profi 10 lle gwag ddiwedd 2016. Roedd y lleoliadau gofal dydd sesiynol *ar gyfartaledd* yn profi mwy o leoedd gwag yn narpariaeth y prynhawn nag yn sesiynau'r bore.

Roedd y gwarchodwyr plant cofrestredig *ar gyfartaledd* yn profi 3 lle gwag ddiwedd 2016 yn eu lleoedd gofal dydd llawn.

- 5.29 Cadarnhaodd 27% (1:4) o'r darparwyr gofal dydd llawn bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod y tymor.

Mae Tabl 44 yn amlinellu digwyddiad y darparwyr gofal dydd llawn (a ymatebodd) oedd yn dweud bod ganddynt restr aros yn ystod y cyfnod cyn eu cyfweliad ffôn ar gyfer mathau penodol o leoedd yn ystod y tymor

Darparwr Gofal Dydd Llawn - math penodol o ddarpariaeth	Tymor y gwanwyn	Tymor yr haf	Tymor yr hydref
Gofal dydd llawn	13%	7%	9%
Gofal hanner diwrnod (bore)	4%	2%	4%
Gofal hanner diwrnod (prynhawn)	2%	2%	4%
Cylch Chwarae Sesiynol/Cylch Meithrin (bore)	0	0	0
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (Prynhawn)	0	0	0
Gofal Plant Di-dor	2%	2%	0
Cyn oriau ysgol/Clwb Brecwast	0	0	0
Clwb ar ôl Ysgol	2%	2%	0
Clwb Cinio	0	0	0
Crèche	0	0	0
Cynllun Chwarae	0	0	0
Boreau yn unig	0	0	0
Prynhawniau'n unig	0	0	0

Dengys Tabl 44 fod rhestr(au) aros i'w gweld yn digwydd amlaf ymhlith darparwyr gofal dydd llawn, yn ystod y cyfnod o 12 mis hyd at fis Hydref 2016, a hynny ar gyfer eu darpariaeth (graidd) gofal dydd llawn, yn nhymor y gwanwyn (2016).

- 5.30 Cadarnhaodd 0 darparwr gofal dydd llawn bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod *unrhyw* gyfnod(au) o wyliau.
- 5.31 Cadarnhaodd 40% o'r darparwyr gofal dydd sesiynol bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod y tymor.

Mae Tabl 45 yn amlinellu digwyddiad y darparwyr gofal dydd sesiynol (a ymatebodd) oedd yn dweud bod ganddynt restr aros yn ystod y cyfnod cyn eu cyfweiliad ffôn ar gyfer mathau penodol o leoedd yn ystod y tymor

Darparwr Gofal Dydd Sesiynol - math penodol o ddarpariaeth	Tymor y gwanwyn	Tymor yr haf	Tymor yr hydref
Gofal dydd llawn	0	0	0
Gofal hanner diwrnod (bore)	4%	4%	4%
Gofal hanner diwrnod (prynhawn)	0	0	0
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (bore)	16%	16%	16%
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (Prynhawn)	24%	12%	12%
Gofal Plant Di-dor	0	0	0
Cyn oriau ysgol/Clwb Brechwast	0	0	0
Clwb ar ôl Ysgol	0	0	0
Clwb Cinio	0	0	0
Crèche	0	0	0
Cynllun Chwarae	0	0	0
Boreau yn unig	0	0	0
Prynhawniau'n unig	0	0	0

Dengys Tabl 45 fod rhestr(au) aros i'w gweld yn digwydd amlaf ymhlith darparwyr gofal dydd sesiynol, yn ystod y cyfnod o 12 mis hyd at fis Hydref 2016, ar gyfer cylch chwarae (craidd) sesiynol/Cylch Meithrin yn ystod y prynhawn, yn nhymor y gwanwyn (2016).

- 5.32 Cadarnhaodd 0 darparwr gofal dydd sesiynol bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod *unrhyw* gyfnod(au) o wyliau.
- 5.33 Cadarnhaodd 8% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod y tymor.

Mae Tabl 46 yn amlinellu digwyddiad y gwarchodwyr plant cofrestredig (a ymatebodd) oedd yn dweud bod ganddynt restr aros yn ystod y cyfnod cyn eu cyfweliad ffôn ar gyfer mathau penodol o leoedd yn ystod y tymor

Gwarchodwr Plant Cofrestredig – math penodol o ddarpariaeth	Tymor y gwanwyn	Tymor yr haf	Tymor yr hydref
Gofal dydd llawn	2%	2%	6%
Gofal hanner diwrnod (bore)	0	0	1%
Gofal hanner diwrnod (prynhawn)	0	0	0
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (bore)	0	0	0
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (Prynhawn)	0	0	0
Gofal Plant Di-dor	0	0	1%
Cyn oriau ysgol/Clwb Brechwast	0	0	0
Clwb ar ôl Ysgol	0	0	0
Clwb Cinio	0	0	0
Crèche	0	0	0
Cynllun Chwarae	0	0	0
Boreau yn unig	0	0	0
Prynhawniau'n unig	0	0	0

Dengys Tabl 46 fod rhestr(au) aros i'w gweld yn digwydd amlaf ymhlith gwarchodwyr gofal plant cofrestredig, yn ystod y cyfnod o 12 mis hyd at fis Hydref 2016, ar gyfer sesiwn gofal dydd llawn (graid), yn ystod tymor yr hydref (2016).

- 5.34 Cadarnhaodd 0 gwarchodwr plant cofrestredig bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod unrhyw gyfnod(au) o wyliau.
- 5.35 Cadarnhaodd 21% o'r darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol bod ganddynt, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod y tymor.

Mae Tabl 47 yn amlinellu digwyddiad y darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (a ymatebodd) oedd yn dweud bod ganddynt restr aros yn ystod y cyfnod cyn eu cyfweliad ffôn ar gyfer mathau penodol o leoedd yn ystod y tymor

Darparwr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol - math penodol o ddarpariaeth	Tymor y gwanwyn	Tymor yr haf	Tymor yr hydref
Gofal dydd llawn	0	0	0
Gofal hanner diwrnod (bore)	0	0	0
Gofal hanner diwrnod (prynhawn)	0	0	0
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (bore)	0	0	0
Cylch Chwarae Sesiynol /Cylch Meithrin (Prynhawn)	0	0	0
Gofal Plant Di-dor	0	0	0
Cyn oriau ysgol/Clwb Brecwast	0	0	0
Clwb ar ôl Ysgol	16%	8%	12%
Clwb Cinio	0	0	0
Crèche	0	0	0
Cynllun Chwarae	0	0	0
Boreau yn unig	0	0	0
Prynhawniau'n unig	0	0	0

- 5.36 Dywedodd 0 o'r darparwyr gofal plant cofrestredig y tu allan i oriau ysgol bod ganddyn, yn ystod y 12 mis diwethaf (cyn mis Hydref 2016) brofiad o fod â rhestr aros ar gyfer eu darpariaeth yn ystod unrhyw gyfnod(au) o wyliau.

5.37 Dengys Tabl 48 nifer cyfartalog y plant oedd i'w gweld yn mynychu darpariaeth gofal dydd llawn ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod cyfnodau o wyliau, ochr yn ochr â'r adborth a gafwyd trwy Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017.

Tabl 48: Nifer cyfartalog y plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal dydd llawn ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau

Grŵp Oed	Yn ystod y tymor -			Yn ystod y gwyliau -		
	Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliad gofal dydd llawn			Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliad gofal dydd llawn		
	Bechgyn	Merched	Cyfanswm	Bechgyn	Merched	Cyfanswm
O dan 12 mis	2	2	4	1	1	2
12-18 mis	4.5	5	9.5	3.5	2.5	6
19-23 mis	4	3	7	3	3	6
2 oed	10	7.5	17.5	4.5	4.5	9
3 oed	7.5	7.5	15	4	5	9
4 oed	4	4	8	1	1	2
5-7 oed	4	4	8	1.5	2.5	4
8-11 oed	2	2	4	6.5	4	10.5
12-14 oed	0	0	0	0	0	0
15-17 oed	0	0	0	0	0	0

Mae Tabl 49 yn nodi brasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal dydd llawn oedd yn teithio pellter penodol i gyrraedd lleoliad o'r fath, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau.

Tabl 49: Brasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal dydd llawn oedd yn teithio pellter penodol i gyrraedd lleoliad o'r fath, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau

Pellter	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter yn ystod y tymor	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter yn ystod y gwyliau
0-1 filltir	44%	76%
1 filltir - 3 milltir	40%	19%
3 milltir - 10 milltir	14.5%	5%
Dros 10 milltir	1.5%	0

5.38 Dengys Tabl 50 nifer cyfartalog y plant oedd i'w gweld yn mynychu darpariaeth gofal dydd sesiynol ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau.

Tabl 50: Nifer cyfartalog y plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal dydd sesiynol ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau

Grŵp Oed	Yn ystod y tymor -			Yn ystod y gwyliau -		
	Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliad gofal dydd sesiynol			Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliad gofal dydd sesiynol		
	Bechgyn	Merched	Cyfanswm	Bechgyn	Merched	Cyfanswm
O dan 12 mis	0	0	0	0	0	0
12-18 mis	0	0	0	0	0	0
19-23 mis	0	0	0	0	0	0
2 oed	13	12	25	9.5	12.5	22
3 oed	2.5	1.5	4	0	0	0
4 oed	0	0	0	0	0	0
5-7 oed	0	0	0	0	0	0
8-11 oed	0	0	0	0	0	0
12-14 oed	0	0	0	0	0	0
15-17 oed	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 51 frasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal dydd sesiynol oedd yn teithio pellter penodol i gyrraedd lleoliad o'r fath, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau.

Tabl 51: Brasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal dydd llawn oedd yn teithio pellter penodol i gyrraedd lleoliad o'r fath, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau

Pellter	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter Yn ystod y tymor	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter yn ystod y gwyliau
0-1 filltir	70%	95%
1 filltir - 3 milltir	20%	5%
3 milltir - 10 milltir	10%	0
Dros 10 milltir	0	0

5.39 Dengys Tabl 52 nifer cyfartalog y plant oedd i'w gweld yn mynychu darpariaeth gwarchod plant gofrestrdig ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau.

Tabl 52: Nifer cyfartalog y plant oedd yn mynychu darpariaeth gwarchodwr plant cofrestrdig ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau

Grŵp Oed	Yn ystod y tymor -			Yn ystod y gwyliau -		
	Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal gyda gwarchodwr plant cofrestrdig			Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal gyda gwarchodwr plant cofrestrdig		
	Bechgyn	Merched	Cyfanswm	Bechgyn	Merched	Cyfanswm
0 dan 12 mis	0	0	0	<1	0	<1
12-18 mis	0	<1	<1	<1	<1	<1
19-23 mis	<1	<1	1	0	0	0
2 oed	<1	<1	1	<1	0	<1
3 oed	<1	<1	1	<1	<1	<1
4 oed	<1	<1	<1	<1	<1	<1
5-7 oed	1	1	2	<1	1	1
8-11 oed	1	<1	1.5	0	<1	<1

Dengys Tabl 53 frasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynd at warchodwr plant cofrestrdig oedd yn teithio pellter penodol, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau.

Tabl 53: Brasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynd at warchodwr plant cofrestrdig oedd yn teithio pellter penodol, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau

Pellter	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter yn ystod y tymor	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter Yn ystod y gwyliau
	0-1 filltir	50%
1 filltir - 3 milltir	37%	10%
3 milltir - 10 milltir	12%	15%
Dros 10 milltir	1%	0

5.40 Tabl 54: Nifer cyfartalog y plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau.

Tabl 54: Nifer cyfartalog y plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol ar draws Abertawe (a) yn ystod y tymor a (b) yn ystod y gwyliau

Grŵp Oed	Yn ystod y tymor -			Yn ystod y gwyliau -		
	Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliad gofal plant y tu allan i oriau ysgol			Brasamcan o nifer cyfartalog y plant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliad gofal plant y tu allan i oriau ysgol		
	Bechgyn	Merched	Cyfanswm	Bechgyn	Merched	Cyfanswm
O dan 12 mis	0	0	0	0	0	0
12-18 mis	0	0	0	0	0	0
19-23 mis	0	0	0	0	0	0
2 oed	0	0	0	0	0	0
3 oed	3	3	6	1	3	4
4 oed	4.5	3.5	8	4	4	8
5-7 oed	12	11	23	13.5	12	25.5
8-11 oed	12	9.5	21.5	16	15	31
12-14 oed	0	0	0	0	0	0
15-17 oed	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 55 frasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol oedd yn teithio pellter penodol i gyrraedd lleoliad o'r fath, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau.

Tabl 55: Brasamcan o ganrannau'r plant oedd yn mynychu darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol oedd yn teithio pellter penodol, yn ystod y tymor ac yn ystod y gwyliau (pan fyddai nifer o leoliadau'n gweithredu fel cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau)

Pellter	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter yn ystod y tymor	Brasamcan o'r Ganran oedd yn teithio'r pellter yn ystod y gwyliau
0-1 filltir	60%	57%
1 filltir - 3 milltir	33%	36%
3 milltir - 10 milltir	7%	7%
Dros 10 milltir	0	0

5.41 Roedd ymatebwyr o'r sector gofal dydd llawn i'w gweld yn darparu gofal plant ar gyfer cyfanswm o 83 o blant ag anghenion ychwanegol - ar adeg yr ymchwil - gyda chyfartaledd o 1.84 plentyn o'r fath fesul darparwr.

Roedd ymatebwyr o'r sector gofal dydd sesiynol i'w gweld yn darparu gofal plant ar gyfer cyfanswm o 186 o blant ag anghenion ychwanegol - ar adeg yr ymchwil - gyda chyfartaledd o 5 plentyn o'r fath fesul darparwr.

Roedd y gwarchodwyr plant a ymatebodd i'w gweld yn darparu gofal plant ar gyfer cyfanswm o 18 plentyn ag anghenion ychwanegol - sy'n dangos bod rhyw 25 o blant ag anghenion ychwanegol yn derbyn gofal plant ar draws y cyfanswm o (111 o) warchodwyr plant yn Abertawe.

Roedd ymatebwyr o'r sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol (gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau) i'w gweld yn darparu gofal plant ar gyfer cyfanswm o 122 o blant ag anghenion ychwanegol - ar adeg yr ymchwil - gyda chyfartaledd o 5 plentyn o'r fath fesul darparwr.

Dengys Tabl 56 nifer y plant oedd ag anghenion ychwanegol (mathau penodol ohonynt) yr oedd darparwyr gofal plant (mathau penodol ohonynt) yn gofalu amdanynt yn ystod y tymor a'r gwyliau wedi'u cyfuno yn ystod y cyfnod o haf 2016 i hydref 2016.

Tabl 56: Digwyddiad sectorau gofal plant oedd yn darparu gofal plant ar gyfer plant â mathau penodol o anghenion ychwanegol

Y math o Angen Ychwanegol	Y sector Gofal Dydd Llawn		Y sector Gofal Dydd Sesiynol		Gwarchodwyr Plant Cofrestredig		Y sector Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	
	Cyfanswm ar draws y Sector	Cyfanswm 3 oed a throsodd	Cyfanswm ar draws y Sector	Cyfanswm 3 oed a throsodd	Cyfanswm ar draws y Sector	Cyfanswm 3 oed a throsodd	Cyfanswm ar draws y Sector	Cyfanswm 3 oed a throsodd
Anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu	40	5	91	1	3	3	17	17
Anhawster dysgu penodol (e.e. dyslecsia, ADHD)	24	10	71	9	10	7	50	50
Anawsterau clywed	0	0	3	2	1	1	10	10
Anawsterau dysgu (e.e. oedi yn eu datblygiad cyffredinol)	0	0	2	0	0	0	11	11
Anawsterau gweld	8	0	17	0	1	0	11	11
Anawsterau emosiynol ac ymddygiad	0	5	17	5	1	1	22	22
Anawsterau corfforol	2	0	6	0	1	1	12	12
Cyflwr Meddygol	2	1	10	0	3	1	1	1

Mae Tabl 56 yn dangos:

- Mai'r math o angen ychwanegol a welid amlaf yn lleoliadau gofal dydd llawn Abertawe oedd anhawster iaith a lleferydd/cyfathrebu, gydag anhawster dysgu penodol yn dilyn o ran amllder. Sylwyd bod gan 58% o'r darparwyr gofal dydd llawn a ymatebodd o leiaf un plentyn ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016 - nid oedd gan 42% o'r darparwyr gofal dydd llawn a ymatebodd (felly) unrhyw blant ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016.
- Y math o angen ychwanegol y sylwyd arno amlaf yn lleoliadau gofal dydd sesiynol Abertawe hefyd oedd anhawster iaith a lleferydd/cyfathrebu, gydag anhawster dysgu penodol yn dilyn o ran amllder. Gwelwyd bod gan 80% o'r darparwyr gofal dydd sesiynol a ymatebodd o leiaf un plentyn ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016 - nid oedd gan 20% o'r darparwyr gofal dydd sesiynol a ymatebodd (felly) unrhyw blant ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016.
- Y math o angen ychwanegol a welwyd amlaf ymhlith gwarchodwyr plant cofrestredig Abertawe oedd anhawster dysgu penodol, gydag anhawster iaith a lleferydd/cyfathrebu yn dilyn o ran amllder. Gwelwyd bod gan 13% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig a ymatebodd o leiaf un plentyn ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016 - nid oedd gan 87% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig a ymatebodd (felly) unrhyw blant ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016.
- Y math o angen ychwanegol a welid amlaf yn lleoliadau gofal plant y tu allan i oriau ysgol Abertawe oedd anhawster dysgu penodol, gydag anhawster emosiynol ac ymddygiad yn dilyn o ran amllder. Gwelwyd bod gan 67% o'r darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol a ymatebodd o leiaf un plentyn ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016 - nid oedd gan 33% o'r darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol (felly) unrhyw blant ag anghenion ychwanegol yn mynychu eu lleoliad ddiwedd 2016.

Gwelwyd bod yr anghenion ychwanegol eraill a'r cyflyrau meddygol oedd gan blant oedd yn derbyn gofal mewn lleoliadau gofal dydd a chyda gwarchodwyr plant yn cynnwys:

- (Yn fwyaf aml) Parlys Cerebrol
- Sglerosis Gwasgaredig
- Syndrom Down
- Problemau gyda'r croen
- Cyflyrau ar y Galon
- Asthma

5.42 Gwahoddwyd darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig Abertawe i nodi:

pa ffactorau oedd yn arwyddocaol yn eu barn nhw pan fydd gan blant anghenion ychwanegol/anabledau neu anghenion meddygol cymhleth, o fewn

eu lleoliad. Y math mwyaf cyffredin o ymateb oedd: mynediad da i gadeiriau olwyn (36% o'r holl ddarparwyr gofal plant), gyda'r canlynol yn dilyn o ran amllder: meddu ar gynllun gofal unigol (26%). Ymatebion eraill a gafwyd sawl tro oedd:

- Bod gan y staff brofiad o gefnogi plant ag anghenion ychwanegol/anabledau (16%)
- Bod â chymhareb staff briodol (15%)
- Cydweithio'n agos â Seicolegwyr Addysg (6%)
- Cydweithio'n agos â rhieni (ar gynllun gofal) (8%)
- Cydweithio'n agos â gweithwyr "iechyd" proffesiynol eraill (8%)
- Cynnig gofal [plant] 1:1 (10%)
- Bod y staff yn cael hyfforddiant arbenigol neu eu bod yn barod i ymgymryd â hynny (6%)

Gellir nodi bod chwe darparwr gofal dydd llawn a gofal dydd sesiynol wedi nodi *nad* oedd eu lleoliad yn cynnwys mynediad hwylus i ddefnyddwyr cadair olwyn.

5.43 Yn hydref 2016, cynhaliodd Cwlwm¹³ arolwg Cymru gyfan o'r gweithlu gofal plant. Nod yr arolwg oedd (a) datblygu darlun cywir, seiliedig ar dystiolaeth, o'r tirlun gofal plant blynyddoedd cynnar presennol yng Nghymru; (b) darparu gwybodaeth ynghylch lefelau'r cymwysterau sydd gan aelodau'r sector ar hyn o bryd; (c) nodi anghenion hyfforddi ac archwilio materion sy'n ymwneud â mynediad at hyfforddiant.

Roedd yr adborth allweddol gan ddarparwyr gofal plant yn Abertawe yn cynnwys y canlynol:

- Grŵp oed mwyaf cyffredin aelod o'r gweithlu gofal plant oedd (menyw) 31-40 oed – bron chwarter o'r gweithlu cyfan
- Nid oedd gan 16% o'r gweithlu gymhwyster ym maes gofal plant na gwaith chwarae (3% yn is na ffigur *Cymru gyfan*)
- Roedd gan 50% o'r gweithlu gymhwyster Gofal Plant Lefel 3 (2% yn uwch na ffigur Cymru gyfan)
- Roedd 6% o'r gweithlu wedi graddio gyda chymhwyster ym maes gofal plant (eto, 2% yn uwch na ffigur Cymru gyfan)
- Dywedodd 73% o'r ymatebwyr nad oes gan eu darpariaeth gyllideb hyfforddi
- Dywedodd 0 o'r ymatebwyr y byddai'n well ganddynt gael hyfforddiant yn Gymraeg yn unig – ond dywedodd 12% y bydden nhw'n croesawu sesiynau hyfforddi/cyrsiau dwyieithog yn Gymraeg a Saesneg
- Y tri phwnc a nodwyd amlaf fel rhai y byddai'r ymatebwyr yn croesawu (mwy o) hyfforddiant i ymdrin â hwy oedd: 1. amddiffyn a diogelu plant (28%); 2. cymorth cyntaf (25%); 3. hylendid bwyd (22%)

---

¹³ Mae 'Cwlwm' yn dod â'r pum prif sefydliad gofal plant yng Nghymru at ei gilydd i ddarparu gwasanaeth dwyieithog integredig a fydd yn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i blant a theuluoedd ledled Cymru. Partneriaid 'Cwlwm' yw Clybiau Plant Cymru Kids' Clubs, Mudiad Meithrin, Cymdeithas Genedlaethol y Meithrinfeidd Dydd (NDNA Cymru), PACEY Cymru a Chymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru (Wales PPA).

- Ymddangosai mai (dim ond) 2% o'r gweithlu gofal plant oedd yn wrywod

5.44 Hysbyswyd y Tablau canlynol (Tablau 57 hyd at 63) gan gyfraniad darparwyr gofal plant Abertawe i adroddiad/ymarferiad casglu data Datganiad Hunanasesu Gwasanaeth (SASS) haf 2016. Maent yn dangos digwyddiad lefelau cymhwyster perthnasol pob sector gofal plant craidd a digwyddiad y cymwysterau pellach y mae pobl yn gweithio tuag atynt (yn haf 2016).

5.45 Tabl 57: Lefelau Cymwysterau haf 2016: Gwarchodwyr Plant (gan gynnwys cynorthwyyr a gyflogir)

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 1	Gwarchodwr Plant	1	Lefel 2	Gwarchodwr Plant	2
Lefel 2	Gwarchodwr Plant	6	Lefel 3	Gwarchodwr Plant	1
			Dim	Gwarchodwr Plant	4
			Heb nodi	Gwarchodwr Plant	1
Lefel 3	Gwarchodwr Plant	37	Lefel 3	Gwarchodwr Plant	5
			Lefel 4	Gwarchodwr Plant	1
			Lefel 5	Gwarchodwr Plant	2
			Lefel 7	Gwarchodwr Plant	1
			Dim	Gwarchodwr Plant	20
			Heb nodi	Gwarchodwr Plant	8
Lefel 4	Gwarchodwr Plant	2	Dim	Gwarchodwr Plant	2

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 4 parhad	Gwarchodwr Plant	12	Lefel 3	Gwarchodwr Plant	2
			Lefel 5	Gwarchodwr Plant	1
			Lefel 6	Gwarchodwr Plant	1
			Dim	Gwarchodwr Plant	3
			Heb nodi	Gwarchodwr Plant	3
Lefel 6	Gwarchodwr Plant	2	Dim	Gwarchodwr Plant	2
Lefel 7	Gwarchodwr Plant	2	Dim	Gwarchodwr Plant	2
Dim	Gwarchodwr Plant	3	Dim	Gwarchodwr Plant	3
Heb nodi	Gwarchodwr Plant	23	Lefel 3	Gwarchodwr Plant	1
			Dim	Gwarchodwr Plant	16
			Heb nodi	Gwarchodwr Plant	6

5.46 Tabl 58: Lefelau Cymwysterau haf 2016: Gofal Dydd Llawn

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 1	Ymarferydd Gofal Plant	2	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	1
Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	27	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	23
			Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Heb nodi	3	Lefel 2	Heb nodi	1
			Lefel 3	Heb nodi	2

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	268	Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	14
			Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	7
			Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	39
			Lefel 6	Ymarferydd Gofal Plant	5
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	146
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	57

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Sgiliau ar Waith – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 3 parhad	Ymarferydd Gofal Plant parhad	268 parhad	Lefel 4	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	29
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	13
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	12
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	2	Dim	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	2
	Staff Arlwyo	2	Heb nodi	Staff Arlwyo	2
	Heb nodi	17	Lefel 5	Heb nodi	3
Dim				Heb nodi	11
Heb nodi				Heb nodi	3

Enw'r Cymhwyster - Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 4	Ymarferydd Gofal Plant	5	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	15	Lefel 2	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	11
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3
Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	5	Dim	Ymarferydd Gofal Plant	4
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	27	Lefel 2	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Lefel 3	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	14

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 5 parhad			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	11
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	5	Dim	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	5
	Staff Arlwyo	1	Dim	Staff Arlwyo	1
	Gweinyddol	1	Dim	Gweinyddol	1
	Heb nodi	1	Dim	Heb nodi	1
Lefel 6	Ymarferydd Gofal Plant	13	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Lefel 7	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	8
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	3
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1	Dim	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3	Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2
	Heb nodi	3	Dim	Heb nodi	3

Enw'r Cymhwyster - Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Sgiliau ar Waith – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 7	Ymarferydd Gofal Plant	5	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	3
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1	Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
Dim	Ymarferydd Gofal Plant	5	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Lefel 6	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1	Dim	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1
	Prentis	1	Lefel 2	Prentis	1
	Staff Arlwyo	1	Dim	Staff Arlwyo	1
Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	22	Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	5
			Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	6

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer y Gwarchodwyr Plant â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Heb nodi parhad	Ymarferydd Gofal Plant parhad	22 parhad	Lefel 6	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	8
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	2
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	6	Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3
	Staff Arlwyo	4	Lefel 3	Staff Arlwyo	1
			Dim	Staff Arlwyo	3
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1	Dim	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1
	Prentis	2	Lefel 2	Prentis	2
	Heb nodi	7	Lefel 2	Heb nodi	3
			Lefel 5	Heb nodi	1
			Dim	Heb nodi	3

5.47 Tabl 59: Lefelau Cymwysterau haf 2016: Gofal Dydd Sesiynol

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 1	Ymarferydd Gofal Plant	1	Lefel 1	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Prentis	1	Lefel 2	Prentis	1
Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	3	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	1
Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	49	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Lefel 4	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	15
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	18
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	13
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	9	Lefel 3	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	4
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 3 parhad	Heb nodi			Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
	Heb nodi	11	Lefel 5	Heb nodi	10
			Dim	Heb nodi	1
Lefel 4	Ymarferydd Gofal Plant	4	Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3	Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2
Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	11	Lefel 4	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	8
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	12	Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Lefel 6	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 5 parhad	Arweinydd/Rheolwr/Goruchwyliwr parhad		Dim	Arweinydd/Rheolwr/Goruchwyliwr	5
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/Goruchwyliwr	4
	Heb nodi	1	Dim	Heb nodi	1
Lefel 6	Ymarferydd Gofal Plant	4	Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
	Heb nodi	2	Lefel 5	Heb nodi	2
Dim	Gwirfoddolwyr/ heb dâl	1	Dim	Gwirfoddolwyr/ heb dâl	1
Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1	Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Heb nodi	2	Lefel 5	Heb nodi	2

5.48 Tabl 60: Lefelau Cymwysterau haf 2016: Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 1	Prentis	1	Lefel 2	Prentis	1
Lefel 2	Prentis	1	Lefel 3	Prentis	1
	Ymarferydd Gofal Plant	6	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	5
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1	Heb nodi	RI/RP/Cyfarwyddwr/Perchennog	1
	Heb nodi	2	Dim	Heb nodi	1
Heb nodi			Heb nodi	1	
Lefel 3	Prentis	1	Dim	Prentis	1
	Ymarferydd Gofal Plant	44	Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Lefel 4	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	5
			Dim	Ymarferydd Gofal Plant	17

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 3 parhad	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	17	Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	18
			Lefel 2	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2
			Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	4
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	9
	Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	2		
	Heb nodi	8	Lefel 4	Heb nodi	1
			Lefel 5	Heb nodi	1
			Dim	Heb nodi	5
			Heb nodi	Heb nodi	1
	Lefel 4	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1	Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr
Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	3	Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	4	Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 5 parhad			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3
Lefel 6	Ymarferydd Gofal Plant	2	Dim	Ymarferydd Gofal Plant	2
	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3	Lefel 5	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
	RI/RP/Cyfarwyddwr/ Perchennog	1	Dim	RI/RP/Cyfarwyddwr/Perchennog	1
	Heb nodi	3	Dim	Heb nodi	3
Lefel 7	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	5	Dim	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	1
			Heb nodi	Arweinydd/Rheolwr/ Goruchwyliwr	3
	Heb nodi	1	Dim	Heb nodi	1
Dim	Gwirfoddolwyr/ heb dâl	3	Lefel 3	Gwirfoddolwyr/heb dâl	3
Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	3	Lefel 5	Ymarferydd Gofal Plant	1

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Heb nodi parhad	Ymarferydd Gofal Plant parhad	3 parhad	Dim	Ymarferydd Gofal Plant	1
			Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	1
	Gwirfoddolwyr/ heb dâl	1	Lefel 2	Gwirfoddolwyr/heb dâl	1

5.49 Tabl 61: Lefelau Cymwysterau haf 2016: Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored

Enw'r Cymhwyster – Cyngor Gofal Cymru – Rhestr Skills Active – Arall	Teitl y Swydd	Nifer yr ymarferwyr â'r cymhwyster	Y lefel nesaf o gymwysterau yr anelir atynt	Teitl y Swydd	Nifer
Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	1	Lefel 3	Ymarferydd Gofal Plant	1
Heb nodi	Ymarferydd Gofal Plant	10	Lefel 2	Ymarferydd Gofal Plant	10

Yn y bôn, dengys Tablau 57, 58, 59, 60 a 61 [tudalennau

75-90] uchod fod y canlynol yn wir ar draws y sector gofal plant yn ardal leol Abertawe yn haf 2016: bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 1 cymhwyster Lefel 1; bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 38 o gymwysterau Lefel 2; bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 68 o gymwysterau Lefel 3; bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 6 o gymwysterau Lefel 4; bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 133 o gymwysterau Lefel 5; bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 11 o gymwysterau Lefel 6; bod gwaith yn digwydd gyda'r nod o gyflawni 2 o gymwysterau Lefel 7.

5.50 Tabl 62: Haf 2016, trosolwg o'r hyfforddiant ychwanegol a gwblhawyd yn ystod y 12 mis diwethaf, fesul nifer o fathau o ofal plant

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Llyfr Damweiniau	0	1	0	0	0	1
Athro Montessori Achrededig	0	2	0	0	0	2
Ymwybyddiaeth ADHD, Asperger ac Awtistiaeth	0	1	0	0	0	1
Anhwylder Gorfywiogrwydd Diffyg Canolbwytio	0	3	0	0	0	3
Ymwybyddiaeth Alergenau Lefel 2	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant Alergenau	0	8	0	0	0	8
Hyfforddiant Alergedd (ar-lein)	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant Anaphylacsis	0	10	0	0	0	10
Hyfforddiant Cyflwyniad i Awtistiaeth	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant Gwrthfwlio	0	1	0	1	0	2
Celfyddyd Arwain	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Anhwylder Sbectrwm Awtistig	0	4	0	0	0	4
Hyfforddiant Asthma	0	0	0	3	0	3
Hyfforddiant Ymlyniad a Thrawma	0	1	0	0	0	1
Ymwybyddiaeth o Awtistiaeth	0	2	3	0	0	5
BA Astudiaethau Plentynod a leuenctid	0	0	0	1	0	1
Hyfforddiant Llawr - Babanod	0	3	0	0	0	3

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Iaith a Chwarae Babanod	0	1	0	0	0	1
Yoga Babanod	0	2	0	3	0	5
Rheoli yoga babanod	0	0	0	3	0	3
BA Astudiaethau Plentynod Cynnar	0	1	0	3	0	4
BA Celfyddydau perfformio	0	1	0	0	0	1
Rheoli Ymddygiad	2	0	1	0	0	3
Rheoli Ymddygiad ar-lein	1	0	0	0	0	1
Polisi Ymddygiad	0	7	0	0	0	7
Ymwybyddiaeth o brofedigaeth	0	0	1	0	0	1
Dwyieithrwydd a'r Iaith Gymraeg	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Materion Geni hyd at 3 oed	0	7	0	0	0	7
BN Anrhydedd mewn Nyrsio Pediatrig	0	0	1	0	0	1
BSc mewn Seicoleg Ddatblygiadol	0	0	1	0	0	1
BSc Anrh Plant a Phobl Ifanc	0	1	0	0	0	1
BTEC Busnes a Chyllid	0	0	1	1	0	2
BTEC mewn Astudiaethau Plentynod	0	0	1	0	0	1
Diploma Cenedlaethol BTEC yn y Celfyddydau perfformio	0	0	1	0	0	1
BTEC Dysgu Gofal Plant Lefel 3	1	0	2	0	0	3
Hyfforddiant DPP Traed Prysus	0	13	12	2	0	27
Cache Lefel 1	0	1	0	0	0	1
Llythrennedd dal i fyny	0	2	0	0	0	2
Rhifedd dal i fyny	0	1	0	0	0	1
Dathliadau ar draws y byd	0	2	0	0	0	2

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Cyfranogiad Plant	0	1	0	0	0	1
Amddiffyn Plant	0	6	0	0	0	6
Amddiffyn Plant Lefel 2	1	0	0	0	0	1
Amddiffyn Plant Lefel 3	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant ynghylch Camfanteisio'n Rhywiol ar Blant	0	0	1	0	0	1
Cwrs Gofal Plant a Chwarae	0	0	0	1	0	1
Dysgu Gofal Plant Lefel 5	0	1	0	0	0	1
Plant yng Nghymru ¹⁴	1	0	0	0	0	1
Hawliau Plant	0	2	0	0	0	2
Gweithdy Ymwybyddiaeth o Dagu	0	0	0	4	0	4
Hyfforddi a Mentora CMI - Lefel 3	0	1	0	0	0	1
Diploma CNM mewn maethiad	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant Bwyd a Maeth Cymunedol	0	0	7	0	0	7
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Gyfrinachedd	0	4	0	0	0	4
Hyfforddiant Sylweddau sy'n Peryglu Iechyd	0	0	1	1	0	2
Ymwybyddiaeth Gwrthderfysgaeth	0	0	3	0	0	3
Hyfforddiant CPR	0	0	2	0	0	2
Cyrsiau Syniadau Crefftau	0	1	0	0	0	1
Gweithdrefn Trawsheintio	1	49	0	0	0	50
Hyfforddiant Gwasanaeth i Gwsmeriaid	0	10	0	0	0	10

¹⁴Mae Plant yng Nghymru yn darparu amrywiaeth o gyrsiau hyfforddi amlddisgyblaeth sy'n ceisio hybu dull gweithredu integredig ar gyfer pawb sy'n gweithio yn y sector statudol, y trydydd sector a'r sector annibynnol.

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Digwyddiad Dyddiol	0	1	0	0	0	1
Iechyd/Hylendid Deintyddol	1	18	0	0	0	19
Cwrs Cynllun Gwên	0	37	7	0	0	44
Llyfrau datblygu	0	1	0	0	0	1
Cofnodion datblygu	0	4	0	0	0	4
Diploma mewn Nyrsio Meithrinfa	1	0	0	0	0	1
Diploma sgiliau defnyddiwr TG Lefel 3	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Anabledd	0	3	1	0	0	4
Cwrs 'Disability Confident'	0	1	1	0	0	2
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Gam-drin Domestig	0	1	5	0	0	6
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Drais Domestig	0	1	1	0	0	2
Cwrs 'Down to Earth' ¹⁵	0	3	1	0	0	4
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Ddyslecsia	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Blynyddoedd Cynnar	0	1	0	0	0	1
Cynhadledd Blynyddoedd Cynnar	0	0	2	0	0	2
Maethiad Blynyddoedd Cynnar	0	2	0	0	0	2
Cwrs Addysg Dinasyddiaeth fyd-eang	0	1	0	0	0	1

¹⁵Mae 'Down to Earth' yn darparu profiadau awyr agored arloesol gyda grwpiau agored i niwed ac 'anodd eu cyrraedd' o bob oed.

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Hyfforddiant cynnal bywyd mewn argyfwng	0	0	0	1	0	1
Hyfforddiant Elklan ¹⁶	0	1	7	0	0	8
Cwrs cymorth cyntaf mewn argyfwng	0	0	1	0	0	1
Cwrs cymorth cyntaf mewn argyfwng yn y gwaith	0	1	1	0	0	2
Rheoli perfformiad gweithwyr	0	0	2	0	0	2
Hyfforddiant Epilepsi	0	0	1	0	0	1
Hyfforddiant Epi-pen	0	21	0	3	0	24
Hyfforddiant Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	0	0	3	1	0	4
Cwrs Hanfodion Arweinyddiaeth	0	1	0	0	0	1
Cwrs Sgiliau Hanfodol	0	1	0	0	0	1
Cwrs Sgiliau Cyfathrebu Lefel 1	0	1	0	0	0	1
Lefel 1 Sgiliau Hanfodol - Rhifau	0	1	0	0	0	1
Cwrs Sgiliau Hanfodol Lefel 3	0	3	0	0	0	3
Cwrs Sgiliau Hanfodol Lefel 5	0	1	0	0	0	1
Cwrs Disgwyliadau Ymddygiad	1	0	0	0	0	1
Cwrs diogelwch tân	0	17	15	0	0	32
Cwrs Diogelwch Tân yn y cartref	1	0	0	0	0	1
Swyddog Diogelwch Tân Lefel 2	0	1	0	0	0	1
Cwrs Warden Tân	0	2	1	2	0	5

¹⁶Mae Elklan yn llunio ac yn cyflwyno cyrsiau wedi'u hachredu ar gyfer staff addysg ac eraill sy'n gweithio gyda'r rhai sydd ag anghenion iaith, lleferydd a chyfathrebu, ac ar gyfer rhieni, ac yn hyfforddi rhwydwaith o diwtoriaid trwyddedig i gyflwyno'u cyrsiau'n lleol.

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Modiwlau'r rhaglen Dechrau'n Deg	0	0	6	0	0	6
Cwrs ysgol sgiliau'r Cyfnod Sylfaen	0	1	0	0	0	1
Cwrs Alergedd Bwyd	0	4	3	0	0	7
Hyfforddiant Alergedd Bwyd ar-lein	0	15	0	1	0	16
Ymwybyddiaeth ynghylch Alergeddau Bwyd ar gyfer Gofal Plant - Lefel 2	0	1	0	0	0	1
Cwrs Hylendid Bwyd	0	2	0	0	0	2
Cymhwyster Hyfforddi Pêl-droed	0	1	0	0	0	1
Ysgolion Coedwig	1	7	0	0	0	8
Cwrs ymarferydd Ysgol Goedwig	0	3	0	0	0	3
Tystysgrif sylfaen mewn Cymraeg Ail Iaith.	1	0	0	0	0	1
Cwrs/cyrsiau Cyfnod Sylfaen	0	9	0	0	0	9
Cwrs Bwyd Difyr a Phlant Bach Egnïol	0	0	1	0	0	1
Cwrs Hwyl gyda'r Gymraeg	1	1	0	0	0	2
Gweithdy Hwyl gyda'r Gymraeg a'r Camau Nesaf	1	1	0	0	0	2
Cwrs Bysedd Gwyrdd	0	1	0	0	0	1
HACCP ¹⁷	0	4	0	0	0	4
Cwrs Cymorth Cyntaf yn y gwaith	0	24	1	0	0	25
Cyrsiau ymwybyddiaeth golchi dwylo	0	0	0	1	0	1

¹⁷System rheoli proses yw system HACCP (Pwynt Rheoli Critigol Dadansoddi Peryglon) sy'n nodi ble gallai peryglon godi yn y broses o gynhyrchu bwyd, ac yn rhoi mesurau ataliol ar waith.

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Cwrs Iechyd a Diogelwch	0	14	7	0	0	21
Cwrs Rheolwr Iechyd a Diogelwch	0	0	1	0	0	1
Cwrs Bwyta'n Iach	0	2	0	0	0	2
Cwrs Ffrindiau Iach ¹⁸	0	2	0	0	0	2
Cwrs 'Heartstart' ¹⁹	0	0	0	1	0	1
Ymwybyddiaeth o Fasnachu Pobl a Chaethwasiaeth	0	0	1	0	0	1
Cyflwyniad i Ymarfer Gofal Plant (ICP)	1	0	0	0	0	1
Cwrs chwaraeon 'In the Zone' ²⁰	0	1	0	0	0	1
Cwrs Trafod Llwythi Difwyd	0	3	1	0	0	4
Cwrs Chwarae Cynhwysol	0	1	0	0	0	1
Cwrs hyfforddiant sefydlu	0	3	0	0	0	3
Cwrs Rheoli Heintiau	0	9	0	0	0	9
Cwrs Arweinyddiaeth sy'n Ysbrydoli	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant Staff Mewnol	0	26	0	0	0	26
Cwrs Cyflwyniad i Makaton	0	1	0	0	0	1
Cwrs Cyflwyniad i Chwarae	0	1	0	0	0	1
Cwrs Cyflwyniad i'r Gymraeg	0	1	0	0	0	1
Cyrsiau'r Sefydliad Iechyd a Diogelwch Galwedigaethol	0	0	1	0	0	1
Cwrs/Cyrsiau Iaith a Chwarae	0	0	4	0	0	4

¹⁸Nod y gweithdy yw darparu hyfforddiant i weithwyr chwarae er mwyn iddyn nhw ddatblygu'r sgiliau i sefydlu cynllun cyfeillio yn eu lleoliadau eu hunain, gan ddefnyddio pecyn offer gyda gweithgareddau parod.

¹⁹Mae cyrsiau 'Heartstart' yn dysgu CPR a sgiliau eraill i achub bywyd mewn argyfwng.

²⁰Ers lansio 'In the Zone' ym mis Ebrill 2005 mae ysgolion cynradd yng Nghymru wedi elwa o gymorth a hyfforddiant a luniwyd i'w galluogi i wneud gwell defnydd o'u hardal chwarae.

Cwrs Dawns America Ladin	0	1	0	0	0	1
Cwrs/cyrsiau Hyfforddiant Arweinyddiaeth	0	2	0	0	0	2
Cwrs/cyrsiau dysgu trwy chwarae	0	2	0	0	0	2
Cwrs Dysgu Siarad - Siarad i Ddysgu	0	0	1	0	0	1
Cwrs 'Let me Play'	0	1	0	0	0	1
Cwrs Lefel 2 (amhenodol)	1	0	0	0	0	1
Cwrs Bysedd Gwyrdd Bach	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Makaton	0	1	2	4	0	7
Hyfforddiant Sylfaenol Makaton yn Gymraeg	0	1	0	0	0	1
Cwrs hyfforddiant Rheoli	0	0	0	6	0	6
Rheoli Lefel 5	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant rheoli damweiniau yn y gwaith	0	0	1	0	0	1
Cwrs Rheoli Ymddygiad Heriol	0	8	1	1	0	10
Cwrs Rheolwyr	0	2	0	0	0	2
Hyfforddiant Codi a Chario	2	54	28	0	0	84
Cwrs Llanast Crefftau	0	1	0	0	0	1
Cwrs 'Money Soft'	0	1	0	0	0	1
Cwrs hyfforddiant Montessori	0	2	0	0	0	2
Hyfforddiant amlddiwylliannol/amrywiaeth	0	1	0	0	0	1
Cwrs agweddau amlsynhwyrdd at ddysgu	0	1	0	0	0	1
Cwrs Technoleg Cerddoriaeth	0	1	0	0	0	1
Cwrs Fy Nhaith Ddysgu	0	4	0	0	0	4
Hyfforddiant defnyddio cewynnau	0	1	1	0	0	2
Cwrs Rheolwyr Newydd a rhai sy'n ysbrydoli	0	5	0	1	0	6
Hyfforddiant datblygu uwch-reolwyr	0	1	0	0	0	1

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Cwrs hyfforddiant tywys ar gyfer NLP (Rhaglennu Niwro-ieithyddol)	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth Tân NNEB	0	0	1	0	0	1
Cyrsiau Rhif a Chwarae, Iaith a Chwarae	1	0	0	0	0	1
Hyfforddiant Nyrsio a Bydwreigiaeth	0	0	1	0	0	1
Cyrsiau maethiad	0	1	0	0	0	1
Cyrsiau maethiad i Blant Bach a Babanod	1	0	0	0	0	1
NVQ 2 - Busnes a Gweinyddiaeth	0	1	0	0	0	1
NVQ 3 - Busnes a Gweinyddiaeth	0	1	0	0	0	1
NVQ Lefel 2 - Iechyd a Gofal Cymdeithasol	0	0	1	0	0	1
NVQ Lefel 3 - Gofal, Dysgu a Datblygiad Plant	1	0	0	0	0	1
NVQ Lefel 4 - Gofal a Dysgu Plant	0	2	0	0	0	2
Cwrs/cyrsiau iechyd y geg	0	0	4	0	0	4
Hyfforddiant Dysgu yn yr Awyr Agored	0	4	1	0	0	5
Cwrs Athroniaeth i Blant	0	0	2	0	0	2
Hyfforddiant Cymorth Cyntaf Pediatrig	0	0	1	0	0	1
Hyfforddiant Parmova	0	0	1	2	0	3
Hyfforddiant Rheoli Perfformiad	0	1	0	0	0	1
Cyrsiau Polisi Ffotograffig	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Llythrennedd Corfforol	0	6	0	1	0	7
Cwrs/cyrsiau cynllunio	0	3	0	0	0	3
Cynllunio a gweithredu cyrsiau chwarae	0	1	0	0	0	1
Cynllunio cyrsiau chwarae i blant o dan a thros 3 oed	0	3	0	0	0	3

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Cyrsiau ar thema chwarae	0	2	0	4	0	6
Hyfforddiant gwaith chwarae	0	1	0	2	0	3
Hyfforddiant Rheoli Ymddygiad Cadarnhaol	0	5	0	0	0	5
Hyfforddiant Rheoli Iaith ac Ymddygiad Cadarnhaol	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Cysylltiadau Cadarnhaol a Diogelwch	0	1	0	0	0	1
Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed (POVA)	0	0	2	0	0	2
Cwrs Paratoi ar gyfer Arolygiad	0	2	0	0	0	2
Hyfforddiant Strategaeth Atal	0	4	0	3	0	7
Cyrsiau Atal Syndrom Marwolaeth Sydyn Babanod (SIDS)	0	2	0	0	0	2
Cwrs Pypedau a Mygydau	0	2	0	0	0	2
Hyfforddiant Cydraddoldeb Hil	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant cynyddu ymwybyddiaeth o ADHD, Awtistiaeth ac Aspergers	1	3	0	0	0	4
Cwrs Cadw Cofnodion	0	0	3	0	0	3
Cwrs Sgiliau Recordio	0	0	1	0	0	1
Hyfforddiant Recriwtio a Dethol	0	0	1	0	0	1
Cwrs ailgylchu	0	0	1	0	0	1
Hyfforddiant Ymarfer Adferiadol	0	0	1	2	0	3
Hyfforddiant Asemiadau Risg	1	6	10	0	0	17
Hyfforddiant Diogelu	1	1	2	0	0	4
Hyfforddiant Diogelu Oedolion	0	0	4	0	0	4
Diogelu Lefel 2	0	3	0	0	0	3

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Ffurflenni SASS	0	1	0	0	0	1
Cerflunwaith ar lan y Môr	1	1	0	0	0	2
Cwrs Gwerthu Chwarae	0	3	0	0	0	3
Hyfforddiant Schema ²¹	1	0	0	0	0	1
Cwrs Ymwybyddiaeth o Anawsterau Cymdeithasol, Emosiynol ac Ymddygiad (SEBD)	0	1	0	0	0	1
Cwrs Gweinyddes Feithrin uwch	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Arweinyddiaeth Uwch	0	1	0	0	0	1
Rheoli Salwch ac Absenoldebau	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Iaith Arwyddion	0	1	0	0	0	1
Iaith Arwyddion Lefel 1	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Cerddoriaeth Gymdeithasol a Dawns	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Anghenion Addysgol Arbennig	0	7	0	1	0	8
Cwrs cyffredinol iaith a Lleferydd	1	10	1	2	0	14
Cymorth iaith a Lleferydd Lefel 3	0	0	1	0	0	1
Cwrs iaith a Lleferydd i rai o dan 5 oed	0	1	0	0	0	1
Cwrs Cychwyn Arni (PACEY)	1	0	0	0	0	1
Cwrs Sachau Stori	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Adrodd Storiâu	0	2	0	0	0	2
Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o gamddefnyddio sylweddau	0	0	1	0	0	1
Hyfforddiant Cynnal iechyd a llesiant y gweithwyr	0	0	2	0	0	2

²¹Fframwaith gwybyddol yw 'Schema', sy'n helpu i drefnu a dehongli gwybodaeth.

Hyfforddiant Ychwanegol a gwblhawyd	Gwarchodwyr Plant (Nifer)	Gofal dydd llawn (Nifer)	Gofal Dydd Sesiynol (Nifer)	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol (Nifer)	Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored (Nifer)	Cyfanswm
Addysgu Cymraeg Ail Iaith - Lefel 3	0	1	0	0	0	1
Cwrs Arweinyddiaeth Tîm	0	1	0	1	0	2
Cwrs Iaith Sylfaenol ac Arsylwi Chwarae	1	0	0	0	0	1
Ymwybyddiaeth o Gonfensiwn y CU ar Hawliau'r Plentyn	1	8	0	0	0	9
Cwrs deall ADHD ac Awtistiaeth yn y Blynyddoedd Cynnar	1	0	0	0	0	1
Cwrs Deall a Gweithio'n unol â'r Cyfnod Sylfaen yng Nghymru (PACEY)	1	0	0	0	0	1
Yr iaith Gymraeg	0	21	0	0	0	21
Cwrs Diwylliant Cymru	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant y Gymraeg mewn sefyllfaoedd cyn-ysgol	0	1	0	0	0	1
Hyfforddiant Iaith a Chwarae Cymraeg	0	2	0	0	0	2
Hyfforddiant Gweithio mewn Mannau Uchel ²²	1	1	0	0	0	2
Cwrs Gweithio'n Gadarnhaol gyda Phlant Awtistig yn y Blynyddoedd Cynnar	0	1	0	0	0	1
Gweithdy i gynyddu ymwybyddiaeth o hyfforddiant atal (WRAP)	1	0	0	0	0	1
Astudiaethau Ieuencid 2006	0	0	0	1	0	1

Dengys Tabl 62 mai'r mathau mwyaf cyffredin o hyfforddiant ychwanegol a gwblhawyd yn ystod y cyfnod o haf 2015 i haf 2016 oedd:

²² 'Gweithio mewn mannau uchel' yw unrhyw waith ar, o dan, neu uwchben lefel y ddaear lle mae risg anaf personol trwy syrthio a/neu risg bosibl y gallai pobl o dan safle'r gwaith gael eu hanafu gan wrthrychau'n syrthio.

- O fewn y sector gwarchod plant: Hyfforddiant Codi a Chario a hyfforddiant Rheoli Ymddygiad
- O fewn y sector gofal dydd llawn: Hyfforddiant Codi a Chario
- O fewn y sector gofal dydd sesiynol: Hyfforddiant Diogelwch Tân
- O fewn y sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol: Hyfforddiant Rheoli

5.51 Tabl 63: Trosolwg o'r hyfforddiant sydd ar fin dod i ben, fesul nifer yn ôl y mathau o ofal plant

Y Math o Ofal Plant	Tystysgrifau fydd yn dod i ben o fewn y 12 mis nesaf			Tystysgrifau fydd yn dod i ben o fewn y 2 flynedd nesaf		
	Tystysgrif Cymorth Cyntaf Peditrig	Hyfforddiant Amddiffyn Plant	Hyfforddiant Hylendid Bwyd	Tystysgrif Cymorth Cyntaf Peditrig	Hyfforddiant Amddiffyn Plant	Hyfforddiant Hylendid Bwyd
Gwarchodwyr Plant	19	7	6	39	8	7
Gofal dydd llawn	99	42	30	206	54	42
Gofal Dydd Sesiynol	20	2	10	40	2	10
Gofal y tu allan i oriau ysgol	26	4	18	45	4	18
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh	Amh

Dengys Tabl 63 mai yn y sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol y gwelwyd y nifer uchaf o achosion o dystysgrifau oedd ar fin dod i ben yn ystod y 12 mis sydd i ddod.

Mae Tabl 63 hefyd yn dangos y gwelwyd y digwyddiad uchaf o ran tystysgrifau oedd ar fin dod i ben yn ystod y 2 flynedd nesaf yn y sector gwarchod plant.

5.52 Gofynnwyd i bob darparwr gofal dydd a gwarchodwr plant cofrestredig amlinellu a oeddent, ers haf 2014, wedi tystio i unrhyw dueddiadau *nodedig* (a newydd) - gan gynnwys o ran amgylchiadau a chefnidir teuluoedd oedd yn cyrchu eu darpariaeth.

Ymateb 25% o'r darparwyr gofal dydd llawn a gofal dydd sesiynol oedd eu bod, yn ystod y 2 flynedd ers hydref 2014, *wedi* tystio i duedd *nodedig*. Y tri math mwyaf cyffredin o dueddiadau y cyfeiriwyd atynt gan y cyfryw ddarparwyr (yn nhrefn amllder) oedd:

1. Rydym wedi gweld mwy o alw gan deuluoedd sy'n hanu o wlad y tu allan i Ewrop - mynegwyd hyn amlaf gan ddarparwyr oedd yn gweithredu yn Ward Penderi
2. Rydym wedi gweld cynnydd yn y galw gan fyfyrwyr amser llawn a rhan amser.
3. Rydym wedi gweld cynnydd yn y galw gan deuluoedd unig riant - nodwyd hyn amlaf gan ddarparwyr gofal plant oedd yn gweithredu yn ward Treforys.

Ymatebodd 25% o'r darparwyr gofal plant y tu allan i'r ysgol hefyd - gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau - hefyd eu bod, yn ystod y ddwy flynedd ers hydref 2014, *wedi* tystio i duedd *nodedig*. Y ddau fath mwyaf cyffredin o dueddiadau y cyfeiriwyd atynt gan y cyfryw ddarparwyr (yn nhrefn amllder) oedd:

1. Rydym wedi gweld cynnydd yn y galw gan deuluoedd unig riant
2. Rydym wedi gweld cynnydd yn nigwyddiad y teuluoedd sydd angen cael eu cyfeirio ymlaen at fwy o gefnogaeth a gweithwyr proffesiynol

Ymateb 8% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig oedd eu bod, yn ystod y ddwy flynedd ers hydref 2014, *wedi* tystio i duedd *nodedig*. Un duedd y cyfeiriwyd ati'n gyson (unwaith yn rhagor) oedd: rydym wedi gweld cynnydd yn y galw gan deuluoedd unig riant.

5.53 Yn yr un modd ag yn 5.52 uchod, gofynnwyd i bob darparwr gofal dydd a gwarchodwr plant cofrestredig amlinellu a oeddent, ers haf 2014, wedi tystio i unrhyw dueddiadau *nodedig* (a newydd), yn benodol o ran y mathau o leoedd a darpariaeth roedden nhw'n eu cynnig.

Ymateb 36% o'r darparwyr gofal dydd llawn a gofal dydd sesiynol oedd eu bod, yn ystod y 2 flynedd ers hydref 2014, *wedi* tystio i duedd(iadau) *nodedig*. Y tri math mwyaf cyffredin o dueddiadau a nodwyd gan y cyfryw ddarparwyr oedd (yn nhrefn amllder):

1. Mae mwy o alw am leoedd rhan amser
2. Mae mwy o alw am oriau agor hwy
3. Mae rhieni'n gofyn yn amlach am gyfyngu cymaint â phosibl ar gostau

Ymateb 47% o'r gwarchodwyr plant cofrestredig oedd eu bod, yn ystod y ddwy flynedd ers hydref 2014, *wedi* tystio i duedd(iadau) *nodedig*. Y tri math mwyaf

cyffredin o dueddiadau a nodwyd gan y cyfryw ddarparwyr oedd (yn nhrefn amllder):

1. Mae mwy o alw am ofal plant/ddarpariaeth ar y penwythnos
2. Mae mwy o alw am ddarpariaeth hyblyg - yn arbennig gan rieni sy'n gweithio patrymau shifftiau
3. Mae mwy o alw am leoedd rhan amser

Yn olaf, gellir nodi nad oedd y 24 darparwr y tu allan i oriau ysgol a ymatebodd yn amlygu unrhyw faterion oedd yn codi'n gyson (yn amlwg oherwydd nad oedd angen).

- 5.54 Gofynnwyd i'r holl ddarparwyr gofal dydd a'r gwarchodwyr plant cofrestredig nodi/farnu faint yn uwch neu'n is roedden nhw'n disgwyl i'r galw am eu darpariaeth fod yn hydref 2018 - h.y. ymhen dwy flynedd.

Tabl 64: I ba raddau roedd darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig yn credu y byddai'r galw am eu gofal plant yn amrywio (neu'n parhau yr un fath) yn hydref 2018

Lefel y Galw	Sector Gofal Plant Blynyddoedd Cynnar: Gofal Dydd Llawn a Gofal Dydd Sesiynol	Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	Darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol
Sylweddol uwch	8.5%	1%	8%
Uwch – ond nid yn sylweddol	30%	20%	46%
Tua'r un fath	46%	49%	38%
Is – ond nid yn sylweddol	5.5%	12%	4%
Sylweddol is	10%	18%	4%

Dengys Tabl 64 fod:

- sector gofal plant blynyddoedd cynnar Abertawe yn disgwyl, gan amlaf, i'r galw fod tua'r un fath yn hydref 2018
- sector gofal plant Abertawe y tu allan i oriau ysgol hefyd yn disgwyl, gan amlaf, i'r galw fod yn uwch - ond nid yn sylweddol felly, yn hydref 2018
- gwarchodwyr plant cofrestredig Abertawe yn disgwyl, eto, gan amlaf, i'r galw fod tua'r un fath yn hydref 2018
- ...fodd bynnag, ansicrwydd a fynegwyd amlaf gan warchodwyr plant cofrestredig Abertawe, trwy ateb fel a ganlyn: ddim yn gwybod

Yn wardiau Penderi a Townhill y cafwyd yr enghreifftiau mwyaf niferus o'r dosbarthiad: sylweddol uwch.

Yn y pen draw, mae'r Tabl yn dangos bod sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol yr ardal leol, yn arbennig, yn disgwyl cynnydd yn y galw am eu darpariaeth yn ystod y ddwy flynedd nesaf.

- 5.55 Gofynnwyd i'r holl ddarparwyr gofal dydd a'r gwarchodwyr plant cofrestredig nodi/farnu pa mor hir roedden nhw'n *disgwyl* parhau i ddarparu gofal plant.

Tabl 65: Am ba gyfnod o amser roedd darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig yn rhagweld y byddent yn parhau i ddarparu gofal plant

Cyfnod o amser	Sector Gofal Plant		
	Blynyddoedd Cynnar: Gofal Dydd Llawn a Gofal Dydd Sesiynol	Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	Darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol
Llai na 2 flynedd	0	13%	4%
Hyd at 3 blynedd	0	7%	0
Hyd at 4 blynedd	0	1%	0
Hyd at 5 mlynedd	2%	13%	4%
Dros 5 mlynedd	80%	54%	63%
Methu dweud	18%	12%	29%

Dengys Tabl 65 fod:

- Sector gofal plant blynyddoedd cynnar Abertawe gan amlaf yn disgwyl bod yn gynaliadwy ac yn gweithredu am fwy na 5 mlynedd.
- Sector gofal plant Abertawe y tu allan i oriau ysgol hefyd gan amlaf yn disgwyl bod yn gynaliadwy ac yn gweithredu am fwy na 5 mlynedd
- Gwarchodwyr plant cofrestredig Abertawe, gan amlaf, yn disgwyl bod yn gynaliadwy ac yn gweithredu am fwy na 5 mlynedd - serch hynny, y math hwn o ddarpariaeth oedd yn cyfrif am lefel digwyddiad uchaf yr hyn y gellid ei alw (ar sail canran) yn bryderon cynaliadwyedd - gan y sylwyd bod 1:5 o warchodwyr plant cofrestredig yr ardal leol a ymatebodd yn disgwyl bod yn gweithredu am lai na 3 blynedd

- 5.56 Mae Tabl 66 yn dangos i ba raddau mae darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig yn barnu ar hyn o bryd - o'u safbwynt hwy - bod digon o fathau penodol o leoedd gofal plant (a nodwyd yng ngholofn A) o fewn eu *hardal ddaearyddol uniongyrchol*.

Tabl 66: I ba raddau mae darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig sy'n gweithredu yn Abertawe yn barnu ar hyn o bryd bod digon o leoedd gofal plant ar gyfer plant 0-4 oed, plant 5-14 oed a phlant ag anghenion arbennig, anabledau ac anghenion meddygol cymhleth

Grwpiau oed lleoedd gofal plant	Sector Gofal Plant Blynyddoedd Cynnar: Gofal Dydd Llawn a Gofal Dydd Sesiynol	Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	Darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol
Oes, mae digon o leoedd ar gyfer plant 0-2 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	71%	81%	54%
Na, does dim digon o leoedd ar gyfer plant 0-2 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	13%	17%	25%
Ddim yn gwybod a oes digon o leoedd ar gyfer plant 0-2 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	16%	2%	21%
Oes mae digon o leoedd ar gyfer plant 3 a 4 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	80%	83%	63%
Na, does dim digon o leoedd ar gyfer plant 3 a 4 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	12%	13%	25%
Ddim yn gwybod a oes digon o leoedd ar gyfer plant 3 a 4 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	8%	4%	13%
Oes, mae digon o leoedd ar gyfer plant 5-14 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	63%	70%	67%
Na, does dim digon o leoedd ar gyfer plant 5-14 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	20%	23%	21%

Grwpiau oed lleoedd gofal plant	Sector Gofal Plant Blynyddoedd Cynnar: Gofal Dydd Llawn a Gofal Dydd Sesiynol	Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	Darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol
Ddim yn gwybod a oes digon o leoedd ar gyfer plant 5-14 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	17%	7%	13%
Oes, mae digon o leoedd ar gyfer plant ag AAA yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	30%	27%	17%
Na, does dim digon o leoedd ar gyfer plant ag AAA yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	30%	18%	38%
Ddim yn gwybod a oes digon o leoedd ar gyfer plant ag AAA yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	40%	54%	46%
Oes, mae digon o leoedd ar gyfer plant ag anghenion meddygol cymhleth yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	30%	28%	17%
Na, does dim digon o leoedd ar gyfer plant ag anghenion meddygol cymhleth yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	30%	18%	38%
Ddim yn gwybod a oes digon o leoedd ar gyfer plant ag anghenion meddygol cymhleth yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol	40%	54%	46%

Dengys Tabl 66 *nad oedd* rhyw 1:3 o'r darparwyr gofal plant blynyddoedd cynnar yn teimlo bod digon o leoedd gofal plant *yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol* ar gyfer plant ag anghenion arbennig a phlant ag anghenion meddygol cymhleth.

Dengys Tabl 66 hefyd *nad oedd* bron 40% o'r darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol yn teimlo bod digon o leoedd gofal plant *yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol* ar gyfer plant ag anghenion arbennig a phlant ag anghenion meddygol cymhleth.

Gellir gweld hefyd bod y darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol yn barnu'n *amlach* (neu'n wir, mai dyna oedd eu canfyddiad) *nad oedd* lleoedd gofal plant digonol ar gyfer plant 0-4 oed yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol nac o ran eu cymheiriaid oedd yn darparu ar gyfer y blynyddoedd cynnar.

Y ward oedd yn cyfrif amlaf am y dosbarthiad: Na, does dim digon o leoedd ar gyfer [cyfanswm] y plant 0-4 oed yn ein hardal ddaearyddol uniongyrchol oedd Bonymaen, gyda Phenderi yn dilyn o ran amllder.

- 5.57 Ochr yn ochr â mater y cyflenwad, gofynnwyd i ddarparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig nodi a oedd ganddynt - yn hydref 2016 - unrhyw fwradau i gynyddu nifer y lleoedd yr oeddent yn eu cynnig *yn ystod y 2 flynedd nesaf?*

Tabl 67: Digwyddiad bwriadau i gynyddu capasiti yn ystod y cyfnod o hydref 2016 tan hydref 2018

Y math o ddarpariaeth gofal plant	Canran y darparwyr oedd yn dweud y <i>bydden nhw'n hoffi</i> cynyddu'r lleoedd/capasiti	Canran y darparwyr oedd yn dweud y <i>bydden nhw o bosib</i> yn hoffi cynyddu'r lleoedd/capasiti	Canran y darparwyr oedd yn dweud <i>na fydden nhw</i> yn hoffi cynyddu'r lleoedd/Capasiti	Amcan o gyfanswm nifer y llefydd newydd a ragwelir yn bendant/ <u>sector</u>
Gofal Dydd Llawn	9%	16%	75%	93
Gofal Dydd Sesiynol	12%	24%	64%	
Gwarchodwr Plant Cofrestredig	1%	7%	92%	2
Darpariaeth Gofal Plant y tu allan i oriau Ysgol	4%	25%	71%	15

Dengys Tabl 67 mai'r math o ddarparwr oedd i'w weld amlaf â'r bwriad i ehangu argaeledd/capasiti (mewn bron 1:3 o achosion) oedd lleoliad gofal plant y tu allan i oriau ysgol (a all fod hefyd yn darparu cynllun chwarae/clwb yn ystod y gwyliau).

- 5.58 Dengys Tabl 68 i ba raddau roedd darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig yn datgan eu bod yn teimlo y byddai eu darpariaeth yn elwa o fathau penodol, wedi'u targedu, o gymorth - o bosibl trwy Ddinas a Sir Abertawe.

Tabl 68: I ba raddau roedd darparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig yn dweud eu bod yn teimlo y byddai eu darpariaeth yn elwa o gymorth penodol/wedi'i dargedu

Y math o gymorth	Sector Gofal Plant Blynyddoedd Cynnar	Gwarchodwyr Plant Cofrestredig	Darparwyr Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol
Recriwtio a Chadw	7%	0	8%
Hyfforddiant Staff	21%	12%	25%
Cymorth/cyngor marchnata	14%	8%	13%
Cymorth/cyngor busnes	13%	2%	8%
Cefnogaeth/cyngor ynghylch archwilio/cofrestru	14%	8%	17%
Cefnogaeth i rwydweithio gyda darparwyr/gwarchodwyr plant eraill	11%	2%	8%
Cyngor/cymorth ynghylch anghenion plant ag anghenion ychwanegol	29%	13%	21%

Mae Tabl 68 yn dangos mai'r tri math mwyaf cyffredin o gymorth penodol/wedi'i dargedu y gofynnwyd amdanynt gan aelodau (a ymatebodd) o sector gofal plant Abertawe oedd (yn nhrefn amllder):

1. Cyngor/cymorth ynghylch anghenion plant ag anghenion ychwanegol
2. Hyfforddiant Staff
3. Cefnogaeth/cyngor ynghylch archwilio/cofrestru

Soniwyd sawl tro am nifer o fathau ychwanegol o gymorth wedi'i dargedu - yn nhrefn amllder):

1. Mwy o gyrsiau hyfforddi ar gael gyda'r hwyr/ar y penwythnos
2. Bod cyrsiau hyfforddi'n cael eu hwyluso'n amlach mewn lleoliadau yn Abertawe
3. Yn ddelfrydol bod mwy o ffynonellau ariannu ar gael ar gyfer cymorth 1:1 i blant ag anghenion ychwanegol

5.59 Gwahoddwyd yr holl ddarparwyr gofal dydd a gwarchodwyr plant cofrestredig i nodi ble bydden nhw'n mynd petaen nhw am gomisiynu hyfforddiant i'r gweithlu. Y ffynhonnell fwyaf cyffredin oedd Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe (69% o'r darparwyr gofal plant), a dilynwyd hynny (yn nhrefn amllder) gan:

1. PACEY (12%)
2. Colegau Lleol (Abertawe Gŵyr)(6%)
3. Clybiau Plant Cymru (5%)

5.60 Dywedodd 28% o'r holl ddarparwyr gofal dydd (heb gynnwys gwarchodwyr plant) eu bod - yn ystod y 12 mis diwethaf - wedi cael anawsterau wrth geisio recriwtio staff â chymwysterau addas i lenwi bylchau. Y sector oedd i'w weld

wedi profi anawsterau o'r fath amlaf oedd y sector gofal dydd llawn (dywedodd 29%: ydw).

Y ffynonellau mwyaf cyffredin ar gyfer recriwtio staff cymwysedig oedd (yn nhrefn amllder):

1. Argymhelliad personol (a nodwyd gan 38% o'r darparwyr gofal plant a ymatebodd)
2. Colegau lleol (32%)
3. Canolfan Byd Gwaith leol (15%)
4. Cyfryngau cymdeithasol (12%)
5. www.indeed.co.uk (12%)

5.61 Gofynnwyd i'r holl ddarparwyr gofal dydd blynyddoedd cynnar: *Fyddech chi'n defnyddio Asiantaeth Recriwtio sy'n arbenigo yn y blynyddoedd cynnar a gofal plant i roi sylw i'ch anghenion staffio?*

- Atebodd 5%: Byddwn
- Atebodd 74%: Na fyddwn
- Atebodd 21%: Efallai

5.62 Gwahoddwyd yr holl ddarparwyr gofal dydd llawn, darparwyr gofal dydd sesiynol a gwarchodwyr plant cofrestredig i ateb y cwestiwn canlynol:

Mewn egwyddor, petai hawl plant 3 a 4 oed i dderbyn addysg ran amser am ddim yn cael ei hestyn i 30 awr – gyda 20 awr o ofal plant – fydddech chi'n ystyried cynnig y cyfan neu rai o'r oriau hynny, yn eich lleoliad [gofal plant]?²³

Tabl 69: Bwriadau darparwyr gofal dydd llawn, darparwyr gofal dydd sesiynol a gwarchodwyr plant cofrestredig o ran estyn y ddarpariaeth (gofal plant) hawl am ddim i blant 3 a 4 oed

Hoffech chi ymwneud â darparu'r hawl gynyddol 30 awr am ddim?...	Canran y darparwyr gofal plant blynyddoedd cynnar oedd yn dweud	Canran y gwarchodwyr plant cofrestredig oedd yn dweud
Hoffwn - byddwn i'n ystyried gwneud cais am gyflwyno'r cyfan	35%	41%
Hoffwn - byddwn i'n ystyried gwneud cais am gyflwyno peth	17%	33%
Na - fyddai gen i ddim digon o leoedd/gapasiti	18%	13%
Ddim yn gwybod - ar hyn o bryd (hydref 2016)	30%	13%

²³ Ym mis Tachwedd 2016 cyhoeddwyd bod Abertawe'n un o chwe awdurdod lleol a ddewiswyd i weithio gyda Llywodraeth Cymru i beilotia'r cynnig gofal plant newydd 30 awr. Byddai teuluoedd sy'n gweithio sydd â phlant 3 a 4 oed yn gallu cyrchu gofal plant hyblyg, di-dâl, a fyddai ar gael yn ystod gwyliau'r ysgol yn ogystal. Gydag elfen gofal plant, byddai'n ategu'r addysg cyfnod sylfaen y mae pob plentyn 3 a 4 oed eisoes yn gallu cael mynediad iddi. Awdurdodau Lleol eraill y peilot yng Nghymru oedd Gwynedd, Sir Fôn, Sir y Fflint, Blaenau Gwent a Rhondda Cynon Taf.

Ar ben hynny, mae'r tabl isod yn nodi (amlder yr) ymatebion gan y darparwyr gofal plant blynyddoedd cynnar (a) gofal dydd llawn a (b) gofal sesiynol i'r cwestiwn hwn, yn ôl eu wardiau.

Tabl 70: Bwriadau darparwyr gofal dydd llawn a darparwyr gofal dydd sesiynol o ran cefnogi'r ddarpariaeth estynedig i'r hawl am ddim i blant 3 a 4 oed, gydag elfen 20 awr o ofal plant am ddim - yn ôl wardiau

Ward	Nifer y darparwyr gofal dydd llawn a sesiynol a ymatebodd	Byddwn, y cyfan	Byddwn, rhai	Na fyddwn	Ddim yn gwybod
Llandeilo Ferwallt	1	0	1	0	0
Bonymaen	1	0	0	1	0
Y Castell	4	1	0	2	1
Clydach	4	2	0	1	1
Y Cocyd	3	1	1	0	1
Cwmbwrla	1	0	1	0	0
Dyfnant	1	0	0	0	1
Fairwood	0 ²⁴	0	0	0	0
Gorseinon	4	2	1	0	1
Gŵyr	0	0	0	0	0
Tre-gŵyr	2	1	0	1	0
Gogledd Cilâ	0	0	0	0	0
De Cilâ	2	0	0	1	1
Pontybrenin	0	0	0	0	0
Glandŵr	2	1	0	1	0
Llangyfelach	1	0	1	0	0
Llansamlet	6	2	2	0	2
Llwchwr Isaf	0	0	0	0	0
Mawr	0	0	0	0	0
Mayals	0	0	0	0	0
Treforys	3	1	1	1	0
Mynyddbach	4	1	1	0	2
Newton	0	0	0	0	0
Ystumllwynarth	2	2	0	0	0
Penclawdd	2	2	0	0	0
Penderi	4	0	1	3	0
Penllergaer	2	1	0	0	1
Pennard	1	0	0	0	1
Penyrheol	2	0	0	0	2
Pontarddulais	2	1	0	1	0
St Thomas	2	0	0	1	1
Sgeti	3	1	0	0	2
Townhill	2	0	0	2	0
Uplands	5	3	1	0	1
Llwchwr Uchaf	0	0	0	0	0
West Cross	3	2	0	0	1
Cyfansymiau	69	24	11	15	19

²⁴Mae metreg o 0 yn golygu nad oes darparwr o'r fath [a ymatebodd] wedi'i leoli yn y ward.

Yn olaf, mae Tabl 71 isod yn nodi (amlder yr) ymatebion gan y gwarchodwyr plant cofrestredig ynghylch y posibilrwydd y gallen nhw ddarparu cyfran o elfen gofal plant [mewn lleoliadau] yr hawl estynedig am ddim.

Ward	Nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig a ymatebodd	Byddwn, y cyfan	Byddwn, rhai	Na fyddwn	Ddim yn gwybod
Llandeilo Ferwallt	0 ²⁵	0	0	0	0
Bonymaen	2	1	1	0	0
Y Castell	0	0	0	0	0
Clydach	2	1	1	0	0
Y Cocyd	6	0	5	1	0
Cwmbwrla	2	1	1	0	0
Dyfnant	0	0	0	0	0
Fairwood	2	0	2	0	0
Gorseinon	0	0	0	0	0
Gŵyr	4	3	0	1	0
Tre-gŵyr	3	1	2	0	0
Gogledd Cilâ	3	0	0	3	0
De Cilâ	2	2	0	0	0
Pontybrenin	0	0	0	0	0
Glandŵr	0	0	0	0	0
Llangyfelach	3	2	1	0	0
Llansamlet	13	6	4	3	0
Llwchwr Isaf	0	0	0	0	0
Mawr	0	0	0	0	0
Mayals	1	0	1	0	0
Treforys	9	3	2	4	0
Mynyddbach	4	0	2	2	0
Newton	4	2	1	1	0
Ystumllwynarth	2	1	0	1	0
Penclawdd	2	1	1	0	0
Penderi	2	0	1	1	0
Penllergaer	1	1	0	0	0
Pennard	0	0	0	0	0
Penyrheol	3	2	1	0	0
Pontarddulais	0	0	0	0	0
St Thomas	1	0	0	1	0
Sgeti	5	4	1	0	0
Townhill	0	0	0	0	0
Uplands	0	0	0	0	0
Llwchwr Uchaf	4	1	1	2	0
West Cross	3	2	0	1	0
Cyfansymiau	83	33	28	22	0

²⁵ Mae metreg o 0 yn golygu nad oes gwarchodwr plant o'r fath [a ymatebodd] wedi'i leoli yn y ward.

5.63 Gwahodddwyd yr holl ddarparwyr gofal dydd llawn, darparwyr gofal dydd sesiynol a gwarchodwyr plant cofrestredig i ateb y cwestiwn canlynol:

Pa brif faterion byddai angen i'ch lleoliad chi eu hystyried petaech chi, mewn egwyddor, yn darparu (peth neu'r cyfan o'r) 20 awr o ofal plant?

Mae Tabl 72 yn amlinellu amllder amlygu materion penodol.

Tabl 72: Amllder amlygu materion penodol a allai effeithio ar allu darparwyr gofal plant blynyddoedd cynnar a gwarchodwyr plant cofrestredig i ymwneud â darparu elfen gofal plant yr hawl estynedig am ddim

Mater Posibl	Canran y darparwyr gofal plant blynyddoedd cynnar oedd yn dweud hyn	Canran y gwarchodwyr plant cofrestredig oedd yn dweud hyn
Capasiti	27%	58%
Swm y cyllid	44%	40%
Staffio	11%	5%
Cludiant (casglu/gollwng)	24%	24%
Gwaith Papur/Gweinyddiaeth	7%	35%
Arall	27%	7%

Sylwyd mai'r ward oedd yn cyfrif amlaf am y gosodiad: capasiti, oedd Gŵyr. Sylwyd mai'r ward oedd yn cyfrif amlaf am y gosodiad: cludiant (casglu/gollwng), oedd Sgeti.

Un mater ychwanegol a ddaeth i'r amlwg droeon oedd (geiriau cyfystyr â) "*Mae angen i ni gael mwy o wybodaeth*".

Adborth ychwanegol a gafwyd sawl tro ynghylch yr ychwanegiad at y cynnig hawl am ddim oedd - yn nhrefn amllder:

"Bydd hwn yn gynllun da i ni" (9% o'r darparwyr gofal plant perthnasol).

"Dwy ddim yn siwr sut bydd hyn yn ffitio i logisteg teithio nôl a mlaen i'r ysgol?" (4%).

6. Addysg Feithrin Ddi-dâl a Darpariaeth Dechrau'n Deg yn Abertawe

- 6.1 Mae'r adran ganlynol yn cyflwyno darpariaeth (a) lleoedd meithrin rhan amser am ddim a (b) rhaglen Dechrau'n Deg yn Abertawe, a'r nifer sy'n manteisio arnynt, ddiwedd 2016.

Yn Ninas a Sir Abertawe, mae addysg ran amser blynyddoedd cynnar yn cael ei darparu gan (79) ysgol gynradd, (ar hyn o bryd) am uchafswm o 12 awr yr wythnos. Gall rhieni plant 3 a 4 oed sicrhau lle trwy gysylltu â'u hysgol gynradd leol. O ran y thema ddaearyddol honno, mae Tabl 73 yn dangos nifer darparwyr yr hawl (h.y. ysgolion cynradd) sy'n cyfateb i ardaloedd lleol penodol.

Tabl 73: Nifer yr ysgolion cynradd sy'n cael eu hariannu i ddarparu addysg ran amser blynyddoedd cynnar gan ardal leol Abertawe

laith	SA1 De-ddwyrain Abertawe	SA2 Canol Abertawe - de	SA3 De-orllewin Abertawe	SA4 Gogledd- orllewin Abertawe	SA5 Canol Abertawe - gogledd	SA6 Gogledd Abertawe	SA7 Gogledd- ddwyrain Abertawe
Cymraeg	1	2	1	2	0	4	1
Cymraeg a Saesneg	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg a rhai elfennau dwyieithog	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg	15	12	10	10	7	10	4
Arall	0	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 73 fod gwasanaeth/argaeledd priodol ar draws ardal leol Abertawe, gan gynnwys mewn cyfatebiaeth â lefelau poblogaeth cymharol y saith is-ardal leol, a digwyddiad Cymraeg yn cael ei siarad fel iaith (gyntaf).

- 6.2 Mae Tabl 74 yn cyflwyno proffil presenoldeb plant 3 a 4 oed - gan gynnwys yn ôl sesiwn ac oed - oedd yn cyrchu addysg ran amser blynyddoedd cynnar yn nhymor yr hydref ar gyfer y flwyddyn ysgol 2016-2017.

Tabl 74: Proffil presenoldeb plant sy'n mynychu darpariaeth addysg blynyddoedd cynnar ran amser (Cyfnod Sylfaen) mewn ysgolion cynradd

Darpariaeth yn ôl ysgolion cynradd laith	Nifer y plant 3 oed (bore)							Nifer y plant 3 oed (prynhawn)							Nifer y plant 4 oed (bore)							Nifer y plant 4 oed (prynhawn)						
	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7
	Cymraeg	4	3	0	0	0	0	0	1	0	17	0	24	0	6	17	19	68	0	109	28	17	40	26	32	0	7	24
Cymraeg a Saesneg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saesneg a rhai elfennau dwyieithog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Saesneg	38	16	7	12	16	40	8	56	0	23	27	40	11	18	301	163	115	224	146	237	88	178	55	94	117	89	32	0
Arall	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

- 6.3 Mae Tabl 75 yn cyflwyno nifer y lleoedd addysg blynyddoedd cynnar ran amser oedd yn cael eu llenwi ac y rhagwelid y byddent yn cael eu llenwi yn ystod tri thymor blwyddyn ysgol 2016-2017.

Tabl 75: Cyfanswm nifer y lleoedd Addysg Blynyddoedd Cynnar Rhan Amser (Cyfnod Sylfaen) - fesul tymor ysgol

Tymor	Nifer y Plant/Lleoedd
Hydref 2016	2,891
Gwanwyn 2017	3,266
Rhagolygon Haf 2017	3,466 (amcangyfrif)

6.4 Mae'r adran ganlynol yn cyflwyno darpariaeth lleoedd rhaglen Dechrau'n Deg yn Abertawe, a'r nifer oedd yn manteisio arnynt, ddiwedd 2016.

Mae rhaglen Dechrau'n Deg yn targedu'r grŵp 0-3 oed mewn ardaloedd difreintiedig ledled Cymru (ac Abertawe) a'r nod yw dylanwadu er mwyn creu canlyniadau cadarnhaol yn y tymor canolig a'r tymor hir. Elfen ganolog y rhaglen yw gofal plant rhan amser o ansawdd, yn ddi-dâl, i blant 2-3 oed. Mae ardaloedd daearyddol Dechrau'n Deg a'r lleoliadau oedd yn darparu elfen gofal plant cynnig Dechrau'n Deg ddiwedd 2016 i'w gweld yn: www.swansea.gov.uk/article/8923/Flying-Start-settings.

Dengys Tabl 76 nifer darparwyr elfen gofal plant y cynnig Dechrau'n Deg fesul ardal leol - ddiwedd 2016

	Gofal Dydd Llawn/Meithrinfa							Gofal Dydd Sesiynol							Gwarchodwr Plant						
	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7
Cymraeg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Cymraeg a Saesneg	0	0	0	0	0	0	0	8	2	0	1	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg a rhai elfennau dwyieithog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 76 fod gwasanaeth/argaeledd priodol ar draws ardal leol Abertawe o fewn y sector gofal dydd sesiynol, gan gynnwys mewn cyfatebiaeth â lefelau poblogaeth cymharol y saith is-ardal leol, a digwyddiad Cymraeg yn cael ei siarad fel iaith (gyntaf). Er enghraifft, mae'r lleoliad cyfrwng Cymraeg wedi'i leoli yn ardal côd post SA6, sydd â digwyddiad cymharol uwch o deuluoedd Cymraeg eu hiaith yn byw mewn wardiau megis Mawr.

6.5 Mae Tabl 77 yn cyflwyno nifer y lleoliadau (gofal plant sesiynol) sy'n darparu lleoedd Dechrau'n Deg yn unig.

Tabl 77: Niferoedd y darparwyr Dechrau'n Deg yn unig yng ngwahanol ardaloedd lleol Abertawe

	Gofal dydd llawn/Meithrinfa							Gofal Dydd Sesiynol							Gwarchodwr Plant						
	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7
Cymraeg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Cymraeg a Saesneg	0	0	0	0	0	0	0	8	1	0	1	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg a rhai elfennau dwyieithog	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

6.6 Mae Tabl 78 dros y dudalen yn cyflwyno proffil presenoldeb plant 2 oed, sy'n byw yn ardaloedd targed y rhaglen - gan gynnwys yn ôl y math o sesiwn - oedd yn cael mynediad i le Dechrau'n Deg yn nhymor yr hydref 2016 – 2017.

Tabl 78: Proffil presenoldeb wythnosol plant oed priodol mewn lleoedd Dechrau'n Deg - yn ôl y cyfrwng iaith (hydref 2016)

Iaith/ Diwrnod	Nifer y lleoedd a ariannwyd (Bore)							Nifer y lleoedd a ariannwyd (Prynhawn)						
	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7	SA1	SA2	SA3	SA4	SA5	SA6	SA7
Cymraeg														
Dydd Llun	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	16	0
Dydd Mawrth	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	16	0
Dydd Mercher	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	16	0
Dydd Iau	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	16	0
Dydd Gwener	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	16	0
Cymraeg a Saesneg														
Dydd Llun	154	0	0	8	92	32	8	148	12	0	12	96	40	8
Dydd Mawrth	154	0	0	8	92	32	8	148	12	0	12	96	40	8
Dydd Mercher	154	0	0	8	92	32	8	148	12	0	134	96	40	8
Dydd Iau	154	0	0	8	92	32	8	148	12	0	12	96	40	8
Dydd Gwener	154	0	0	8	92	32	8	148	12	0	12	96	40	8
Saesneg a rhai elfennau dwyieithog														
Dydd Llun	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Mawrth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dydd Mercher	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Iau	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Gwener	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saesneg														
Dydd Llun	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Mawrth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Mercher	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Iau	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Gwener	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Arall														
Dydd Llun	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Mawrth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Mercher	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Iau	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dydd Gwener	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

7. Ymgynghori ag Ysgolion yn Abertawe - gyda ffocws ar y ddarpariaeth clybiau brecwast

7.1 Ym mis Rhagfyr 2016 a Ionawr 2017, cynhaliodd Dinas a Sir Abertawe arolwg ar thema 'darpariaeth ychwanegol'.

Yn y bôn, gwahoddwyd yr holl ysgolion cynradd, uwchradd, arbennig a'r Unedau Cyfeirio Disgyblion a leolir yn ardal yr awdurdod lleol i gymryd rhan mewn cyfweiliad ffôn er mwyn canfod y canlynl:

- Cwmpas y gofal plant sy'n gweithredu'n uniongyrchol ar safle ysgol - gan gynnwys darpariaeth cyn oriau ysgol/clwb brecwast
- Y farn ynghylch digonolrwydd gofal plant yn yr ardaloedd lleol (dan sylw)
- Digwyddiad unrhyw gynlluniau ar gyfer gofal plant ar y safle

7.2 Bu 62 o sefydliadau addysgol yn cymryd rhan mewn cyfweiliad ffôn neu'n llenwi holiadur ategol ar-lein (oedd yn dyblygu'r cwestiynau a ofynnwyd trwy'r cyfweiliadau ffôn). Roedd hyn yn cynrychioli cyfradd ymateb o 62% o sector ysgolion Dinas a Sir Abertawe. O ran cefndir yr ymatebwyr:

- roedd 46 yn ysgolion cynradd
- roedd 12 yn ysgolion uwchradd
- roedd 2 yn ysgolion arbennig
- roedd 2 yn Unedau Cyfeirio Disgyblion

Dengys Tabl 79 yr ardaloedd côd post lle ceir hyd i'r ysgolion a ymatebodd i'r arolwg.

Tabl 79: Yr ardaloedd côd post lle ceir hyd i'r ysgolion a ymatebodd i'r arolwg

Ardal Côd Post	Cyfanswm nifer yr ysgolion a ymatebodd	Ysgolion Cynradd	Ysgolion Uwchradd	Unedau Cyfeirio Disgyblion	Ysgolion Arbennig
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	15	12	2	0	1
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	7	5	2	0	0
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	5	4	1	0	0
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	10	7	3	0	0
SA5 h.y. Canol Abertawe - gogledd	10	7	1	2	0
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	12	9	2	0	1
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	3	2	1	0	0
Cyfansymiau	62	46	12	2	2

7.3 Holwyd (cynrychiolwyr priodol) yr ysgolion a oedd ganddynt ofal plant yn gweithredu ar safle'r ysgol ar hyn o bryd. Roedd 92% o'r ysgolion *a ymatebodd* yn gweithredu o leiaf un math o ofal plant o'r safle. Dengys Tabl 80 ddigwyddiad darparu mathau penodol o ofal plant, yn ôl ardaloedd côd post Abertawe.

Tabl 80: Digwyddiad darparu mathau penodol o ofal plant, yn ôl ardaloedd côd post Abertawe

Ardal Côd Post	Nifer yr ysgolion oedd i'w gweld yn darparu Gofal Plant ar ôl oriau ysgol	Nifer yr ysgolion oedd i'w gweld yn darparu Gofal Plant Di-dor	Nifer yr ysgolion oedd i'w gweld yn darparu Cylch Chwarae	Nifer yr ysgolion oedd i'w gweld yn darparu Cylch Meithrin	Nifer yr ysgolion oedd i'w gweld yn darparu Gofal Plant yn ystod y gwyliau	Nifer yr ysgolion [cynradd] oedd i'w gweld yn darparu Clwb Brecwast wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru	Nifer yr ysgolion oedd i'w gweld yn cynnal darpariaeth Dechrau'n Deg
SA1	6	0	1	0	3	12	0
SA2	5	0	0	1	2	5	0
SA3	1	1	0	0	1	4	0
SA4	5	1	0	0	2	7	0
SA5	3	0	1	0	2	7	2
SA6	4	2	1	0	3	9	0
SA7	0	1	0	0	0	2	0

Dengys Tabl 80 mai'r math o ofal plant a ddarperid amlaf mewn ysgol (ar y safle) oedd: clwb brecwast di-dâl a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru. Gan amlaf, roedd yr ysgolion cynradd yn cynnal clwb brecwast o'r fath, a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru.

Roedd y ddwy ysgol gynradd arbennig yn cynnal clwb ar ôl oriau ysgol ac roedd un hefyd yn cynnal cynllun chwarae yn ystod y gwyliau. Roedd un o'r unedau cyfeirio disgyblion yn cynnal clwb brecwast a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru.

7.4 Holwyd (cynrychiolwyr priodol) yr ysgolion: *Yn eich barn chi, a oes digon o ofal plant ar gael yn lleol i ddarparu ar gyfer anghenion gofal plant y teuluoedd sy'n dod i'ch ysgol?* Mewn ymateb:

- Dywedodd 42% o ysgolion: Oes
- Dywedodd 29% o ysgolion: Nac oes
- Dywedodd 29% o ysgolion: Ddim yn gwybod

Mae Tabl 81 dros y dudalen yn amlinellu'r adborth yn ôl yr ardaloedd côd post.

Tabl 81: Cyfran yr ysgolion oedd yn barnu bod digon o ofal plant yn eu hardal lleol

Ardal Côd Post	% yr ymatebwyr a gredai fod digon o ofal plant	% yr ymatebwyr a gredai nad oedd digon o ofal plant	% yr ymatebwyr nad oeddent yn gwybod a oedd digon o ofal plant
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	53%	33%	14%
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	28%	0	72%
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	20%	40%	40%
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	70%	0	30%
SA5 h.y. Canol Abertawe - gogledd	30%	40%	30%
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	33%	50%	17%
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	67%	0	33%

Yr ardal côd post oedd yn cyfrif am ganran *uchaf* cynrychiolwyr yr ysgolion a gredai fod digon o ofal plant ar gael yn lleol i ymateb i anghenion gofal plant y teuluoedd oedd yn mynd i'w hysgol(ion) oedd SA4, sef Gogledd-orllewin Abertawe, i bob pwrpas.

Mewn cyferbyniad, yr ardal côd post oedd yn cyfrif am ganran *isaf* cynrychiolwyr yr ysgolion a gredai fod digon o ofal plant ar gael yn lleol i ymateb i anghenion gofal plant y teuluoedd oedd yn mynd i'w hysgol(ion) oedd SA3, sef De-orllewin Abertawe, i bob pwrpas.

O ran cynrychiolwyr yr ysgolion cynradd, credai'r ganran uchaf (48%) fod digon o ofal plant ar gael yn lleol.

O ran cynrychiolwyr yr ysgolion uwchradd, ymddangosai nad oedd y ganran uchaf yn gwybod a oedd digon o ofal plant ar gael yn lleol (50%).

Roedd yr adborth ategol gan gynrychiolwyr ysgolion a gredai fod digon o ofal plant yn eu hardal uniongyrchol *yn cynnwys*:

"Mae llawer o feithrinfeydd yn cynnig gofal plant, ac maen nhw'n casglu ac yn gollwng yn yr ysgol. Hefyd, mae o leiaf tri gwarchodwr plant yn dod i'r ysgol."
(Ysgol gynradd yn ward Llansamlet)

"Rwy'n cymryd [bod digon] gan ein bod ni heb gael cais i gynnal clwb ar ôl Ysgol."
(Ysgol gynradd yn ward Llangyfelach)

Roedd yr adborth ategol gan gynrychiolwyr ysgolion *nad oeddent yn gwybod a oedd digon o ofal plant yn eu hardal uniongyrchol yn canolbwyntio ar thema "nad oedd galw amlwg"* ac yn *cynnwys*:

"Dyw'r rhieni ddim wedi gofyn am unrhyw beth dydyn ni ddim yn ei gynnig... felly dydyn ni ddim wedi sylwi ar angen." (Ysgol gynradd yn ward Fairwood)

"Gan fod ein plant ni'n hŷn, does dim llawer o alw amdano".

(Ysgol uwchradd yn ward Mynyddbach)

Roedd yr adborth ategol gan gynrychiolwyr ysgolion yn Abertawe nad oeddent yn credu bod digon o ofal plant yn eu hardal uniongyrchol yn amlygu droeon yr angen pellach am naill ai (a) clwb ar ôl ysgol neu (b) cynllun chwarae yn ystod y gwyliau ac yn cynnwys:

"Mae gennym ni gylchoedd chwarae a meithrinfeydd lleol... ac mae clwb gwyliau yn yr haf; ond rwy'n credu y byddai rhieni'n gwerthfawrogi 'clwb gwyliau' yn ystod gwyliau'r Pasg a'r Nadolig. Byddai hynny'n arbennig o ddefnyddiol ar gyfer ein rhieni yn y Brifysgol [Abertawe] sydd â gwyliau gwahanol i'r ysgolion."

(Ysgol uwchradd yn ward Uplands)

"Mae angen clwb ar ôl Ysgol a chlwb gwyliau wedi'u hariannu gan y Llywodraeth yn yr ardal hon." (Ysgol gynradd yn ward Treforys)

"Clwb ar ôl Ysgol sy'n cael ei gynnal ar hyd yr wythnos [yn ystod y tymor] a chlwb gwyliau, fwy na thebyg - byddai hynny'n boblogaidd yma - petai'n fforddiadwy."

(Ysgol gynradd yn ward Penderi)

"Mae angen mawr am ofal plant fforddiadwy. Mae rhieni'n byw yn yr ardal hon sydd ddim yn gymwys ar gyfer Dechrau'n Deg ac sy'n methu fforddio mynd nôl i'r gwaith... mae'r costau gofal plant yn rhy uchel." (Ysgol gynradd yn ward Y Castell)

"Does dim digon o ofal plant ar gyfer plant lleol sydd ag 'anabledd difrifol."

(Ysgol gynradd arbennig yn ward Y Castell)

7.5 Holwyd (cynrychiolwyr priodol) ysgolion: *a yw rhieni wedi troi atoch chi'n ddiweddar ynghylch gofal plant?*

Dyweddodd 63% o'r holl ymatebwyr nad oedd eu hysgol yn ymwybodol o unrhyw rieni oedd wedi troi atynt ynghylch gofal plant yn ddiweddar - a'r posibilrwydd y gallai'r ysgol hwyluso neu gynnal (mwy o d)darpariaeth.

Dyweddodd 37% o'r holl ymatebwyr fod gan eu hysgol brofiad diweddar o ymholiadau ynghylch y posibilrwydd y gallai'r ysgol hwyluso neu gynnal (mwy o d)darpariaeth.

Tabl 82: Digwyddiad ysgolion a holwyd yn ddiweddar ynghylch y posibilrwydd y gallent gynnal neu hwyluso gofal plant (neu fwy ohono) yn ôl ardal côd post

Ardal Côd Post	% yr ysgolion oedd yn ymwybodol bod rhieni wedi troi atynt ynghylch gofal plant	% yr ysgolion oedd heb fod yn ymwybodol bod rhieni wedi troi atynt ynghylch gofal plant
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	40%	60%
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	0	100%
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	60%	40%
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	30%	70%
SA5 h.y. Canol Abertawe - gogledd	30%	70%
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	50%	50%
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	33%	66%

Dengys Tabl 82 mai ardal côd post SA3/De-orllewin Abertawe oedd yn cyfrif am nifer uchaf yr ysgolion oedd yn dweud eu bod wedi cael rhieni'n troi atynt yn ddiweddar ynghylch y posibilrwydd y gallai'r ysgol gynnal neu hwyluso gofal plant (neu fwy ohono).

O ran yr ysgolion cynradd a ymatebodd, dywedodd 43% fod rhieni wedi troi atynt yn ddiweddar ynghylch y posibilrwydd y gallai'r ysgol gynnal neu hwyluso gofal plant (neu fwy ohono). O ran yr ysgolion uwchradd a ymatebodd, dywedodd 17% fod rhieni wedi troi atynt yn ddiweddar ynghylch y posibilrwydd y gallai'r ysgol gynnal neu hwyluso gofal plant (neu fwy ohono).

Roedd yr adborth ategol gan y cyfryw ysgolion ynghylch y mathau o ofal plant yn cynnwys:

"Mae rhai o'n rhieni'n teimlo'n rhwystredig ein bod ni'n methu darparu clwb brechwast o 8.00am a chlwb ar ôl ysgol ar y safle. Gwaetha'r modd, nid yw'r naill na'r llall yn ariannol ddichonadwy... a hefyd does dim lle ar gael yn ymarferol (gweler 7.6 isod)." (Ysgol gynradd yn ward Newton)

"Mae'r ysgol wedi edrych ar y posibilrwydd o ddarparu gofal plant ar ôl ysgol, o bosib mewn partneriaeth ag ysgol arall, ond byddai hynny'n 'faich' ar yr ysgol." (Ysgol gynradd yng Ngŵyr)

"Gofynnodd y rhieni i ni drefnu gofal plant [ar ôl oriau ysgol], ond pan gynigiodd yr ysgol y ddarpariaeth, doedd pobl ddim yn ei defnyddio." (Ysgol gynradd yn ward Treforys)

"Mae rhieni sy'n gweithio bob amser yn chwilio am ragor o ofal plant... gan gynnwys gennym ni. Bydden nhw'n anfon plant bach i glybiau brechwast, gofal [plant] di-dor, a chlybiau ar ôl ysgol. Rydyn ni'n ceisio'u hannog nhw i beidio â gwneud hynny, achos [rydyn ni'n credu] ei fod yn ddiwrnod rhy hir i blant bach." (Ysgol gynradd yn ward Y Castell)

"Mae rhieni'n gofyn yn gyson a fyddai'r staff yn hoffi gweithio ar y penwythnos neu ar ôl ysgol... gan fod angen gofal arbenigol iawn ar y plant."
(Ysgol gynradd arbennig yn ward Y Castell)

"Mae rhieni sy'n gweithio oriau craidd o 8.00am tan 6.00pm wedi gofyn i ni am gyngor neu help i reoli eu trefniadau gofal plant."
(Ysgol uwchradd yn ward Bonymaen)

7.6 Holwyd (cynrychiolwyr priodol) yr ysgolion: *Oes lle ar gael yn eich ysgol lle gellid datblygu darpariaeth gofal plant newydd?* Mewn ymateb:

- Dywedodd 27% o ysgolion: Oes
- Dywedodd 40% o ysgolion: Nac oes
- Dywedodd 33% o ysgolion: Ddim yn gwybod

O ran cynrychiolwyr yr ysgolion cynradd, yr ymateb a gafwyd amlaf oedd nad oedd ysgol yn teimlo bod lle ar gael yno i ddatblygu darpariaeth gofal plant newydd (40%). Fodd bynnag, dilynwyd hyn yn agos gan gred y gallai fod lle ganddynt (35%). Nid oedd 25% o'r ymatebwyr/cynrychiolwyr yn gwybod.

O ran cynrychiolwyr yr ysgolion uwchradd, yr ymateb a gafwyd amlaf oedd nad oedd ymatebydd/cynrychiolydd yn gwybod a oedd lle ar gael yno i ddatblygu darpariaeth gofal plant newydd (50%). Nid oedd 41% yn teimlo bod lle ar gael ganddynt i ddatblygu darpariaeth gofal plant newydd.

Dim ond un ysgol oedd yn barnu bod lle o'r fath ar gael ganddynt o bosibl.

Dywedodd y ddwy ysgol gynradd arbennig a'r ddwy uned Cyfeirio Disgyblion nad oedd lle ganddynt.

O'r ysgolion hynny a ddywedodd y gallai fod lle ganddynt o bosibl, roedd yr adborth ategol penodol yn cynnwys:

"Petai arian ar gael i gefnogi hynny, gallen ni ddod o hyd i le."
(Ysgol gynradd yn ward Treforys)

"Mae gan yr ysgol weithgor sy'n edrych ar bob agwedd ar gynnal darpariaeth newydd ar ôl ysgol." (Ysgol gynradd yn ward Pennard)

"Mae gennym ni ddarpariaeth eisoes ac fe allen ni ei hestyn petai modd cael hyd i staff."
(Ysgol uwchradd yn ward Bonymaen)

"Petai darpariaeth yn dibynnu ar yr athrawon a'r gofalmwyr yn gweithio oriau ychwanegol gallai faint o amser gallan nhw weithio bob dydd fod yn ffactor"
(Ysgol uwchradd yn ward Tre-gŵyr)

O'r ysgolion hynny a ddywedodd nad oedd lle ganddynt, roedd yr adborth ategol penodol yn cynnwys:

"Dwy ddim yn credu bod lle addas ar gael gennym ni."

(Ysgol gynradd yn ward Glandŵr)

"Mae uned Cyfleuster Hyfforddi Arbenigol newydd yn cael ei chodi ar hyn o bryd, felly dwy ddim yn meddwl byddai lle" (ysgol uwchradd yn ward Llansamlet)

7.7 Holwyd (cynrychiolwyr priodol) yr ysgolion: *Pa mor debygol yw hi y byddai teuluoedd yn defnyddio gofal plant petai'n cael ei gynnig ar eich safle?*

Mae'r ymateb(ion) (cyffredinol) i'r cwestiwn hwn yn syrthio i bedwar categori:

- Y rhai oedd yn credu ei fod yn annhebygol y byddai eu teuluoedd yn manteisio ar ofal plant o'r fath (53%)
- Y rhai oedd yn credu ei fod yn *anodd dweud* (yn y cyfnod yma) (20%)
- Y rhai oedd yn credu, petai gofal plant yn cael ei gynnig, y byddai eu teuluoedd yn debygol o'i ddefnyddio (15%)
- Y rhai oedd yn credu bod eu teuluoedd eisoes yn defnyddio gofal plant a bod ganddynt ddigon ohono, naill ai trwy eu lleoliad, neu trwy ddarparwr gofal plant lleol [arall] (12%)

Credai 15% o'r ymatebwyr o ysgolion cynradd ei fod yn *debygol* y byddai (eu) teuluoedd yn defnyddio gofal plant petai'n cael ei gynnig. Rhoddodd 8% o'r ymatebwyr o ysgolion uwchradd yr un ateb. Dengys Tabl 83 yr ymatebion yn ôl y codau post.

Tabl 83: Digwyddiad ymatebion ynghylch y posibilrwydd o ddefnyddio gofal plant ychwanegol ar y safle (yn yr ysgol)

Ardal Côd Post yr ysgol	% yr ymatebwyr a gredai ei fod yn annhebygol y byddai rhieni'n manteisio ar ofal plant (rhagor ohono)	% yr ymatebwyr a deimlai ei fod yn anodd dweud yn y cyfnod yma	% yr ymatebwyr a gredai ei fod yn debygol y byddai rhieni'n manteisio ar ofal plant (rhagor ohono)	% yr ymatebwyr a gredai fod digon o ofal plant gan eu teuluoedd eisoes
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	47%	27%	27%	0
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	43%	0	28.5%	28.5%
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	40%	20%	20%	20%
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	60%	10%	0	30%
SA5 h.y. Canol Abertawe – gogledd	6%	20%	10%	10%
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	58%	25%	8%	8%
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	67%	33%	0	0

Yr ardal côd post oedd yn cyfrif am ganran uchaf yr ysgolion oedd yn credu y byddai eu rhieni'n debygol o fanteisio ar ofal plant ychwanegol petai'n cael ei gynnig oedd SA2, gydag SA1 yn dilyn.

Roedd yr ymatebion ategol gan ysgolion a gredai ei fod yn annhebygol yn tueddu i ganolbwyntio ar thema cost, ac yn cynnwys:

"Byddai defnydd yn annhebygol oni bai ei fod am ddim. Mae rhaid i fwyafrif ein rhieni ddibynnu ar deulu a ffrindiau am ofal plant... ac mae llawer yn methu mynd allan i weithio oherwydd eu bod yn methu fforddio costau gofal plant."
(Ysgol gynradd yn ward Treforys)

"Byddai defnydd yn annhebygol iawn gan na fyddai ein rhieni'n gallu ei fforddio."
(Ysgol gynradd yn ward Mawr)

"Mae gan ein hysgol ni gyfuniad o deuluoedd cefnog yn ogystal â rhai di-waith, felly rwy'n credu, petai'r costau'n cael eu cadw'n isel, y byddai nifer dda yn gwneud defnydd ohono. Mae'n debygol y byddai clwb gwyliau'n boblogaidd hefyd." (...eto ysgol gynradd yn ward Mawr)

"Dwy ddim yn credu byddai gofal plant ar ôl oriau ysgol yn gost-effeithiol - rydyn ni eisoes yn gwneud colled yn y clwb brecwast. Yn y bôn, neiniau a theidiau sy'n helpu gyda gofal plant yn yr ardal hon... mae'n gymuned glos." (Ysgol gynradd yn ward Llansamlet)

"Byddai defnydd yn annhebygol... Nid dim ond oherwydd diffyg arian, ond hefyd oherwydd bod ein disgyblion yn dod o ardal ddaearyddol eang." (Ysgol gynradd yn ward Townhill)

"Ychydig iawn o siawns sydd y byddai ein rhieni'n defnyddio [mwy o] ofal plant, gan nad yw llawer ohonyn nhw'n gweithio... dyna'r math o ardal yw hi." (Uned Cyfeirio Disgyblion)

8. Ymgynghori(adau) â Rhieni a Gofalwyr

- 8.1 Mae'r adran ganlynol yn cyflwyno canlyniadau 450 o ymatebion ymgynghori a gafwyd gan rieni a gofalwyr oedd yn byw ar draws ardal Abertawe ddiwedd 2016. Cafwyd yr ymateb (cyfunedig) (a) trwy gyfres o gyfweiliadau strwythuredig dros y ffôn a (b) trwy arolwg ar-lein y gellid ei gyrchu trwy wefan gorfforaethol Dinas a Sir Abertawe o ddiwedd Hydref 2016 tan ganol Rhagfyr 2016. Datblygwyd fframwaith enghreifftiol oedd yn sicrhau ystod o safbwyntiau ac adborth gan rieni (a) ar draws y saith prif ardal côd post yn Abertawe (y tri digid cyntaf), h.y.: SA1, SA2, SA3, SA4, SA5, SA6 ac SA7 a (b) gan deuluoedd oedd â phlant 0-4 oed (a fyddai'n gymwys i gael mynediad i ofal plant blynyddoedd cynnar ffurfiol) a theuluoedd â phlant 5-15 oed (a fyddai'n gymwys i gael mynediad i ofal plant ffurfiol y tu allan i oriau ysgol).
- 8.2 Roedd yn amlwg bod y 450 o ymatebwyr yn siarad Cymraeg, Saesneg a ieithoedd eraill gartref fel a ganlyn.

Tabl 84: Amllder siarad ieithoedd penodol yn brif iaith yng nghartref yr ymatebwyr

Prif iaith a siaredir yn y cartref	Canran y rhieni oedd yn dweud
Cymraeg yn unig	1%
Saesneg yn unig	82%
Dwyieithog: Cymraeg a Saesneg ²⁶	14%
Ieithoedd eraill	3%

Ieithoedd eraill a amlygwyd ac y cyfeiriwyd atynt sawl tro gan rai rhieni oedd yn ymateb oedd:

- Pwyleg (yn fwyaf aml gan bedwar rhiant)
- Tsieineeg
- Ffrangeg

Y ddwy ward oedd yn cyfrif am ddigwyddiad uchaf: dwyieithrwydd Cymraeg a Saesneg oedd:

1. Mawr
2. Pennard

- 8.3 Mae grwpiau oed y rhieni a ymatebodd i'w gweld yn Nhabl 85 isod.

Tabl 85: Grwpiau oed y rhieni a ymatebodd

²⁶ Dangosodd Arolwg Cenedlaethol Cymru 2012-2013 - arolwg graddfa fawr o (sampl o bron 15,000 o) bobl a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru - fod 16% o'r ymatebwyr yn Abertawe yn dweud eu bod yn gallu siarad Cymraeg [i ryw raddau].

Grŵp Oed	Canran y rhieni oedd yn dweud
O dan 16 oed	0
16 oed	3%
26 oed	46%
40 oed	46%
56 oed	3%
66 oed a throsodd	1%
Dewis peidio â dweud	1%

Dengys Tabl 85 mai'r Grŵp Oed amlycaf ymhlith y rhieni a ymatebodd oedd 26-39 oed, gyda 40-55 oed yn digwydd yr un mor aml.

- 8.4 Isod amlinellir pa mor aml roedd y rhieni a ymatebodd yn nodi sut y byddent hwy yn disgrifio'u hunaniaeth genedlaethol.

Tabl 86: Amllder dewis rhieni o ran disgrifio'u hunaniaeth genedlaethol

Dosbarthiad	Canran y rhieni oedd yn dweud
Cymreig	57%
Seisnig	10%
Albanaidd	<1%
Gwyddelig (Gogledd Iwerddon)	0
Prydeinig	28%
Arall	4%
Dewis peidio â dweud	1%

Ymhlith yr enghreifftiau eraill o genedligrwydd a nodwyd sawl tro gan rieni a ymatebodd roedd:

- Pwylaidd (yn fwyaf aml gan bedwar riant)
- Tsieineaidd
- Ffrengig
- Portiwgeaidd

- 8.5 Dywedodd 8% o'r rhieni fod ganddynt gyflwr corfforol, cyflwr iechyd meddwl neu salwch oedd yn parhau, neu y disgwylid iddo barhau, am 12 mis neu fwy. O'r rhieni hynny, dywedodd y niferoedd canlynol:

- Mae fy nghyflwr a/neu fy salwch yn lleihau *llawer* ar fy ngallu i gyflawni gweithgareddau o ddydd i ddydd = 3%
- Mae fy nghyflwr a/neu fy salwch yn lleihau *ychydig* ar fy ngallu i gyflawni gweithgareddau o ddydd i ddydd = 3%
- *Nid yw* fy nghyflwr a/neu fy salwch yn lleihau *fy ngallu* i gyflawni gweithgareddau o ddydd i ddydd = 2%

Dywedodd mwyafrif y rhieni hyn nad oeddent yn defnyddio gofal plant ffurfiol, ond eu bod yn cael cefnogaeth teulu a ffrindiau gyda gofal plant.

8.6 Dengys Tabl 87 ethnigrwydd y rhieni a ymatebodd.

Tabl 87: Ethnigrwydd y rhieni a ymatebodd

Ethnigrwydd a nodwyd	Canran y rhieni oedd yn dweud
Gwyn	
Cymreig/Seisnig/Albanaidd/Gwyddelig (Gogledd Iwerddon)/ Prydeinig	93%
Gwyddelig	0
Sipsiwn neu Deithwyr Gwyddelig	2%
Unrhyw gefndir arall Gwyn	1%
Grwpiau Ethnig Cymysg Lluosog	
Gwyn a Du Caribïaidd	1%
Gwyn a Du Affricanaidd	0
Gwyn ac Asiaidd	0
Unrhyw gefndir ethnig cymysg/lluosog arall	0
Asiaidd/Asiaidd Prydeinig	
Indiaidd	1%
Pacistani	0
Bangladeshi	1%
Tsieineaidd	1%
Unrhyw gefndir Asiaidd arall	1%
Du/Affricanaidd/Caribïaidd/Du Prydeinig	
Affricanaidd	<1%
Caribïaidd	0
Unrhyw gefndir arall Du/Affricanaidd/Caribïaidd	0
Grŵp Ethnig arall	
Arabaidd	0
Unrhyw Grŵp Ethnig arall	<1%

Dengys Tabl 87 mai ethnigrwydd mwyaf cyffredin y rhieni a'u teuluoedd oedd Gwyn Prydeinig (93% o'r rhieni) - canran sy'n gymaradwy ag adroddiadau Cyfrifiad ONS 2011 ar gyfer ardal leol Abertawe.

8.7 Dengys Tabl 88 y ffydd a nodwyd gan y rhieni a ymatebodd.

Tabl 88: Ffydd y rhieni a ymatebodd

Ffydd a Nodwyd	Canran y rhieni oedd yn dweud
Dim Crefydd	51%
Bwdhïaeth	1%
Cristnogaeth (pob enwad)	43%
Hindwäeth	1%
Iddewiaeth	0
Islam	1%
Siciaeth	0
Arall	0
Dewis peidio â dweud	3%

Dengys Tabl 88 mai ffydd fwyaf cyffredin y rhieni a ymatebodd oedd Cristnogaeth (43% o'r rhieni). Dywedodd dros hanner y rhieni nad oedd ffydd ganddynt.

8.8 Gwahoddwyd y rhieni a ymatebodd i nodi/amcangyfrif incwm blynyddol y teulu ar eu haelwyd - (cyn talu treth).

Tabl 89: Incwm blynyddol y teulu ar yr aelwyd (cyn talu treth)

Incwm Blynyddol yr Aelwyd (cwmpas)	Canran y rhieni oedd yn dweud
£0-£10,000 y flwyddyn	4%
£10,001-£20,000 y flwyddyn	7%
£20,001-£30,000 y flwyddyn	14%
£30,001-£40,000 y flwyddyn	11%
£40,001-£50,000 y flwyddyn	11%
£50,001-£60,000 y flwyddyn	8%
£60,001-£70,000 y flwyddyn	5%
£70,000+ y flwyddyn	9%
Ddim yn gwybod	9%
Dewis peidio â dweud	22%

Dengys Tabl 89 mai'r incwm blynyddol mwyaf cyffredin ar aelwydydd rhieni (cyn talu treth) oedd £20,001-£30,000 y flwyddyn, gyda £30,001 - £40,000 y flwyddyn yn dilyn, a £40,001 - £50,000 y flwyddyn hefyd yn digwydd yr un mor aml.

8.9 Dywedodd 87% o'r rhieni a ymatebodd eu bod yn cyd-fyw neu wedi priodi ar hyn o bryd.

Dyweddod 11% o'r rhieni a ymatebodd eu bod yn rhieni sengl/unig rieni ar hyn o bryd²⁷ (dewisodd 2% o'r ymatebwyr beidio â dweud).
Ceir crynodeb pellach o statws y rhieni a ymatebodd yn Nhabl 90 isod.

Tabl 90: Statws y rhieni a ymatebodd o ran perthynas

Statws o ran perthynas	Canran y rhieni oedd yn dweud
Wedi priodi neu'n cyd-fyw	97%
Heb briodi erioed a heb gofrestru erioed mewn partneriaeth sifil rhwng dau berson o'r un rhyw	2%
Wedi gwahanu, ond yn dal yn briod yn gyfreithiol	0
Wedi ysgaru	1%
Gweddw	0
Mewn partneriaeth sifil gofrestredig rhwng dau berson o'r un rhyw	0
Wedi gwahanu, ond yn dal yn gyfreithiol mewn partneriaeth sifil rhwng dau berson o'r un rhyw	0
Gynt mewn partneriaeth sifil rhwng dau berson o'r un rhyw, sydd bellach wedi'i diddymu'n gyfreithiol	0
Partner sydd wedi goroesi o bartneriaeth sifil rhwng dau berson o'r un rhyw	0
Dewis peidio â dweud	0

8.10 Gwahoddwyd y rhieni a ymatebodd hefyd i nodi eu statws cyfredol o ddydd i ddydd.

Tabl 91: Statws cyfredol y rhieni a ymatebodd o ddydd i ddydd

Statws o ddydd i ddydd	Canran y rhieni oedd yn dweud
Rhiant/Gofalwr mewn gwaith (heb fod yn disgwyl baban)	69%
Rhiant/Gofalwr mewn addysg neu hyfforddiant (heb fod yn disgwyl baban)	2%
Rhiant/Gofalwr yn chwilio am waith (heb fod yn disgwyl baban)	1%
Rhiant/Gofalwr yn disgwyl baban neu ar absenoldeb mamolaeth/tadolaeth gyda phlant	9%
Rhiant/Gofalwr yn chwilio am addysg neu hyfforddiant (heb fod yn disgwyl baban)	<1%
Yn mabwysiadu neu ar absenoldeb mabwysiadu gyda phlant ychwanegol	<1%
Rhiant/Gofalwr heb fod mewn gwaith	17%
Yn disgwyl baban neu ar absenoldeb mamolaeth/tadolaeth gyda phlentyn cyntaf	1%
Yn mabwysiadu plentyn cyntaf	0

²⁷Adroddodd Cyfrifiad ONS 2011 fod 7.8% o'r aelwydydd yn Abertawe yn cynnwys (teuluoedd) unig riant gyda phlant dibynnol - h.y. 8,063 o aelwydydd.

Dengys Tabl 91 mai statws mwyaf cyffredin rhieni a ymatebodd o ddydd i ddydd oedd: rhiant/gofalwr mewn gwaith (heb fod yn disgwyl baban), gyda'r canlynol yn dilyn: rhiant/gofalwr heb fod mewn gwaith - yn y mwyafrif o achosion gellid disgrifio hyn hefyd fel: *mam; gartref yn gofalu am ei phlentyn/phlant*.

- 8.11 Gwahoddwyd y rhieni i nodi faint o blant roedden nhw'n eu magu mewn grwpiau oed penodol. Dengys Tabl 92 pa mor aml y gwelodd yr ymgynghoriad grwpiau oed penodol yn cael eu magu.

Tabl 92: Pa mor aml y gwelodd yr ymgynghoriad grwpiau oed penodol yn cael eu magu

Grŵp Oed	Canran y rhieni oedd ag o leiaf un plentyn yn y Grŵp Oed
O dan 12 mis	11%
12-18 mis	7%
19-23 mis	5%
2 oed	8%
3 oed	13%
4 oed	13%
5-7 oed	25%
8-11 oed	38%
12-14 oed	38%
15-19 oed	22%

- 8.12 Gwelwyd bod 13% o'r rhieni a ymatebodd yn magu plentyn neu blant oedd â rhyw fath o anabledd neu anghenion ychwanegol. Dengys Tabl 93 nifer/canran yr holl blant oedd ag anableddau penodol neu anghenion ychwanegol.

Tabl 93: Digwyddiad rhieni/gofalwyr oedd yn magu plentyn ag anableddau penodol neu anghenion ychwanegol

Anabledd/AngHENion arbennig	Canran yr holl rhieni a ymatebodd oedd yn magu plentyn ag anabledd	Cyfanswm nifer y plant perthnasol oedd yn cael eu magu gan rhieni/gofalwyr a ymatebodd
Iaith a lleferydd	3%	13
Dysgu penodol (dyslecsia)	5.5%	25
Anawsterau clywed	1%	7
Anawsterau gweld	0	0
Anawsterau emosiynol ac ymddygiad	3%	13
Corfforol	1.5%	6
Cyflwr meddygol (nodwch)	1%	3
Arall	4%	13

Dengys Tabl 93 mai'r angen/anghenion ychwanegol oedd yn digwydd amlaf ymhlith plant oedd yn cael eu magu gan rieni a ymatebodd oedd anabledd dysgu penodol, fel dyslecsia.

Anghenion ychwanegol 'eraill' y soniwyd amdanynt sawl tro gan rieni oedd Anhwylderau Sbectwm Awtistig; Syndrom Asperger.

Gwelwyd hefyd trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 mai:

- 70% o'r cyfryw ofalwyr oedd yn dweud eu bod: yn rhieni oedd yn gweithio
- 29% oedd yn defnyddio o leiaf un math o ofal plant ffurfiol (a doedd 71% ddim yn gwneud hynny)
- y rheswm a nodwyd amlaf dros beidio â defnyddio gofal plant ffurfiol ar gyfer plentyn ag anableddau penodol neu anghenion ychwanegol oedd: fy mhartner/fy rheulu/fy ffrindiau sy'n gofalu am fy mhientyn/mhlant
- 15% o'r cyfryw ofalwyr oedd yn dweud mai'r rheswm dros beidio â defnyddio gofal plant ffurfiol ar gyfer plentyn ag anableddau penodol neu anghenion ychwanegol oedd: does dim gofal plant addas ar gael (ar gyfer plentyn ag anghenion ychwanegol neu anabledd)
- 22% o'r cyfryw ofalwyr ddywedodd nad oedd gofal plant wedi bod ar gael ar ryw adeg yn y gorffennol pan oedd ei angen arnyn nhw
- Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol oedd y math o ofal plant a ddefnyddid amlaf - a hynny o gryn dipyn - gan blentyn ag anghenion ychwanegol neu anableddau (fel y dywedodd 47% o'r rhieni oedd yn ofalwyr)
- Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol hefyd oedd y math o ofal plant ffurfiol yr oedd rhieni/gofalwyr o'r fath yn rhagweld y byddent yn ei ddefnyddio amlaf yn y dyfodol, fel y nodwyd gan 12% o'r holl rieni perthnasol

8.13 Yn y bôn, gofynnwyd i'r holl rieni a ymatebodd nodi a oeddent yn cyrchu/defnyddio unrhyw ofal plant ar hyn o bryd (heblaw amdanynt eu hunain) - ar gyfer unrhyw rai o'u plant. NID oedd yr ymateb hwn yn cynnwys cyrchu unrhyw leoedd addysg rhan amser di-dâl yn achos rhieni plant 3 a/neu 4 oed.

Gwelwyd y canlynol:

Dyweddodd 1%:

Rwy'n disgwyl baban ac rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer fy holl blant/rhai o'm plant, ac rwy'n bwriadu defnyddio gofal plant ar gyfer fy mhientyn sydd heb ei eni eto yn y dyfodol

Dyweddodd 27%:

Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer pob un o'm plant

Dyweddodd 16%:

Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'm plant

Dyweddodd 56%:

Na, dwy ddim yn defnyddio gofal plant

Y ward lle cafwyd y nifer mwyaf o'r gosodiad:

Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer pob un o'm plant neu rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'm plant, oedd y Cocyd, tua chanol ardal yr awdurdod lleol.

Y ward lle cafwyd y nifer mwyaf o'r gosodiad:

Na, dwy ddim yn defnyddio gofal plant, oedd Newton yn rhan ddeheuol ardal yr awdurdod lleol.

8.14 Gwahoddwyd rhieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'm plant/fy holl blant ar hyn bryd i nodi'r math(au) penodol o ofal plant roedden nhw'n eu cyrchu ar ddiwedd 2016.

Tabl 94: Pa mor aml roedd rhieni oedd yn cyrchu gofal plant ddiwedd 2016 yn dweud eu bod yn cyrchu math penodol o ofal plant

Y math cyffredinol o ofal plant	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Gofal Dydd Llawn	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Gofal Hanner Diwrnod (bore)	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Gofal Hanner Diwrnod (pnavn)	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Cyn oriau ysgol/Clwb Brecwast	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Clwb ar ôl Ysgol	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Gofal Di-dor	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud darpariaeth yn ystod gwyliau'r ysgol	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud crèche	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Clwb Cinio	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud Cynllun Chwarae
Gwarchodwr plant	2%	2%	2%	1%	3.5%	0	3%	0	0	0
Gofal dydd llawn (meithrinfa)	25%	7%	2%	2%	4%	5%	1%	0	0	1%
Gofal plant sesiynol	0	10%	4%	1%	1%	1%	1%	0	0	0
Crèche	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	30%	27%	1%	15%	0	0	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Dengys Tabl 94 mai'r tri math mwyaf cyffredin o ofal plant ffurfiol penodol yr oedd rhieni *perthnasol* (h.y. defnyddwyr) yn eu cyrchu ddiwedd 2016 oedd:

1. Cyn oriau ysgol/Clwb Brecwast
2. Clwb ar ôl ysgol
3. Meithrinfa gofal dydd llawn

Gellir nodi hefyd, yn hanfodol, bod 33% o'r rhieni perthnasol wedi dweud eu bod (hefyd) yn defnyddio teulu a/neu ffrindiau - nodwyd hyn amlaf gan y rhieni perthnasol oedd yn byw yn ward Penderi.

- 8.15 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar hyn o bryd ar gyfer rhai o'm plant/pob un o'm plant, egluro beth oedd eu prif reswm dros ddefnyddio gofal plant, ddiwedd 2016 - gweler Tabl 95.

Tabl 95: Y prif reswm dros ddefnyddio gofal plant ddiwedd 2016

Rhesymau	Canran yr ymatebion perthnasol
Rwy'n mynd/Bydda i'n mynd i'r gwaith	69%
Manteision cymdeithasol neu ddysgu i'm plentyn/plant	17%
Er mwyn manteisio ar yr Hawl i dderbyn Addysg Blynnyddoedd Cynnar	3%
Er mwyn manteisio ar yr Hawl Dechrau'n Deg	3%
Rwy'n gwneud/Bydda i'n gwneud gwaith gwirfoddol di-dâl	2%
Rwy'n chwilio/Bydda i'n chwilio am gyfleoedd hyfforddiant neu addysg	1%
Rwyf i'n /Bydda i'n astudio	0
Rwyf i'n /Bydda i'n chwilio am waith	0
Oherwydd mod i'n gymwys i dderbyn cymorth ariannol	0
Arall	5%

Dengys Tabl 95 mai'r rheswm mwyaf cyffredin pam roedd 'defnyddiwr gofal plant' yn cyrchu darpariaeth/cefnogaeth o'r fath ddiwedd 2016 oedd: i'w galluogi i fynd i'r gwaith, gyda'r canlynol yn dilyn: manteision cymdeithasol neu ddysgu i'm plentyn/plant. Rhesymau 'eraill' a glywyd sawl tro oedd (geiriau cyfystyr â):

"Mae fy mhientyn yn mwynhau mynd i'w glwb brechwast."

"Oherwydd bod dim teulu gen i sy'n gallu fy helpu gyda gofal plant."

Gwelwyd hefyd bod:

- 1:5 o'r rhieni o gefndir heblaw cefndir Gwyn Prydeinig yn amlwg yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant, yn fwyaf aml darparwr gofal plant sesiynol, ac yn fwyaf aml er mwyn eu galluogi i fynd i'r gwaith.
- Y grŵp incwm aelwyd blynnyddol o rieni oedd yn dweud amlaf: Rwy'n defnyddio gofal plant i fynd i'r gwaith oedd: £40,001 - £50,000
- Roedd yn amlwg bod 37% o'r unig rieni yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant, yn fwyaf aml math o ofal plant y tu allan i oriau ysgol ac yn fwyaf aml er mwyn eu galluogi i fynd i'r gwaith

- 8.16 Mae Tabl 96 dros y dudalen yn amlinellu pa mor aml roedd rhieni *perthnasol* yn darparu metreg benodol ar gyfer y ddau fath o ofal plant oedd yn digwydd amlaf a welwyd yn Nhabl 94 - h.y. gofal dydd llawn a gofal plant ar ôl oriau ysgol.

Tabl 96: Enghraifft o ddefnydd cyfredol - a nodwyd gan y garfan o rieni a oedd yn defnyddio gofal plant ffurfiol ddiwedd 2016

Grŵp Oed	Y Math o Ofal Plant	Cyfanswm Nifer y Plant	Nifer Amser llawn	Nifer Rhan amser	Nifer Ad-Hoc
0-12 mis	Gofal Dydd Llawn	5	1	4	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
13-18 mis	Gofal Dydd Llawn	6	2	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
19-23 mis	Gofal Dydd Llawn	7	1	4	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
2 oed	Gofal Dydd Llawn	11	5	6	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
3 oed	Gofal Dydd Llawn	17	10	7	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
4 oed	Gofal Dydd Llawn	12	3	8	1
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	7	0	7	0
5-7 oed	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	29	12	12	5
8-11 oed	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	41	12	23	6
12-14 oed	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	5	4	1	0
15 oed +	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0

Dengys Tabl 96 na chofnodwyd achosion o blant 15 oed a throsodd yn defnyddio gofal plant (y tu allan i oriau ysgol) yn y lleoliad.

- 8.17 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar hyn o bryd ar gyfer rhai/pob un o'm plant ddweud a oeddent (a) yn cytuno neu (b) yn anghytuno (b) â sylwadau penodol ynghylch y defnydd o ofal plant a'r ddarpariaeth. Cyflwynir adborth crynodol y rhieni perthnasol yn Nhabl 97.

Tabl 97: Canrannau'r rhieni perthnasol oedd yn cytuno, neu'n anghytuno, â gosodiadau penodol ynghylch y ddarpariaeth gofal plant

Mater	Canran: Cytuno	Canran: Anghytuno	Canran: Ddim yn gwybod	Canran: Amherthnasol
Mae gofal plant cofrestredig yn rhy ddrud	69%	10%	17%	4%
Byddai'n well gen i ddefnyddio teulu/frindiau ar gyfer gofal plant	41%	33%	17%	9%
Rwy'n fodlon ar safon fy ngofal plant yn ystod y tymor	90%	4%	6%	0
Rwy'n fodlon ar safon fy ngofal plant yn ystod gwyliau'r ysgol	86%	8%	6%	0
Mae dewis da o ofal plant yn y Ddinas	52%	24%	23%	1%
Does dim gofal plant ar gael ar yr adeg angenrheidiol	25%	53%	13%	8%
Does dim llawer o ddewis o ran y mathau o ofal plant sydd ar gael	28%	46%	22%	3%
Mae'r gofal plant wedi'i leoli'n dda	63%	13%	22%	3%
Mae gofal plant ar gael ar gyfer oed(rannau) fy mhlentyn/mhlant	76%	12%	10%	2%
Mae gofal plant yn darparu ar gyfer anghenion fy mhlentyn/mhlant	77%	10%	8%	4%
Byddwn i'n hoffi i'm plentyn/plant fynychu mwy o oriau cofrestredig	29%	49%	12%	10%
Mae gen i broblem gyda threfniadau gofal plant annibynadwy	9%	63%	13%	15%
Mae diffyg gofal plant yn fy rhwystro rhag cyrchu cyflogaeth neu hyfforddiant	13%	64%	11%	13%
Rwy'n gwybod ble mae cael gwybodaeth am ofal plant	71%	12%	13%	4%
Rwy'n gwybod ble mae cael gwybodaeth am gymorth ariannol ar gyfer gofal plant	53%	26%	15%	6%
Rwy'n credu <i>bod digon</i> o ofal plant cyfrwng Cymraeg	22%	22%	47%	10%
Mae digon o ofal plant ar gael yn fy newis iaith	67%	13%	15%	5%

Y tri gosodiad/mater yr oedd rhieni/defnyddwyr gofal plant yn *cytuno â nhw* amlaf (yn nhrefn amllder) oedd:

1. Rwy'n fodlon ar ansawdd fy ngofal plant yn ystod y tymor
2. Rwy'n fodlon ar ansawdd fy ngofal plant yn ystod gwyliau'r ysgol
3. Mae gofal plant ar gael ar gyfer oed(rannau) fy mhientyn/mhlant

Y lefel incwm aelwyd blynyddol oedd yn cyfrif am fwyafrif yr achosion o ddweud: mae gofal plant yn rhy ddrud, oedd £30,001 - £40,000, gydag 89% o'r rhieni hynny'n dweud eu bod yn cytuno â'r gosodiad hwn.

Dywedodd 100% o'r rhieni o gefndir heblaw Gwyn Prydeinig eu bod yn cytuno â'r gosodiad: mae digon o ofal plant ar gael yn fy newis iaith.

Dywedodd *pawb* o'r rhieni/ymatebwyr perthnasol oedd yn byw yn y wardiau canlynol eu bod yn cytuno: bod gofal plant cofrestredig yn rhy ddrud:

- Penderi
- Townhill
- Penllergaer
- Fairwood
- Gorseinon
- De Cilâ
- Pontybrenin
- Glandŵr
- Mawr

Dywedodd *pawb* o'r rhieni/ymatebwyr perthnasol oedd yn byw yn ward Mawr eu bod yn cytuno: Byddai'n well gen i ddefnyddio teulu/frindiau ar gyfer gofal plant.

8.18 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai/pob un o'm plant ar hyn o bryd, nodi sut roedden nhw'n credu gallai (eu) darpariaeth gofal plant gael ei gwella orau/beth oedd y blaenoriaethau ar gyfer gwella. Dengys Tabl 98 isod ganrannau'r rhieni perthnasol a roddodd ymatebion penodol ar gyfer (a) y tymor a/neu (b) gwyliau'r ysgol.

Tabl 98: Canrannau'r defnyddwyr gofal plant a nododd welliannau penodol ar gyfer (a) y tymor a/neu (b) gwyliau'r ysgol

Gosodiad	Canran yr ymatebion perthnasol: h.y. rhieni oedd yn cyrchu Gofal Plant yn ystod y Tymor ddiwedd 2016	Canran yr ymatebion perthnasol: h.y. rhieni oedd yn cyrchu Gofal Plant yn ystod y Gwyliau ddiwedd 2016
Dim angen gwelliannau	43%	44%
Gallai fod yn fwy fforddiadwy	32%	31%
Arall	22%	26%
Gallai fod ar gael cyn 8am	0	0
Gallai fod ar gael cyn oriau ysgol 7:30 - 9am	6%	5%
Gallai fod ar gael o 9:00am - 12:00pm	0	1%
Gallai fod ar gael yn ystod amser cinio 12:00 - 1:00pm	0	0
Gallai fod ar gael yn ystod y prynhawn 12:00 - 3:30pm	1%	0
Gallai fod ar gael ar ôl ysgol 3:30 - 6pm	7%	3%
Gallai fod ar gael ar ôl 6pm	5%	6%
Gallai fod ar gael am ddiwrnod llawn: 8am – 6pm	2%	5%
Gallai fod ar gael dros nos	1%	1%
Gallai fod ar gael ar y penwythnos	4%	6%
Gallai gael ei leoli'n nes adref	3%	4%
Gallai fod yn nes at y gwaith	1%	0
Gallai fod yn nes at astudiaethau	0	0
Gallai fod yn nes at ysgol brodyr a chwiorydd	1%	0
Gallai ymateb yn well i anghenion unigol fy mhleintyn	1%	1%
Gallai fod yn ofal plant cyfrwng Cymraeg	4%	5%
Gallai fod yn ofal plant cyfrwng Saesneg	1%	0
Gallai fod yn ofal plant dwyieithog	0	0

Dengys Tabl 98 mai'r tri gosodiad penodol yr oedd rhieni perthnasol (h.y. defnyddwyr gofal plant, ddiwedd 2016) yn eu gwneud amlaf ar gyfer y tymor (yn nhrefn amllder), oedd:

1. gallai gofal plant fod yn fwy fforddiadwy
2. gallai gofal plant fod ar gael (yn fwy) ar ôl ysgol, 3.30pm - 6.00pm
3. gallai gofal plant fod ar gael (yn fwy) cyn oriau ysgol, 7.30am - 9.00am

Dengys Tabl 98 hefyd mai'r tri gosodiad penodol yr oedd rhieni perthnasol (h.y. defnyddwyr gofal plant) yn eu gwneud amlaf ar gyfer y gwyliau (yn nhrefn amllder), oedd:

1. gallai gofal plant fod yn fwy fforddiadwy
2. gallai gofal plant fod ar gael (yn fwy) ar ôl 6.00pm
3. gallai gofal plant fod ar gael (yn fwy) ar y penwythnos

Y tair ward oedd yn cyfrif am y nifer uchaf o 'ddefnyddwyr gofal plant' oedd yn dweud: gallai gofal plant fod yn fwy fforddiadwy yn ystod y tymor, oedd:

- Penderi
- Townhill
- Clydach

Y tair ward oedd yn cyfrif am y nifer uchaf o 'ddefnyddwyr gofal plant' oedd yn dweud: gallai gofal plant fod yn fwy fforddiadwy yn ystod y gwyliau, oedd:

- Penderi
- Y Cocyd
- Penllergaer

- 8.19 Gofynnwyd i'r rhieni hynny a ymatebodd a ddywedodd: Na, dwy ddim yn defnyddio gofal plant, neu: Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'r plant yn unig, gadarnhau rheswm neu resymau am yr ymateb hwnnw - gweler Tabl 99.

Tabl 99: Rhesymau dros beidio â defnyddio gofal plant

Rhesymau dros beidio â defnyddio	Canran y rhieni perthnasol
Fy mhartner/fy rheulu/fy ffrindiau sy'n gofalu am fy mhlentyn/mhlant	42%
Mae fy mhlant yn ddigon hen i ofalu amdanynt eu hunain	24%
Rwyf fi/mae fy mhartner yn aros gartre gyda'r plant a does dim angen	33%
Mae gofal plant yn rhy ddrud	16%
Does dim gofal plant ar gael ar yr adegau pan fydd angen	4%
Does dim gofal plant sy'n gallu darparu ar gyfer anghenion ychwanegol fy mhlentyn	2%
Does dim gofal di-dor na chlwb ar ôl ysgol yn ysgol fy mhlentyn	3%
Does dim gofal plant yn y lleoliad cywir	3%
Does dim gofal plant sy'n gallu darparu ar gyfer anghenion diwylliannol fy mhlentyn/mhlant	1%
Does dim darpariaeth addas trwy gyfrwng y Gymraeg	1%
Mae gen i anawsterau cludiant	1%
Heb nodi dim	5%
Arall	20%

Nodyn: gwahoddwyd y rhieni perthnasol i nodi sawl rheswm, os oedd angen.

Dengys Tabl 99 mai'r rheswm mwyaf cyffredin (os o gwbl) pam nad oedd rhieni perthnasol yn defnyddio gofal plant oedd: fy mhartner/fy rheulu/fy ffrindiau sy'n gofalu am y plant, gyda: rwyf fi/mae fy mhartner yn aros gartre gyda'r plant, a

does dim angen, yn dilyn. Rhesymau 'eraill' a glywyd sawl tro oedd (geiriau cyfystyr â):

(Yn fwyaf aml, wedi'i nodi gan 26 o rieni) *"Oherwydd bod fy oriau gwaith yn cydweddu ag oriau'r ysgol"*.

"Oherwydd mod i ddim yn gweithio ar hyn o bryd."

"Oherwydd mod i [hefyd] yn warchodwr plant cofrestredig."

"Dyw fy mhlentyn ddim yn hoffi'r clybiau yn yr ysgol."

Y tair ward oedd yn cyfrif am ddigwyddiad amlaf: fy mhartner/fy nheulu/fy ffrindiau sy'n gofalu am fy mhlentyn/mhlant, oedd:

- Penyrheol
- St. Thomas
- De Cilâ

Ar ben hynny, y tair ward oedd yn cyfrif am ddigwyddiad amlaf: mae gofal plant yn rhy ddrud, oedd:

- Penderi
- Townhill
- Pontarddulais

Rhieni perthnasol o gefndir Prydeinig heblaw Gwyn oedd yn dweud amlaf: Rwyf fi/mae fy mhartner yn aros gartre gyda'r plant a does dim angen gofal plant arna i.

Unig rieni perthnasol oedd yn dweud amlaf: Rwy'n rhiant sy'n aros gartre a does dim angen gofal plant arna i.

Yr ystod incwm aelwyd blynyddol oedd yn cyfrif am ddigwyddiad uchaf rhieni perthnasol oedd yn dweud: Mae gofal plant yn rhy ddrud oedd: £0.00 - £10,000.

8.20 Gofynnwyd i'r rhieni hynny a ymatebodd drwy ddweud: Na, dwy ddim yn defnyddio gofal plant, neu: Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'm plant yn unig, nodi beth fyddai'n bwysig iddyn nhw petaen nhw'n penderfynu defnyddio gofal plant ar ryw adeg yn y dyfodol - gweler Tabl 100.

Tabl 100: Ffactorau pwysig ar gyfer defnydd posibl o ofal plant/yn y dyfodol

Ffactor	Canran y rhieni perthnasol
Gofal plant o ansawdd da	50%
Gofal plant fforddiadwy	51%
Ei fod yn agos at fy nghartref	30%
Cyfleoedd cymdeithasol i'm plentyn/plant	16%
Dewis o wahanol fathau o ofal plant	7%
Cludiant hwylus	6%
Ei fod yn agos at fy ngwaith	9%
Ei fod yn agos at ysgol fy mhentyn/mhlant	14%
Ei fod yn cael ei ddarparu mewn dewis iaith	2%
Bod cyfleoedd chwarae	13%
Ei fod yn hygyrch ar ôl ysgol yn ystod gwyliau'r ysgol	10%
Bod yn gymwys ar gyfer Credydau Treth, talebau gofal plant etc	7%
Darpariaeth ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol/anableddau	6%
Gofal plant sy'n darparu ar gyfer anghenion diwylliannol/ychwanegol fy mhentyn/mhlant	5%
Oriau Hyblyg/Argaeledd ad hoc	13%
Arall	8%

Dengys Tabl 100 mai'r ffactor yr oedd rhieni perthnasol yn ei ganfod fel rhywbeth pwysig amlaf - petaen nhw'n defnyddio gofal plant yn y dyfodol - oedd: dylai gofal plant fod o ansawdd da, gyda: dylai gofal plant fod yn fforddiadwy, yn dilyn. Rhesymau eraill a glywyd sawl tro oedd (geiriau cyfystyr â):

(Yn fwyaf aml, gyda 6 rhiant perthnasol yn dweud hynny) *"Bod modd ymddiried yn y staff"*.

(Dywedodd dau riant) *"Gofal plant oedd ar gael yn yr iaith Bwyleg."*

"Argymhelliad llafar."

Y tair ward oedd yn cyfrif am ddigwyddiad amlaf: byddai gofal plant yn ddelfrydol yn agos at fy nghartref, oedd:

- Pontybrenin
- Tre-gŵyr
- Pontarddulais

Rhieni perthnasol o gefndir Prydeinig heblaw Gwyn oedd yn dweud amlaf: gofal plant o ansawdd da. Unig rieni perthnasol oedd yn dweud amlaf: gofal plant fforddiadwy.

Yr ystod incwm aelwyd blynyddol oedd yn cyfrif am ddigwyddiad uchaf rhieni perthnasol oedd yn dweud: gofal plant fforddiadwy, unwaith yn rhagor, oedd: £0.00 - £10,000.

8.21 Gofynnwyd i'r rhieni hynny a ymatebodd drwy ddweud: Na, dwy ddim yn defnyddio gofal plant, neu: Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'm plant yn unig, gadarnhau oedden nhw erioed wedi *methu* â chael gafael ar ofal plant pan fu angen yn y gorffennol.

Dyweddodd 15% o'r *rhieni perthnasol* fod hynny'n wir yn eu hachos nhw, ac o'r rhieni hynny:

- dywedodd 20% fod gofal plant heb fod ar gael ar ryw adeg (yn y gorffennol) cyn 8.00am
- dywedodd 11% fod gofal plant heb fod ar gael ar ryw adeg (yn y gorffennol) ar ôl 6.00pm
- dywedodd 2% fod gofal plant heb fod ar gael ar ryw adeg (yn y gorffennol) dros nos
- dywedodd 11% fod gofal plant heb fod ar gael ar ryw adeg (yn y gorffennol) ar y penwythnos
- dywedodd 60% fod gofal plant heb fod ar gael ar ryw adeg (yn y gorffennol) ar [ryw] adeg arall. Nodwyd amlaf yma (fod gofal plant heb fod ar gael) yn ystod gwyliau'r ysgol - a sylwyd bod y rhieni hyn yn byw yn ardal ogleddol Abertawe

Y ddwy ward oedd yn cyfrif am ddigwyddiad amlaf rhieni'n dweud: *nad yw* gofal plant - ar ryw adeg - wedi bod ar gael pan oedd ei angen arna i, yn y gorffennol, oedd:

- Townhill
- Fairwood

8.22 Gwahoddwyd pob rhiant i nodi unrhyw *fath(au)* penodol o ofal plant yr oedden nhw'n disgwyl (yn weddol hyderus) y bydden nhw'n eu defnyddio yn y dyfodol agos - **nad oeddent** yn eu defnyddio ar hyn o bryd (h.y. ddiwedd 2016). Dywedodd 1:4 o'r rhieni a ymatebodd fod y senario hon yn berthnasol iddyn nhw, a chyflwynir pa mor aml y cyfeiriodd y rhieni hyn at fathau penodol o ofal plant yn Nhabl 101 isod.

Tabl 101: Pa mor aml y nododd rhieni, a ddywedodd ddiwedd 2016 eu bod yn bwriadu defnyddio gofal plant yn y dyfodol agos - nad oeddent yn ei ddefnyddio ar y pryd - fathau penodol o ddarpariaeth

Y math cyffredinol o ofal plant	% y rhieni perthnasol ddywedodd gofal dydd llawn	% o'r rhieni perthnasol ddywedodd gofal hanner diwrnod (bore)	% y rhieni perthnasol ddywedodd gofal hanner diwrnod (prynhawn)	% y rhieni perthnasol ddywedodd cyn oriau ysgol/Clwb Brecwast	% y rhieni perthnasol ddywedodd clwb ar ôl Ysgol	% y rhieni perthnasol ddywedodd gofal di-dor	% y rhieni perthnasol ddywedodd darpariaeth yn ystod gwyliau'r ysgol	% y rhieni perthnasol ddywedodd crèche	% y rhieni perthnasol ddywedodd clwb cinio	% y rhieni perthnasol ddywedodd cynllun chwarae
Gwarchodwr plant	3%	0	0	0	1%	0	0	0	0	0
Gofal dydd llawn (meithrinfa)	40%	1%	0	3%	3%	1%	1%	0	0	0
Gofal plant sesiynol	0	7%	0	0	0	0	0	0	0	0
Crèche	7%	1%	0	0	0	0	0	0	0	0
Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	13%	26%	0	16%	0	0	2%

Dengys Tabl 101 mai'r tri math mwyaf cyffredin o ofal plant penodol yr oedd rhieni perthnasol yn disgwyl ei ddefnyddio ar ryw adeg yn y dyfodol agos oedd:

1. Lle gofal dydd llawn gyda darparwr gofal dydd llawn - ymateb a gafwyd yn drawiadol o aml gan rhieni oedd yn byw yn ward Treforys a ward Ystumllwynarth
2. Lle mewn clwb ar ôl Ysgol gyda darparwr gofal plant y tu allan i oriau ysgol
3. Lle mewn cynllun chwarae yn ystod y gwyliau gyda darparwr gofal plant y tu allan i oriau ysgol

Sylwyd hefyd fod 11% o'r cyfryw rieni perthnasol yn dweud: bod teulu a/neu ffrindiau yn ffynhonnell gofal plant y bydden nhw'n ceisio'i defnyddio yn y dyfodol agos (er nad oeddent yn ei defnyddio ar hyn o bryd).

Gwahoddwyd yr un garfan o ymatebwyr - oedd wedi dweud eu bod yn bwriadu defnyddio math o ofal plant ar gyfer eu plentyn/plant yn y dyfodol agos, *nad oeddent* yn ei ddefnyddio ddiwedd 2016 - i nodi beth oedd y prif reswm am y penderfyniad hwn - gweler Tabl 102.

Tabl 102: Y prif reswm (ddiwedd 2016) a nodwyd dros ddisgwyl defnyddio gofal plant yn y dyfodol (fel y dywedodd rhieni perthnasol)

Rhesymau dros ddefnydd yn y dyfodol	Canran yr ymatebwyr perthnasol
Rwy'n mynd/Bydda i'n mynd i'r gwaith	81%
Rwy'n gwneud/Bydda i'n gwneud gwaith gwirfoddol di-dâl	0
Rwyf i'n /Bydda i'n astudio	4%
Rwyf fi/Bydda i'n chwilio am waith	4%
Rwyf fi/Bydda i'n chwilio am gyfleoedd hyfforddiant neu addysg	1%
Manteision cymdeithasol neu ddysgu ar gyfer fy mhlentyn	10%
Oherwydd mod i'n gymwys i dderbyn cymorth ariannol	0
I fanteisio ar yr Hawl i dderbyn Addysg Blynyddoedd Cynnar	6%
I fanteisio ar yr Hawl Dechrau'n Deg	0
Arall	0

Dengys Tabl 102 mai'r rheswm a nodwyd amlaf gan rieni perthnasol dros ddisgwyl y byddai angen defnyddio gofal plant yn y dyfodol oedd: Rwy'n mynd/Bydda i'n mynd i'r gwaith, gyda: manteision cymdeithasol neu ddysgu ar gyfer fy mhlentyn, yn dilyn.

Gwahoddwyd yr un garfan o ymatebwyr - a oedd wedi dweud eu bod yn bwriadu defnyddio math o ofal plant ar gyfer eu plentyn/plant yn y dyfodol, *nad oeddent* yn ei ddefnyddio ddiwedd 2016 - i nodi/cadarnhau: *Faint fydd oed eich plentyn/plant pan fyddwch chi'n dechrau defnyddio gofal plant?*

Mae Tabl 103 dros y dudalen/isod yn amlinellu pa mor aml roedd rhieni perthnasol yn darparu ymatebion penodol ar gyfer y ddau fath o ofal plant oedd yn digwydd amlaf yn Nhabl 101 - h.y. gofal dydd llawn a gofal plant ar ôl ysgol.

Tabl 103: Ciplun o fetreg defnydd yn y dyfodol - a bennwyd gan y garfan o rieni nad oeddent yn defnyddio gofal plant ddiwedd 2016, ond a oedd yn bwriadu gwneud hynny yn y dyfodol

Grŵp Oed	Y Math o Ofal Plant	Cyfanswm Nifer y Plant	Y nifer y disgwyliid iddynt gychwyn yn llawn amser	Y nifer y disgwyliid iddynt gychwyn yn rhan amser	Y nifer y disgwyliid iddynt fod yn drefniant Ad-Hoc
0-12 mis	Gofal Dydd Llawn	9	5	4	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
13-18 mis	Gofal Dydd Llawn	9	3	6	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
19-23 mis	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
2 oed	Gofal Dydd Llawn	2	0	2	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
3 oed	Gofal Dydd Llawn	9	7	2	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	0	0	0	0
4 oed	Gofal Dydd Llawn	2	0	1	1
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	2	2	0	0
5-7 oed	Gofal Dydd Llawn	2	1	1	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	17	8	5	4
8-11 oed	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	20	12	4	4
12-14 oed	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	4	1	1	2
15 oed +	Gofal Dydd Llawn	0	0	0	0
	Gofal Plant y tu allan i oriau ysgol	1	0	0	1

Yn achos y Grŵp 0-4 oed - mewn achosion lle roedd bwriad i ddefnyddio yn y dyfodol (agos) - y math o ofal plant cyffredinol oedd yn cael ei nodi amlaf gan rieni perthnasol fel un y byddent yn hoffi/disgwyl ei gyrchu oedd darpariaeth gofal dydd llawn (yn fwyaf aml 'amser llawn'). Yn achos y Grŵp 5 oed a throsodd - mewn achosion lle roedd bwriad i ddefnyddio yn y dyfodol (agos) - y math o ofal plant cyffredinol oedd yn cael ei nodi amlaf gan rieni perthnasol fel un y byddent yn hoffi/disgwyl ei gyrchu oedd lle y tu allan i oriau ysgol (yn fwyaf aml 'amser llawn').

8.23 Gwahoddwyd rhieni/ymatebwyr - a oedd wedi nodi eu bod yn bwriadu defnyddio math o ofal plant ar gyfer eu plentyn/plant yn y dyfodol, *nad oeddent* yn ei gyrchu ddiwedd 2016 - i nodi *ar ba adegau* roedden nhw'n rhagweld y bydden nhw'n hoffi/y byddai angen darpariaeth gofal plant (yn y dyfodol) - gweler Tabl 104.

Tabl 104: Yr adegau a'r diwrnodau penodol pryd roedd rhieni perthnasol / 'defnyddwyr y dyfodol' yn rhagweld y bydden nhw'n hoffi/y byddai angen darpariaeth gofal plant (yn y dyfodol)

Cyfnod Amser		Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener	Dydd Sadwrn	Dydd Sul
Drwy'r dydd	h.y. 8:00am – 18:00pm	17%	19%	24%	19%	17%	0	0
Bore Cynnar	h.y. 7:00am – 9:00am	14%	16%	14%	14%	13%	0	1%
Bore	h.y. 9:00am – 12:00pm	10%	11%	13%	11%	9%	0	1%
Amser Cinio	h.y.12:00 – 13:00pm	0	0	0	0	0	0	0
Prynhawn	h.y.13:00 – 15:30pm	3%	3%	4%	4%	1%	0	0
Diwedd Prynhawn	h.y.15:30 – 18:00pm	16%	22%	19%	17%	17%	0	0
Gyda'r hwyr	h.y. Ar ôl 18:00pm	3%	6%	9%	6%	6%	0	0
Dros nos	h.y. 18:00pm - 7:00am	0	0	0	0	0	0	1%

Dengys Tabl 104 fod yr adegau/y diwrnodau canlynol wedi cael eu nodi'n drawiadol o aml gan rieni *perthnasol*:

- Drwy'r dydd ar ddydd Mercher
- Ddiwedd prynhawn ar ddydd Mawrth
- (Bob dydd o'r wythnos, yn achos darpariaeth gofal dydd llawn) drwy'r dydd
- (Bob dydd o'r wythnos, yn achos darpariaeth gofal dydd llawn) bore(au) cynnar
- (Bob dydd o'r wythnos, yn achos darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol) ddiwedd prynhawn(iau)

8.24 Gwahoddwyd rhieni/ymatebwyr - a oedd wedi nodi eu bod yn bwriadu defnyddio math o ofal plant ar gyfer eu plentyn/plant yn y dyfodol, *nad oeddent* yn ei gyrchu ddiwedd 2016 - i nodi a fyddai angen darpariaeth o'r fath ar gyfer plentyn ag Anghenion Dysgu Ychwanegol neu a fyddai angen gofal arbenigol oherwydd

anabledd. Nododd cyfanswm o 5 rhiant y byddai hynny'n wir (ac roedd mwyafrif y rhieni hyn yn byw yn ardal côd post SA1).

8.25 Yn olaf, gwahoddwyd rhieni/ymatebwyr - a oedd wedi dweud eu bod yn bwriadu defnyddio math o ofal plant ar gyfer eu plentyn/plant yn y dyfodol, *nad oeddent* yn ei ddefnyddio ddiwedd 2016 - i nodi a fyddai angen i'r gofal plant hwnnw fod (a) yn agos at eu cartref (b) yn agos at eu gweithle neu safle eu hastudiaethau (c) yn agos at ysgol eu plentyn/plant:

- dywedodd 56% o'r rhieni perthnasol: yn agos at fy nghartref
- dywedodd 20% o'r rhieni perthnasol: yn agos at fy ngwaith/fy man astudio
- dywedodd 24% o'r rhieni perthnasol: yn agos at ysgol fy mhentyn/mhlant

8.26 Roedd yn amlwg bod 96 o rieni/ymatebwyr yn magu plentyn 3 a/neu 4 oed.

Gwahoddwyd y rhieni hyn (yn unig) i nodi a oeddent yn manteisio ar eu hawl i dderbyn lle rhan amser am ddim mewn addysg yn un o ysgolion cynradd lleol Abertawe.

- Atebodd 90% o rieni plentyn 3 a/neu 4 oed: Ydw
- Atebodd 10% o rieni plentyn 3 a/neu 4 oed: Nac ydw

Gofynnwyd i rieni plant 3 a/neu 4 oed nad oeddent yn cyrchu lle rhan amser am ddim mewn addysg beth oedd y rheswm am hynny - gweler Tabl 105.

Tabl 105: Digwyddiad y rhesymau pam nad oedd rhieni perthnasol yn cyrchu lle rhan amser am ddim mewn addysg ddiwedd 2016

Rheswm	Canran y rhieni perthnasol
Doeddwn i ddim yn gwybod am yr hawl	60%
Dwy ddim yn credu bydd fy mhentyn/mhlant yn elwa	10%
Mae tâl ychwanegol yn cael ei godi am oriau ychwanegol	10%
Allwn i ddim cael lle yn fy newis o ddarparwr	20%
Does dim darpariaeth addas trwy gyfrwng y Gymraeg ar gael	0
Dyw amseriadau'r sesiwn ddim yn addas ar gyfer fy anghenion	0

Dengys Tabl 105 mai'r rheswm a nodwyd amlaf pam nad oedd rhiant/teulu cymwys yn manteisio ar le rhan amser am ddim mewn addysg oedd: Doeddwn i ddim yn gwybod am yr hawl, ac yn dilyn hynny: Allwn i ddim cael lle yn fy newis o ddarparwr.

Dengys Tabl 106 dros y dudalen y rhesymau a roddwyd gan rieni perthnasol plant 3 a 4 oed i egluro pam *nad oeddent* yn hawlio'r ddarpariaeth am ddim, yn ôl ardaloedd daearyddol Abertawe.

8.27 Tabl 106: Y rhesymau a roddwyd gan rieni perthnasol plant 3 a 4 oed i egluro pam nad oeddent yn hawlio'r ddarpariaeth am ddim - yn ôl ardaloedd daearyddol Abertawe

Rhesymu	Côd post SA1: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA2: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA3: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA4: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA5: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA6: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA7: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal
Dwy ddim yn gwybod am yr hawl	10%	10%	0	10%	10%	10%	10%
Dwy ddim yn credu bydd fy mhlentyn/mhlant yn elwa	0	0	0	0	0	10%	0
Mae fy mhlentyn/mhlant eisoes mewn addysg amser llawn	0	0	0	0	0	0	0
Mae tâl ychwanegol yn cael ei godi am oriau ychwanegol	0	0	0	0	10%	0	0
Allwn i ddim cael lle yn fy newis o ddarparwr	0	0	10%	10%	0	0	0
Does dim darpariaeth addas trwy gyfrwng y Gymraeg ar gael	0	0	0	0	0	0	0
Dyw amseriadau'r sesiwn ddim yn addas ar gyfer fy anghenion	0	0	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	0	0	0	0

- 8.28 Mae Tabl 107 yn cyflwyno canran y rhieni oedd ag o leiaf un plentyn 3 a/neu 4 oed ddiwedd 2016 ac a oedd yn amlwg (a) yn 'hawlio' eu lle rhan amser am ddim mewn addysg gynnar neu (b) heb 'hawlio' eu lle rhan amser am ddim mewn addysg gynnar - yn ôl ardaloedd daearyddol penodol.

Tabl 107: Canrannau'r rhieni oedd ag o leiaf un plentyn 3 a/neu 4 oed ddiwedd 2016 ac a oedd yn amlwg (a) yn 'hawlio' eu lle rhan amser am ddim mewn addysg gynnar neu (b) heb 'hawlio' eu lle rhan amser am ddim mewn addysg gynnar - yn ôl ardaloedd daearyddol penodol

Ardal Côd Post	Canran y plant oedd yn manteisio ar yr hawl	Canran yr ymatebwyr nad oeddent yn manteisio ar yr hawl
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	93%	7%
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	92%	8%
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	90%	10%
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	90%	10%
SA5 h.y. Canol Abertawe - gogledd	89%	11%
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	86%	14%
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	85%	15%

- 8.29 Dengys Tabl 108 isod ddiwyddiad y rhieni perthnasol *nad oeddent* yn manteisio ar yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed oedd yn nodi y byddai math ychwanegol o ddarpariaeth gofal plant yn eu helpu i wneud hynny - yn ôl ardaloedd daearyddol.

Tabl 108: Y gofynion gofal plant ychwanegol a amlygwyd gan rieni perthnasol a fyddai'n eu galluogi i fanteisio ar eu hawl

Gofynion Ychwanegol o ran Gofal Plant	Côd post SA1: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA2: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA3: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA4: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA5: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA6: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal	Côd post SA7: % y rhieni perthnasol oedd yn byw yn yr ardal
Clwb Brecwast	11%	17%	0	0	0	0	0
Clwb Amser Cinio	11%	0	0	0	0	0	0
Sesiwn Ychwanegol mewn Cylch Chwarae/Cylch Meithrin/Meithrinfa (bore)	11%	0	0	0	0	0	0
Sesiwn Ychwanegol mewn Cylch Chwarae/Cylch Meithrin/Meithrinfa (Prynhawn)	11%	0	0	0	14%	0	0
Darpariaeth ar ôl y feithrinfa/yr ysgol	11%	0	0	0	14%	0	0

- 8.30 Ddiwedd 2016, (fel yr adroddwyd ar dudalen 151) roedd yn amlwg bod 90% o'r rhieni - a ymatebodd i'r arolwg - oedd â phlentyn 3 a/neu 4 oed yn cyrchu lle rhan amser mewn addysg yn un o'r ysgolion cynradd lleol (rhywbeth yr oeddent yn aml yn cyfeirio ato fel "lle yn yr ysgol").

Ar ben hynny, holwyd pob rhiant a gofalwr oedd â phlentyn 0-12 mis, 1 oed, 2 oed a/neu 3 oed:

"Yn ddamcaniaethol ydych chi'n meddwl y gallai fod gennych chi ddiddordeb mewn cael lle am ddim mewn Addysg Blynnyddoedd Cynnar am fwy na 10 awr yr wythnos – o bosib hyd at uchafswm o 30 awr, gyda'r 20 awr ychwanegol yn ofal plant?"

- Dywedodd 82% o'r rhieni perthnasol: Ydw
- Dywedodd 9% o'r rhieni perthnasol: Nac ydw
- Dywedodd 9% o'r rhieni perthnasol: Ddim yn gwybod

Nifer yr oriau damcaniaethol a nodwyd amlaf oedd (y nifer llawn/yr uchafswm) 30 – gan 77% o'r rhieni perthnasol. Yr ail amlaf oedd 20 awr, a nodwyd gan 11% o'r rhieni perthnasol.

Nifer *cyfartalog* yr oriau damcaniaethol a nodwyd oedd 27 awr - a 35 munud.

Y math o ddarparwr gofal plant y cyfeiriwyd ato amlaf lle byddai'r cyfryw rieni (eto'n ddamcaniaethol) yn rhagweld cyrchu (cyfran o) hawl estynedig o'r fath (yn troi o gwmpas gofal plant) oedd lleoliad gofal dydd llawn (73% o'r rhieni perthnasol), gyda lleoliad gofal dydd sesiynol yn dilyn (23% o'r rhieni).

Dywedodd 8% o'r rhieni perthnasol y byddent yn rhagweld cyrchu darpariaeth o'r fath gyda gwarchodwr plant.

- 8.31 Roedd yn amlwg bod 1:10 o'r rhieni/ymatebwyr yn magu plentyn 2 oed. Gwahodwyd y rhieni hynny i nodi a oeddent - hyd eithaf eu gwybodaeth - yn byw mewn ardal ddynodedig Dechrau'n Deg

- Atebodd 24% o'r rhieni oedd â phlentyn 2 oed: Ydw
- Atebodd 33% o'r rhieni oedd â phlentyn 2 oed: Nac ydw
- Atebodd 42% o'r rhieni oedd â phlentyn 2 oed: Ddim yn gwybod

Gwahodwyd rhieni plant dwy oed oedd yn byw mewn ardal Dechrau'n Deg hefyd i nodi a oeddent yn defnyddio lle Dechrau'n Deg ar hyn o bryd - h.y. a oeddent yn gymwys i wneud hynny. Yn ei hanfod,

- atebodd 50% o'r rhieni cymwys oedd â phlentyn 2 oed: Ydw, rwy'n defnyddio lle Dechrau'n Deg
- Atebodd 50% o'r rhieni cymwys oedd â phlentyn 2 oed: Na, a nodwyd y rhesymau canlynol gan o leiaf un rhiant cymwys:
  - Dwy ddim yn credu bydd fy mhlentyn/mhlant yn elwa
  - Allwn i ddim cael lle yn fy newis o ddarparwr
  - Does dim darpariaeth addas trwy gyfrwng y Gymraeg ar gael

Gwelwyd mai nifer bach iawn o rieni plant 2 oed - oedd yn byw mewn ardal darged - oedd yn nodi rheswm dros *beidio* â defnyddio lle Dechrau'n Deg - oedd yn dangos nad oedd problem amlwg o ran rhwystrau manteisio ar hynny.

- 8.32 Dengys Tabl 109 isod ganran y rhieni (perthnasol) oedd ag o leiaf un plentyn 2 oed ddiwedd 2016 oedd yn amlwg yn cyrchu lle Dechrau'n Deg - yn ôl ardaloedd daearyddol penodol.

Tabl 109: Y nifer oedd yn manteisio ar leoedd Dechrau'n Deg - yn ôl arolwg y rhieni

Ardal Côd Post	Canran yr ymatebwyr perthnasol oedd yn byw mewn ardal Dechrau'n Deg	Canran y rhieni oedd yn cyrchu lle Dechrau'n Deg	Canran y rhieni nad oeddent yn cyrchu lle Dechrau'n Deg
SA1 h.y. De-ddwyrain Abertawe	50%	100%	0
SA2 h.y. Canol Abertawe - de	25%	100%	0
SA3 h.y. De-orllewin Abertawe	15%	0	100%
SA4 h.y. Gogledd-orllewin Abertawe	25%	33%	67%
SA5 h.y. Canol Abertawe – gogledd	100%	100%	0
SA6 h.y. Gogledd Abertawe	25%	0	100%
SA7 h.y. Gogledd-ddwyrain Abertawe	0	Amh	Amh

8.33 Dengys Tabl 110 y rhesymau a roddwyd gan rieni perthnasol (a chymwys) pam nad oeddent yn cyrchu lle Dechrau'n Deg.

Tabl 110: Digwyddiad y rhesymau a roddwyd gan rieni perthnasol (a oedd yn amlwg yn gymwys) dros beidio â chyrchu Lle Dechrau'n Deg

Rhesymu	Côd post SA1 De-ddwyrain Abertawe	Côd post SA2 Canol Abertawe - de	Côd post SA3 De-orllewin Abertawe	Côd post SA4 Gogledd-orllewin Abertawe	Côd post SA5 Canol Abertawe - gogledd	Côd post SA6 Gogledd Abertawe	Côd post SA7 Gogledd-ddwyrain Abertawe
Dwy ddim yn gwybod am yr hawl	0	0	0	0	0	0	0
Dwy ddim yn credu bydd fy mhlentyn/mhlant yn elwa	0	0	Nodwyd gan 1 rhiant	0	0	0	0
Allwn i ddim cael lle yn fy newis o ddarparwr	0	0	0	Nodwyd gan 1 rhiant	0	0	0
Does dim darpariaeth addas trwy gyfrwng y Gymraeg ar gael	0	0	0	Nodwyd gan 1 rhiant	0	0	0
Doeddwn i ddim eisiau lle yn y lleoliad agosaf	0	0	0	0	0	0	0
Arall	0	0	0	0	0	Nodwyd gan 1 rhiant	0

8.34 Mae'r Tablau a gyflwynir ar dudalennau 160-168 yn dangos digwyddiad cyfyngedig iawn o rieni a gofalwyr - yr ymgynghorwyd â hwy yn ystod Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 - oedd yn cyrchu math o gefnogaeth ariannol, neu fudd-dal, oedd yn amlwg yn eu helpu i dalu am eu costau gofal plant.

Yn wir, o'r rhieni/gofalwyr a gadarnhaodd eu bod yn cyrchu o leiaf un math o ddarpariaeth gofal plant ffurfiol ddiwedd 2016 (h.y. 43% o'r sampl cyfan), dim ond 10% oedd yn amlwg yn hawlio elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol.

8.35 Tabl 111: Canran y rhieni perthnasol oedd yn hawlio elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol - Dosbarthiad Daearyddol

Ardal Côt Post eu cartref	Canran yr ymatebwyr/y rhieni <i>perthnasol</i> oedd yn hawlio	Y Math o Ofal Plant a ddefnyddiwyd
SA1	8%	0 = Gwarchodwr Plant
		1 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		0 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast
		0 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani
SA2	22%	0 = Gwarchodwr Plant
		0 = Meithrinfa
		1 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		0 = Clwb ar ôl Ysgol
		1 = Clwb Brecwast ac
		1 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani

Ardal Côt Post eu cartref	Canran yr ymatebwyr/y rhieni <i>perthnasol</i> oedd yn hawlio	Y Math o Ofal Plant a ddefnyddiwyd
SA3	16%	0 = Gwarchodwr Plant
		1 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		1 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast
		0 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani
SA4	22%	0 = Gwarchodwr Plant
		3 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		0 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast
		0 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani

Ardal Côt Post eu cartref	Canran yr ymatebwyr/y rhieni <i>perthnasol</i> oedd yn hawlio	Y Math o Ofal Plant a ddefnyddiwyd
SA5	16%	1 = Gwarchodwr Plant 1 = Meithrinfa 0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae 0 = Crèche 0 = Clwb ar ôl Ysgol 0 = Clwb Brecwast 0 = Cynllun Chwarae 0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored 0 = Nani
SA6	0	0 = Gwarchodwr Plant 0 = Meithrinfa 0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae 0 = Crèche 0 = Clwb ar ôl Ysgol 0 = Clwb Brecwast 0 = Cynllun Chwarae 0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored 0 = Nani
SA7	8%	0 = Gwarchodwr Plant 0 = Meithrinfa 0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae 0 = Crèche 1 = Clwb ar ôl Ysgol ac 1 = Clwb Brecwast 0 = Cynllun Chwarae 0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored

8.36 Gwahoddwyd y rhieni hynny (h.y. defnyddwyr gofal plant) *nad oeddent* yn cyrchu/hawlio elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol ddiwedd 2016 i nodi a oeddent yn bwriadu gwneud hynny yn y dyfodol. Crynhoir eu hymatebion - yn ôl ardaloedd daearyddol Abertawe - yn Nhabl 112 isod.

Tabl 112: Bwriadau at y dyfodol o ran hawlio elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol

	Côd post SA1 De-ddwyrain Abertawe	Côd post SA2 Canol Abertawe – De	Côd post SA3 De-orllewin Abertawe	Côd post SA4 Gogledd- orllewin Abertawe	Côd post SA5 Canol Abertawe - gogledd	Côd post SA6 Gogledd Abertawe	Côd post SA7 Gogledd- ddwyrain Abertawe
Canran y rhieni perthnasol nad oeddent yn hawlio	94%	92%	88%	85%	87%	100%	94%
[O'r ganran honno...] Sy'n bwriadu hawlio yn y dyfodol	6%	0	0	5%	0	0	0
Sydd ddim yn bwriadu hawlio yn y dyfodol	88%	100%	100%	90%	92%	100%	100%
Sy'n ansicr a fyddan nhw'n hawlio yn y dyfodol	6%	0	0	5%	8%	0	0

Roedd yn amlwg bod y rhieni hynny a ddywedodd eu bod yn bwriadu hawlio elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol yn y dyfodol agos yn bwriadu gwneud hynny er mwyn eu helpu i dalu am gostau gwarchodwr plant cofrestredig neu glwb brecwast (gan amlaf).

- 8.37 O'r rhieni/gofalwyr a gadarnhaodd eu bod yn cyrchu o leiaf un math o ddarpariaeth gofal plant ffurfiol ddiwedd 2016 (h.y. 43% o'r sampl cyfan), dim ond 9% oedd yn amlwg yn hawlio gofal plant di-dreth neu'n derbyn cymorth (ariannol) trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr.

Tabl 113: Nifer y rhieni oedd yn amlwg yn hawlio gofal plant di-dreth neu'n derbyn cymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr - Dosbarthiad Daearyddol

Ardal Côd Post eu cartref	Canran yr ymatebwyr/y rhieni <i>perthnasol</i> oedd yn hawlio	Y Math o Ofal Plant a ddefnyddiwyd
SA1	0	0 = Gwarchodwr Plant
		0 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		0 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast
		0 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani
SA2	46%	2 = Gwarchodwr Plant
		2 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		2 = Clwb ar ôl Ysgol
		1 = Clwb Brecwast
		1 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
0 = Nani		

Ardal Côt Post eu cartref	Canran yr ymatebwyr/y rhieni <i>perthnasol</i> oedd yn hawlio	Y Math o Ofal Plant a ddefnyddiwyd
SA3	8%	0 = Gwarchodwr Plant 1 = Meithrinfa 0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae 0 = Crèche 0 = Clwb ar ôl Ysgol 0 = Clwb Brecwast 0 = Cynllun Chwarae 0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored 0 = Nani
SA4	23%	1 = Gwarchodwr Plant 2 = Meithrinfa 0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae 0 = Crèche 0 = Clwb ar ôl Ysgol 0 = Clwb Brecwast 0 = Cynllun Chwarae 0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored 0 = Nani

Ardal Côt Post eu cartref	Canran yr ymatebwyr/y rhieni <i>perthnasol</i> oedd yn hawlio	Y Math o Ofal Plant a ddefnyddiwyd
SA5	8%	0 = Gwarchodwr Plant
		0 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		1 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast
		0 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani
SA6	0	0 = Gwarchodwr Plant
		0 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Crèche
		0 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast
		0 = Cynllun Chwarae
		0 = Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored
		0 = Nani
SA7	15%	0 = Gwarchodwr Plant
		2 = Meithrinfa
		0 = Cylch Meithrin/Cylch Chwarae
		0 = Clwb ar ôl Ysgol
		0 = Clwb Brecwast

Roedd Tabl 113 uchod yn nodi digwyddiad cymharol uwch o rieni oedd yn hawlio gofal plant di-dreth neu gymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr yn ardal côd post SA2 - sydd yn ei hanfod yn cynrychioli (yn ddaearyddol) canolbwynt masnachol Abertawe.

8.38 Gwahoddwyd y rhieni hynny (h.y. defnyddwyr gofal plant) *nad oeddent* yn hawlio gofal plant di-dreth neu gymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr ddiwedd 2016 i nodi a oeddent yn bwriadu gwneud hynny yn y dyfodol. Crynhoir eu hymatebion - yn ôl ardaloedd daearyddol Abertawe - yn Nhabl 114 isod.

Tabl 114: Bwriadau at y dyfodol o ran hawlio gofal plant di-dreth neu gymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr

	Côd post SA1 De-ddwyrain Abertawe	Côd post SA2 Canol Abertawe - de	Côd post SA3 De-orllewin Abertawe	Côd post SA4 Gogledd- orllewin Abertawe	Côd post SA5 Canol Abertawe - gogledd	Côd post SA6 Gogledd Abertawe	Côd post SA7 Gogledd- ddwyrain Abertawe
Canran y rhieni perthnasol nad oeddent yn hawlio	100%	78.5%	95%	90%	95%	100%	88%
[O'r ganran honno...] Sy'n bwriadu hawlio yn y dyfodol	39%	0	10%	4%	11%	9%	7%
Sydd ddim yn bwriadu hawlio yn y dyfodol	56%	100%	85%	96%	84%	91%	87%
Sy'n ansicr a fyddan nhw'n hawlio yn y dyfodol	5%	0	5%	0	5%	0	6%

Gan amlaf roedd y rhieni hynny a ddywedodd eu bod yn bwriadu hawlio gofal plant di-dreth neu gymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr yn y dyfodol agos yn amlwg yn bwriadu gwneud hynny er mwyn eu helpu i dalu am gostau darparwr gofal dydd llawn – gwelwyd hyn yn fwyfwy aml yn ardal côd post SA1/De-ddwyrain Abertawe.

8.39 Gwahoddwyd y rheni hynny (h.y. defnyddwyr gofal plant) *nad oeddent* yn cyrchu/hawlio gofal plant di-dreth neu gymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr ddiwedd 2016 i nodi'r rheswm am hynny. Crynhoir amllder eu (math o) ymatebion - yn ôl ardaloedd daearyddol Abertawe - yn Nhabl 115 isod.

Tabl 115: Y rhesymau a roddwyd gan rieni *perthnasol* dros beidio â bwriadu hawlio'r gofal plant di-dreth na chymorth trwy Gynllun â Chefnogaeth Cyflogwr

Rhesymu	Canran yr ymatebwyr perthnasol						
	Côd post SA1 De-ddwyrain Abertawe	Côd post SA2 Canol Abertawe - de	Côd post SA3 De-orllewin Abertawe	Côd post SA4 Gogledd-orllewin Abertawe	Côd post SA5 Canol Abertawe - gogledd	Côd post SA6 Gogledd Abertawe	Côd post SA7 Gogledd-ddwyrain Abertawe
Dwy ddim yn gwybod am elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol	27%	14%	28%	12%	24%	0	14%
Rwy'n gwybod nad wyf fi'n gymwys	46%	36%	17%	32%	24%	20%	29%
Dwy ddim yn sicr ydwyf fi'n gymwys	15%	0	18%	11%	16%	12%	29%
Rwy'n dewis peidio â'i hawlio	9%	9%	11%	16%	6%	20%	7%
Rwy'n cael bod y broses yn rhy gymhleth	0	0	11%	8%	0	10%	7%
Does gen i ddim amser i'w hawlio	0	0	0	4%	6%	0	0
Alla i ddim cael yr wybodaeth na'r cyngor angenrheidiol i gwblhau fy hawliad	0	0	0	0	0	0	0
Mae fy amgylchiadau'n newid yn rhy aml i mi fedru hawlio'n hwylus	9%	5%	6%	0	0	0	0
Dwy ddim yn talu am y gofal plant rwy'n ei ddefnyddio	9%	23%	28%	12%	35%	30%	7%

- 8.40 Gwahoddwyd y rhieni hynny oedd yn defnyddio gofal plant i nodi a oeddent, ddiwedd 2016, yn derbyn unrhyw fathau eraill o gymorth ariannol i dalu am ofal plant. Dim ond dau riant ddywedodd eu bod. Roedd un o'r rhieni hynny yn amlwg yn byw yn ardal côd post SA2/Canol Abertawe - de a'r llall yn byw yn ardal côd post SA7/Gogledd-ddwyrain Abertawe. Dywedodd y ddau riant yma eu bod yn cyrchu grant gan asiant Addysg Bellach/Addysg Uwch/hyfforddiant, oedd yn helpu i gyfrannu at dalu am eu costau gofal plant.
- 8.41 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar hyn o bryd ar gyfer rhai/pob un o'm plant, gadarnhau a oedd eu plentyn/plant yn mynychu lleoliad gofal plant cyfrwng Cymraeg ar y pryd - ddiwedd 2016. Adroddodd 15% o'r cyfryw rieni fod ganddynt o leiaf un plentyn oedd yn mynychu lleoliad gofal plant cyfrwng Cymraeg.

Wedi hynny, gwahoddwyd yr *holl* rieni a gofalwyr yr ymgynghorwyd â hwy ar gyfer Asesiad 2017 i ateb y cwestiwn canlynol: *Ydych chi am i'ch plentyn/plant fod yn ddwyieithog yn y Gymraeg a'r Saesneg?*

Dywedodd 48% o rieni eu bod am i'w plentyn/plant fod yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg. Dywedodd 52% o rieni nad oeddent yn dymuno i'w plentyn/plant fod yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg.

Ar ben hynny, gofynnwyd i *bob* riant a gofalwr gadarnhau a oedden nhw erioed wedi wynebu unrhyw rwystrau oedd wedi effeithio ar eu gallu i elwa o ddarpariaeth *gofal plant* trwy gyfrwng y Gymraeg. Cadarnhaodd 14% o rieni fod hynny wedi digwydd, ar ryw adeg yn y gorffennol, ac mae Tabl 116 yn amlinellu digwyddiad rhwystrau penodol.

Tabl 116: Digwyddiad rhwystrau amlwg i gyrchu darpariaeth gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg

Y math o rwystr	% o'r holl rieni a ddywedodd
Ddim ar gael 'yn lleol'	5%
Ddim ar gael yn ystod yr oriau angenrheidiol	<1%
Yr ystod oed ddim yn briodol	<1%
Dim lleoedd	1%
Rhy ddrud	2%
Arall	6%

Dengys Tabl 116 mai'r rhwystr a brofwyd amlaf wrth geisio cyrchu darpariaeth gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg oedd: (yn fy mhrofiad i) does dim ar gael yn lleol [ym marn y riant].

Eglurodd mwyafrif y rhieni a ddywedodd 'Arall' eu hateb fel a ganlyn: "*Dwy ddim yn gwybod ble mae cael gwybodaeth amdany'n nhw.*"

8.42 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai/pob un o'm plant ar hyn o bryd gadarnhau cyfrwng iaith y ddarpariaeth roedden nhw'n ei defnyddio ddiwedd 2016, yn ystod y tymor - gweler Tabl 117.

Tabl 117: Digwyddiad defnydd o'r math o ofal plant yn ystod y tymor, yn ôl y cyfrwng iaith

Y Math o Ofal Plant	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Cymraeg	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Cymraeg a Saesneg	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Saesneg gyda rhai elfennau dwyieithog	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Saesneg	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: iaith arall
Gwarchodwr Plant	0	0	50%[o'r holl gyfryw ddefnyddwyr]	50%	0
Meithrinfa Ddydd	0	42%	35%	23%	0
Cylch Meithrin /Cylch Chwarae - bore	13%	25%	50%	13%	0
Cylch Meithrin /Cylch Chwarae - prynhawn	0	0	0	100%	0
Addysg Gynnar ran amser mewn Ysgol	4%	29%	46%	21%	0
Lle Dechrau'n Deg	0	100%	0	0	0
Crèche	0	0	0	0	0
Clwb ar ôl Ysgol	12%	10%	34%	44%	0
Clwb Brecwast gyda thâl	9%	42%	0	49%	0
Clwb Brecwast am ddim	24%	6%	12%	59%	0
Darpariaeth Chwarae Mynediad Agored	0	0	0	0	0

8.43 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar hyn o bryd ar gyfer rhai/pob un o'm plant, gadarnhau cyfrwng iaith y ddarpariaeth roedden nhw'n ei defnyddio ddiwedd 2016, yn ystod y gwyliau - gweler Tabl 118.

Tabl 118: Digwyddiad defnydd o'r math o ofal plant yn ystod y gwyliau, yn ôl y cyfrwng iaith

Y Math o Ofal Plant	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Cymraeg	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Cymraeg a Saesneg	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Saesneg gyda rhai elfennau dwyieithog	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Saesneg	% y rhieni perthnasol oedd yn dweud: Iaith arall
Gwarchodwr Plant	0	0	20%	80%	0
Meithrinfa Ddydd	0	23%	31%	46%	0
Lle Dechrau'n Deg	0	0	100%	0	0
Crèche	0	0	0	0	0
Cynllun Chwarae yn ystod y gwyliau	0	0	40%	60%	0

8.44 Gofynnwyd i rieni/ymatebwyr oedd wedi dweud: Rwy'n defnyddio gofal plant ar hyn o bryd ar gyfer rhai/pob un o'm plant, gadarnhau a oedd y ddarpariaeth roedden nhw'n ei defnyddio yn ystod y tymor wedi'i lleoli o fewn ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe.

- Dywedodd 98% o'r ymatebwyr perthnasol fod y gofal plant yr oedden nhw'n ei ddefnyddio wedi'i leoli oddi mewn i ardal awdurdod lleol Dinas a Sir Abertawe
- Dywedodd 2% o'r ymatebwyr perthnasol fod y gofal plant yr oedden nhw'n ei ddefnyddio wedi'i leoli y *tu allan* i ardal awdurdod lleol Abertawe
- (Ni ddywedodd neb o'r ymatebwyr fod y gofal plant (mathau lluosog ohono) yr oedden nhw'n ei ddefnyddio wedi'i leoli y tu mewn a'r tu allan i ardal awdurdod lleol Abertawe)

Dangosodd yr adborth hwn mai bach iawn yw'r achosion o rieni sy'n byw yn ardal leol Abertawe ac yn croesi'r ffin i ddefnyddio gofal plant.

Yn achos y (ddau) riant oedd yn amlwg yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant y tu allan i ardal awdurdod lleol Abertawe, gwelwyd y canlynol:

- Roedd un riant yn cyrchu darpariaeth gofal plant yn ardal awdurdod lleol Sir Gaerfyrddin. Roedd y riant yma'n byw yng ngogledd-orllewin ardal lleol Abertawe.
- Roedd un riant yn cyrchu o leiaf un math o ddarpariaeth gofal plant yn ardal awdurdod lleol Castell-nedd Port Talbot

Dangosodd data a rannwyd gyda Dinas a Sir Abertawe gan Gyngor Sir Gaerfyrddin ym mis Chwefror 2016 y canlynol:

- Yn ystod y tymor roedd yn amlwg bod <1% o'u rhieni oedd yn byw yn Sir Gaerfyrddin yn teithio i Abertawe i gael mynediad i ofal plant
- Yn ystod y tymor roedd yn amlwg bod 1.5% o'u rhieni oedd yn byw yn Sir Gaerfyrddin yn teithio i Abertawe i gael mynediad i ofal plant - cynllun chwarae yn ystod y gwyliau gan amlaf

8.45 Gwahoddwyd yr holl rieni a ymatebodd i nodi ble bydden nhw'n mynd (yn reddfol) petaen nhw am gael gwybod mwy am yr opsiynau a'r ddarpariaeth gofal plant. Mae Tabl 119 yn cyflwyno'u hadborth crynodol.

Tabl 119: Ffynonellau Gwybodaeth (greddfoll) am ofal plant

Rheswm	% o'r rhieni perthnasol
Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe	14%
'Y Cyngor'	12%
Ymwelydd Iechyd Lleol	8%
Ysgol leol	12%
Llyfrgell leol	5%
Teulu a/neu Ffrindiau	40%
Byddwn i'n defnyddio'r rhyngrwyd	51%
Arall	8%

Dengys Tabl 119 mai'r ffynhonnell o wybodaeth a fyddai'n cael ei chyrchu amlaf oedd: y rhyngrwyd, gyda theulu a/neu ffrindiau yn dilyn. Ffynonellau gwybodaeth eraill a nodwyd sawl tro oedd: "*Gwasanaethau Cymdeithasol*", "*Meddygfeydd*" a "*Canolfan Blant*".

9. Ymgynghori â Phlant a Phobl Ifanc

Yn 2014, ymrwymodd Dinas a Sir Abertawe yn ffurfiol i gynnal hawliau pob plentyn yn Abertawe, fel yr amlinellwyd yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn neu CCUHP (1989). Cyflawnir hyn trwy weithredu'r Cynllun Hawliau Plant a Phobl Ifanc.

O dan CCUHP, cydnabyddir plant a phobl ifanc fel bodau dynol llawn y mae'n rhaid eu cydnabod fel dinasyddion *sydd â llais* - ac fel rhai sy'n alluog i ddefnyddio'r llais hwnnw fel arbenigwyr ar eu bywydau eu hunain. Barnwyd felly ei fod yn hanfodol yn Abertawe – fel rhan bwysig o Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017 - rhoi cyfle i blant a phobl ifanc sy'n defnyddio gofal plant fynegi barn ynghylch y ddarpariaeth roedden nhw'n ei derbyn - yn arbennig o ran ei hansawdd ac unrhyw agweddau roedden nhw'n teimlo allai gael eu newid.

9.1 Ym mis Ionawr 2017, bu tîm ymchwil yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yn cynnal ymgynghoriad â chyfanswm o 67 o blant 2-11 oed. Cynhaliwyd pum sesiwn ymgynghori ryngweithiol mewn lleoliadau gofal dydd penodol, *gan gynnwys*:

- Dau ddarparwr Dechrau'n Deg
- Dwy feithrinfa ddydd breifat
- Clwb ar ôl Ysgol

- **Ymgynghorwyd ag 17 o blant 2 flwydd oed** yn y 2 leoliad Dechrau'n Deg yn Abertawe
- **Ymgynghorwyd â 22 o blant 3 a 4 oed** yn y 2 feithrinfa ddydd breifat yn Abertawe
- **Ymgynghorwyd â 15 o blant 5-7 oed** mewn meithrinfa ddydd breifat yn Abertawe ac mewn clwb penodol ar ôl ysgol
- **Ymgynghorwyd â 13 o blant 8-11 oed** yn y clwb ar ôl Ysgol yn Abertawe

Cadwyd at raniad cyfartal rhwng y ddwy ryw ym mhob un o'r pum sesiwn.

9.2 O ran methodoleg, hwyluswyd sesiynau rhyngweithiol yn null gweithdy gyda phob un o'r pedwar grŵp oed uchod. Cynhaliwyd y sesiynau gan aelod o'r tîm (ymchwil Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant) oedd yn rhan o Wasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe a Thîm Hawliau Plant Abertawe. Roedd pob sesiwn ryngweithiol yn parhau am ryw awr.

9.3 O ran yr **ymgysylltu â phlant 2 oed...**

Ymgynghorwyd â 17 o blant yn y Grŵp Oed yma mewn dau leoliad Dechrau'n Deg yn Abertawe. Roedd yn amlwg, wrth weithio gyda'r aelodau ifancaf hyn o'n carfan, fod arsylwi - gan gynnwys chwarae - *yr un mor werthfawr* â chwestiynau priodol. Yn wir, roedd gwyllo plant o'r fath yn chwarae ac yn rhyngweithio â'i

gilydd - ac ag ymarferwyr - yn rhoi cipolwg i'r tîm ymchwil ar brofiad beunyddiol plant ifanc iawn sy'n defnyddio gofal plant.

Gwahoddwyd y plant i ddweud neu ddangos: ***Beth yw dy hoff bethau i'w gwneud pan fyddi di yma?***

Trwy eu hymatebion roedd yn amlwg bod plant yn ystyried chwarae yn yr awyr agored yn hoff weithgaredd - er enghraifft, ymhlith y gweithgareddau (awyr agored) a amlygwyd ganddynt roedd:

- ***“Chwarae yn y tywod, tu allan”***
- ***“Chwarae gyda dŵr, tu allan”***
- ***“Chwarae ar y llithren”***

Roedd yn well gan nifer o'r plant chwarae y tu mewn, ac roedd y gweithgareddau a amlygwyd ganddynt hwythau'n cynnwys:

- *“Cornel stori”*
- *“Defnyddio clai chwarae”*
- *“Chwarae gyda blociau adeiladu a lego”*

Gwahoddwyd plant i fynegi beth oedd **y gweithgareddau roedden nhw'n eu hoffi leiaf** pan fydden nhw yn y lleoliad Dechrau'n Deg. Fodd bynnag, roedd yn amlwg bod hwn yn gysyniad mwy heriol i rai ei ddeall, a dangosodd yr adborth fod y plant i'w gweld yn mwynhau pob agwedd ar y ddarpariaeth gofal plant yn gyffredinol.

Gofynnwyd i'r plant ddarlunio sut bydden nhw'n **'teithio' i'r** lleoliad Dechrau'n Deg **ac oddi yno**. Roedd y mwyafrif yn cyrraedd ac yn cael eu casglu ar droed, gyda 3 phlentyn yn dangos (trwy ddefnyddio ceir tegan) eu bod yn dod mewn cerbyd. Gellir nodi bod rhyw draean o'r plant wedi amlinellu bod mam-gu neu dad-cu yn eu gollwng a/neu'n eu casglu o'r lleoliad.

Os yw darpariaeth gofal plant o ansawdd wedi'i seilio ar *ddeall anghenion plant* yn y lleoliad, y gellid dadlau ei fod yn elfen greiddiol o ddarpariaeth gofal plant, gall arsylwi fod yn ffactor hollbwysig. Gwnaeth y tîm ymchwil (oedd yn ymarferwyr profiadol eu hunain) nifer o **arsylwadau** sy'n cyfrannu at werthusiad o'r pethau roedd plant i'w gweld yn eu *mwynhau* - h.y.

- Yn ystod amser 'chwarae rhydd' roedd y plant yn rhyngweithio ac yn dewis chwarae mewn modd roedden nhw'n ei arwain, h.y. gallen nhw ddewis y gweithgareddau neu'r cyfarpar roedden nhw'n dymuno chwarae â nhw, a'r bobl roedden nhw am chwarae gyda nhw.
Ar ben hynny, yn ystod y cyfnod hwn, gwelwyd bod y plant yn cael cyfle i estyn chwarae y tu hwnt i'r ddarpariaeth gorfforol a defnyddio'u dychymyg. Roedd yr ymarferwyr yn annog hyn ac roedd yn amlwg bod y plant yn mwynhau
- Yn ystod un sesiwn, roedd gweithgaredd strwythuredig (cyfun) 1. cerddoriaeth, 2. iaith

a 3. gweithgaredd corfforol yn cael ei gynnal. Roedd yn eglur bod y plant (2 oed) yn adnabod y gweithgaredd ac yn gwybod beth i'w wneud wrth glywed y gerddoriaeth yn cychwyn. Gwelwyd eu bod yn gyffrous wrth glywed y gerddoriaeth yn cychwyn a'u bod yn *dewis* ymgysylltu

- Ar sail arsylwadau'r tîm gellir dod i'r casgliad rhesymol bod ansawdd i'w weld trwy'r canlynol: bod yr ymarferwyr yn deall nodweddion unigol y plant, eu hoff a'u cas bethau, y pethau oedd yn peri trallod iddynt, yn gwrandao ar beth sydd gan y plant i'w ddweud, ac yn gallu addasu a theilwra eu darpariaeth

9.4 O ran yr ymgysylltu â phlant 3 a 4 oed...

Ymgynghorwyd â 22 o blant yn y Grŵp Oed yma mewn dwy feithrinfa ddydd yn Abertawe. Bu'r plant 3 a 4 oed yn rhoi adborth trwy siarad â'r tîm ymchwil.

Gwahoddwyd y plant i godi dwylo i ddynodi: ***Beth yw dy hoff bethau i'w gwneud pan fyddi di yma?*** Roedd y dull hwn yn dangos sut roedd un o'r gweithgareddau mwyaf cyfarwydd yn defnyddio offer chwarae - fel fframiau dringo a chyfarpar. Roedd hefyd yn dangos mai'r gweithgaredd a gâi ei ffafrio leiaf oedd "*amser tawel*". Ymhlith y gweithgareddau ychwanegol oedd yn amlwg yn cael eu ffafrio yn y Grŵp Oed hwn roedd:

- "*Chwarae gyda lego*"
- "*Chwarae yn y gornel gartref*"
- "*Amser prydau bwyd*"
- "*Amser llanast*"
- "*Cael caniatâd i fod yn swnllyd*"

Roedd yn amlwg bod 'gwahaniaeth barn' ymhlith y plant 3 a 4 oed ynghylch y sesiynau amser stori. Roedd rhai o'r plant yn hoffi'r sesiynau hynny, tra nad oedd eraill mor frwd yn eu cylch. Pwysleisiodd nifer o'r rhai nad oeddent 'mor frwd' bod chwarae tu allan yn well ganddyn nhw.

Fel yn achos plant 2 oed, gwahoddwyd plant 3 a 4 oed i ddweud sut roedden nhw'n **'teithio'** i'r feithrinfa ddydd **ac oddi yno**. Roedd yn amlwg bod cyfran rywfaint yn uwch o'r plant 3 a 4 oed yn gwneud y ddwy daith mewn cerbyd, o gymharu â'r (adborth a gafwyd gan y) plant 2 flwydd oed. Bu mam neu dad yn eu hebrwng ar eu taith ym mhob achos (yn hytrach na mam-gu neu dad-cu fel y dywedwyd droeon gan y plant 2 oed).

Gwahoddodd y tîm ymchwil y plant i roi eu barn ar y prydau a'r byrbrydau roedden nhw'n eu cael yn y feithrinfa - sef dewisiadau iach megis ffrwythau, llysiau, tost grawn cyflawn, pasta, llaeth a chynnyrch llaeth eraill.

Un ymateb oedd yn crynhoi adborth mwy nag un plentyn 3 a 4 oed oedd:

"Bydden ni'n hoffi cael rhagor o hufen iâ a bisgedi... fel trêt".

Roedd yn amlwg bod y ffrwythau'n dipyn o ffefryn - gan gynnwys mathau megis "*darnau o afal*", "*darnau o oren*", "*gellyg*" a "*bananas*".

9.5 O ran yr ymgysylltu â phlant 5-7 oed...

Ymgynghorwyd â 15 o blant yn y grŵp oed yma mewn meithrinfa ddydd breifat yn Abertawe (oedd yn ddarparwr gofal dydd llawn ac a oedd hefyd yn glwb ar ôl Ysgol) a chlwb ar ôl Ysgol penodol.

Bu'r plant 5, 6 a 7 oed yn rhoi adborth trwy siarad â'r tîm ymchwil.

Gwahoddwyd y plant i ymateb yn llafar i'r cwestiwn: **Beth yw dy hoff bethau i'w gwneud pan fyddi di yma [yn y clwb ar ôl ysgol]?** Y gweithgaredd oedd yn cael ei ffafrio amlaf oedd "*chwarae yn y cwtsh*" - sef ardal stori dawel, ar wahân i'r brif ardal weithgaredd, oedd wedi'i bwriadu ar gyfer aelodau *hŷn* un o'r clybiau ar ôl ysgol. Roedd dau weithgaredd arall yn cael eu ffafrio'n 'ail uchaf', sef:

- "*Celf a chreffft*"
- "*Chwarae yn y pwll peli*"

Roedd nifer o'r plant yn cytuno y bydden nhw'n ddelfrydol yn hoffi cael cyfleoedd i ddefnyddio gliniaduron a/neu iPad yn eu clwb ar ôl ysgol.

Fel yn achos plant 2, 3 a 4 oed, gwahoddwyd y plant 5-7 oed i ddweud sut roedden nhw'n '**teithio' yn ôl ac ymlaen** i'r clwb ar ôl ysgol. Yn yr achos hwn, gwelwyd bod rhaniad cyfartal o ran cerbyd: cerdded - er bod pedwar plentyn yn amlwg yn mynd i'r ysgol ar y safle lle'r oedd y clwb ar ôl ysgol (hefyd) wedi'i leoli.

O ran amllder mynychu'r clwb ar ôl ysgol, roedd y canlynol yn amlwg:

- roedd 1 plentyn yn mynychu 1 diwrnod yr wythnos
- roedd 9 plentyn yn mynychu 2 ddiwrnod yr wythnos
- roedd 4 plentyn yn mynychu 3 diwrnod yr wythnos
- roedd 1 plentyn yn mynychu 4 diwrnod yr wythnos
- (roedd 0 plant yn mynychu 5 niwrnod yr wythnos)

Gwahoddodd y tîm ymchwil y plant i roi barn ar y prydau a'r byrbrydau roedden nhw'n eu derbyn yn y clwb ar ôl ysgol - sef dewisiadau iach megis ffrwythau, llysiau, llaeth a chynnyrch llaeth eraill. Ymateb oedd yn crynhoi adborth mwy nag un plentyn 5, 6 a 7 oed oedd:

"Byddai'n dda gallu cael McDonalds ambell waith... fel trêr".

Awgrym arall yr oedd plant eraill yn cytuno ag ef oedd "*Byddai'n dda gwneud ein byrbrydau ein hunain ambell waith...*" Roedd hefyd yn amlwg bod y plant yn hoffi gweini arnynt eu hunain gan fod hynny (yng ngeiriau un plentyn) yn "*gwneud iddyn nhw deimlo eu bod nhw wedi tyfu i fyny*".

9.6 O ran yr ymgysylltu â phlant 8-11 oed...

Ymgynghorwyd â 13 o blant yn y grŵp oed yma mewn clwb ar ôl ysgol yn Abertawe.

Bu'r plant 8-11 oed yn rhoi adborth trwy siarad â'r tîm ymchwil.

Gwahoddwyd y plant i ymateb yn llafar i'r cwestiwn: ***Beth yw dy hoff bethau i'w gwneud pan fyddi di yma [yn y clwb ar ôl ysgol]?***

Y gweithgaredd oedd yn cael ei ffafrio fwyaf oedd "*chwarae tu allan*" gan gynnwys ar feiciau a sgwteri.

Roedd dau weithgaredd arall yn cael eu ffafrio'n 'ail orau', sef:

- "*Celf a chreffft*"
- "***Chwarae*** *gydag offer synhwyrdd*"

Gweithgareddau eraill oedd yn cael eu ffafrio'n amlwg oedd:

- "*Gwisgo i fyny*"
- "*Defnyddio bwrdd sialc*"
- "*Ardal stori*"

Gwahoddwyd y plant i ddweud sut roedden nhw'n '**teithio**' yn ôl ac ymlaen i'r clwb ar ôl ysgol. Roedd mwyafrif y plant yn cerdded yno gan eu bod yn tueddu i fynd i ysgol oedd ar yr un safle â'r clwb, neu ysgol oedd "*drws nesa*". Roedd pump yn gwneud y daith - yn arbennig y daith adre - mewn cerbyd.

O ran amlder mynychu'r clwb ar ôl ysgol, roedd y canlynol yn amlwg:

- roedd 3 phlentyn yn mynychu 2 ddiwrnod yr wythnos
- roedd 6 phlentyn yn mynychu 3 diwrnod yr wythnos
- roedd 3 phlentyn yn mynychu 4 diwrnod yr wythnos
- roedd 1 plentyn yn mynychu 5 diwrnod yr wythnos

Yn olaf, fel mater o drefn, gwahoddodd y tîm ymchwil y plant i roi barn ar y prydau a'r byrbrydau roedden nhw'n eu derbyn yn y clwb ar ôl ysgol - sef dewisiadau iach (eto, oedd yn safonol) megis ffrwythau, llysiau, llaeth a chynnyrch llaeth eraill.

Ymateb yr oedd mwy nag un plentyn 8-11 oed yn cytuno ag ef oedd:

"Rydyn ni'n wir yn hoffi'r ffaith ein bod ni'n gallu gweini arnon ni'n hunain".

(Dim ond) dau blentyn ddywedodd eu bod nhw ddim yn hoffi'r bwyd (iach) oedd yn cael ei weini.

Yn olaf yn achos y grŵp oedran yma roedd ymwybyddiaeth o reswm allweddol pam roedden nhw'n mynd i'r clwb ar ôl ysgol yn amlwg - fel y crynhôdd un plentyn "*er mwyn i mam a dad fedru mynd i'r gwaith*".

9.7 Yn sgîl y plant yr ymgynghorwyd â nhw ar gyfer Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017, roedd modd dod i nifer o gasgliadau allweddol, gan gynnwys:

- Mae plant 2-4 oed yn credu bod chwarae (rhydd) yn rhan bwysig iawn o'u profiad gofal plant - yn arbennig, lle bo modd, chwarae yn yr awyr agored
- Mae neiniau a theidiau'n chwarae rôl anffurfiol hanfodol wrth helpu i ddarparu gofal plant ar gyfer plant 2, 3 a 4 oed
- Mae plant 5 oed a throsodd hefyd yn aml yn mwynhau mathau mwy corfforol o chwarae (rhydd), gan gynnwys bod yn yr awyr agored – mewn lleoliad gofal plant
- Roedd yn amlwg bod gan blant 5 oed a throsodd syniadau a barn bendant ynghylch y math(au) o fwyd roedden nhw'n eu derbyn mewn gofal plant
- Roedd mwy o achosion o fynychu darpariaeth yn rhan amser, yn hytrach nag yn amser llawn.

10. Ymgynghori â chyflogwyr yn Abertawe

Gwahoddwyd adborth gan gyflogwyr yn Abertawe, trwy holiadur papur (a bostiwyd) ac arolwg ar-lein (yn yr un fformat yn union). Anfonwyd y ddau fath o arolwg i 75 o gyflogwyr - drwy e-bost a'r post, yn y bôn er mwyn canfod eu barn ynghylch y ddarpariaeth gofal plant yn lleol a sut mae hynny'n effeithio ar eu gweithwyr a'u polisiau (cydbwysedd gwaith a bywyd).

10.1 Ymatebodd 12 o gyflogwyr i'r ymgynghoriad. Roedden nhw'n cynrychioli amrywiaeth o sectorau a meintiau.

Tabl 120: Cefndir y cyflogwyr a ymatebodd

Prif weithgaredd busnes	Nifer y gweithwyr yn Abertawe? (cyfwerth amser llawn)
1. Dosbarthu	5
2. Cyfieithu	35
3. Ailgylchu	53
4. Masnachu Ariannol	70
5. Y Fasnach Foduron	80
6. Gweithgynhyrchu	113
7. Gweithgynhyrchu	198
8. Manwerthu Moduron	398
9. Canolfan Gyswllt	400
10. Cludiant	797
11. Ariannol	1,799
12. Llywodraeth Leol	9,078

10.2 Eglurodd y 12 cyflogwr a ymatebodd eu cymhareb o ran aelodau staff benyw: gwryw.

Ar gyfartaledd, y gymhareb honno oedd: benyw 30%: gwryw 70%.

Y gymhareb benyw:gwryw fwyaf trawiadol oedd: benyw 64% gwryw 36% (a nodwyd gan y cyflogwr oedd yn Ganolfan Gyswllt).

Y gymhareb gwryw:benyw fwyaf trawiadol oedd: gwryw 93%: benyw 7% (a nodwyd gan y cyflogwr o'r sector cludiant).

10.3 Gofynnwyd i'r cyflogwyr nodi (hyd eithaf eu gwybodaeth), pa ganran o'u gweithlu oedd â phlant 15 oed a than hynny - ac a fyddai felly o bosib yn defnyddio/ag angen gofal plant ffurfiol.

Tabl 121: Digwyddiad y gweithwyr oedd â phlant 14 oed a than hynny

Sector y Cyflogwr	Brasamcan o % y gweithlu sydd â phlant 15 oed...	(Brasamcan) o nifer y gweithwyr amser llawn o ganlyniad
Dosbarthu	80%	4
Cyfieithu	26%	9
Ailgylchu	Ddim yn gwybod	Amh
Masnachu Ariannol	11%	8
Y Fasnach Foduron	40%	32
Gweithgynhyrchu	30%	34
Gweithgynhyrchu	3%	6
Manwerthu Moduron	Ddim yn gwybod	Amh
Canolfan Gyswllt	53%	212
Cludiant	Ddim yn gwybod	Amh
Ariannol	19.5%	341
Llywodraeth Leol	Ddim yn gwybod	Amh

Roedd tueddiad i'w weld: po fwyaf oedd y cwmni, o ran nifer y gweithwyr... *Ileiaf* tebygol oedd hi y byddai ymatebydd yn gallu darparu (hyd yn oed) brasamcan. Roedd modd gweld hefyd, pan fyddai gan gyflogwr gyfran gymharol uwch o weithwyr benyw, ei fod yn fwy tebygol o ddarparu brasamcan (yn hytrach na dweud 'ddim yn gwybod').

10.4 Rhoddodd y cyflogwyr a ymatebodd adborth ynghylch i ba raddau roedd eu gweithwyr yn gweithio y tu allan i'r oriau (craidd) traddodiadol, sef 8.00am - 6.00pm.

- Dywedodd 83% o'r cyflogwyr a ymatebodd fod rhaid i nifer o'u gweithwyr wneud gwaith shifftiau
- Dywedodd 67% o'r cyflogwyr a ymatebodd fod rhaid i nifer o'u gweithwyr weithio gyda'r hwyr ar ôl 6pm
- Dywedodd 67% o'r cyflogwyr a ymatebodd fod rhaid i nifer o'u gweithwyr weithio cyn 8am
- Dywedodd 58% o'r cyflogwyr a ymatebodd fod rhaid i nifer o'u gweithwyr weithio ar y penwythnos
- Dywedodd 33% o'r cyflogwyr a ymatebodd fod rhaid i nifer o'u gweithwyr weithio dros nos

Dengys y canrannau uchod nifer sylweddol o achosion lle roedd angen i weithwyr amser llawn a rhan amser (y gellir rhagdybio bod rhai ohonynt yn *rhieni* oedd yn gweithio) weithio y tu allan i'r oriau craidd, sef 8.00am - 6.00pm.

Er enghraifft, dywedodd mwyafrif y cyflogwyr fod nifer o'u gweithwyr yn gweithio patrymau shifftiau. Yn y pen draw mae'r canrannau'n amlygu bod angen rhywfaint o hyblygrwydd fel rhan annatod o sector gofal plant Abertawe.

10.5 Ar destun *hyblygrwydd*, roedd yr adborth gan y cyflogwyr a ymatebodd yn amlygu:

- Bod 83% o'r cyflogwyr yn cynnig trefniadau gweithio hyblyg
- Nad oedd 17% o'r cyflogwyr yn cynnig trefniadau gweithio hyblyg

O'r cyflogwyr hynny oedd yn cynnig trefniadau gweithio hyblyg, roedd yr enghreifftiau'n cynnwys:

"Rydyn ni'n cynnig amserau cychwyn a gorffen 'hyblyg' ar gyfer staff sydd ddim yn cynhyrchu... ac yn ceisio bod yn hyblyg gyda phatrymau gwaith y rhai sydd yn ein hadran weithgynhyrchu".

"Ar gais, rydyn ni'n ceisio gweithio gyda threfniadau hyblyg... ond oherwydd natur y busnes, dyw hynny ddim bob amser yn bosib."

"Rydyn ni'n darparu patrymau gweithio hyblyg fel dechrau cynnar a diwrnodau gwaith hwy er mwyn cael diwrnodau rhydd ychwanegol".

"Mae ein polisi yn cynnwys oriau rhan amser, gweithio yn ystod y tymor, a'r hawl i wneud cais am weithio oriau hyblyg."

"Mae ein gweithwyr yn cael cyfle i weithio gartref a newid/gyfnewid patrymau shifftiau."

10.6 Gofynnwyd i gyflogwyr nodi a oedd eu sefydliad yn cynnig unrhyw fanteision cysylltiedig â gofal plant - gan gynnwys cymorth ariannol - i'w gweithlu. Roedd 42% o'r cyflogwyr yn cynnig manteision/cymorth ariannol cysylltiedig â gofal plant. Nid oedd 58% yn gwneud hynny.

Cadarnhaodd yr holl gyflogwyr a ddywedodd eu *bod* yn cynnig manteision gofal plant fod hynny ar ffurf talebau gofal plant. Fodd bynnag, o blith y cyflogwyr hynny, gofynnwyd am frasmcan o nifer y rhai oedd yn *manteisio* ar gymorth cysylltiedig â gofal plant - a dangosodd yr adborth niferoedd bach iawn, gyda'r amcangyfrifon yn amrywio o 0% o'r gweithwyr i 5% o'r gweithwyr.

Esboniad a roddwyd droeon am y diffyg manteisio ar y cymorth ariannol cysylltiedig â gofal plant oedd bod *"diffyg ymwybyddiaeth ohono."* Ar ben hynny, dywedodd tri ymatebydd (eiriau cyfystyr â) *"bod yr arbedion cost ddim yn ddigon i gyfiawnhau'r gostyngiad cyflog o safbwynt ceisiadau am gredyd."*

Rhesymau ychwanegol, a glywyd droeon am ddiffyg manteisio ar y cymorth ariannol i weithwyr yng nghyswllt gofal plant oedd:

- Diffyg darparwyr gofal plant addas i gael mynediad iddynt
- Prosesau beichus wrth wneud cais

10.7 Roedd 42% o'r cyflogwyr a ymatebodd yn cynnig i'w gweithwyr (a) cyfle i gael trefniadau gwaith hyblyg a (b) manteision cysylltiedig â gofal plant. Roedd y cyflogwyr hyn yn tueddu i fod yn gwmnïau mawr/mwy, o ran nifer y gweithwyr.

10.8 Gwahoddwyd y cyflogwyr i amlinellu a oeddent erioed wedi wynebu anawsterau recriwtio a/neu gadw oedd yn gysylltiedig â sefyllfa(oedd) gofal plant eu gweithwyr. Dywedodd 33% fod hynny wedi digwydd, a bod ffactorau oedd yn cynnwys y canlynol wedi effeithio ar recriwtio a/neu gadw staff:

- (yn fwyaf aml) *"Cost gofal plant."*
- *"Y ffaith nad yw gofal plant ar gael y tu allan i'r oriau craidd."*
- *"Darpariaeth nad yw'n diwallu anghenion yr holl gymunedau."*

10.9 Gofynnwyd i'r cyflogwyr nodi a oeddent yn credu bod y ddarpariaeth gofal plant ffurfiol bresennol yn Ninas a Sir Abertawe - o'u safbwynt/yn eu barn nhw - yn briodol i ddiwallu anghenion eu gweithwyr.

- Dywedodd 67% o'r cyflogwyr *nad oedden nhw'n gwybod*
- Credai 25% fod y sefyllfa bresennol yn briodol i ddiwallu anghenion eu gweithwyr
- (Dim ond) 8% ddywedodd nad oeddent yn credu bod y sefyllfa gyfredol o ran y ddarpariaeth gofal plant yn briodol

10.10 Pan wahoddwyd cyflogwyr i wneud sylwadau ar y ddarpariaeth gofal plant ffurfiol yn awr ac yn y dyfodol yn Abertawe, roedd eu hymatebion yn tueddu i gyfeirio at gost gofal plant - er enghraifft:

"Fy nealltwriaeth gyffredinol yw bod cost gofal plant yn uchel iawn, ac mae'n gallu achosi problemau i'r [gweithwyr] hynny sydd ar incwm isel."

"Gall gofal plant fod yn ddrud iawn ac efallai bod angen lleoli mwy o 'feithrinfeydd' yn nes at ein cyflogwyr mwy".

"Mae costau gofal plant yn llawer rhy ddrud."

10.11 Mae Tabl 122 isod yn cyflwyno ymatebion y cyflogwyr i nifer o osodiadau cyffredinol ynghylch marchnad/sector gofal plant Abertawe.

Gosodiad	Nifer yr ymatebwyr				
	Anghytuno'n bendant	Anghytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Cytuno	Cytuno'n bendant
Mae'n amlwg bod digon o ofal plant ar gael ar gyfer eich gweithwyr	0	2	7	3	0
Mae'r ddarpariaeth	0	4	5	3	0

gofal plant yn ddigon hyblyg i gefnogi anghenion eich gweithwyr					
Dylai'r ddarpariaeth gofal plant fod yn fwy fforddiadwy	0	0	3	4	5
Mae rhai ardaloedd daearyddol yn Abertawe lle nad oes digon o ofal plant	0	0	8	2	1
Gallai'r ddarpariaeth gofal plant ymateb yn well i anghenion plant ag anghenion arbennig ac anableddau	0	0	9	3	0
Gallai ansawdd gofal plant yn lleol fod yn well	0	2	7	3	0
Gallai fod mwy o ddarpariaeth Gymraeg/ddwyieithog	1	0	7	4	0

Dengys Tabl 122 mai'r gosodiad yr oedd y cyflogwyr yn cytuno neu'n cytuno'n bendant amlaf ag ef oedd y *dylai gofal plant fod yn fwy fforddiadwy*.

Y gosodiad yr oedd cyflogwyr yn anghytuno neu'n anghytuno'n bendant amlaf ag ef oedd *bod y ddarpariaeth gofal plant yn ddigon hyblyg i gefnogi anghenion eich gweithwyr*.

- 10.12 Dim ond un cyflogwr oedd yn amlinellu unrhyw gynlluniau i'r dyfodol i gychwyn math o gymorth gofal plant (ychwanegol) ar gyfer y gweithwyr. Yr enghraifft honno oedd *"hyrwyddo 'clybiau haf' lleol... a gwneud y ddarpariaeth gofal plant yn fwy fforddiadwy trwy gyd-drafod gostyngiadau gyda darparwyr gofal plant lleol."*

Roedd y rhesymau a roddwyd dros beidio â rhoi cynlluniau ar waith yn troi o gwmpas (diffyg) galw gan amlaf, er enghraifft:

"Bydden ni'n ymateb i'r galw gan weithwyr... ond does dim gofyn ar hyn o bryd. Ymddengys bod y shifftiau'n gweithio yn achos mwyafrif ein gweithwyr [sy'n ddynion yn bennaf]"

"Dydyn ni ddim wedi cael ceisiadau gan weithwyr am gefnogaeth ychwanegol ar gyfer gofal plant."

11. Crynodeb o'r Bylchau Allweddol i Iywio'r Cynllun Gweithredu

11.1 Bylchau Daearyddol a Math

Mae bylchau daearyddol yn canolbwyntio ar leoliadau sydd (o bosib) yn profi bylchau penodol yn y ddarpariaeth – efallai yng nghyswllt dewisiadau rhieni.

Mae bylchau math yn dangos ble mae diffyg o ran y math o ofal plant y gallai rhieni a gofalwyr fod yn mynegi eu bod am ei ddewis, neu lle gallai hynny ddigwydd yn y dyfodol.

O ystyried y gorgyffwrdd posibl rhwng y ddau gategori yma, maent wedi derbyn sylw ar y cyd yn yr adran hon.

11.1.1 Mae angen i'r rhai sy'n gyfrifol am gynllunio digonolrwydd gofal plant yn Ninas a Sir Abertawe gynnal ymwybyddiaeth o'r ffaith y bydd dwy ward gymdogol yn nwyrain yr ardal yn cyfrif am nifer cymharol uchel o ddatblygiadau tai newydd yn ystod y cyfnod sy'n dod – h.y. (a) ward Bonymaen a (b) ward Llansamlet – ward sydd eisoes â phoblogaeth gymharol uchel o blant a phobl ifanc.

11.1.2 Mae Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 yn amlygu rhaniad *posibl* rhwng y Gogledd a'r De o ran pa mor fforddiadwy i rieni yw talu am ofal plant ffurfiol – yn y bôn, mae rhieni sy'n byw yng Ngogledd yr ardal leol yn cael mwy o drafferth i fforddio darpariaeth gofal plant ffurfiol.

11.1.3 Roedd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 yn awgrymu nad oedd 1:5 o warchodwyr plant cofrestredig ardal Abertawe (tua 20 o warchodwyr plant) yn disgwyl bod yn dal i weithredu erbyn hydref 2019. Dwy ward lle gwelwyd sawl achos o ailadrodd yr ymateb hwn oedd (a) Llansamlet a (b) Treforys – dwy ward lle mae'r poblogaethau'n gymharol uchel, ac yn achos y gyntaf, lle mae nifer cymharol uchel o ddatblygiadau tai newydd i ddigwydd yn ystod y cyfnod sydd i ddod, a *allai* yn ei dro effeithio ar y galw am ofal plant ffurfiol (h.y. ei gynyddu), gan gynnwys lleoedd gyda gwarchodwyr plant.

11.1.4 Mae Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant Abertawe 2017 wedi cadarnhau nad oes darpariaeth gofal plant wedi'i lleoli'n *llythrennol* oddi mewn i ward Mawr, yng ngogledd yr ardal. Fodd bynnag: (a) mae'n ymarferol o ran logisteg i deuluoedd sy'n byw yn y ward (gymharol wledig) hon gymudo/deithio i wardiau cymdogol – y mae gan rai ohonynt nifer cymharol uchel o leoedd gofal plant, megis ward Treforys; (b) nid oedd tystiolaeth gyson fod rhieni oedd yn byw yn y ward yn credu bod y ffactor hwn yn rhwystr pwysig iddynt gyrchu gofal plant ffurfiol; (c) mae Ysgol Gynradd Craig-cefn-parc ac Ysgol Gynradd Gymraeg Felindre wedi'u lleoli yn y ward hon, ac mae'r ddwy yn cynnig lleoedd rhan amser wedi'u hariannu mewn addysg blynnyddoedd cynnar.

11.1.5 Mae amcangyfrifon poblogaeth wardiau'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS) 2015 yn dangos bod ward Townhill yn cynnwys nifer cymharol uchel o blant 3 a 4 oed, h.y. 341, yn byw yno. Fodd bynnag, mewn ymateb i'r cwestiwn:

Mewn egwyddor, petai 20 awr yn cael eu hychwanegu at yr oriau y gellir eu hawlio am ddim, fydddech chi'n ystyried cynnig yr holl oriau hynny, neu rai ohonynt, yn eich lleoliad?

Nid atebodd yr un o'r darparwyr gofal plant mewn lleoliadau yn y ward 'byddwn – y cyfan' na 'byddwn – rhai'.

Yn yr un modd, mae gan ward Penderi hefyd nifer cymharol uchel o blant 3 a 4 oed yn byw yno, h.y. 432. Fodd bynnag, mewn ymateb i'r un cwestiwn, dim ond un o'r pedwar darparwr gofal plant mewn lleoliadau yn y ward atebodd 'byddwn [- rhai]'.

Gellir nodi hefyd fod 1:5 o'r darparwyr gofal dydd llawn wedi dweud bod angen yn ddelfrydol iddynt dderbyn rhagor o wybodaeth am ddeinameg yr estyniad i'r hyn y gellir ei hawlio'n ddi-dâl a sut byddai'r cynnydd hwnnw'n digwydd.

11.1.6 Dywedodd 42% o'r darparwyr gofal dydd llawn a gofal dydd sesiynol mai mater allweddol iddyn nhw o ran ymwneud â chyflenwi'r hawl i gael mwy o oriau am ddim (o safbwynt gofal plant), fyddai eglurder yn y pen draw ynghylch yr arian oedd ar gael iddynt i helpu i ddarparu lleoedd o'r fath. Amlygwyd y pryder hwn droeon gan y cyfryw ddarparwyr gofal plant yn ward Llansamlet a ward gyfagos Mynyddbach.

11.1.7 Dylai'r rhai sy'n gyfrifol am gynllunio digonolrwydd gofal plant yn Ninas a Sir Abertawe barhau'n ymwybodol bod nifer cymharol uchel o ddarparwyr gofal dydd llawn a darparwyr gofal dydd sesiynol yn ward Townhill - ar sail Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 – yn credu y byddai'r galw am eu lleoedd yn "*cynyddu*" rhwng hydref 2016 a hydref 2018. Dylid ystyried y canfyddiad hwn a'r ffaith bod y ward yn cyfrif am nifer cymharol uchel o'r preswylwyr sy'n blant 0-4 oed. Ar ben hynny, yng nghyswllt ward Townhill, nid oedd 80% o'r holl ddarparwyr gofal plant oedd yn gweithredu o fewn ei ffiniau yn credu – *yn eu barn a'u profiad hwy* – fod digon o leoedd y tu allan i oriau ysgol ar gyfer (y nifer cymharol uchel o) blant 5-15 oed oedd yn byw yn y ward, yn hydref 2016.

11.1.8 Fel y nodwyd yn 11.1.5 (uchod), mae gan ward Penderi nifer cymharol uchel o blant 0-4 yn byw yno. Yn sgîl y ffaith hon, dylai'r rhai sy'n gyfrifol am gynllunio digonolrwydd gofal plant yn Ninas a Sir Abertawe barhau'n ymwybodol bod (a) dros hanner y (naw) darparwr gofal plant ar gyfer y grŵp oedran hwnnw yn y ward wedi datgan (fel rhan o Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017) nad oedd digon o leoedd gofal plant, *yn eu barn nhw*, ar gyfer y grŵp oedran yma ar hyn o bryd.

11.1.9 O ran ardal Abertawe yn ei chrynswth, dangosodd arolwg gweithlu Cwllwm yn hydref 2016 nad oedd gan 16% o'r gweithlu gofal plant gymhwyster ym maes gofal plant neu waith chwarae.

11.2 Bylchau incwm

Mae'r adran hon yn canolbwyntio ar feysydd lle mae diffyg posibl o ran gofal plant fforddiadwy, neu lle gallai hynny ddigwydd yn y blynyddoedd sy'n dod.

11.2.1 Roedd rhieni oedd yn byw yng ngogledd yr ardal, ac a oedd yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant ffurfiol, yn tueddu i 'gytuno' â'r gosodiad: *mae gofal plant (cofrestredig) yn rhy ddrud yn amlach na rhieni oedd yn byw yn ne'r ardal ac a oedd hefyd yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant ffurfiol.*

11.2.2 Roedd rhieni oedd yn byw yng ngogledd yr ardal ac *nad oeddent* yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant ffurfiol ar hyn o bryd (h.y. rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr) hefyd yn tueddu i 'gytuno' â'r gosodiad: *mae gofal plant (cofrestredig) yn rhy ddrud yn amlach na rhieni oedd yn byw yn ne'r ardal ac nad oeddent yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant ffurfiol. Er enghraifft wrth ateb y cwestiwn: Pa rai o'r rhesymau hyn sy'n disgrifio orau pam nad ydych chi'n defnyddio gofal plant ar gyfer rhai o'ch plant neu bawb ohonynt ar hyn o bryd?*

Dywedodd 25% yn fwy o'r rhieni oedd yn byw yn ardaloedd côd post SA5 (ardal leol Canol Abertawe - gogledd) ac SA6 (ardal leol Gogledd Abertawe): mae gofal plant yn rhy ddrud, o gymharu ag ardaloedd côd post SA2 (ardal leol Canol Abertawe - de) ac SA3 (ardal leol De-orllewin Abertawe).

11.2.3 Nifer cymharol isel o rieni oedd yn adrodd eu bod yn cyrchu cymorth ariannol trwy elfen gofal plant credyd treth gweithio a/neu trwy hawlio gofal plant di-dreth, neu gymorth trwy'r cynllun â chymorth Cyflogwr. Roedd hyn yn digwydd yn (fwyaf) aml oherwydd anghymhwysedd – fodd bynnag, dywedodd tua 10% o 'ddefnyddwyr' gofal plant ffurfiol eu bod yn ansicr a oeddent yn gymwys i dderbyn cymorth ariannol o'r fath.

11.3 Bylchau Anghenion Penodol

Cynhelir dadansoddiad o'r bylchau anghenion penodol er mwyn canfod a oes prinder lleoedd addas ar gyfer plant ag anghenion ychwanegol ac anabledau neu blant ag anghenion penodol neu ofynion eraill - gan gynnwys rhai o grwpiau ffydd neu gymunedau penodol.

11.3.1 Roedd traean o'r holl ddarparwyr gofal plant yn teimlo *nad oedd* digon o leoedd gofal plant *yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol* ar gyfer plant ag anghenion arbennig a phlant ag anghenion meddygol cymhleth - gosodiad oedd yn tueddu i gael ei ailadrodd yn arbennig gan ddarparwyr gofal plant oedd wedi'u lleoli yn ardaloedd côd post SA1 (ardal leol De-ddwyrain Abertawe) ac SA2 (ardal leol Canol Abertawe - de).

11.3.2 Ymatebodd 48% o'r holl rieni trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 mai eu huchelgais oedd y byddai eu plentyn/plant yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg. Er bod rhai achosion o rieni'n datgan nad oeddent yn cyrchu gofal plant ffurfiol oherwydd absenoldeb darpariaeth Gymraeg neu fethiant i gael hyd i ddarpariaeth o'r fath, nid oedd problem o'r fath yn digwydd ar raddfa eang, yn ôl

pob golwg. Mae hwn yn fater y bydd cynllunwyr digonolrwydd gofal plant am ei fonitro o bosibl - yn arbennig yn sgîl dyfodiad yr hawl i dderbyn mwy o oriau am ddim yn Abertawe.

11.3.3 Dywedodd 20% (1:5) o'r darparwyr gofal plant a ymatebodd i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 mai mater lle bydden nhw'n croesawu rhagor o gyngor a chefnogaeth yw cefnogi plant sydd ag anghenion arbennig ac anabledau. Yn wir, cafwyd y gosodiad/cais hwn gan bron 40% o'r darparwyr gofal dydd llawn.

11.4 Bylchau amser

Mae'r adran hon yn canolbwyntio ar a oes prinder gofal plant ar adeg pan fyddai rhieni am ei ddefnyddio, neu a allai hynny ddigwydd yn ystod y blynyddoedd sydd i ddod.

11.4.1 Dywedodd 30% o'r holl ymatebwyr i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 mai tuedd benodol yr oeddent wedi sylwi arni ers 2014 oedd galw cynyddol am *ofal plant*/oriau rhan amser.

11.4.2 Roedd Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 yn dangos bod y rhestrau aros yn sector gofal plant 0-4 oed Abertawe yn tueddu i fod ar eu lefel uchaf adeg (mynediad) tymor y gwanwyn.

11.5 Bylchau oedran

Mae'r adran hon yn ystyried a oes prinder gofal plant addas i ddiwallu anghenion a gofynion grŵp oed penodol.

11.5.1 Dangosodd Arolwg Rhieni Asesiad 2017, o blith y rhieni/gofalwyr oedd yn cyrchu o leiaf un math o ofal plant ffurfiol – bod 45% yn cyrchu math o ofal plant y tu allan i oriau ysgol, gan gynnwys darpariaeth yn ystod y gwyliau. Felly, dylai'r rhai sy'n gyfrifol am gynllunio digonolrwydd gofal plant yn Ninas a Sir Abertawe barhau'n ymwybodol bod Llywodraeth Cymru yn rhagweld cynnydd yn y boblogaeth blant 8-15 oed yn ystod y cyfnod 2017 – 2020.

11.5.2 Er mwyn cadw i fyny â'r cynnydd o 1.65% a *amcangyfrifir* yn nifer y plant 8-15 oed a fydd yn byw yn ardal Abertawe erbyn 2020, byddai angen cynnydd cyfatebol o (ryw 40 o) leoedd gofal plant y tu allan i oriau ysgol yn ddelfrydol, *dim ond er mwyn cynnal y sefyllfa bresennol*.

11.5.3 Dylai'r rhai sy'n gyfrifol am gynllunio digonolrwydd gofal plant yn Ninas a Sir Abertawe barhau'n ymwybodol y rhagwelir (gan Lywodraeth Cymru) y bydd y boblogaeth o blant 2 flwydd oed sy'n byw yno yn cynyddu (er nad mor gyflym â'r hyn a ddisgwyllir yn achos plant hŷn). Mae Mynyddbach yn enghraifft o ward sydd eisoes â nifer cymharol uchel o blant dwy oed yn byw yno – fodd bynnag, ar hyn o bryd, dim ond un darparwr Dechrau'n Deg (sesiynol) sy'n gweithredu yn yr ardal honno.

12. Cynllun Gweithredu

*Datblygwyd y Cynllun Gweithredu yn unol ag adborth gan *sampl* o rieni/ofalwyr ddiwedd 2016. Rydym ni'n deall y gallai fod lleisiau eraill gan rieni yn Abertawe y mae angen i ni roi sylw i'w barn hwythau, ac y gellid casglu eu hadborth mewn diweddariadau i'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yn y dyfodol. Yn y bôn bydd y Cynllun yn ymateb i adborth ac ystadegau wrth iddynt ddod i law.

12.1 Tabl 123: Asesu'r Galw - Cynllunio Gweithredu

Cryfderau (gweler y Meysydd ffocws isod – tudalen 192)	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.1 Nid oes achosion amlwg – a welwyd trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 – o rieni plant 3 a 4 oed yn methu cyrchu lle rhan amser am ddim mewn addysg yn un o wardiau/ysgolion cynradd Abertawe, oherwydd nad oes digon o leoedd ar gael.</p>	<p>Bydd Dinas a Sir Abertawe yn parhau i fonitro'r boblogaeth o blant 3 a 4 oed – o flwyddyn i flwyddyn – ac yn monitro'r rhagolygon o ran twf yn y boblogaeth.</p>	<p>Canolig: Parhau i fonitro niferoedd y boblogaeth o blant 3 a 4 oed ac (unrhyw) effeithiau yn sgîl: (a) gwaith adeiladu/anheddu newydd mewn wardiau penodol (b) rhoi'r hawl estynedig am ddim ar waith.</p>	<p>Bernir bod Cynnal yr Hawl am ddim yn digwydd yn barhaus</p>
<p>12.1.2 Nid oes achosion amlwg – a welwyd trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 – o rieni plant 2 oed, sy'n byw mewn ardaloedd targed daearyddol perthnasol ardal Abertawe, yn methu cyrchu lle Dechrau'n Deg oherwydd nad oes digon o leoedd ar gael.</p>	<p>Dylai Dinas a Sir Abertawe barhau'n ymwybodol bod disgwyl i'r boblogaeth o blant 2 flwydd oed sy'n byw yno gynyddu yn ystod oes yr Asesiad hwn (er nad mor gyflym ag yn achos plant hŷn).</p>	<p>Uchel: Mae cynnal y ddarpariaeth Dechrau'n Deg yn ardal Abertawe yn hanfodol, gan fod y ffaith ei bod yn cael ei hariannu yn caniatáu presenoldeb cadarnhaol i blant o 2½ oed yn yr ardaloedd daearyddol lle mae ar gael.</p>	<p>Bernir bod cynnal Dechrau'n Deg yn digwydd yn barhaus</p>

Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.3 Amlygodd mwyafrif y darparwyr – mewn ymateb i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 – eu bod yn gallu darparu gofal plant sy'n addas at anghenion plant ag (amrywiaeth o) anghenion ychwanegol/anableddau. Fodd bynnag, sylwyd <i>nad oedd</i> traean o'r holl ddarparwyr gofal plant yn teimlo bod digon o leoedd gofal plant <i>yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol</i> ar gyfer plant ag anghenion arbennig a phlant ag anghenion meddygol cymhleth – gosodiad oedd yn tueddu i gael ei glywed sawl tro gan ddarparwyr gofal plant yn ne-orllewin ardal Abertawe yn arbennig.</p>	<p>Dylai Dinas a Sir Abertawe yn gyffredinol gynnal ymwybyddiaeth o'r angen posibl am (helpu i) dargedu darpariaeth yn y dyfodol a chefnogaeth yn ardal de-orllewin Abertawe.</p>	<p>Uchel: Cynnal swydd y Swyddog Datblygu - Anabledd.</p> <p>Canolig: Archwilio gwell cysylltiadau rhwng y sectorau preifat, gwirfoddol a chymunedol – yn enwedig yn achos y sefydliadau hynny sy'n cynrychioli plant ag anghenion ychwanegol/anableddau a'u gofawyr.</p>	<p>Comisiynu swydd y Swyddog Datblygu – Anabledd o 1 Ebrill 2017 – gan osod targedau blynyddol a monitro bob chwarter</p> <p>Archwilio gwell cysylltiadau o 1 Awst 2017 ymlaen</p>
<p>12.1.4 Yn hanfodol, daeth yn amlwg trwy Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 nad oedd y sector gofal plant yn Abertawe yn rhagweld cynnydd <u>sylweddol</u> yn y galw am leoedd gofal plant yn ystod y flwyddyn nesaf. Serch hynny, cafwyd achosion nodedig (uwch na'r arfer) o ddarparwyr gofal dydd llawn a darparwyr gofal dydd sesiynol yn ward Townhill yn dweud eu bod yn credu y byddai'r galw am eu lleoedd yn cynyddu rhwng hydref 2016 a hydref 2018. Barnwyd bod y canfyddiad hwnnw'n cyd-fynd â'r ffaith bod y ward yn cyfrif am nifer cymharol uchel o blant 0-4 oed sy'n byw yno.</p>	<p>Parhau â lleoedd gofal sesiynol presennol Dechrau'n Deg, yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru o ran yr ardaloedd cymwys.</p> <p>Cynnal a chefnogi cynaliadwyedd y lleoedd gofal plant sydd eisoes yn bodoli.</p> <p>Monitro'r galw am ddarpariaeth yn ward Townhill, gan gynnwys yn sgîl ei lleoliad canolog yn ardal ddaearyddol Abertawe.</p>	<p>Uchel: Parhau â rhaglen Dechrau'n Deg.</p> <p>Uchel: Parhau i gomisiynu gwaith datblygu gyda sefydliadau gofal plant allweddol, er mwyn cyflawni digonolrwydd a chynyddu nifer y lleoedd gofal plant yn raddol.</p>	<p>Comisiynu i ddigwydd o 1 Ebrill 2017 – gan osod targedau blynyddol a monitro bob chwarter yn</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ebrill 2017 - Gorffennaf 2017 - Hydref 2017 - Ionawr 2018

Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.5 Er bod rhai achosion o rieni'n dweud – trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 – nad oeddent yn cyrchu gofal plant ffurfiol naill ai oherwydd nad oedd darpariaeth Gymraeg ar gael neu oherwydd eu bod yn methu dod o hyd i ddarpariaeth o'r fath, nid oedd problem o'r fath i'w gweld yn digwydd yn gyffredin. Fodd bynnag, sylwyd – fel un o ganlyniadau'r un arolwg – mai uchelgais rhyw 50% o'r rhieni (i gyd) oedd bod eu plant yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg.</p>	<p>Comisiynu gwaith datblygu trwy'r Mudiad Meithrin.</p> <p>Sicrhau argaeledd cyrsiau hyfforddi cyfrwng Cymraeg ar gyfer darparwyr.</p>	<p>Canolig: Parhau i fonitro'r galw am ddarpariaeth Gymraeg, yn enwedig yn sgîl estyn yr hawl am ddim.</p> <p>Canolig: Cynnydd posibl i'r ffigur gwaelodlin presennol (n=3) ar gyfer Cylchoedd Meithrin cofrestredig.</p> <p>Canolig: Parhau â rhaglen Hyfforddi'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGD).</p>	<p>Comisiynu oriau datblygu Mudiad Meithrin o 1 Ebrill 2017</p> <p>Argaeledd hyfforddiant o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.1.6 Dangosodd yr ymgynghori â phlant 5 oed a throsodd, fel rhan o Asesiad 2017, eu bod yn tueddu i fwynhau mathau corfforol o chwarae (rhydd) yn arbennig pan fyddant mewn darpariaeth gofal plant – gan gynnwys chwarae yn yr awyr agored.</p>	<p>Cynnal cysylltiadau â Sector Chwarae Abertawe, gan gynnwys er mwyn galluogi'r sector gofal plant i flaenoriaethu chwarae awyr agored (lle bo modd), y gellir ei efelychu y tu mewn i'w lleoliad.</p>	<p>Canolig: Gwaith wedi'i wneud i ategu manteision chwarae yn yr awyr agored ymhlith ymarferwyr a gweithwyr proffesiynol gofal plant Abertawe.</p>	<p>Gwaith partneriaeth i gychwyn ym mis Gorffennaf 2017</p>
<p>12.1.7 Dangosodd Arolwg Rhieni Asesiad 2017 fod bwriadau'r dyfodol o ran cyrchu gofal plant ffurfiol yn tueddu i ganolbwyntio ar y sector gofal dydd llawn a darpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol – oedd yn gadarnhaol o ran cynaliadwyedd y ddau sector. Roedd yn amlwg fodd bynnag – trwy'r arolwg hwnnw – fod rhieni'n llai tebygol o ddychmygu eu hunain yn defnyddio gwarchodwr plant cofrestredig.</p>	<p>Parhau i hyrwyddo mewn sawl modd argaeledd pob math ffurfiol o <i>ofal plant</i> i deuluoedd yn Abertawe.</p>	<p>Uchel: Sicrhau bod cefnogaeth gyfannol ddigonol yn parhau ar gael – gan gynnwys trwy Ddinas a Sir Abertawe – i ganiatáu cynnal a sicrhau cynaliadwyedd yr holl ddarpariaeth gofal plant gofrestrredig – gan gynnwys trwy grantiau, cefnogaeth uniongyrchol ac ymyriadau, hyfforddiant, canllawiau a gwybodaeth.</p>	<p>Cefnogaeth barhaus gydol oes Asesiad 2017</p> <p>Ffocws penodol i gychwyn ym mis Mai 2017</p>

Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.8 Un canfyddiad cadarnhaol, o ran cynaliadwyedd parhaus sector gofal plant ffurfiol Abertawe, oedd bod Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 yn dangos tueddiad bod (eu) rhieni yn chwilio am oriau agor hwy/argaeledd hwy (ers Asesiad 2014).</p>	<p>Monitro – trwy ddiweddariadau'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yn y dyfodol – gyda'r sector gofal plant ffurfiol i ganfod a yw'r tueddiad yma'n parhau.</p>	<p>Canolig: Sicrhau bod y canfyddiad hwn yn cael ei gyfleu i'r holl ddarparwyr gofal plant ffurfiol ar draws ardal yr awdurdod lleol.</p>	<p>Deialog gyda sefydliadau/partneriaid gofal plant allweddol a'r sector trwy gyfarfodydd, cyfleoedd rhwydweithio ac ymweliadau – i gychwyn ar 1 Mai 2017</p>
Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.9 Bydd dwy ward sy'n ffinio â'i gilydd yn nwyrain ardal Abertawe yn cyfrif am nifer cymharol uchel o ddatblygiadau tai newydd yn ystod y cyfnod sy'n dod – h.y. (a) ward Bonymaen a (b) ward Llansamlet – ward sydd eisoes yn cynnwys poblogaeth gymharol uchel o blant a phobl ifanc</p>	<p>Cadw'r datblygiadau tai hyn sydd i ddod yn y cof a'r ffaith y gallent arwain at alw am hyd at 684 o leoedd gofal plant newydd ar gyfer plant 2, 3 a 4 oed yn ardal Dwyrain Abertawe.</p>	<p>Canolig: Parhau i fonitro niferoedd poblogaeth ac effeithiau gwaith adeiladu/anheddu newydd yn wardiau Bonymaen a Llansamlet</p> <p>Ymgynghori â datblygwyr ynghylch cyflwyno anheddu (newydd) yn raddol yn: - 2017 - 2018 - 2019 - 2020</p> <p>Comisiynu Cymdeithas Darparwyr Cynysgol Cymru (WPPA) i gynnal astudiaeth ddichonolrwydd benodol yn canolbwyntio ar wardiau Bonymaen, Llansamlet a St Thomas.</p>	<p>Monitro â ffocws i gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>

Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.10 Mae fforddiadwyedd gofal plant yn dal yn fater hollbwysig i nifer sylweddol o'r rhieni, sy'n byw yn Abertawe, a fyddai'n ddelfrydol yn hoffi manteisio ar ofal plant ffurfiol. Dwy ward lle nodwyd hyn yn gymharol aml oedd: - Penderi - Townhill</p> <p>Gellir nodi bod gan y wardiau hyn lefelau cymharol uchel o amddifadedd incwm.</p> <p>Amlygwyd mater fforddiadwyedd hefyd yn <i>amlach</i> yn ardal Gogledd Abertawe, o gymharu â'r De.</p>	<p>Mynd ati yn y ffordd fwyaf effeithiol i hyrwyddo peilot y cynnig gofal plant 30 awr yn Abertawe.</p> <p>Parhau i hyrwyddo argaeledd manteision gofal plant (sy'n gysylltiedig ag incwm) megis elfen gofal plant Credyd Treth Gweithio, gofal plant di-dreth a chymorth trwy Gynlluniau â Chefnogaeth Cyflogwr.</p>	<p>Uchel: Y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd i fod yn ymwybodol o bresenoldeb (wedi'i hyrwyddo) yn wardiau Penderi a Townhill.</p> <p>Uchel: Sicrhau bod y peilot gofal plant 30 awr yn cael ei gyflwyno'n gadarn ar draws amrywiol opsiynau profi, gan fwydo'r gwersi a ddysgwyd nôl i Lywodraeth Cymru, i lywio'r broses o estyn y rhaglen.</p>	<p>I gychwyn o 1 Mehefin 2017</p> <p>I gychwyn o 1 Medi 2017</p>
<p>12.1.11 Dengys amcangyfrifon poblogaeth wardiau ONS 2015 fod ward Penderi a ward Townhill, fel ei gilydd, yn cynnwys nifer cymharol uchel o blant 3 a 4 oed yn byw yno. Fodd bynnag, mewn ymateb i gwestiwn [Arolwg Darparwyr Aseiad 2017]: <i>Mewn egwyddor petai'r hawl am ddim yn cael ei hestyn 20 awr, fydddech chi'n ystyried cynnig y cyfan o'r oriau hynny, neu rai ohonynt, yn eich lleoliad?</i> gwelwyd nifer cymharol isel o ddarparwyr gofal plant 0-4 oed yn ymateb yn gadarnhaol.</p>	<p>Ceisio hyrwyddo yn (y ffordd fwyaf) effeithiol fanteision (busnes) ymwneud â darparu'r cynnig gofal plant 30 awr ymhlith darparwyr gofal plant sy'n gweithredu yn y ddwy ward ganolog.</p>	<p>Uchel: Bydd wardiau Penderi, Townhill (a Mynyddbach) yn flaenoriaeth yn y dyfodol wrth ddatblygu <i>cyfleoedd</i> i deuluoedd lleol gyrchu gofal plant yn gyffredinol, a fydd hefyd yn cynnwys y 30 awr o ofal plant.</p> <p>Fodd bynnag, byddwn ni'n parhau'n ymwybodol bod rhaid cydbwysu creu unrhyw leoedd <i>gofal plant</i> ychwanegol â'r angen am gynaliadwyedd yn y dyfodol.</p>	<p>I gychwyn o 1 Mai 2017</p>

Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.12 Mae poblogaeth Abertawe yn debygol o dyfu 13.1% (31,200) o bobl rhwng 2011 a 2036.</p>	<p>Adolygu Cynllun Gweithredu'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant yn flynyddol (gan gynnwys yn ôl y diweddariadau) er mwyn sicrhau bod DSA yn ymateb i (garfannau penodol o) boblogaethau sy'n tyfu a gofynion gofal plant cysylltiedig.</p>	<p>Canolig: Ailstrwythuro adrannol i ddigwydd er mwyn ymdrin yn fwyaf effeithiol â chamau gweithredu a gofynion yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant a'r Asesiad Digonolrwydd Chwarae.</p>	<p>I gychwyn o'r 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.1.13 Dwy ward oedd yn cyfrif am sawl rhiant yn nodi – trwy Arolwg Rhieni 2017 – nad oedd gofal plant, ar ryw adeg yn y gorffennol, wedi bod ar gael pan oedd ei angen arna i oedd: Fairwood a Townhill. Sylwyd hefyd, trwy Arolwg Darparwyr Asesiad 2017, fod llawer o ymatebwyr yn ward Townhill yn credu (yn eu barn nhw) nad oedd digon o lleoedd gofal plant y tu allan i oriau ysgol ar gael yn eu hardal leol.</p>	<p>Monitro (yn parhau) ar lefelau ymholiadau a'r galw am bob math o ofal plant ffurfiol yn y ddwy ward dan sylw.</p>	<p>Canolig: Gellid targedu gallu posibl i gynyddu'r lleoedd y tu allan i oriau ysgol yn ward Townhill, mewn ymateb i ymchwiliadau pellach i'r nifer fyddai'n debygol o fanteisio ar hynny.</p> <p>Canolig: Parhau i drafod gyda WPPA, Mudiad Meithrin, Clybiau Plant Cymru Kids Clubs (CPCKC)/PACEY Cymru ynghylch mwyafu'r lleoedd gofal plant sydd eisoes yn bodoli a'r posibilrwydd o gynyddu lleoedd gofal plant yn y ddwy ardal.</p>	<p>I gychwyn o 1 Mehefin 2017</p>

Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.14</p> <p>Rhagwelir y bydd y boblogaeth plant hŷn, a fydd yn byw yn Abertawe yn y blynyddoedd i ddod, yn tyfu'n gynt na'r boblogaeth plant ifanc (/iau).</p> <p>Adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 fod y sector y tu allan i oriau ysgol, yn arbennig, yn disgwyl cynnydd yn y galw yn ystod y cyfnod 2016 – 2018.</p>	<p>Cynnal y cyflenwad presennol/ei gynaliadwyedd.</p> <p>Cynyddu hyd sesiynau o bosibl lle bo hynny'n (ddaearyddol) briodol.</p> <p>Cymell darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol o bosibl i estyn eu horiau agor – trwy grantiau cynaliadwyedd.</p>	<p>Uchel: Cynnal y cyflenwad presennol, trwy ddarparu grantiau a chefnogaeth arall.</p> <p>Canolig: Comisiynu gwaith datblygu pellach trwy Clybiau Plant Cymru Kids Clubs, i wireddu cynnydd graddol ond cyson i nifer gwaelodlin y clybiau ar ôl ysgol a'r cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau sydd wedi cofrestru gydag AGGCC.</p> <p>Canolig: Hyrwyddo canfyddiadau'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant ymhlith sector gofal y tu allan i oriau ysgol Abertawe – gan amlygu argaeledd y rhaglen grantiau.</p>	<p>Modd cael mynediad i'r Rhaglen Grantiau o 1 Ebrill 2017</p> <p>Comisiynu perthnasol o 1 Ebrill 2017 – gan osod targedau blynyddol</p>
<p>12.1.15</p> <p>Amlygodd adborth o Arolwg Rhieni Asesiad 2017 fod plant yn fwy tebygol o fynychu clwb gwyliau/cynllun chwarae yn yr ysgol.</p>	<p>Cymell clybiau ar ôl ysgol sydd eisoes yn bodoli i estyn eu darpariaeth i gynnwys cynllun chwarae yn ystod y gwyliau/darpariaeth clwb gwyliau yn ogystal.</p>	<p>Uchel: Parhau â rhaglen grantiau i ymateb i'r angen.</p> <p>Uchel: Parhau ag oriau Gweithiwr Datblygu Clybiau Plant Cymru.</p>	<p>Modd cael mynediad i'r Rhaglen Grantiau o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.1.16</p> <p>Dangosodd Arolwg Rhieni Asesiad 2017 symudiad amlwg tuag at gyflogi rhieni/gofalwyr yn fwy llawn amser. Fodd bynnag, adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 am fwy o geisiadau gan rieni am ofal plant rhan amser, yn arbennig yn sector gofal plant y blynyddoedd cynnar.</p>	<p>Parhau i hyrwyddo pob math o lleoedd a darpariaeth gofal plant.</p> <p>Monitro'r cydbwysedd rhwng y lleoedd rhan amser a llawn amser sydd ar gael.</p>	<p>Canolig: Cynnal deialog gyda darparwyr gofal plant er mwyn monitro "tueddiadau" ymhellach.</p>	<p>I gychwyn o 1 Mai 2017</p>

Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.1.17 Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 dueddiad amlwg (er nad oedd yn arwyddocaol) bod rhieni (yn gynyddol) yn chwilio am oriau mwy hyblyg a gofal plant ar y penwythnos, yn arbennig gan warchodwyr plant, er mwyn ymateb i batrymau shifftiau.</p>	<p>Sicrhau bod yr wybodaeth hon yn cael ei chyfleu i'r holl ddarparwyr gofal plant sy'n gweithredu yn Abertawe.</p>	<p>Canolig: Parhau'r ddeialog gyda Pacey Cymru a'r sector trwy gyfarfodydd â ffocws, cyfleoedd rhwydweithio ac ymweliadau.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017, gan gynnwys trwy gyfleoedd rhwydweithio a chyfarfodydd chwarterol.</p>
<p>12.1.18 Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 dueddiad amlwg (er nad oedd yn arwyddocaol) bod rhieni (yn gynyddol) yn chwilio am oriau agor estynedig o ran gofal plant y tu allan i oriau ysgol, a hynny cyn ac ar ôl ysgol.</p>	<p>Sicrhau bod yr wybodaeth hon yn cael ei chyfleu i'r holl ddarparwyr gofal plant sy'n gweithredu yn Abertawe.</p>	<p>Canolig: Parhau'r ddeialog gyda CPCKC a chynrychiolwyr eraill pwysig y sector trwy gyfarfodydd â ffocws, cyfleoedd rhwydweithio ac ymweliadau.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017, gan gynnwys trwy gyfleoedd rhwydweithio a chyfarfodydd chwarterol.</p>

Tabl 124: Aseu'r Cyflenwad – Cynllunio Gweithredu

Cryfderau (gweler y meysydd ffocws isod)	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.2.1 Dewiswyd Dinas a Sir Abertawe yn ardal beilot ar gyfer y cynnig gofal plant 30 awr. Dangosodd Arolwg Darparwyr Aseiad 2017 fod diddordeb amlwg gan gynrychiolwyr priodol sector gofal plant yr ardal leol mewn cyflwyno'r cynnig i'w teuluoedd lleol.</p>	<p>Mae'r awdurdod lleol wedi dechrau sefydlu systemau cadarn er mwyn profi'r cynnig yn eang.</p> <p>Cyfathrebu rheolaidd gyda rhanddeiliaid allweddol ac adrodd iddynt, gan gynnwys rhieni, darparwyr gofal plant, sefydliadau gofal plant partner, Llywodraeth Cymru a'r pum awdurdod lleol arall sy'n rhan o'r peilot/yn fabwysiadwyr cynnar.</p>	<p>Uchel: Ar hyd 2017 – 2018 rheoli, datblygu, monitro a gwerthuso'r cynnig.</p>	<p>Mae systemau'n derbyn sylw ar hyn o bryd yn barod i'w gwneud yn fyw o 1 Medi 2017</p>
<p>12.2.2 Dangosodd Arolwg Darparwyr Aseiad 2017 fod y sector gofal plant blynyddoedd cynnar o'r farn – o'u safbwynt ar y cyd – bod digon o leoedd ar gyfer plant 0-2 oed, 3-4 oed a 5-14 oed yn ardal leol Abertawe. Fodd bynnag, sylwyd bod 1:5 o'r gwarchodwyr plant presennol yn credu na fyddent o reidrwydd yn dal i weithio yn y proffesiwn erbyn 2020. Mae'r gostyngiad posibl yn nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig sy'n gweithredu yn wardiau cymdogol Llansamlet a Threforys yn bryder arbennig oherwydd eu lefelau poblogaeth cymharol uchel.</p>	<p>Edrych eto ar y model cyflwyno presennol o ran cefnogaeth a datblygiad cyfannol i warchodwyr plant.</p> <p>Mynd ati i dargedu ysgolion (lleol) yn benodol er mwyn canfod yr union fathau o ddarpariaeth gofal plant sy'n cael eu cynnig.</p> <p>Sicrhau bod cyrsiau hyfforddi trochiad yn y Gymraeg yn digwydd ar adeg sy'n fwyaf cyfleus i warchodwyr plant cofrestredig eu mynychu.</p>	<p>Uchel: Cynnal ffocws ar nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig.</p> <p>Uchel: Bod y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGD) yn cynnal ymarferiad casglu data blynyddol o ran y ddarpariaeth yn yr ysgol a gweithgareddau ar thema gofal plant.</p> <p>Uchel: Edrych eto ar y model cyflwyno presennol o ran cefnogaeth gyfannol i warchodwyr plant a'u datblygiad parhaus.</p> <p>Uchel: Parhau i hyrwyddo gwarchod plant fel dewis gyrfa ymhlith sefydliadau allweddol Cymraeg, e.e. Menter Iaith a Mudiad Meithrin.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>

Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.2.3 Credai mwyafrif cyffredinol cynrychiolwyr yr ysgolion yn ardaloedd SA1, SA2, SA4, SA5, SA6 ac SA7 (o'u persbectif nhw) bod cyflenwad digonol o ofal plant yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol.</p> <p>Credai nifer o gynrychiolwyr ysgolion yn ardal SA3 (De-orllewin Abertawe) – yn eu barn nhw – fod angen amlwg am ddarpariaeth gofal plant ychwanegol (gyffredinol) yn yr ardal honno.</p>	<p>Ymchwiliad â ffocws i gael ei gynnal yn ardal leol SA3 yn niweddariad dilynol yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant.</p>	<p>Uchel: CPCKC i gynnal arolwg ychwanegol yn ardal SA3/De-orllewin Abertawe er mwyn ymchwilio i'r angen posibl am ddatblygu darpariaeth gofal plant bellach, sy'n lleol.</p>	<p>Arolwg i gael ei gynnwys yn y targedau blynyddol a bennwyd o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.2.4 Ers Asesiad (llawn) 2014 mae'n amlwg bod cynnydd net yn nifer y lleoedd gofal plant sydd ar gael yn Abertawe ar draws y ddarpariaeth gofal dydd llawn, gofal dydd sesiynol a darpariaeth gwarchodwyr plant. Nodwyd bod nifer y lleoedd gofal cofrestredig sydd ar gael yn ystod y gwyliau wedi gostwng.</p>	<p>Comisiynu rhagor o waith datblygu ynghylch y ddarpariaeth yn ystod cyfnodau o wyliau, trwy Clybiau Plant Cymru Kids Clubs.</p> <p>Comisiynu Clybiau Plant Cymru Kids Clubs i wneud darn penodol o ymchwil ar y testun hwn – a bydd y canlyniad yn nodi dewisiadau rhieni o ran trefniadau gwyliau eu plant.</p> <p>Comisiynu rhagor o waith datblygu trwy Ddarparwyr Cyn-Ysgol Cymru a'r Mudiad Meithrin.</p>	<p>Uchel: Gwireddu cynnydd graddol – ond cynyddol – i nifer gwaelodlin clybiau ar ôl ysgol cofrestredig a chynlluniau chwarae/clybiau/cyfleusterau gwyliau sydd wedi cofrestru gydag AGGCC.</p> <p>Canolig: Gwireddu cynnydd graddol ond cynyddol yn nifer gwaelodlin y gofal sesiynol a gofrestrwyd gydag AGGCC sydd ar waith yn ystod cyfnodau gwyliau'r ysgol.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>

Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.2.5 Mae ein dadansoddiad o'r Cyflenwad yn dangos argaeledd cyfredol iach yn y gofal plant y tu allan i oriau ysgol, a hynny ar draws holl ardal leol Abertawe.</p> <p>Ar ben hynny, adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 mai'r sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol oedd yn fwyaf awyddus i gynyddu/ehangu capasiti.</p> <p>Mae hyn yn galonogol o ystyried bod y rhagolygon poblogaeth yn dangos y bydd y preswylwyr 5-15 oed yn cynyddu'n gyflymach na'r preswylwyr 0-4 oed.</p>	<p>Cynyddu'r gwaelodlin/y ganran o 8% sydd i'w gweld yn y darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol sy'n cynnig gwasanaeth yn ystod diwrnodau HMS.</p> <p>Cynyddu/estyn nifer y darparwyr gofal plant y tu allan i oriau ysgol sy'n cynnig gofal plant yn ystod hanner tymor yr ysgol.</p>	<p>Uchel: Rhoi cymhelliad i'r sector y tu allan i oriau ysgol estyn argaeledd trwy'r rhaglen grantiau.</p> <p>Uchel: Ariannu oriau datblygu Clybiau Plant i gynnal twf ac ehangu yn y sector gofal plant y tu allan i oriau ysgol.</p>	<p>Grantiau ar gael o 1 Ebrill 2017</p> <p>Comisiynu sefydliadau partner o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.2.6 Dangosodd Arolwg Rhieni Asesiad 2017, o blith y rhieni/gofalwyr hynny sy'n cyrchu o leiaf un math o ofal plant ffurfiol – bod 45% yn cyrchu math o ofal plant y tu allan i oriau ysgol, gan gynnwys darpariaeth yn ystod y gwyliau.</p>	<p>Dylai Dinas a Sir Abertawe gadw mewn cof bod Llywodraeth Cymru wedi rhagweld cynnydd yn y boblogaeth o blant 5-15 oed yn ystod y cyfnod 2017 – 2020.</p>	<p>Uchel: Cynnydd cyffredinol yn y ddarpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol, gydag isafswm o 40 lle newydd er mwyn cynnal hygyrchedd y sefyllfa bresennol.</p> <p>Canolig: Cynnal ffocws penodol ar ward Townhill.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.2.7 Adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 fod canran uchel o'r darparwyr/staff gofal dydd llawn a'r gwarchodwyr plant cofrestredig yn cynnig gwasanaeth gollwng a chasglu mewn darpariaeth gysylltiedig/ysgolion cynradd lleol.</p>	<p>Parhau i amlygu i ddarparwyr gofal plant ble mae nifer uchel o geisiadau am wasanaethau casglu/gollwng, fel y dynodwyd gan ymholiadau i GGD Abertawe.</p>	<p>Uchel: Sicrhau bod y cyfathrebu cydlynus ar y pwnc yn cael ei gynnal ar lefel uchel.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017, gan gynnwys trwy rwydweithio a chyfarfodydd Chwarterol i'r sector</p>

Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.2.8 Roedd 92% o'r ysgolion yn Abertawe a ymatebodd (i arolwg penodol ar gyfer Asesiad 2017) yn cynnal o leiaf un math o ofal plant ar eu safle. Y math o ofal plant oedd yn cael ei ddarparu amlaf ar safle ysgol oedd clwb brecwast wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru.</p>	<p>Ffocws ar gasglu rhagor o wybodaeth ynghylch y ddarpariaeth mewn ysgolion, gan gynnwys mathau sydd ar ben y ddarpariaeth cyn ysgol/clwb brecwast.</p>	<p>Uchel: GGD i gynnal ymarferiad casglu data [blynyddol] ynghylch y ddarpariaeth yn yr ysgolion a gweithgareddau ar thema gofal plant.</p>	<p>Ymarferiad casglu data o 1 Medi 2017</p>
<p>12.2.9 Adroddodd Arolwg Rhieni Asesiad 2017 fod dros 50% o'r ymatebwyr yn dweud eu bod yn cytuno â'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Mae ansawdd y gofal plant yn ystod y tymor ac yn ystod gwyliau'r ysgol yn dda ■ Mae dewis da o ofal plant yn y Ddinas ■ Mae'r gofal plant mewn lleoliad da ■ Mae gofal plant ar gael ar gyfer oed(rannau) fy mhlentyn/mhlant ■ Mae gofal plant yn darparu ar gyfer anghenion fy mhlentyn/mhlant ■ Rwy'n gwybod ble mae cael hyd i wybodaeth am ofal plant ■ Rwy'n gwybod ble mae cael hyd i wybodaeth am gymorth ariannol ar gyfer gofal plant ■ Mae digon o ofal plant ar gael yn fy newis iaith 	<p>Er mwyn codi ymhellach 'ganraddau boddhad' bydd cynllunwyr gofal plant yn...</p> <p>...blaenoriaethu cynnal cynaliadwyedd presennol y ddarpariaeth gofal plant.</p> <p>...hyrwyddo'n helaeth y cynnig gofal plant 30 awr sydd i ddod.</p> <p>... (parhau i) weithio gyda phartneriaid i fwyafu argaeledd y cynllun lleoedd â chymorth fel sy'n briodol.</p>	<p>Uchel: Sicrhau argaeledd parhaus grantiau, hyfforddiant, cefnogaeth a datblygiad ar gyfer y sector gofal plant yn Abertawe.</p>	<p>Grantiau a hyfforddiant ar gael o 1 Ebrill 2017</p>

Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.2.10 Adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 nad oedd 1:5 o warchodwyr plant cofrestredig ardal Abertawe (tua 20 o warchodwyr plant) yn disgwyl bod yn dal i weithredu erbyn hydref 2019. Dwy ward lle cafwyd sawl enghraifft o'r ymateb hwn oedd: (a) Llansamlet a (b) Threforys – mae'r rhain fel ei gilydd yn wardiau lle mae'r poblogaethau'n gymharol uchel, ac yn achos y gyntaf, lle mae nifer cymharol uchel o ddatblygiadau tai newydd i ddigwydd yn ystod y cyfnod sy'n dod.</p>	<p>Edrych eto ar y model cyflwyno cyfredol yng nghyswllt cefnogaeth a datblygiad cyfannol gwarchodwyr plant.</p> <p>Dylai'r cynnig gofal plant 30 awr sydd ar droed (gan gynnwys trwy'r rhaglen beilot) ymgorffori lleoedd gyda gwarchodwyr plant.</p>	<p>Uchel: Cynnal ffocws ar nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig, gyda phwyslais penodol ar (gynnal) lefel y ddarpariaeth gwarchod plant sydd ar gael yn wardiau Llansamlet a Threforys.</p> <p>Uchel: Edrych eto ar y model cyflawni cyfredol o ran cefnogaeth a datblygiad parhaus cyfannol i warchodwyr plant.</p>	<p>I gychwyn o 1 Mai 2017</p>
<p>12.2.11 Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 mai ychydig iawn o ddarpariaeth lleoedd gwarchodwr plant oedd ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg yn unig.</p>	<p>Monitro'r <i>angen</i> amlwg ymhlith cymunedau Cymraeg Abertawe – gan gynnwys trwy'r diweddariadau sydd i ddod ar yr Asesiad.</p>	<p>Uchel: Parhau i hyrwyddo gwarchod plant fel opsiwn gyrfa ymhlith y sefydliadau Cymraeg allweddol megis Menter Iaith a Mudiad Meithrin.</p> <p>Canolig: Gwaith mewn partneriaeth â sefydliadau megis Mudiad Meithrin er mwyn monitro'r angen yn systematig.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.2.12 Nid oes darpariaeth gofal plant ffurfiol wedi'i lleoli yn ward (gymharol wledig) Mawr yng ngogledd ardal awdurdod lleol Abertawe. Nodwyd nad oedd tystiolaeth amlwg gan rieni/ofalwyr oedd yn byw yn y ward – trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 – fod hyn yn rhwystr, neu wedi bod yn rhwystr iddynt gyrchu darpariaeth gofal plant ffurfiol ar ryw adeg.</p>	<p>Monitro gan gynllunwyr gofal plant i ba raddau y gall rhieni/gofalwyr sy'n byw yn ward Mawr yn gallu deithio i wardiau ffiniol os byddant yn dymuno cyrchu darpariaeth gofal plant ffurfiol yn y dyfodol.</p>	<p>Canolig: Parhau i fonitro a yw daearyddiaeth yn gweithredu fel rhwystr i rieni/ofalwyr sy'n byw yn ward Mawr – gan gynnwys trwy ymholiadau GGD.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>

12.3 Tabl 125: Dadansoddi'r Cyflenwad a'r Galw Cyffredinol am y Ddarpariaeth Gofal Plant

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.1 Y math o ofal plant sydd ar gael e.e. gofal dydd llawn, gofal sesiynol, gofal ar ôl ysgol, gwarchodwr plant	<p>Mae gan Ddinas a Sir Abertawe amrywiaeth helaeth ac eang o ddarpariaeth gofal plant sydd, i raddau sylweddol, yn cyfateb i anghenion daearyddol, economaidd a chyflogaeth ardal yr awdurdod lleol.</p> <p><u>Gallai</u> dyfodiad y cynnig gofal plant 30 awr sydd ar droed (gan gynnwys trwy'r rhaglen beilot gweithredu cynnar) <u>nodu tueddiadau defnydd a mathau o ofal plant a ffafir ar sail dewisiadau rhieni.</u></p>	<p>Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 fod 1:5 o'r sector gofal dydd llawn yn dymuno derbyn mwy o wybodaeth ynghylch deinameg yr hawl estynedig am ddim a sut byddai hynny'n cael ei darparu'n ehangach yn Abertawe.</p>	<p>Sicrhau cynaliadwyedd parhaus y ddarpariaeth gofal plant ffurfiol (ac anffurfiol, heb ei chofrestru) bresennol</p> <p>Mwyafu'r lleoedd gofal plant sydd ar gael, o ran y nifer sy'n eu llenwi.</p>	<p>Uchel: Cynnal lefel bresennol-2016 y ddarpariaeth gofal plant.</p> <p>Uchel: Lefel well o gyfathrebu a sicrhau llif gwybodaeth ynghylch y cynnig gofal plant 30 awr.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>
12.3.2 Y math o ofal plant sydd ar gael e.e. gofal dydd llawn, gofal sesiynol, gofal ar ôl ysgol, gwarchodwr plant	<p>Mae'r cyflenwad o ofal plant wedi cynyddu o ran niferoedd ers 2014 – h.y.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gofal dydd llawn ↑ [lleoedd] 6% - Gofal dydd sesiynol ↑ 25% - Gwarchodwyr Plant Cofrestredig ↑ 8% - Gofal plant y tu allan i oriau ysgol ↑ 10.5% 	<p>Mae 1:5 o'r gwarchodwyr plant cofrestredig presennol yn rhagweld na fyddant yn gweithredu o bosibl erbyn 2019 – 2020.</p> <p>Gostyngiad yn nifer y darparwyr/lleoedd cynlluniau chwarae cofrestredig yn ystod y gwyliau ers 2014.</p>	<p>Edrych eto ar y rhaglen cefnogi gwarchodwyr plant.</p> <p>Deialog gyda rhanddeiliaid allweddol y sector megis Pacey Cymru a Chanolfan Byd Gwaith.</p> <p>Comisiynu gwaith datblygu pellach gan CPCKC.</p>	<p>Uchel: Cynnal y lefelau cyfredol o niferoedd gwarchodwyr plant, gyda'r nod o gynyddu'r gronfa o ddarpariaeth.</p> <p>Uchel: Gwireddu cynnydd graddol ond cyson yn nifer y cynlluniau gwyliau.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p> <p>Targedau wedi'u gosod yn ystod Ebrill 2017 ac yn cael eu monitro bob chwarter</p>

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.3.3</p> <p>Gofal plant sy'n darparu ar gyfer plant o oed penodol, e.e. o'u geni, o 2 flwydd oed, neu dros 8 oed</p>	<p>Canfyddiad y sector gofal plant yw bod digon o leoedd ar gyfer plant 0-2 oed, 3-4 oed a 5-14 oed.</p> <p>Cadarnheir hyn ymhellach gan rieni, oedd yn nodi droeon <i>"mae digon o ofal plant ar gyfer oedrannau fy mhlant"</i>.</p>	<p>...Yr effaith bosibl ar y galw a achosir gan ddatblygiadau tai ar raddfa fawr sydd ar y gweill.</p> <p>...Y cynnydd a ragwelir yn niferoedd y plant 5-15 oed sy'n byw yn Abertawe.</p>	<p>Dylanwadu ar y farchnad i helpu i sicrhau bod y cyflenwad presennol yn cael ei gynnal</p> <p>Mwyafu (lefelau llenwi'r) lleoedd gofal plant sydd eisoes yn bodoli.</p> <p>Monitro a gwerthuso effeithiau'r peilot cynnig gofal plant 30 awr.</p> <p>Comisiynu gwaith datblygu cynhenid/ymatebol gan CPCKC, MM, WPPA.</p>	<p>Uchel: Sicrhau bod sector gofal plant Abertawe yn mwyafu ei gapasiti; yn hyblyg o ran anghenion rhieni ac yn parhau i gynnig digon o leoedd gofal plant.</p>	<p>Gwaith datblygu wedi'i gomisiynu o 1 Ebrill 2017 ac yn cael ei fonitro bob chwarter</p> <p>Monitro'r cynnig gofal plant 30 awr o 1 Medi 2017</p>

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.4 Gofal plant fforddiadwy	Argaeledd cefnogaeth ariannol trwy (a) yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed (b) elfen gofal dydd Dechrau'n Deg (c) elfen gofal plant Credyd Treth Gweithio (d) gofal plant di-dreth (e) Gofal Plant â Chefnogaeth Cyflogwr.	Dywedodd 42% o'r darparwyr gofal dydd llawn a gofal dydd sesiynol – trwy Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 – mai mater allweddol iddyn nhw, o ran ymwneud â chyflenwi'r ychwanegiad at yr oriau y gellid eu hawlio am ddim, fyddai eglurder yn y pen draw ynghylch y cyllid oedd ar gael iddyn nhw i'w helpu i ddarparu lleoedd o'r fath. Amlygwyd y pryder hwn droeon gan ddarparwyr gofal plant perthnasol yn ward Llansamlet ac yn ward Mynyddbach gerllaw.	Deialog parhaus gyda Llywodraeth Cymru ynghylch elfennau ymarferol darparu 30 awr o ofal plant – a'r gwirioneddau ariannol ar gyfer y sector gofal plant blynyddoedd cynnar.	Uchel: Trefnu a chynnal sesiynau gwybodaeth i'r sector ynghylch y cynnig gofal plant 30 awr.	Sesiynau gwybodaeth i gael eu hwyluso ym mis Mawrth a mis Ebrill 2017 Ym mis Awst 2017 deuir i benderfyniad ynghylch a oes angen sesiynau gwybodaeth ychwanegol
		Tueddai rhieni oedd yn byw yng <u>Ngogledd</u> yr ardal ac a oedd yn defnyddio o leiaf un math o ofal plant ffurfiol i ddweud eu bod yn 'cytuno' â'r gosodiad: <i>mae gofal plant (cofrestredig) yn rhy ddrud yn amlach na rhieni oedd yn byw yn <u>Ne</u> yr ardal, ac a oedd hefyd yn defnyddio o leiaf un math o ofal plant ffurfiol.</i> Er enghraifft, mewn ymateb i'r cwestiwn: <i>P'un o'r rhesymau hyn sy'n disgrifio orau pam dydych chi ddim yn defnyddio gofal plant?</i> dywedodd 25% yn fwy o'r rhieni oedd yn byw yn ardaloedd côd post SA5 ac SA6: mae gofal plant yn rhy ddrud, o gymharu ag ardaloedd côd post SA2 ac SA3.	Y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd i sicrhau presenoldeb mewn digwyddiadau/cyfleoedd perthnasol i estyn allan.	Uchel: Sesiynau estyn allan a chyfleoedd i ddarparu gwybodaeth i gael eu cyflwyno – ar bwnc cymorth ariannol i dalu am ofal plant – yn yr ardal(oedd) daearyddol perthnasol.	Gwasanaeth Allgymorth Blynyddol y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn derbyn sylw ac yn cael ei ddiweddarau yn ystod Ebrill 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.5 Gofal plant fforddiadwy	Argaeledd cefnogaeth ariannol trwy (a) yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed (b) elfen gofal dydd Dechrau'n Deg (c) elfen gofal plant Credyd Treth Gweithio (d) gofal plant di-dreth (e) Gofal Plant â Chefnogaeth Cyflogwr.	Nifer cymharol isel o rieni oedd yn adrodd eu bod yn cyrchu cefnogaeth ariannol trwy elfen gofal plant credyd treth gweithio a/neu trwy hawlio gofal plant di-dreth neu gymorth trwy gynllun â chefnogaeth Cyflogwr. Y rheswm am hyn yn aml (/gan amlaf) oedd anghymhwyster – ond nododd rhyw 10% o ddefnyddwyr eu bod yn ansicr a oeddent yn gymwys i dderbyn y mathau hyn o gefnogaeth ariannol.	Y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd i sicrhau presenoldeb mewn digwyddiadau/cyfleoedd perthnasol i estyn allan. Gwella gwefan y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd o ran cysylltiadau [gwe] gwell i fudd-daliadau/cyngor ariannol.	Uchel: Gwell cysylltiadau â Thîm Cyngor Budd-daliadau'r Awdurdod Lleol a chynnwys Canolfan Byd Gwaith.	I gychwyn o 1 Ebrill 2017
12.3.6 Gofal plant fforddiadwy	Argaeledd cefnogaeth ariannol trwy (a) yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed (b) elfen gofal dydd Dechrau'n Deg (c) elfen gofal plant Credyd Treth Gweithio (d) gofal plant di-dreth (e) Gofal Plant â Chefnogaeth Cyflogwr.	Cadarnhaodd yr holl gyflogwyr a nododd (fel rhan o Arolwg Cyflogwyr Asesiad 2017) <i>eu bod</i> yn cynnig manteision gofal plant, fod hynny ar ffurf talebau gofal plant. Fodd bynnag, gofynnwyd i'r cyflogwyr hynny am frasmcan o'r <i>nifer oedd yn manteisio</i> ar fuddion cysylltiedig â gofal plant – a dangosodd yr adborth fod y nifer yn isel, gyda'r amcangyfrifon yn amrywio o 0% o'r gweithwyr i 5% o'r gweithwyr. Esboniad a gafwyd sawl tro am y nifer isel oedd yn manteisio ar y buddion gofal plant ariannol oedd bod " <i>diffyg ymwybyddiaeth ohonyn nhw</i> ".	Y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd, yn bersonol a thrwy wybodaeth ar y wefan, i barhau i gyfleu argaeledd manteision cysylltiedig â gofal plant i gyflogwyr.	Uchel: Gwell cysylltiadau â chyflogwyr lleol, e.e. trwy Glwb Busnes Bae Abertawe a Fforwm/Fforymau Busnes Abertawe.	Cynllun Allgymorth Blynyddol y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn derbyn sylw ac yn cael ei ddiweddarau yn ystod mis Ebrill 2017.

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.7 Gofal plant fforddiadwy	Mae mwyafrif y darparwyr gofal plant sy'n gweithredu yn Abertawe yn cynnig gostyngiad i frodyr a chwiorydd.	Amherthnasol	Cynnal deialog gyda darparwyr gofal plant yn Abertawe, yn amlinellu gwerth a manteision cynnig gostyngiadau o'r fath.	Uchel: Trafodaethau gyda sefydliadau partner, i ystyried yr opsiynau o ran cynnal gwiriadau iechyd busnes a fyddai'n cynnwys nodi a fyddai modd gwireddu gostyngiadau gofal plant ymhellach ac ymhle.	Mai 2017
12.3.8 Yr adegau pryd mae gofal plant ar gael, gan gynnwys yr angen am ofal plant hyblyg sy'n darparu ar gyfer patrymau defnydd anghyson.	Dangosodd Arolwg Rhieni Aseiad 2017 foddhad amlwg o ran yr adegau pryd roedd gofal plant ar gael. I lefel ganfyddadwy cafwyd adborth bod: <ul style="list-style-type: none"> ■ (Elfen o'r) lleoedd gofal dydd llawn yn gallu bod ar gael (o hyd) o 6.00 – 7.00pm. ■ Gallai'r ddarpariaeth gwarchodwyr plant (elfen ohoni) gynnig lleoedd ar y penwythnos. ■ Gallai gofal plant y tu allan i oriau ysgol (elfen ohoni) gynnig oriau agor estynedig. 	Dywedodd 30% o'r holl ymatebwyr i Arolwg Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017 mai tuedd benodol a welwyd ganddynt ers 2014 oedd cynnydd yn y galw am <i>ofal plant</i> /oriau rhan amser.	Cynnal deialog gyda darparwyr gofal plant yn Abertawe ynghylch canlyniadau perthnasol Aseiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017. Cyfeirio ymlaen parhaus at y rhaglen grantiau yn achos rhai sydd am ehangu argaeledd darpariaeth.	Uchel: Cynnal y cyfathrebu â sector gofal plant Abertawe a sefydliadau partner eraill allweddol er mwyn datblygu yn unol â barn/ag anghenion rhieni (wrth iddynt esblygu).	I gychwyn o 1 Mai 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
<p>12.3.9</p> <p>Yr adegau pryd mae gofal plant ar gael, gan gynnwys yr angen am ofal plant hyblyg sy'n darparu ar gyfer patrymau defnydd anghyson ar draws y diwrnod, yr wythnos a'r flwyddyn.</p>	<p>Dangosodd Arolwg Rhieni Asesiad 2017 foddhad amlwg o ran pryd roedd gofal plant ar gael.</p>	<p>Dangosodd Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 fod rhestrau aros yn sector gofal plant 0-4 Abertawe yn tueddu i fod uchaf adeg tymor y gwanwyn (mynediad).</p> <p>Dangosodd Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 mai 8% (yn unig) o'r ddarpariaeth gofal plant y tu allan i oriau ysgol sy'n gweithredu yn ystod diwrnodau HMS.</p> <p>Dangosodd Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 fod gostyngiad yn nifer y darparwyr gofal plant yn Abertawe sy'n cynnig cynlluniau chwarae/darpariaethau yn hanner tymor Chwefror a'r Sulgwyn ac yn ystod gwyliau'r Nadolig.</p>	<p>Parhau â'r rhaglen grantiau.</p> <p>Cynnal deialog gyda darparwyr gofal plant yn Abertawe ynghylch canlyniadau perthnasol Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017.</p> <p>Comisiynu gwaith datblygu posibl trwy CPCKC.</p>	<p>Uchel: Cynnal y cyfathrebu â sector gofal plant Abertawe a sefydliadau partner eraill allweddol er mwyn datblygu yn unol â barn/ag anghenion rhieni (wrth iddynt esblygu).</p> <p>Uchel: Parhau â'r rhaglen grantiau perthnasol mewn modd amserol.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>
<p>12.3.10</p> <p>Lleoliad gofal plant</p>	<p>Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017, yn ystod y tymor, fod 70% o'r plant oedd yn defnyddio'r sector gofal plant sesiynol yn byw o fewn 0-1 filltir i'r lleoliad dan sylw, gyda mwyafrif y plant eraill yn byw o fewn 1-3 milltir.</p>	<p>Dangosodd arolwg Darparwyr Asesiad 2017, yn ystod y gwyliau, ar gyfartaledd, bod canran y plant oedd yn cyrchu darpariaeth oedd yn byw o fewn 0-1 filltir ac 1-3 milltir o leoliad yn is (nag yn ystod y tymor) – er nad yn arwyddocaol felly.</p>	<p>Arsylwi metreg gyfatebol yn adborth darparwyr/rhieni.</p>	<p>Uchel: Monitro â ffocws penodol ar wardiau lle mae diffyg cymharol mewn mathau o ddarpariaeth, megis Mawr, lle ceir 0 darparwyr.</p>	<p>I gychwyn o 1 Ebrill 2017</p>

Categori	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.11 Lleoliad gofal plant	Ysgolion yn ardal SA3/De-orllewin Abertawe oedd yn cyfrif am y nifer uchaf o achosion o('u) rhieni'n gofyn iddynt ystyried y posibilrwydd o gynnal mwy o ofal plant ar y safle.	Gwaith datblygu posibl Clybiau Plant Cymru Kids Clubs i ganolbwyntio ar ardal SA3.	Uchel: egluro'r angen a'r galw.	Comisiynwyd sefydliadau partner ar 1 Ebrill 2017
12.3.12 Darpariaeth gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg	<p>Dywedodd 5% o'r rhieni trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 eu bod wedi profi rhwystr wrth gyrchu darpariaeth gofal plant <i>yn lleol</i> trwy gyfrwng y Gymraeg.</p> <p>Roedd yn amlwg bod 0 gwarchodwyr plant yn darparu <i>dim ond</i> trwy gyfrwng y Gymraeg.</p> <p>Uchelgais dros 50% o'r rhieni oedd bod eu plant yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg.</p>	<p>Comisiynu gwaith datblygu gyda'r Mudiad Meithrin.</p> <p>Darparu cyfleoedd hyfforddi perthnasol/iaith ar gyfer darparwyr.</p>	<p>Canolig: Isafswm o ddwy ddarpariaeth Cylch Meithrin arall i gael eu sefydlu a'u cofrestru gan AGGCC yn ystod blwyddyn ariannol 2017-18, gyda ffocws penodol ar wardiau Mawr (neu'r rhai yn ffinio â hi), Llansamlet, Pennard a Phontybrenin.</p> <p>Canolig: (Parhad) darpariaeth cyrsiau Cymraeg ar amrywiol lefelau.</p>	<p>Comisiynwyd sefydliadau partner ar 1 Ebrill 2017 a gosodwyd targedau blynyddol</p> <p>O fis Ebrill 2017</p>

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.13 Darpariaeth gofal plant ar gyfer gwahanol categorïau iaith	Dywedodd 67% o'r ymatebwyr i Arolwg Rhieni Asesiad 2017 " <i>Mae digon o ofal plant ar gael yn fy newis iaith</i> ".	Dywedodd 5% o'r rhieni trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 eu bod wedi profi rhwystr wrth gyrchu darpariaeth gofal plant yn lleol trwy gyfrwng y Gymraeg. Roedd yn amlwg bod 0 gwarchodwyr plant yn darparu <i>dim ond</i> trwy gyfrwng y Gymraeg. Uchelgais dros 50% o'r rhieni oedd bod eu plant yn ddwyieithog yn Gymraeg a Saesneg.	Anogir darparwyr i gynyddu ymwybyddiaeth o amrywiol ieithoedd a diwylliannau, yn ogystal â dathlu amrywiaeth diwylliannol.	Isel: Oni bai bod newid sylweddol yn nigwyddiad ieithoedd heblaw Cymraeg a Saesneg, bydd y maen prawf hwn yn cael ei fonitro wrth ddiweddarau'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant.	Yn cael ei fonitro ac yn derbyn sylw mewn cyfarfodydd rheolaidd o 1 Ebrill 2017 ymlaen
12.3.14 Cynaliadwyedd y sector gofal plant	Gan amlaf, disgwylir i sector gofal plant blynyddoedd cynnar Abertawe fod yn gynaliadwy ac yn gweithredu am gyfnod hwy na 5 mlynedd. Gan amlaf, roedd sector gofal plant Abertawe y tu allan i oriau ysgol hefyd yn disgwyl bod yn gynaliadwy ac yn gweithredu am gyfnod hwy na 5 mlynedd.	Adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 nad oedd 1:5 o warchodwyr plant cofrestredig ardal Abertawe (tua 20 o warchodwyr plant) yn disgwyl bod yn dal i weithredu erbyn hydref 2019. Dwy ward lle cafwyd nifer trawiadol yn rhoi'r ymateb hwn oedd (a) Llansamlet a (b) Treforys – dwy gymharol uchel, ac yn achos y gyntaf, lle mae nifer cymharol uchel o ddatblygiadau tai newydd ar y gorwel. Natur <i>flynyddol</i> cadarnhau grantiau, sy'n golygu na ellir blaengynllunio.	Edrych eto ar y model cyflwyno cyfredol o ran cefnogi a datblygu gwarchodwyr plant yn gyfannol. Dyfodiad y cynnig gofal plant 30 awr sydd ar droed (gan gynnwys y rhaglen beilot) i gynnwys lleoedd gyda gwarchodwyr plant.	Uchel: Cynnal ffocws ar nifer y gwarchodwyr plant cofrestredig, gyda phwyslais penodol ar (gynnal) lefel y ddarpariaeth gwarchod plant sydd ar gael. Uchel: Edrych eto ar y model cyflwyno cyfredol o ran cefnogi a datblygu gwarchodwyr plant yn gyfannol.	I gychwyn o 1 Mai 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.15 Trefniadau ar draws ffiniau	Nid oedd effeithiau amlwg ar y galw na'r cyflenwad gan rieni oedd yn byw y tu allan i Abertawe (yn cyrchu darpariaeth gofal plant oddi mewn i'w ffiniau daearyddol). Yn wir, ni chafwyd fawr ddim enghreifftiau o rieni oedd yn byw yng Nghastell-nedd Port Talbot neu Sir Gaerfyrddin yn defnyddio darpariaeth yn Abertawe.	Amherthnasol	Cynnal y berthynas o rannu gwybodaeth gyda swyddogion perthnasol yn DSA: perthynas o rannu gwybodaeth gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol CNPT a Chyngor Sir Caerfyrddin.	Canolig: monitro (unrhyw) ddefnydd ar draws ffiniau wrth ddiweddarau'r Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant.	I gychwyn o 1 Ebrill 2017
12.3.16 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Mae 69% o ddarparwyr yn cyfeirio at Wasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe fel man lle bydden nhw'n cael cyngor ynghylch materion hyfforddiant a'r gweithlu. Mae gan GGD Abertawe raglen hyfforddi gadarn sy'n ymdrin â gofynion y sector fel yr amlinellwyd yn adroddiad CWLWM.	Dywedodd 73% o'r darparwyr gofal plant a ymatebodd i arolwg gweithlu Cwlwm yn hydref 2016 nad oedd ganddynt gyllideb hyfforddi (wedi'i dyrannu/neilltuo). Amlygodd ymatebion SASS haf 2016 y byddai cyfran gymharol uchel o'r gweithlu gofal plant yn gweld ardystiad (cyrsiau) gorfodol yn dod i ben o fewn y 12 mis nesaf (ar y pryd).	Dinas a Sir Abertawe yn parhau i gynnig/hwyluso hyfforddiant ar gyfer gofal plant gorfodol a dewisol a chysiau ar thema'r blynyddoedd cynnar. Gwaith yn parhau gyda phartneriaid megis Coleg Gŵyr Abertawe; a pharhau i gynnig grantiau i gefnogi anghenion datblygu gweithlu lleol y sector.	Uchel: Y GGD i gynnal y berthynas a'r ymgysylltiad â darparwyr gofal plant. Canolig: Cynnal archwiliad hyfforddiant /sgiliau /cymwysterau blynyddol gyda darparwyr gofal plant cofrestredig. Uchel: Edrych eto ar y fframwaith hyfforddi i sicrhau cydymffurfiad caffael.	I gychwyn o 1 Ebrill 2017 a digwydd yn barhaus Hydref 2017 Tachwedd 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.17 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Adroddodd arolwg gweithlu Cwlwm yn hydref 2016 fod nifer y staff â chymhwyster Lefel 2 neu radd yn uwch na chyfartaledd metreg Cymru.	... fodd bynnag, nid oedd gan 16% o weithlu gofal plant Abertawe gymhwyster gofal plant/chwarae ffurfiol.	Parhau â grant datblygu'r gweithlu ac arferion cydweithio agos â darparwyr cyllid cysylltiedig â hyfforddiant.	Uchel: Angen rhagor o eglurder ynghylch gweithlu'r sector chwarae a'r math o gymwysterau sydd ganddynt ac a fyddai'n ofynnol yn ddelfrydol.	I gychwyn o 1 Ebrill 2017
12.3.18 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Cysylltiadau rhagorol â Choleg Gŵyr Abertawe, gyda rhaglen lwyddiannus o leoliadau myfyrwyr yn cael ei pheilota yn lleoliadau Dechrau'n Deg yr ardal leol.	Amherthnasol	Cynnal a datblygu'r rhaglen lleoliadau myfyrwyr.	Uchel: Datblygu a gwella ymhellach raglen lleoliadau myfyrwyr Coleg Gŵyr Abertawe, gan barhau i ymgysylltu â'r ddarpariaeth Dechrau'n Deg.	I gychwyn o 1 Medi 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.19 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 ac Arolwg Rhieni 2017 ymdrechion pendant ac ymroddedig i ddarparu gofal plant addas ar gyfer plant sydd ag amrywiaeth o anghenion ychwanegol ac anableddau.	Adroddodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 y byddai darparwyr gofal plant ffurfiol yn croesawu mwy (fyth) o gyngor a chefnogaeth yng nghyswllt y gefnogaeth (fwyaf effeithiol) i blant ag anghenion arbennig ac anableddau.	Cefnogaeth gomisiynu barhaus gan y Swyddog Datblygu – Anabledd. Parhau i gynnis hyfforddiant ymwybyddiaeth anabledd i'r sector gofal plant. Archwilio'r posibilrwydd o estyn cylch gorchwyl Trydydd Sector Abertawe i gefnogi partneriaid yn y sector gofal plant.	Uchel: Darparwyr gofal plant i adrodd eu bod yn teimlo wedi'u paratoi'n well/â mwy o arbenigedd i ymateb i anghenion plant ag anghenion ychwanegol ac anableddau. Canolig: Sicrhau cefnogaeth y Trydydd Sector a hwyluso'r cysylltiadau angenrheidiol.	I gychwyn o 1 Mai 2017
12.3.20 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Mae gan Ddinas a Sir Abertawe ystod eang a helaeth o ddarpariaeth gofal plant sydd, i raddau sylweddol, yn cyfateb i anghenion daearyddol, economaidd a chyflogaeth ardal yr awdurdod lleol. <u>Gallai dyfodiad y cynnig gofal plant 30 awr (gan gynnwys trwy'r rhaglen beilot gweithredwyr cynnar) nodi tueddiadau defnydd a mathau o ofal plant a ffafrir ar sail dewisiadau rhieni.</u>	Adroddodd nifer o'r darparwyr gofal plant perthnasol trwy Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 y byddent yn gwerthfawrogi rhagor o wybodaeth am y cynnig gofal plant 30 awr.	Bydd y Tîm Adnoddau Teulu yn sicrhau bod darparwyr yn cael eu gwneud yn ymwybodol o'r cynnig, gweithredu cynnar mewn sawl modd.	Uchel: Lefel well o gyfathrebu a llif gwybodaeth ynghylch y cynnig gofal plant 30 awr – gan gynnwys trwy ddigwyddiadau ymgysylltu â'r farchnad.	Digwyddiadau ymgysylltu i barhau ar hyd gwanwyn 2017

Categori	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.21 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Nododd plant ar draws pob ystod oed awydd am fwy o gyfleoedd i chwarae yn yr awyr agored.	Mwy o ymwybyddiaeth ymhlith gweithwyr proffesiynol y sector gofal plant ynghylch pwysigrwydd chwarae yn yr awyr agored a hawliau plant.	Canolig: Archwilio opsiynau ariannu pellach i wella chwarae yn yr awyr agored. Canolig: Creu 'llyfrgell syniadau' er mwyn i ddarparwyr gofal plant 'gofleidio'r amgylchedd awyr agored'. Canolig: brocera mwy o gyfleoedd hyfforddi ar thema chwarae.	I gychwyn o 1 Mai 2017
12.3.22 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Angen eglurder (gan Lywodraeth Cymru/AGGCC) ynghylch y cymwysterau angenrheidiol sy'n ofynnol i weithredu darpariaeth Chwarae gofrestredig.	(Ar ôl sicrhau eglurder) gweithio gyda darparwyr priodol i sicrhau eu bod yn cydymffurfio o ran cymwysterau.	Canolig: Hwyluso/trefnu darpariaeth well a chymwysedig ar thema chwarae.	I gychwyn o 1 Mai 2017
12.3.23 Datblygu a Hyfforddi'r Gweithlu	Tystiolaeth y byddai darparwyr gofal plant yn Abertawe yn elwa o gael mwy o gefnogaeth a chynghor ynghylch mater cydymffurfiaeth AGGCC.	Ymgysylltu ag AGGCC, y GGD a sefydliadau partner eraill i ddarparu cefnogaeth sector-benodol.	Uchel: Darparu gwybodaeth ac arian grant i gynnal cydymffurfiaeth hanfodol.	I gychwyn o 1 Mai 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.24 Gweithio mewn Partneriaeth	Perthynas ragorol eisoes yn bodoli rhwng Dinas a Sir Abertawe a'r sector gofal plant lleol.	Amherthnasol	Cynnal y berthynas ragorol a pharch o'r ddeutu. Dathlu llwyddiannau mynych y sector gofal plant yn Abertawe. Parhau â chyfleoedd rhwydweithio a "modelau" cymhelliant i'r sector.	Uchel: Cynnal a gwella'r berthynas ymhellach – i helpu i lywio pob agwedd ar y gwaith, a dathlu cyflawniadau, ansawdd, arferion gwaith da, gan gynnwys cyflwyno'r cynnig gofal plant 30 awr yn effeithiol.	Yn parhau...
12.3.25 Gweithio mewn Partneriaeth	Mae'n amlwg bod y gwaith partneriaeth a'r gefnogaeth o'r ddeutu yn cael ei ystyried yn gryfder pwysig yn sector gofal plant Abertawe.	Mae diffyg yn parhau o ran ymgysylltu cyson ac ystyrlon â chyflogwyr... ...Ymddengys mai dealltwriaeth gyfyngedig o anghenion gofal plant eu gweithwyr sydd gan gyflogwyr	Hwyluso ymgysylltiad ystyrlon/parhaus gydag isafswm o 2 gyflogwr lleol canolig (cynrychioliadol) a/neu graddfa fawr yn Abertawe. Cynyddu'r ymgysylltiad cyfryngau cymdeithasol, o ran creu mwy o ddiddordeb ac ymwybyddiaeth ymhlith cyflogwyr lleol ynghylch materion gofal plant sylfaenol.	Canolig: Archwilio'r ffyrdd gorau i dîm y GGD ymgysylltu â busnesau lleol, gyda'r nod o gynnig sesiynau ymwybyddiaeth o'r ddarpariaeth gofal plant i gyflogwyr – gyda chefnogaeth adnoddau papur a chyfleuster ar-lein.	Cynllun Allgymorth Blynyddol y GGD wedi derbyn sylw yn ystod Ebrill 2017. Digwyddiadau ymgysylltu o bosib yn cael eu cynnal yn hydref 2017

Categori	Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.27 Gweithio mewn partneriaeth	Mae'r gwaith partneriaeth yn parhau trwy gomisiynu prif sefydliadau troswaol yr ardal leol.	Comisiynu datblygiad pellach gyda Clybiau Plant Cymru Kids Clubs, Mudiad Meithrin, WPPA, Pacey Cymru a Chyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Abertawe.	Uchel: Gwaith datblygu wedi'i wneud i ymdrin â'r bylchau allweddol a nodwyd gan Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant 2017.	Comisiynwyd sefydliadau partner ar 1 Ebrill 2017, gan osod targedau blynyddol a'u monitro bob chwarter.
12.3.28 Gweithio mewn partneriaeth	Mae Ymgyrch Dechrau Gorau (Best Start) Abertawe yn flaenoriaeth i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, ac felly mae gwaith partneriaeth wedi'i ddiogelu ym mhob agwedd ar y gwaith.	Mynd ati'n rhagweithiol i hyrwyddo a chynnal negeseuon allweddol ymgyrch Dechrau Gorau Abertawe: <i>Rhoi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn.</i>	Uchel: Parhau i estyn gwahoddiad i'r holl sefydliadau partner allweddol, fel bod modd iddynt gael eu cynrychioli mewn cyfarfodydd is-grŵp Blynyddoedd Cynnar. Uchel: Bod sefydliadau partner yn teimlo eu bod yn cael eu cynnwys a'u cysylltu â chynnydd Dechrau Gorau Abertawe a'i negeseuon allweddol.	Yn parhau...

Categori	Cryfderau	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.3.30 Gweithio mewn partneriaeth	Cydweithio rhagorol rhwng Tîm Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe a... rhaglen Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf Abertawe, y Tîm o Gwmpas y Teulu yn Abertawe, Sector Chwarae Abertawe, y Tîm Rhianta a Chanolfannau Plant a Theuluoedd yn Abertawe.	Parhau â'r cydweithio yma.	Uchel: Sicrhau bod gwaith y Gwasanaeth Blynyddoedd Cynnar yn cydweddu â blaenoriaethau ehangach/allanol, er mwyn creu dull gweithredu – ac ethos – sy'n gyfannol ac yn gydlynus.	Yn parhau...

12.4 Tabl 126: Materion y mae categorïau penodol o rieni'n eu hwynebu yng nghyswllt argaeledd darpariaeth gofal plant

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.4.1 Rhieni sy'n Gweithio	Dywedodd mwyafrif y rhieni oedd yn gweithio a ymatebodd i Arolwg Rhieni Asesiad 2017 eu bod yn fodlon ar ansawdd, dewis, lleoliad ac argaeledd gofal plant yn ystod y tymor ac yn ystod gwyliau'r ysgol. Credai'r rhieni hynny hefyd yn gyffredinol fod darpariaeth effeithiol ar gyfer eu dewis iaith.	Credai 5% o'r rhieni a ymatebodd – yr oedd rhai ohonynt yn gweithio – fod diffyg darpariaeth Gymraeg, yn agos at eu cartref, wedi eu hatal rhag manteisio ar ofal plant addas, ar ryw adeg yn y gorffennol. Dywedodd dros 50% o'r holl rieni yr ymgynghorwyd â nhw fod cost gofal plant wedi eu rhwystro rhag defnyddio darpariaeth, ar ryw adeg.	Monitro bwriadol ar weithrediad cynnar (llwyddiannau ac unrhyw ddiffygion) y cynnig gofal plant 30 awr. Cadw cydbwysedd rhwng cynaliadwyedd a mwyafu'r ddarpariaeth bresennol a chreu lleoedd newydd sy'n cyfateb i'r galw amlwg gan rieni.	Uchel: Monitro a gwerthuso'r cynnig gofal plant 30 awr Canolig: Gwireddu cynnydd perthnasol/priodol yn nifer y darparwyr cyfrwng Cymraeg neu'r darparwyr sy'n cynnig gwasanaeth yn gyfartal trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg.	I gychwyn o 1 Medi 2017 Comisiynwyd sefydliadau partner ar 1 Ebrill 2017 a gosodwyd targedau blynyddol
12.4.2 Rhieni sy'n Gweithio	Argaeledd cefnogaeth ariannol trwy (a) yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed (b) elfen gofal dydd Dechrau'n Deg (c) elfen gofal plant credyd treth gweithio (d) gofal plant di-dreth (e) Gofal Plant â Chefnogaeth Cyflogwr.	Nifer isel o rieni sy'n gweithio yn hawlio elfen gofal plant credyd treth gweithio/credyd cynhwysol.	Cynyddu ymwybyddiaeth – gan gynnwys gyda chyflogwyr – o ffynonellau cefnogaeth ariannol a'r ffaith eu bod yn gallu derbyn cyngor a chymorth i gychwyn hawliadau. Parhau i ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol i hyrwyddo ffynonellau cymorth.	Uchel: Gwella'r cysylltiadau a'r cyfathrebu ar y cyd rhwng y GGD ac Adran Budd-daliadau a Gwrthdodi'r Awdurdod Lleol.	I gychwyn o 1 Medi 2017

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.4.3 Rhieni sy'n Gweithio	Dewiswyd Dinas a Sir Abertawe yn ardal beilot ar gyfer y cynnig gofal plant 30 awr. Dangosodd Arolwg Darparwyr Asesiad 2017 ddiddordeb amlwg ymhlith cynrychiolwyr priodol o sector gofal plant yr ardal leol mewn cyflwyno'r cynnig i'w teuluoedd lleol.	Mae angen cynyddu ymwybyddiaeth o'r cynnig gofal plant 30 awr.	Hyrwyddo a marchnata pendant, strategol trwy'r cyfryngau cymdeithasol, allgymorth, cyflwyniadau, ymgyrchoedd hysbysebu, datganiadau i'r wasg a lledaenu gwybodaeth wyneb yn wyneb.	Uchel: Sicrhau bod Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe mor weladwy â phosibl, a bod y sefydliad yn cael ei gydnabod fel 'wyneb gofal plant 30 awr'. Uchel: Cysylltiad â'r ymgyrch <i>Talk childcare</i> .	Cynllun Allgymorth Blynyddol y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn derbyn sylw yn ystod Ebrill 2017
12.4.4 Rhieni sy'n chwilio am gyfleoedd hyfforddi neu waith	Amherthnasol		Gwybodaeth reolaidd ac amserol yn cael ei darparu gan wefan ffynonellau cyfryngau cymdeithasol Dinas a Sir Abertawe. Cynnal gwasanaeth allgymorth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGD) ar draws cymuned Abertawe.	Uchel: Sicrhau bod rôl ymgynghorol a gwaith sylfaenol GGD Abertawe yn hygyrch, yn hyblyg ac yn derbyn cyhoeddusrwydd eang yn gyson/rheolaidd. Cysylltiadau cadarnhaol â PACE, Canolfan Byd Gwaith.	Cynllun Allgymorth Blynyddol y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn derbyn sylw yn ystod Ebrill 2017
12.4.5 Aelwydydd di-waith	Amherthnasol	Roedd fforddiadwyedd gofal plant ffurfiol yn amlwg yn broblem – trwy Arolwg Rhieni Asesiad 2017 – mewn wardiau sy'n gysylltiedig ag amddifadedd incwm megis Penderi a Townhill (yn arbennig).	Gwybodaeth reolaidd ac amserol yn cael ei darparu gan wefan ffynonellau cyfryngau cymdeithasol Dinas a Sir Abertawe. Gwasanaeth allgymorth wedi'i dargedu'n ddaearyddol gan y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGD).	Uchel: Cynnal deialog gyda rhanddeiliaid allweddol sy'n cynnwys Canolfan Byd Gwaith Abertawe a'r Tîm Budd-daliadau, i sicrhau bod gwybodaeth gywir ar gael er mwyn cefnogi teuluoedd i wneud dewisiadau gwybodus.	Yn parhau...

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.4.6 Teuluoedd ar incwm isel	<p>Cynllun Lleoedd â Chymorth ar waith yn Abertawe i gefnogi mynediad teuluoedd cymwys i ofal plant.</p> <p>Argaeledd cymorth ariannol trwy (a) yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed, (b) elfen gofal dydd Dechrau'n Deg (c) elfen gofal plant Credyd Treth Gweithio (d) gofal plant di-dreth (e) Gofal Plant â Chefnogaeth Cyflogwr.</p>	<p>Nifer cymharol isel o grantiau ar gael.</p> <p>Lefelau isel o fanteisio a dealltwriaeth amlwg o'r gefnogaeth ariannol sydd ar gael i helpu i dalu am ofal plant.</p>	<p>Parhau â'r Cynllun Lleoedd â Chymorth.</p> <p>Gwybodaeth reolaidd ac amserol – ynghylch argaeledd cefnogaeth ariannol – yn cael ei darparu trwy wefan ffynonellau cyfryngau cymdeithasol Dinas a Sir Abertawe.</p> <p>Cynnal gwasanaeth allgymorth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGD) ar draws cymuned Abertawe.</p> <p>Gwasanaeth allgymorth wedi'i dargedu'n ddaearyddol gan y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd (GGD).</p>	<p>Uchel: Cynnal gwaith partneriaeth priodol i sicrhau bod y Cynllun Lleoedd â Chymorth yn parhau i fod o fudd i'r teuluoedd mwyaf perthnasol.</p> <p>Uchel: Sicrhau bod rôl a gwaith sylfaenol Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe yn hygyrch, yn hyblyg ac yn derbyn cyhoeddusrwydd eang yn gyson/rheolaidd.</p> <p>Uchel: Cynnal deialog gyda rhanddeiliaid allweddol sy'n cynnwys Canolfan Byd Gwaith Abertawe a'r Tîm Budd-daliadau, i sicrhau bod gwybodaeth gywir ar gael er mwyn cefnogi teuluoedd i wneud dewisiadau gwybodus (ynghylch gwaith yn erbyn costau gofal plant).</p>	<p>Grantiau ar gael o 1 Ebrill 2017</p> <p>Cynllun Allgymorth Blynnyddol y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn derbyn sylw yn ystod Ebrill 2017</p>

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.4.7 Teuluoedd unig riant	<p>Cynllun Lleoedd â Chymorth yn weithredol yn Abertawe i gefnogi mynediad i ofal plant ar gyfer y rhai sydd ar incwm cymharol isel.</p> <p>Argaeledd cymorth ariannol trwy (a) yr hawl am ddim i blant 3 a 4 oed (b) elfen gofal dydd Dechrau'n Deg (c) elfen gofal plant Credyd Treth Gweithio (d) gofal plant di-dreth (e) Gofal Plant â Chefnogaeth Cyflogwr.</p>	<p>Nifer cymharol gyfyngedig o grantiau ar gael.</p> <p>Lefelau isel o fanteisio a dealltwriaeth amlwg o gefnogaeth ariannol ar gael i helpu i dalu am ofal plant.</p>	<p>Yng Nghyfrifiad ONS 2011 roedd 7.8% o'r aelwydydd yn cynnwys (teuluoedd) unig riant gyda phlant dibynnol – h.y. 8,063 o aelwydydd...</p> <p>Bydd y Tîm Adnoddau Teulu yn gweithio gyda Chanolfannau Plant a Theuluoedd, y rhaglen Dechrau'n Deg et al i gyrraedd, hysbysu a chefnogi unig rieni (sydd weithiau'n ynysig).</p>	<p>Uchel: Cynnal cysylltiadau Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd Abertawe â sefydliadau / canolfannau partner a chyrrff trosfwaol, gyda golwg ar ddarparu gwasanaeth estyn allan (a chymorth) wedi'i dargedu i fforymau a grwpiau priodol.</p>	<p>Rhoi sylw i gynllun Allgymorth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd yn ystod mis Ebrill 2017</p>
12.4.8 Teuluoedd o gefndir ethnig lleiafrifol	<p>Adroddodd Darparwyr Gofal Plant Aseiad 2017 sut roedd darparwyr gofal plant wedi nodi galw cynyddol a mwy o fanteisio ar wasanaeth gan deuluoedd sy'n dod yn wreiddiol o'r tu allan i'r Deyrnas Unedig.</p>	<p>Mae staff gweithlu gofal plant Abertawe yn bennaf yn fenywod o gefndir Gwyn Prydeinig, gyda chynrychiolaeth isel o gefndir (a) Prydeinig heblaw Gwyn a (b) gwrywod.</p>	<p>Gweithio gyda sefydliadau dysgu yn Abertawe, Canolfan Byd Gwaith Abertawe a darparwyr lleol i fynd ati'n weithredol i godi proffil gyrfa mewn gofal plant ymhlith pobl o gefndir Prydeinig heblaw Gwyn a dynion.</p>	<p>Canolig: Adnewyddu'r cyswllt priodol gyda sefydliadau Addysg Uwch a Phellach yn Abertawe, gweithwyr gyrfaoedd proffesiynol a Chanolfan Byd Gwaith.</p> <p>Canolig: Cynghori darparwyr gofal plant i fanteisio ar bob cyfle i ddathlu amrywiaeth diwylliannol.</p>	<p>I gychwyn o 1 Mai 2017</p>

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.4.9 Teuluoedd â phlant sydd ag anghenion ychwanegol neu anabledd	Mae'r Cynllun Atgyfeirio 1:1 presennol ar gyfer Gofal Plant a'r gallu i ddarparu adnoddau penodol yn boblogaidd iawn gyda darparwyr gofal plant, rhieni/gofalwyr a phlant.	Y swm cyfyngedig o arian sydd ar gael. <i>Canfyddiad</i> traean o'r darparwyr gofal plant yn ystod Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 oedd bod diffyg darpariaeth yn eu hardal ddaearyddol uniongyrchol ar gyfer plant ag anghenion ychwanegol, anableddau ac anghenion meddygol cymhleth.	Parhau â'r Cynllun Atgyfeirio 1:1 presennol ar gyfer Gofal Plant.	Uchel: Cynnal y rôl o roi grantiau... Canolig: Parhau â'r deialog a'r gwaith posibl i'r dyfodol gyda grwpiau Trydydd Sector penodol arbenigol. Canolig: Datblygiad cyffredinol gyda ffocws (datblygu) penodol o bosibl ar SA1/De-ddwyrain Abertawe ac SA2/Canol Abertawe – De.	I gychwyn o 1 Mai 2017
12.4.10 Teuluoedd â phlant sydd ag anghenion ychwanegol neu anabledd	Mae Asesiad 2017 wedi dangos bod plant ag ystod eang o anghenion ychwanegol yn cael eu cefnogi'n effeithiol ac yn broffesiynol yn sector gofal plant Abertawe.	Adroddodd Arolwg Darparwyr Gofal Plant Asesiad 2017 fod nifer o leoliadau a gwarchodwyr plant yn credu y byddent yn elwa o hyfforddiant ychwanegol o ran darparu gofal i blant ag anghenion ychwanegol. Dengys adborth a gafwyd gan y Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd y byddai darparwyr gofal plant yn elwa o fwy o ymwybyddiaeth o'r grantiau penodol sydd ar gael i ymdrin ag addasiadau ymarferol i'w lleoliad.	Trefnu/brocera cyfleoedd hyfforddi cyffredinol ac arbenigol (ychwanegol) ar gyfer darparwyr gofal plant. Archwilio'r posibilrwydd o estyn cylch gorchwyl arbenigol a phrofiad y Trydydd Sector yng nghyswllt cynhwysiad ac arfer cynhwysol.	Uchel: Parhau i gomisiynu gwaith y Swyddog Datblygu – Anabledd a brocera rhagor o hyfforddiant ymwybyddiaeth anabledd a chyfleoedd i gyfeirio ymlaen. Uchel: Cael hyd i (fwy o) gyfleoedd hyfforddi priodol. Canolig: Trafod gyda sefydliadau perthnasol/darparwyr Trydydd Sector ynghylch help, cefnogaeth a datblygiad.	Comisiynu sefydliadau partner ar waith ers 1 Ebrill 2017, gyda thargedau blynyddol wedi'u gosod

Categori	Cryfderau	Meysydd Ffocws	Camau Gweithredu	Blaenoriaethau	Cerrig Milltir
12.4.11 Darpariaeth gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg	Dywedodd 82% o'r ymatebwyr i Arolwg Rhieni Asesiad 2017 mai'r iaith oedd yn cael ei siarad gartref oedd Saesneg, gydag 14% yn dweud eu bod yn ddwyieithog: Cymraeg a Saesneg... (Wardiau Llansamlet a Mawr sydd â'r nifer uchaf o breswylwyr (Abertawe) sy'n gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg).	<p>Er bod darpariaeth gofal plant trwy gyfrwng y Gymraeg yn bodoli, ychydig ohoni sydd wedi cofrestru gydag AGGCC. (Ar hyn o bryd dim ond 3 darparwr sy'n Gylchoedd Meithrin cofrestredig gydag AGGCC).</p> <p>Dywedodd 5% o rieni eu bod wedi wynebu rhwystr i gyrchu darpariaeth leol trwy gyfrwng y Gymraeg.</p> <p>Er nad oes tystiolaeth i awgrymu bod angen Meithrinfa Ddydd Benodol Gymraeg – dim ond 11% o'r darparwyr gofal dydd llawn sydd wedi adrodd eu bod yn cynnig cyfuniad o ddarpariaeth Gymraeg a Saesneg.</p>	<p>Comisiynu'r Mudiad Meithrin i ddatblygu Cylchoedd Meithrin ymhellach yn gyffredinol, gan geisio sicrhau cofrestriad AGGCC, gyda ffocws penodol ar wardiau Mawr, Llansamlet, Pennard a Phontybrenin.</p> <p>Comisiynu gwaith datblygu atodol gyda'r Mudiad Meithrin, gan gynnwys er mwyn cynyddu'r ffigur gwaelodlin, sef 11% o'r darparwyr gofal dydd llawn sy'n cynnig lefelau cyfartal o ddarpariaeth (iaith) Gymraeg a (iaith) Saesneg, yn hytrach na Saesneg gyda pheth defnydd o'r Gymraeg.</p> <p>Mae amrywiaeth o Sesiynau Trochi yn y Gymraeg i gael eu cynnig i'r sector gofal plant yn Abertawe. Bydd hyn yn galluogi darparwyr i ddangos eu bod wedi symud ymlaen o lefel sylfaenol i lefel ganolradd o ran rhuglder yn y Gymraeg.</p>	<p>Canolig: Comisiynu'r Mudiad Meithrin i ddatblygu ymhellach elfen iaith Gymraeg sector gofal plant Abertawe.</p> <p>Uchel: Datblygu a hwyluso Sesiynau Trochi yn y Gymraeg.</p> <p>Uchel: Cynnal y 3 darparwr cyfrwng Cymraeg cyfredol/Cylchoedd Meithrin sydd wedi cofrestru gydag AGGCC – ac isafswm o 2 Gylch Meithrin arall yn cael eu sefydlu a'u cofrestru gan AGGCC yn ystod blwyddyn ariannol 2017-2018.</p>	Comisiynu sefydliadau partner ar waith ers 1 Ebrill 2017, gyda thargedau blynyddol yn cael eu gosod a monitro chwarterol yn digwydd